BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
14 B
11

12
19
d
21

AVICENNÆ

QVARTI LIBRI CANONIS

FEN PRIMA

DE

FEBRIBVS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ex Libris
F. Ludouici Sarriarda

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

AVICENNÆ QVARTI LIBRI CANONIS FEN PRIMA DE FEBRIBVS

NOVA EDITIO
ceteris accuratior.

PATAVII CIϽ IϽC LIX.
Typis Matthæi de Cadorinis
Superiorum permiſsu.

BIBLIOTECA ... ROMA ... VITTORIO EMANUELE

1810

Google

AVICENNÆ
QVARTI LIBRI CANONIS
FEN PRIMA
DE FEBRIBVS
NOVA EDITIO
ceteris accuratior.

Illuſtriſs. atq; Ampliſs. Viro

D. HIERONYMO
SANCTASOPHIA

Nob. Patavino,
in Patrio Lyceo Theoreticæ Medicinæ
Extraordinariæ Profeſſori Primario
dicata.

334

PATAVII, Typis Matthæi Cadorin
Superiorum permiſſu 1659.

Illuſtriſs. atque Ampliſs. Viro

D. HIERONYMO

SANCTASOPHIA

Nob. Patauino

IO: BAPTISTA PASQVATI felicitatem.

NIhil plane beatius, deſiderabilius nihil fœtui vlli in lucem prodeunti accidere poteſt, quam ſi ab amicæ peritæque obſtetricis mani-

manibus excipiatur. Hæc ſiquidem vt perita ſciet, vt amica volet, quidquid opportuni neceſſariiue in illius bonum & curam præſtandum apparebit. Cuinam igitur aptius, cuinam felicius libellum hunc tenerum ſcilicet parturientis [ingenii fœtum niſi tuo poteram patrocinio commendare? Tuum enim quis neſcit in ſcientias, facultateſque omnes (in haſce vero potiſſimum de re medica) ſtudium, amoremque ardentiſſimum, quo illum complectaris & foueas? Felix enimuero opuſculum iſtud, quod è meo excidens prælo in ſemper apertum humanitatis tuæ ſinum ſortitur incidere. Cui craſſiores in noſtro atramento tenebras affuderat typus, ecce nitidiſſimos in nomine tuo ſuperinducis ſplendores, vt ſic iure merito in lucem dici poſſit proferri, quod è mea tenuitate modicam & con-

tem-

temptibilem retulerat molem; eximiam è dignitate ac nobilitate tua lucrabitur amplitudinem. Paginam iſtam, quam tot febrium generibus veluti laborantem aſſereres, excellentiæ tuæ confirmabit autoritas. Nunquam verius arbitrarer Auicennam cuius tibi nuncupantur commentationes debuiſſe gloriari, quam modo, dum te Mecœnatem nanciſcitur, niſi forte vereretur, ne gloriæ lumen, quod ipſi fautor accendiſſes, æmulus, atque æqualis extingueres. Haſce igitur Febres, quas cæteroquin in male effectis corporibus infeſtas, & perdis, benigniſſimus tutor exciperes velim, quæ nunquam facilius, felicius nunquam eiicientur, quam ſi patrocinii tui excipiantur & foueantur in ſinu. Tunc enimuero autor fies, vt vitæ noſtræ inſenſiſſimorum hoſtium, & apertius detegantur,

&

& cautius eludantur inſidiæ, ſic-
que, non Febri, quam diuinis
honoribus ſuper altaria donarunt
Romani, ſed humanæ incolumi-
tati digniſſimo litabis holocauſto.
Vale.

INDEX CAPITVM

TRACTATVS I.

De Febre Ephemera continet Capitula XLIV.

DE Definitione Febris, & generibus febrium Cap. 1
De præparatis ad febres 2
De horis febrium 3
Cognitio horarum vniuerſalium ægritudinis,& proprie ſtatus 4
Sermo vniuerſalis de febribus ephemeris 5
Signa propria febrium ephemerarum diſtinguentia eas ab alijs 6
Permutatio feb. ephemeræ 7
Signa permutationis feb. ephemeræ

ræ ad febres alias. 8
Curationes feb. ephemeræ ſecundum modum vniuerſalem 9
Species feb. ephemeræ 10
De febre ephemera ex anguſtia, i. triſtitia, & ſignis eius 11
De Cura 12
De feb. ephemera ex triſtitia hectica. i. ex animæ paſſione mixta ex ſpe, & timore. 13
De fe. ephemera ex cogitatione 14
De feb. ephemera ex ira 15
De Cura 16
De febre ephemera ex vigiliis 17
De Curatione 18
De feb. ephemera ex ſomno, & quiete 19
De curatione eius 20
De febre ephemera ex gaudio 21
De febre ephemera ex timore 22
De febre ephemera ex labore 23
De cura 24
De fe. ephemera ex euacuatione 25
De curatione 26

De feb. ephemera ex dolore 27
De cura eius,quæ fit ex dolore 28
De feb.ephemera ex ſyncope 29
De curatione 30
De febre ephemera ex fame 31
De ephemera ex ſiti 32
De fe.ephemera ex oppilatione 33
De febre ephemera ex nauſeatiua ſatietate, & repletione. i.diariis febribus,quæ ſuperueniunt cruditatibus ciborum 34
De cura 35
De feb. ephemera ex apoſtemate 36
De feb.ephemera ex ſiccitate, vel aſperitate 37
De feb. ephemera ex calore 38
De feb .ephemera quæ accidit ex ſoliditate,vel condenſatione cutis cauſata à frigore, vel balneatione cum aquis frigidis. 39
De febre ephemera ex ſoliditate, vel condenſatione cutis cauſata ex aquis ſtypticis 40
De

De ſignis 41
De feb. ephemera ex vino 42
De fe. phemera ex cibis calidis 43
De cura 44
Principium ſermonis de febribus putridis,& complementũ ſermonis eſt in febribus Sanguineis, & Cholericis

TRACTATVS II. de feb. putridis continet Capitula LXXI.

Sermo vniuerſalis de feb. Putridis Cap. 1
Sermo vniuerſalis de ſignis febriũ putredinis 2
De ſignis febris continuæ 3
De rebus in quibus differunt feb. putredinis,& in quibus communicant 4
De ſignificationibus accidentium febrium 5
Sermo de rigore, & frigore,& horripilatione, & fractione 6

De intentione ad curationes vniuerſales febrium putredinis 7
De cibatione febricitantium in generali 8
Canon in dando in potu aquam hordei,& ſyrupum acetoſum 9
De curationibus febriũ acutarũ 10
Rememoratio accidentium, quæ difficilia ſunt in feb. acutis 11
De regimine rigoris, & horripilationis cum ſuperfluunt 12
Regimen ſuperflui ſudoris in febribus 13
Regimen fluxus ſanguinis narium ſuperflui 14
Regimẽ vomitus,qui accidit eis 15
Regimen fluxus ventris, qui accidit eis 16
Regimen ſitis eorum ſuperfluæ 17
De profundatione ſomni, quæ accidit eis 18
De grauitate capitum eorum 19
De vigilia ſuperflua, vel non naturali habentiũ febres, aliorũ 20
De

De dolore vētris, qui accidit eis 21
De aſperitate linguæ eorum, & eius viſcoſitate 22
De ſternutatione aſſidua, quæ accidit eis 23
De dolore capitis qui accidit eis 24
De tuſſi eorum 25
De deſtructione appetitus eorū 26
De boliſmo eorum 27
De nigredine linguæ eorum 28
De appetitu eorum canino 29
De ſyncope, quæ accidit eis 30
De conſtrictione anhelitus eorū 31
De vehementia anguſtia eorum 32
Difficultas deglutiendi, quæ accidit eis 33
Frigus extremitatum, quod accidit eis 34
Sermo vniuerſalis de fe. colerica 35
De Tertiana abſolute, & nominatur Tritæus 36
Differentia inter tertianam puram, & non puram 37
Tertiana continua 38

Cu-

Cura tertianæ puræ 39
Cura tertianæ non puræ 40
De febre cauſone, & eſt illa quæ nominatur faricos, i.ardente 41
Signa 42
Cura canſonidis.i.feb. ardentis 43
De febre ſanguinis 44
Signa 45
Cura fe.ſanguinis 46
De febre phlegmatica 47
Signa phlegmaticæ periodicæ 48
Signa phlegmaticæ inſeparabilis, & eſt illa quæ nominatur Latica 49
Febres, quæ ſunt ſecundum plurimum de genere phlegmaticarũ, & ſunt quandoque ex cholera: & non ſunt ex eis, quæ fiunt ex melancolia, appropriatæ cum nominibus,& iudiciis 50
Febris in qua occultatur calor, & apparet in ea frigus, & eſt lipparia.i.lipyria 51
Febris in qua fit vnaquæque duarum

rum rerum in vnoquoque duorum locorum 52
Febris ſyncopalis humoroſa 53
Febris ſyncopalis minuta ſubtilis 54
Febris diurna,&nocturna ex phlegmaticis 55
Cura phlegmaticæ periodicæ 56
Cura phlegmaticę continuæ quæ nominatur Latica 57
Cura empíalos,& lipariæ.i. epialæ, & lypiriæ 58
Cura feb. ſyncopalis humoroſę 59
Cura febris ſyncopalis minutæ 60
Regimen nocturnæ, & diurnæ 61
De quartana periodica 62
Signa 63
Cura 64
Rememoratio ſolutiuorum quibus indigent poſt digeſtionem 65
Cibatio patientium quartanam 66
Cura quartanæ continuæ 67
De febre ſextana, & ſeptena, & ſimilibus illis 68

Cura

Cura ſpecierum huius febris 69

TRACTATVS III. De febre Hectica continet Capitula X.

De febre Hectica Cap. 1
Signa 2
Signa a Idhubul.i.maraſmi 3
Cura hecticæ 4
Rememoratio medicinarum infrigidantium eos 5
Rememoratio medicinarum humectantium eos 6
De cibatione habentiũ hecticam 7
De ſuccurrendo diſpoſitionibus ſequentibus hecticam 8
De hectica ſenectutis 9
Signa 10

TRACTATVS IV. De febribus peſtilentialibus continet Capitula XX.

De febre peſtilentiali cap. 1
Signa 2

Si-

IN AVICENNÆ
QVARTI CANONIS
FEN PRIMAM DE FEBRIBVS.
TRACTATVS PRIMVS
DE FEBRE EPHEMERA.

CAP. I.

De Definitione & generibus Febrium.

FEBRIS eſt calor extraneus accenſus in corde, & procedens ab eo mediantibus ſpiritu, & ſanguine, per arterias, & venas in totum corpus: & inflammatur in eo inflammatione, quæ nocet operationibus naturalibus: non ſicut caliditas iræ & laboris: cum non vltimatur: vel cum non peruenit ad hoc vt ſit accenſa, & noceat operationibus. Et ſunt quidam hominum qui diuidũt febres in duas diuiſiones primas, ſcilicet in febrem ægritudinem, & in febrem accidens: & ponunt febres

A apo-

apoſtematum de genere febris accidentis. Et intentio quidem ſermonis eorum eſt hæc, quod febris ægritudinalis eſt illa inter quam, & cauſam quę non eſt ægritudo, non eſt medium, ſicut febris putredinis: putredo enim eſt cauſa eius abſq; medio: & non eſt putredo in ſeipſa ægritudo: immo eſt cauſa ægritudinis. Febris vero apoſtematis eſt accidens apoſtemati exiſtens, dum eſt apoſtema, ſequens ipſum: & apoſtema eſt ægritudo in ſeipſo. Et contradicenti quidem ineſt ut dicat: quoniam ſi propterea quod febris apoſtematis ſequitur caliditatem eius, & ſequitur vel concomitatur dolorem ipſius, videtur vt ſit febris accidens, tunc oportet vt ſit plurimum febrium ephimerarum accidens: & ſi ipſa ſequitur putredinem, quæ eſt in apoſtemate, tunc apoſtema non eſt cauſa eius prima, vnde eſt apoſtema: immo quantum ad putredinem, quæ eſt in ipſo: cauſa igitur eius quæ eſt eſſentialis, eſt putredo, & apoſtema non eſt cauſa eius niſi per accidens. Et dicimus quod ſi non ſignificauerint per febrem accidens,

hoc:

hoc:immo non intellexerũt per eam, niſi quod ipſa ſequitur apoſtema inuentum, per inuentionem apoſtematis: ſimiliter eſt diſpoſitio febrium putredinis per comparationem ad putredinem: Verum occupatio in huiuſmodi contradictionibus eſt illud, quod non confert in ſcientia medicinæ aliquid: & facit medicum procedere ex arte ſua ad inquiſitiones, quæ fortaſſe impediunt ipſum ab arte ſua: procedamns ergo ſecundum id quod conſuetum eſt. Dicamus ergo propterea quod febres apoſtematum, & oppilationum ſunt febres accidentes, & aliæ febres ſunt ægritudines, tunc conueniens eſt vt dicamus, Quoniam propterea quod omnia quæ ſunt in corpore hominis ſunt tria genera. ſ. membra continentia illud, quod eſt in eis de humiditatibus, & ſpiritibus, quorum comparatio eſt comparatio parietum balnei: Et humiditas contẽta, & eius comparatio eſt comparatio aquæ balnei: Et ſpiritus animalis, & vitalis, & naturalis, & vapores ſparſi, & comparatio eorum eſt comparatio aeris balnei: Et accenſum cum calidi-

tate extranea inflammatione prima: eſt illud quod quando ipſum extinguitur infrigidatur quod ei vicinatur: & quando infrigidatur illud,quod eſt vicinum ei, non oportet vt ipſum extinguatur: immo poſſibile eſt vt remaneat, & redeat, & calefaciat illud quod ei vicinum eſt. Exiſtens vnum iſtorum trium generum, extra quæ non inuenitur in homine genus corporeum. Et ſi accendatur febris in membris radicalibus accenſione prima: ſicut accenditur aduſtio: verbi gratia: in parietibus balnei, aut in folle ferrarij, aut in olla coqui:tunc illud genus febrium nominatur febris hectica. Et ſi accenditur febris accenſione prima in humoribus: deinde accendatur ex eis in membris, ſicut accidit: vt effundatur aqua calida in balneo, & igniantur vel calefiant parietes eius, cauſa ipſius: aut ius calidum in olla, & accendatur olla cauſa eius, tunc illud genus febrium nominatur febris humoris. Et ſi accendatur febris accenſione ſua prima in ſpiritibus, & vaporibus: deinde accendatur ex eis in mēbris:& humoribus:

ribus:

ribus: ſicut accidit, vt perueniat ad balneum aer calidus, aut accendatur ignis in eo, quare calefiat aer eius, & perueniat ad aquam, & parietes: tunc genus illud febris nominatur febris ephimera: quoniam eſt accenſa in re ſubtili, quæ reſoluitur cum velocitate: & raro pertranſit diem cum nocte ſua: niſi conuertatur ad genus aliud febrium. Hæc ergo diuiſio febrium eſt per modum propinquum diuiſioni euenienti per differentias. Et diuiduntur febres alio modo. Dicitur enim quod de febribus ſunt febres acutæ: & de eis ſunt non acutæ. Et de eis ſunt chronicæ: & de eis ſunt non chronicæ: Et de eis ſunt nocturnæ: & de eis ſunt diurnæ: Et de eis ſunt ſalubres rectæ: & de eis ſunt habentes accidentia horribilia. Et de eis ſunt dimittentes: & de eis ſunt inſeparabiles. Et de inſeparabilibus ſunt quædam, quibus inſunt intenſiones, & remiſſiones, ſeu tepores. Et de eis ſunt ſimiles. Et de eis ſunt calidæ. Et de eis ſunt frigidæ habentes rigorem, aut horripilationem. Et de eis ſunt ſim-

plices. Et de eis ſunt compoſitæ.

CAP. II.

De præparatis ad febres.

DIxerunt quidam quod corpora vehementius præparata ad febres ſunt corpora calida: & humida: & proprie cum humiditas eſt fortior caliditate: & iſti quidem ſunt fœtidi ſudoris, & vrinæ, & egeſtionis. Et corpora calida & ſicca iterum ſunt præparata ad febres acutas, & incipiunt prius ephimeræ, deinde feſtinant ad putredinem,& aduſtionem: & quandoq; faciunt cadere in hecticam. Et ſequuntur ea ambo, quæ æquantur in humiditate & ſiccitate,& dominatur caliditas:& iſta ſunt de genere eorum in quibus incipit febris vaporis calidi, deinde permutatur ad febrem humoris. Poſtea illa in quibus æquantur calor & frigus, & multiplicatur humiditas: & iſtis quidem febres putredinis acciduut ſecundum plurimum incipientes. Et corpora fridiga,&humida, & frigida & ſicca, ſunt longinquiora corpora à febribus, & proprie ab ephimera.

Cap.

CAP. III.

De horis febrium.

FEbrium horæ ſunt ſicut reliquarum ægritudinum.principium,& augmentum,& ſtatus apud vltimum, & declinatio. Et ſunt quandoq; iſtæ horæ vniuerſales. Et ſunt quandoq; particulares ſecundum quemlibet paroxyſmum, & timor eſt in principio vſq;ad ſtatum.Apud declinationem vero non moritur æger ex ipſa febre, niſi per id quod dicemus de cauſa. Et principium quidem eſt hora, in qua calor naturalis præfocatur à materia ſubmergente ipſum in membro & eſt hora, in qua non apparet digeſtionis, aut diuerſitatis eius contrariæ digeſtioni veſtigium. Et principium quidem eſt inuentum in omni ægritudine. verum quandoq; occultatur, ſicut eſt eius occultatio in ſynocho, & epilepſia, & apoplexia. Et quando principium eſt occultum paucorum accidentium, exiſtimatur quod non ſit principium in ea. Et ſimiliter quandoq; in die primo febrium acutarum videntur nubes, & ſignum maturitatis, & exiſtimatur quod non ſit ei

principium : & non eſt ita. Et augmētum quidem eſt hora, in qua commouetur caliditas innata ad reſiſtendum materiei motu manifeſto, & apparent ſigna digeſtionis: aut ſigna cōtraria digeſtioni. Et ſtatus eſt hora, in qua vehemens eſt pugna inter naturam & materiam: & apparet victoria vnius ambarum earum ſuper aliā: & eſt hora pugnæ: & eius ſpatiū eſt in habentibus paroxyſmos acutos paroxyſmus vnus, & non cognoſcitur, niſi per illum qui ſequitur ipſum: aut duo paroxyſmi, & cognoſcitur in tertio eius: & non addit ſuper illos ambos, vt in pluribus, niſi in ægritudinibus macronoxijs: fortaſſe enim aſſimilantur paroxyſmi plures in omnibus iudicijs ſuis: & illic apud ſtatum completur veſtigium digeſtionis, aut contrarij eius. Et declinatio quidem eſt hora, in qua calor innatus iam dominatur materiei, & vincit eam: & exiſtit in congregationis eius ſeparatione .ſ. rei poſt rem: & tunc alleuiatur caliditas intrinſeca, & expellitur ad extremitates donec reſoluitur: & multoties accidit error: Et ſtatus

qui-

quidem diuerſificatur in ægritudinibus. Ægritudinum enim valde acutarum longinquior ſtatus eſt vſque ad quatuor dies:& febres ephimeræ ſunt de hac ſumma: veruntamen ipſæ non numerantur acutæ, quoniam non ſufficit in acuitate ægritudinis,vt ſit ſtatus eius proximus, immo ſit de ægritudinibus habentibus timorem. Et ſequuntur eas, febres acutæ abſolutę, & ſunt illæ quarum ſtatus eſt vſq; ad ſeptimum diem ſicut febris aduſtiua, ſeu cauſon, & tertiana continua. Et ex eis ſunt, quæ ſunt minus acutæ, quam illæ, & ſunt illæ quarum ſtatus peruenit vſq; ad quatuordecim dies: & quæ ſunt poſt illas ſunt acutæ chronicæ vſq; ad. xxi. diem, poſtea ſunt chronicæ vſq; ad .xl. & lx. & quod eſt ſupra id. Et cognitio quidem ægritudinum acutarum in gradibus ſuis, & chronicarum eſt iuuatiua in regimine cibi ægri ſecundum quod dicemus in ſequentibus.Et plures quidem febrium complent principium,& augmentum,& ſtatum in paroxyſmo vno: & faciũt paroxyſmũ aliũ declinando. Et febres quidẽ diuerſificantur in his

temporibus : de eis enim ſunt, quarum augmētum prolongatur:& de eis ſunt quarum declinatio prolongatur.

C A P. IV.

Cognitio horarum vniuerſalium ægritudinis & proprie ſtatus.

COgnitio horarum ægritudinis vniuerſalium quandoq; eſt ex ſpecie ægritudinis : nam ſpaſmus ſiccus,& epilepſia, & apoplexia, & ſquinantia ſunt ex acutis valde. Et tertiana pura, & cauſon de acutis non valde. Et quartana, & paralyſis de macronoxijs. Et quandoq; ex motu ægritudinis: nam ſi paroxyſmi ſunt breues,ſignificant quod ſtatus eſt propinquus : ſicut tertiana pura, tempus enim paroxyſmorum eius eſt ex tribus horis vſq; ad quatuordecim horas: & ſi ſint prolixi,ſignificant quod materia eſt groſſa, & ſtatus longinquus: ſicut in tertiana non pura. Et ſi non fuerint illic paroxyſmi, immo materia eius fuerit acuta ſicut ſynochi,tūc ęgritudo erit acuta:Et ſi fuerit materia eius groſſa frigida, aut decliuis ad groſſitudinem, tunc ægritudo erit non acuta. Et quandoq; ex for-

ma.

ma ſeu figura, quoniam ſi ipſa exte-nuetur vel tornatilis fiat velociter, & contabeſcant facies & hypocondria, tunc ægritudo erit acuta, & ſi remanſerint cum diſpoſitione ſua, tunc ægritudo non erit illius acuitatis. Et quãdoq; eſt ex virtute ægri cui velociter aduenit debilitas: quare eſt ægritudo acuta: aut non apparet illud, & eſt ægritudo non acuta. Et quandoq; eſt ex ætate, & tempore, nam in tempore calido, & ætate calida feſtinat ſtatus ægritudinum & in temporibus frigidis, & ætatibus fridigis tardatur ſtatus ægritudinum: & ſimiliter eſt diſpoſitio regionum. Et ex pulſu, nam ſi eſt velox, frequens, magnus, tunc ægritudo eſt ad acuitatem decliuis: & ſi non, tunc nõ eſt acuta. Et ex rigore, nam ſi eſt prolixi ſpatij, tunc ægritudo eſt decliuis ad prolixitatem: & ſi eſt breuis ſpatij, tunc ægritudo ad acuitatem tendit. Et quando nullo modo eſt rigor, tunc ipſa eſt ex breuiori genere ipſius. Et cognoſcuntur horæ ægritudinis quandoq; ex parte horarum paroxyſmorum, nam ſi fuerint procedentes ſecundum anteceſ-
ſionem

ſionem ſuperfluentem, ad illum qui anteceſſit, ſuperfluitate tendente ad additionem, tunc ægritudo erit in augmento: quoniam de ægritudinibus ſunt, quæ currunt vſq; ad finem horarum ſuarum ſecundum additionem, & ſunt quandoq; de genere tertianæ, & de genere quotidianæ, & cum iam ſteterint poſt anteceſſionem, & ſteterint ſuperfluitates, tunc ſine dubio erit ægritudo in ſtatu. Et ſeruans horam vnam eſt longi ſpatij: & ſi poſtponuntur, tunc ægritudo eſt in declinatione. Et ſimiliter cognoſcitur diſpoſitio horarum ex augmento accidentium febris, & ſtatione eorũ, & declinatione ipſorum, & ex additione paroxyſmorum eius in longitudine, & breuiatione ipſorum: & fortaſſe diuerſificantur, & non aſſimilantur. Et quãdoq; cognoſcuntur ex diſpoſitione euacuationum: nam cum accidit in paroxyſmo aliquo ſudor, aut ventris fluxus, & paroxyſmus ſecundus, qui eſt poſt ipſum eſt in ſimilitudine vehementiæ primi, & fortitudine eius, aut ſupra ipſam, tunc euacuatio eius eſt propter multitudinem, non propter

forti-

fortitudinem, & ægritudo iudicatur longa. Et quandoq; cognoſcuntur ex parte digeſtionis ſecundum quod diximus,& contrarij digeſtionis. Verbi gratia quando apparet ſputum cũ digeſtione aliqua, aut vrina in qua eſt nubes aliqua, tunc eſt principiũ augmenti: deinde quãdo multiplicatur illud,& apparet, aut contrariũ eius, tũc eſt ſtatus: & iterũ quando apparet digeſtio, aut contrariũ eius velociter ex ſputo,aut nube,tunc ſcias, quod ſtatus eſt propinquus:& ſi tardatur,tũc ſcias, quod ſtatus eſt longinquus. Cognitio autẽ horarũ particulariũ ſic accipitur: nãm hora principij paroxyſmi eſt hora in qua coarctatur pulſus, & tu iam ſciuiſti intentionẽ eius: & plumbeus fit color extremitatum, & infrigidantur extrema, & proprie extremitas auris,& naſi, vſq;ad horam in qua ſentitur ſparſio, caliditatis. Et quandoq; aſſociãtur principio alteratio coloris, & pigritia,& anguſtia,& tarditas motuum,& profunditas ſomni, & mollificatio palpebrarum, & grauitas ſermonis,& horripilatio inter ſpatulas,& in dorſo: & fortaſſe accidit in eo rigor

gor

gor fortis, & quandoq; accidit curſus ſaliuæ, & ſaltus temporum, & tinnitus aurium, & ſternutatio, & tenſio membrorum corporis. Et vehementius quidem debilitatur virtus propter debilitatem quæ eſt in principio, aut ſtatu. Et horæ augmenti medietas prima eſt hora, in qua pulſus incipit apparere, & magnificari, & velox fieri & ſpargitur calor in toto corpore ſecundum æqualitatem: & medietas eius altera eſt hora, in qua non ceſſat hæc caliditas ſparſa cum æqualitate augmentari: Et hora ſtatus eſt hora in qua remanent caliditas ſparſa cum æqualitate: & accidentia cum diſpoſitione ſua, & pulſus fit maior quam vnquam, & fit vehementius velox, & frequens. Et hora declinationis eſt hora in qua incipit diminutio, & incipit pulſus temperari, & æquatur. Deinde illa in qua incipit corpus ſudare, & perducit ad eradicationem. Et multoties quidem accidit apud mortem diſpoſitio, quæ eſt ſicut declinatio: & eſt quaſi æger euaſerit: & non oportet vt tu occupetis in hoc, immo cognoſcas diſpoſitio-

tionem pulſus, & an magnificetur, & fortis fiat. Et ſi tibi videtur, ponam tibi exemplum de tertiana. Attende ergo quod in tertiana in pluribus diſpoſitionibus incipit horripilatio: deinde frigus, & rigor, poſtea ſedatur rigor, & minoratur frigus, & incipit calefactio: poſtea æquatur calefactio, deinde additur: poſtea ſtat: deinde, incipit minui vſquequo eradicetur. Et ſcias quod tempus ęgritudinis prolongatur, aut propter multitudinem materiei, aut propter groſſitiem eius, aut propter frigus eius. Et quandoq; adiuuant ad illud tempus frigidum, & regio frigida, & ætas frigida, & debilitas caloris innati, & ſpiſſitudo ſeu denſitas cutis.

CAP. V.

Sermo vniuerſalis de febribus ephimeris.

Cauſæ omnium ſpecierum febris ephimeræ ſunt cauſæ primitiuæ calefacientes eſſentialiter, & calefacientes per accidẽs de ſumma occurrentium, & aſſumptorum .ſ. in cibo, & in potu & paſſionum corporearũ, & animalium, & ex doloribus & apoſtematibus extrinſecis, & quandoq;

quæ-

quædam ex eis ſunt ex oppilationibus, quarum cauſa non eſt primitiua: & non perueniunt cauſæ earum cum vehementia ſua ad hoc, vt pertranſeat illud quod inflammat ſpiritum: nam ſi pertranſeant illud, faciunt cadere in hecticam: aut in ſpeciem febrium humorum quam dicemus. Cauſæ enim primitiuæ plerumque mouent antecedentes: quod ſi mouerint eas ad putredinem, erunt febres putredinis. Et ſunt quidam hominum qui exiſtimant, quod febris ephimera non ſit niſi ex labore ſpiritus, & corporis, & illud eſt error. Et iſtæ quidem febres ſecundum plurimum recedunt in die vno: & raro pertranſeunt tertium diem. Nam ſi pertranſeant illam quantitatem, exiſtimatur de eſſe earum, quod ipſæ permutantur. Et intentio quidem permutationis eſt, quod accenſio caliditatis pertranſit ſpiritum: ad corpus, aut ad humorem. Licet ſint de hominibus, qui dicant, quod ipſa quandoque remanet ſex diebus, & conſumitur integra conſumptione: cui non eſſet ſimilis, ſi permutaretur ad genus aliud. Et hæc

qui-

quidẽ febris eſt facilis curationis, & difficilis cognitionis, & ſimiliter principiũ hecticæ. Et homines quidẽ velocius cadentes in febres ephimeras, & qui vehementius læduntur ab eis, ſi erretur in eis, ſũt illi in quibus calor & ſiccita sũt magis vincẽtes: quoniã perueniunt velociter ad hecticã, & tertianã. Deinde illi in quibus calor & humiditas vincũt, quoniã perueniũt velociter ad febrem putredinis. Deinde illi in quibus calor eſt plus. Deinde illi in quibus eſt plus ſiccitas. Et cũ illi, qui habẽt cõplexionẽ ſiccã & calidã, accidit fames, & aſſociãtur ei vigilia, & labor animalis, & labor corporeus, feſtinat in ipsũ febris ephimera cũ horripilatione qnadã: Quod ſi non ſuccurratur, & cibetur ſtatim, feſtinabit ad ipſum febris putredinis.

CAP. VI.

Signa propria febrium ephimerarum, diſtinguentia eas ab alijs.

DE proprietatibus earum eſt, quod ipſæ non fiunt à cauſis antecedentibus: neque incipiunt cum coarctatione, & eſt quod ipſæ non incipiunt ſecundum plurimum cum

cum rigore, & frigore extremitatum, & profundatione caliditatis, & declinatione ad pigritiam, & ſomnum, & ſubmerſionem pulſus, & diuerſitatem eius, & paruitatem ipſius. Immo forſaſſe accidit in principio earum ſimilitudo frigoris, & horripilationis, & punctio: cuius cauſa eſt vapor chymi mali, & remouetur velociter: & accidit, ſed raro rigor propter multitudinem vaporum lædentium lacertos propter punctionem ſuam plurimam ſuperfluam. Et eſt eius inflammatio non mordicatiua aſpera immo bona, ſicut caliditas corporis laborantis, & ebrij. Et cum eſt vrina in primo die digeſta, & pulſus bonus, tunc iudica quod eſt febris ephimera: & illud ideo, quoniam vrina non alteratur in ea in quantum ipſa eſt ephimera,& eſt ſedimen eius digeſtum, non decliue ad colorem humoris: & eſt quandoque nubes eius pendens, & quandoq; eſt natans boni coloris: & quandoq; accidit vt non æquetur color eius, tamen eius ſubſtantia eſt ęqualis: & non alteratur color eius, niſi propter id quod aſſociatur ei de cauſa alteratio-

nis

nis vrinæ : quamuis non ſit illic febris ephimera ex eo quod dicemus in ephimera ex labore , & ſimilibus ei . Et pulſus eſt decliuis ad ſpiſſitudinē , & fortitudinem , & magnitudinem nisi in ea , quæ eſt à paſſionibus debilitantibus : & niſi fuerit in ſtomacho humor mordicatiuus, aut frigidus, aut cauſa alia de his, quæ paruificant pulſum præter febrem . Et raro quidem diuerſificatur : ſi vero diuerſificetur , erit ei ordo : nam ſi diuerſificetur , illud , tunc erit propter cauſam aliam antecedentem febrem, aut aſſociatam ei, ſicut eſt labor vehemens, aut mordicatio vehemens in viſceribus , & ſimilia his . Et quandoq; accidit vt induretur pulſus proptet frigus vehemens , & inſpiſſans infrigidans , aut propter caliditatem ſolis vehementē exiccantem: aut propter vehementem laborem exiccantem, aut famem, aut anguſtias , aut vigilias , aut euacuationes : Et quandoq; feſtinat in eo dilatatio, & tardatur conſtrictio: & non feſtinat pluſquam naturalis niſi raro , & cum velocitate pauca:quoniam neceſſitas euentationis in eo eſt vehemen-

mentior, quam neceſſitas educendi vaporem corruptum: vapor nanq; in eo non eſt corruptus comparatione ſui ad æqualem: immo eſt calefactus comparatione ſui ad eam. Et cum ambiguus ſit tibi pulſus, & conſtrictio ipſius, tunc ſcias ex anhelitu: Et pulſus quidem redit poſt eradicationem eius ad conſuetudinem eius naturalē in illo corpore, & hoc eſt ſignum bonum. Et ſcias penitus, quod quoties vrina & pulſus ſunt boni, ſignificant quod febris eſt ephimera: et quando non ſunt boni, non oportet vt non ſit ephimera: multoties enim eſt in ea vrina tincta, & pulſus diuerſus, & debilis, & paruus. Et de illis, quæ ſignificant quod ipſa eſt febris ephimera, eſt vt ſit principium eius facile, & leue: & ſit augmentum eius non addens ſupra duas horas, & neq aſſocientur ſtatui accidentia vehementia. Et in febre putrida eſt contrarium, & vt non accidant in ea accidentia praua: et nō ſit in ea acuitas caloris vehemens: & minorentur cum ea dolores: Quod ſi cum ea dolor fuerit capitis, aut dolor alius non ſit fixus inſeparapara-

parabilis poſt eradicationem eius: et hoc quidem ſignificat quod ipſa eſt ephimera. Et plurimum quidem eradicationis eius fit per ſudorem, et humoroſitatem ſimilem ſudori naturali, non humoroſo: et non ſit vehemens ſuperfluitas iterum in quantitate ſua: immo appropinquat ſudori naturali in quantitata ſua: ſicut eſt proximus ei in qualitate ſua. Si enim videris ſudorem plurimum, tunc febris erit non ephimera. Et de eis de quibus febris ephimera experitur, eſt vt ingrediatur balneum habens eam: cumq; mora fecerit euenire in eo quaſi horripilationem non conſuetam, ſcitur quod febris eſt febris putredinis: et egrediatur habens eam ex balneo illico: et ſi nihil alteratur à diſpoſitione ſua, tunc febris eſt ephimera.

CAP. VII.

Permutatio febris ephimeræ.

CVm expedit, vt febrem ephimeram patiens cibetur, et errat medicus ſuper eam, et non cibet ipſum; permutatur febris in corporibus

chole-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

cholericis ad hecticam & incenſiuam, & in corporibus carnoſis ad ſynocham, quæ eſt abſq; putredine: & fortaſſe permutatur ad illam, quę eſt cum putredine. Et ſimiliter quando neceſſarium eſt adiutorium in aperiendo poros, & rarificando corpus, & non fit, fit inflammatio in humoribus retentis in corpore inflammatione qua fit calefactio cum fortitudine, & fit putrefactio.

CAP. VIII.

Signa permutationis febris ephimeræ ad febres alias.

SIgnificatio illius eſt, quod ipſa declinat abſq; ſudore, aut humoroſitate: aut cum ſudore abſq; mundificatione per ſudorem: & eſt declinatio longa difficilis, & abſq; mundificatione pulſus. Immo remanet in pulſu aliquid, & remanet dolor capitis ſi fuerit: & hoc totum ſignificat permutationem ad febrem putrefactionis humoris aut ad ſanguineam, & ſi cauſæ fuerint vehementes, aut prolongetur mora eius, permutabitur ad hecticam. Quod ſi ad hecticam permutetur, videbis tactum arteria-

rum

rum calidum valde : & videbis febrem ſimilem , vel fixam , & in omnibus membris additur calefactio ſuper repletionem: & in tempore acceptionis cibi:aut videbis pulſum ſeruare æqualitatem cum duritie , & paruitate. Et vibebis ſigna reliqua , quę diximus de ſignis hecticæ : Et quando permutatur ad genus febrium ſanguinis: quod nominatur ſynocha abſq; putredine. videbis additionem, & repletionem caliditatis: & inflammationem faciei: Et quando permutatur ad febres putredinis , apparent horripilatio , & diuerſitas pulſus, & paruitas, & coarctatio : & eſt caliditas mordicatiua ſicca, & vehementia accidentium . In vrina autem fortaſſe remanet digeſtio rei præcedentis , & in pluribus non apparet in ea digeſtio.

CAP. IX.

Curationes febris ephimeræ ſecundum modum vniuerſalem.

IN omnibus ſpeciebus febris ephimeræ oportet , vt afferantur ſuper corpora patientium eas , ea quæ nutriant eos uutrimento bono cum velocitatę digeſtionis:quoniam febriens

eſt æger:et æger eſt læſus, et læſus non digerit aut tarde digerit. At quibuſdam eorum conceditur quieſcere ſeu deliciari in ea: ſicut patienti febrem ex labore, & anguſtia, et fame, et illis in quorum corporibus cholera plurima eſt. Et qui conqueritur ſe pati horripilationem in principio, deglutiat cibum infuſum in aqua, aut vino vt ſit magis penetrans: et iſti quidem cibantur etiam in principio febris. Et quibuſdam prohibetur quieſcere ſeu deliciari in ea,et præcipitur eis adminiſtratio ſubtilis regiminis ſicut in patiente febrem ex oppilatione, et ſoliditate, et ex apoſtemate. Et melius quidem eſt vt poſtponatur cibatio vſq;ad declinationem,niſi in illis,quos excepimus. Et aqua frigida quidem oportet vt non prohibeatur in principio rei: quoniam virtus eſt fortis: quare non timetur debilitas eius: et eſt melior cura in infrigidando ſpiritus, verum ſi fuerit illic debilitas in viſceribus, et febris iam extenditur ſeu prolongatur, aut fuerit febris ex oppilatione, tunc melius eſt vt de ea non multum ſumatur. Et conceditur

eis

eis balneum cum eorum paroxyſmus conſumitur in febribus ephimeris, propter intentiones, de quibus eſt humectatio, & de eis eſt prouocatio ſudoris, & rarificatio pororum, & de eis eſt infrigidatio in ſecunda diſpoſitione: & prohibetur vbi timetur caſus putredinis. Et non oportet, vt euitet balneum, niſi habens eam ex oppilatione, quandoq; enim balneum generat ægritudinem putridam: & ſimiliter patiens ipſam febrem ex ſatietate nauſeatiua, niſi in fine rei, et cum dilatantur pori, & deſcendit nauſeatiua ſatietas: illic enim oportet vt balneet. Et habens catarrhum non balneetur, niſi ſit aduſtiuus. Et omnes habentes febres ephimeras oportet vt non prolongent moram in aere balnei, immo in aqua eius quantum volunt, niſi habentes eam ex ſoliditate, & ex ſpiſſitudine: eis enim conuenit vt prolongent moram in aere balnei donec ſudent. Inunctio autē ſi fuerit facta in effundendo, aut liniendo tantum oppilat poros. Et in curatione omnis febris ephimeræ, quæ eſt ab oppilatione extrinſeca, aut intrinſeca, fricatio ape-

rit poros habentis eam, deinde ſi obuiat humiditati plurimæ, reſoluit eam, & ſi obuiat humiditati paruæ, exiccat corpus. Euacuatione autem non indiget aliquis eorum, niſi habens oppilationem repletionalem, & habens nauſeatiuam ſatietatem, & qui habet febrem ephimeram ex ſoliditate, cuius corpus eſt repletum.

CAP. X.

Species febris ephimeræ.

DE febribus ephimeris ſunt, quæ omnino comparantur ad diſpoſitiones animales. Et de eis ſunt, quæ comparantur ad diſpoſitiones corporeas. Et de eis ſunt, quæ proportionantur ad res, quæ eueniunt de foris. Et de comparatis ad diſpoſitiones animales eſt illa, quæ fit ex anguſtia, & illa, quæ fit ex triſtitia, & illa quæ fit ex exiſtimatione, & cogitatione, & ira, & vigilijs, & ſomno, & tranquillitate, & timore, & gaudio. Et de proportionatis ad diſpoſitiones corporeas ſunt illæ, quæ comparantur ad res, quæ sũt actiones & motus: & de eis sũt, quæ comparantur ad non actiones & motus, et ad contraria eorum. Et com-

paratæ ad res, quæ ſunt motus, et contraria eorum eſt illa, quæ fit ex labore: et illa, quæ fit ex tranquillitate, et illa, quæ fit ex euacuatione ; et de eis eſt febris ephimera ex dolore: et de eis eſt febris ephimera, quæ eſt cum ſyncopi, et de eis eſt illa, quæ fit ex fame, et de eis eſt illa, quæ ex fit ex ſiti. Et de comparatis ad ea, quæ non ſunt actiones, eſt illa, quæ fit ex oppilatione: et de eis eſt illa, quæ fit ex nauſeatiua ſatietate ; et de eis eſt illa, quæ fit ex apoſtemate: et de eis eſt illa, quæ fit ex aſperitate, vel ſiccitate cutis. Comparatæ autem ad res, quæ accidunt deforis ſunt, ſicut illa, quæ fit ex aduſtione ſolis, & ſicut quæ fit ex condenſatione cutis facta ex frigore, & facta ex ablutione cum aquis ſtypticis: dicam itaq; vnamquamq; earum cum curatione ſua.

CAP. XI.

De febre ephimera ex † [angustia.] & ſignis eius.

QVandoq; accidit ex motu ſpiritus ad interiora, & conculcatione eius in eis propter ſuperfluitatem anguſtiæ febris ſpiritualis. Cuius ſigna

ſunt igneitas vrinæ, & acuitas eius: ita vt habens eam ſentiat acuitatẽ ipſius, proptet dominium ſiccitatis in ea: & eſt motus oculi ad clauſionem decliuis: & eſt oculus ſubmerſus propter reſolutionẽ cũ quiete, et ſubclauſione, & facies eſt tendens ad citrinitatem propter profunditatem caliditatis. Et pulſus eſt ad debilitatem, & paruitatem decliuis: & forte declinat ad duritiem.

CAP. XII.

De cura.

OPortet vt habens eam multiplicet introitum tinę, & ponat plurimum ſuæ intentionis in balneatione cum aqua balnei abſq; aere eius, & multiplicet eam inunctionem cum oleo poſt illud: oleum enim eſt magis iuuatiuum ei, quam balneum. Et vtatur lætificantibus, & odoriferis frigidis: Et ponat ſuper pectus ſuum epithemata infrigidantia ex mucilaginibus, et ſuccis, et aquis boni odoris, et ſum at in potu vinum plurimæ commixtionis: eſt enim bonum medicamen ei.

CAP.

C A P. XIII.

De febre ephimera ex triſtitia.

QVandoq; accidit ex multitudine triſtitiæ propter rem quæſitam motus laborioſus, ſpiritum calefaciens, faciens cadere in febrem: cuius ſigna ſunt ſimilia ſignis eius, quæ eſt ex auguſtia: niſi quia motus oculi cum profunditate ſua propter reſolutionem eſt ad partem extrinſecam: et pulſus nō eſt demiſſus & depreſſus: immo eſt in eo eleuatio aliqua cum debilitate: ſi ipſa debilitas fuerit cum eo. Et cura eius eſt, ſicut cura eius, quæ eſt ex anguſtia.

C A P. XIV.

De febre ephimera ex cogitatione.

QVandoq; accidit ex multitudine cogitationis in rebus febris ſimilis illi, quæ eſt ex anguſtia, et triſtitia, niſi quia motus oculi eſt æqualis, non ad clauſionem, neque ad exitum decliuis, et eſt decliuis ad profunditatem: et pulſus eſt diuerſus in eleuatione, et depreſſione: et plurimum quidem eſt æqualis: et facies eſt ad citrinitatem decliuis. Et cura eius eſt cura illius, que eſt ex triſtitia.

CAP. XV.

De febre ephimera ex ira.

QVandoq; accidit propter ſuperfluitatem motus ſpiritus ad exteriora in diſpoſitione iræ calefactio ſuperflua accēſa, vel firmata in ſpiritu & feb. Cuius ſigna ſūt rubedo faciei, niſi permiſceatur ei timor, quoniā citrinatur: et inflatio faciei ſimilis ei, quæ inflatur in dormitione: Et ſunt oculi rubei tendentes exterius, propter vehementiam motus ſpiritus ad exteriora. Et quandoq; accidit quibuſdam eorum tremor, propter motum humoris: aut propter debilitatem naturarum: Et eſt aqua rubea, acuti tactus, propter acuitatem ſuam: et quandoq; eſt cum ea aliquantulum claritatis: et pulſus eſt groſſus, plenus, eleuatus, frequens.

CAP. XVI.

De cura.

FAc eos quieſcere, et fac vt occupentur lætificantibus, et narrationibus, et vocibus bonis, et ludis mirabilibus: et fac eos ingredi balneum in aqua tepida, non plurimi caloris: et inungantur plurimum cum aliquo oleo

oleo plurimo : illud enim eſt magis conueniens eis, quam aqua calida : et cibentur eis, quæ infrigidant, et humectant : et prohibeantur à vino omnino, non enim eſt eis via ad ipſum.

CAP. XVII.

De febre ephimera ex vigilijs.

QVandoq;etiam accidit ex vigilijs febris ephimera : cuius ſigna ſunt, anteceſſio vigiliarum, et grauitas palpebrarum, et fortaſſe non aperit eas : et profundatio oculi propter reſolutionem: et inflatio palpebrarum propter corruptionem cibi, et multitudinem vaporis : et conturbatio vrinæ propter priuationem digeſtionis : et debilitas pulſus : et citrinitas faciei propter malitiam digeſtionis : Et inflatio eius propter tumefactionem factam ex malitia digeſtionis, ſed non eſt cum rubedine, ſicut in illa, quæ eſt ex ira.

CAP. XVIII.

De curatione.

CVratio autem eius eſt ociari, et quieſcere, et dormire, et embrochare caput cum eis, quę infrigidant, et humectant : et balneum humidum, et

cibi bonorum chymorum : et inunctio renes humectantes. Et vinum eſt ex rebus magis conferentibus eis : et ſumãt in potu ipſum ſine timore, niſi fuerit dolor capitis.

CAP. XIX.

De febre ephimera ex ſomno, & quiete

A Spiritu quandoq; reſoluuntur vapores calidi per vigilias, et motus. Cum ergo prolongatur ſomnus, et tranquill itas, et non reſoluuntur, accidit ex eis calefactio ſpiritus, et febris eius. Cuius ſigna ſunt iſta : ſignificant enim eam anteceſſio ſomni, & tranquillitas plurima, & proprie, quæ non eſt in conſuetudine : & ſignificat ipſam repletio vaporoſa pulſus.

CAP. XX.

De curatione eius.

CVratio eius eſt ſudatio in aere balnei : & ablutio æqualis cum aqua calida : & paucitas cibi : & declinatio eius ad id, quod infrigidat, & humectat ipſum : & exercitium temperatum : & non oportet vt bibat vinum.

CAP. XXI.

De febre ephimera ex gaudio.

QVandoq; accidit ex gaudio febris, ſicut illa, quæ fit ex ira. Cuius ſigna ſunt proxima ſignis eius, quæ eſt ex ira, niſi quia forma oculi eſt forma gaudentis, non forma iraſcentis. Et eſt frequentia in pulſu minor. Et cura eius eſt proxima curationi eius, quæ eſt ex ira.

CAP. XXII.

De febre ephimera ex timore.

QVandoq; accidit ex timore febris ſecundum ſemitam, quæ accidit ex anguſtia. Proportio nanque timoris ad anguſtiam, eſt proportio iræ ad gaudium, ex hoc, quod motus timoris eſt ad interiora, & iræ ad exteriora, & fit ſubito, & aliorum modorum fit gradatim. Cuius ſigna ſunt proxima ſignis eius, quæ fit ex anguſtia: niſi quia diuerſitas in pulſu eſt vehementior: & forma oculi eius eſt forma territi. Curatio eius eſt proxima curationi eius, quæ fit ex anguſtia: & oportet vt ſecuretur à timore: & veniatur ad eum cum nuntijs gaudere facientibus: & vinum confert eis.

CAP. XXIII.

De febre ephimera ex labore.

LAbor quandoq; peruenit ad ſummũ in calefaciẽdo corpus,& ſpiritũ,ita vt fiat febris nocens operationibus, & eſt plurimi nocumenti, & grauitatis ipſius ſuper vitalem, & animalem. Signa ſunt anteceſſio laboris, & additio calefactionis iuncturarum ſuper alia: & ſenſatio laſſitudinis: & ſiccitas corporis. Et quandoq; accidit in fine roritas,ſeu humectatio, ſi fuerit labor temperatus, & non fuerit calor exiccans, aut frigus prohibens ſudorem. Si autem labor fuerit ſuperfluus, minoratur humectatio, & ſudor: & quandoq; ſequitur ipſum tuſſis ſicca propter communitatem pulmonis: & fit pulſus eius paruus,debilis: & quandoq; declinat ad duritiem: & vrina eſt citrina, acuta propter motum, & ſubtilis propter reſolutionem.

CAP. XXIV.

De cura.

CVratio eorum eſt tranquillitas, & balneatio in tina: & inunctio cum fricatione leui ſuper iuncturas: & acceptio cibi boni chymi hume

ctan-

ctantis ſecundũ quantitatẽ, qua digeratur, de genere carnium pullorum, & hœdi, & piſcium petroſorum. Et quoniam virtutes eorum ſunt debiles, tunc non oportet vt confidant de ſe, poſſe digerere, quod digerebant in diſpoſitione ſanitatis: immo minus illo: et propter hoc cibentur eis, quorum paucum nutrit plurimum, ſicut ea, quæ diximus: & ſicut vitelli ouorum ſorbilium, & teſticuli gallorum ſunt eis boni. Quidam tamen exiſtimauerunt: quod oportet vt patientium laſſitudinem regimen plus ſubtilietur; quam aliorum: ſed illud non eſt rectum. Et oportet vt ſumant de fructibus humidis: et ſumant in potu vinum plurimæ commiſtionis, ſi fuerint aſſueti: aut iuleb, & aliud, ſi non fuerint conſueti: et oportet vt eorum inunctio ſit plurima, quam inunctio aliorum cum oleo aliquo, vt humectentur eorũ membra, & iuncturæ exſiccatæ: & iterum vt mollificetur illud quod accidit eis de tenſione: et oleum violatum eſt de oleis melioribus eis. Et oportet vt communicet inunctio eorum corpori: & proprie capiti, & collo, &

ſpondylibus dorſi, & iūcturis omnibus: & proprie poſt balneationem. Et oportet vt mollificentur ſtrata eorum, & aromatizentur indumenta eorum, & ſedilia eorum: & ſi indigent iteratione balnei propter reliquias, iterentur omnia, quæ ſcripta ſunt in capitulo ſuo.

CAP. XXV.

De febre ephimera ex euacuatione.

QVandoq; accidit ex commotione humorum poſt ventris ſolutionem motus ſpirituū ſuperfluus, & inflammans in ipſis febrem propter multitudinem laſſitudinis, quæ ſequitur ipſam. Et quandoq; faciunt eam medicinæ ſolutiuæ, propterea quod calefaciunt. Et quandoq; ſequitur phlebotomiam, propterea quòd redire facit humiditatem vaporum: & ſanguinitatem eorum, conuertens eas ad furioſitatem cholericam.

CAP. XXVI.

Curatio.

OPortet vt ſubtilietur vel ingenietur in retinendo naturam, per ea, quæ ſunt ordinata in capitulis ſuis: & vtcibetur æger cum eo, quod confortat

tat plus: ſecundum quantitatem, quã digeratur, de eis, quæ infrigidant, & humectant: & ſint in eo pontica, ſtyptica: & ponantur ſuper ſtomacum emplaſtra,& embrochæ confortantia calefacta, nõ tepefacta: Nã omne tepidũ eſt mollificatiuũ, & reſoluit virtutẽ. Et de hac ſumma eſt lana infuſa in oleo nardino, aut oleo frigidiore eo aromatizato: & exprimatur adeo, donec ſeparentur ab ea partes olei. Et ponantur ſuper cor, & hepar ea, quæ infrigidant.

CAP. XXVII.

De febre ephimera ex dolore.

DOlor quandoq;calefacit ſpiritum adeo,donec inflammetur febris: Signa. Dolor in capite, aut oculo,aut aure, aut dente, aut iuncturis, aut extremitatibus, aut colica, aut hæmorrhoidibus, aut alijs doloribus furunculorum.

CAP. XXVIII.

De cura eius, quæ fit ex dolore.

REgatur dolor cum eo, quod oportet in capitulo ſuo,deinde curetur cura eius, quæ fit ex labore. Quod ſi timeatur ex potu vini mo-

tus

tus doloris, non detur in potu.

CAP. XXIX.

De febre ephimera ex ſyncopi.

QVandoq; accidit ei, cui ſuperuenit ſyncopis propter agitationem motus ſpirituum calefactio, quæ conuertitur in febrem: & quandoq; remanent de ea poſt ablationem timoris in ſyncopi reliquiæ. Signa. Vicinitas ſyncopis, & caſus virtutis abſq; ſignis febrium aliarum, quæ non ſunt ex febribus ephimeris: Et pulſus in ea eſt diuerſarum diſpoſitionum. Quandoq; enim cadit, & deſtruitur, quando vincit frigus: Et quandoque fit velox, & apparet, cum dominatur caliditas: & ſimilatur pulſui patientium extenuationem exiccatiuam in duritie, cum diſpoſitione pulſus vermicularis.

CAP. XXX.

Curatio.

CVra eius eſt cura ſyncopis, & dare cibos velocis digeſtionis, boni chymi, de illis quos ſciuiſti: & ſi indigueris, vt des in potu vinum, fac: & non cures de febre. Cum ergo liberatur ex ſyncopi, & remanet febris ſimilis

lis ei, quæ eſt cum extenuatione, curetur cum eo, quod eſt in canone de infrigidatione, & humectatione.

CAP. XXXI.

De febre ephimera ex fame.

QVandoq; acuuntur vapores in corpore quando non inueniunt nutrimentum, & generant febrẽ: Et eius pulſus eſt debilis, paruus, & quandoque declinat ad duritiem. Curatio. Cibatio quidem in febre eſt ſicut ex ſorbitionibus factis eſt kiſt hordei cum oleribus, & poſt illas cum cibis bonis confortantibus: Et balneetur, & effũdatur ſuper caput eius aqua plurima tepida: & ſedeat in ea, & humectetur corpus eius cũ eis, quæ ſunt ſicut oleũ violatũ & roſaceũ, & cucurbitinũ.

CAP. XXXII.

De febre ephimera ex ſiti.

HÆc proxima eſt ei, quæ eſt ex fame: & eſt dignior vt accidat propter defectum aquę, qua ſedatur caliditas fortis in vaporibus. Curatio eſt. Dare in potu aquam frigidam, & aquas fructuum frigidorum, & proprie granatorum: Et humectare corpus cum tina. & ſi poſſibile eſt ei

bal-

balneatio cum aqua frigida, faciat.

CAP. XXXIII.

De febre ephimera ex oppilatione.

OPpilationes fiunt in poris cutis, propter ſiccitatem, vel aſperitatem eius, & paucitatem ablutionis, & multitudinem ciborum, & propter frigiditatem, et propter ablutionem cum aquis frigidis ſtypticis: et propter aduſtionem ſolis. Et quandoq; fit in vilis venarum, & in ramis earum, & orificijs ipſarum, & meatibus, ſeu vijs earum. Et cum dicitur febris ephimera ex oppilatione, non innuitur, niſi ad hanc ſpeciem. Nam accidit vt minoretur reſolutio, & multiplicetur repletio, & coarctatio, & priuetur reſpiratio, & aggregetur vapor plurimus, calidus, & non reſoluatur, & tunc eueniet caliditas ſuperflua: & dum perſeuerauerit eius inflammatio in ſubtiliori ex corporibus, quod eſt ſpiritus, erit febris ephimera: Quod ſi inflammatur in ſanguine, eſt ſpecies famoſa ſynochæ, quam dicemus: & eſt illa, quæ eſt de ſumma febrium humorum, & non eſt propter putredinem, immo eſt propter inflammationem, &

ebul-

ebullitionem. Quod ſi pertrãſeat illud ad putredinem, quam facit oppilatio & priuatio reſpirationis, permutatur ad febres putredinis. Et huiuſmodi quidem oppilatio, aut fit ex multitudine humorum, & ſanguinis, aut ex groſſitudine eorum, aut ex viſcoſitate eorum: aut propter caſum rei de cauſis oppilationis in inſtrumento, non in meatu, ſicut frigus conſtringens, aut apoſtema coarctans, aut naſcentia rei: aut aliud de illis, quorum te oportet rememorari. Et hæc quidem febris de febribus ephimeris parum permutatur ad hecticam: quoniam corpus in ea eſt plurimæ materiæ. Et in hac febre iterum eſt ſitis, & inflammatio, & adhærentia caliditatis, & vrina media inter igneam, & fuſcam. Et hæc febris eſt difficilis ad cognoſcendum, cuius ſimilitudo eſt proxima ſimilitudini febrium humorum. Et hæc febris quandoq; remanet vſq; ad diem tertium, & in eo, quod eſt poſt ipſum, ſi ſunt oppilationes plurimæ fortes: et non ſint oppilationes cum inſpiſſitudine, vel ſoliditate vel ſiccitate cutis cauſatę deforis: & ſi ſunt oppilationes paruæ, fe-

ſtinat

ſtinat earũ eradicatio, ſi non fuerit error. Et hæc febris inter febres ephimeras, quandoq. accidit, & redit propter fixionem oppilationis, quæ eſt cauſa, quare fiunt ei ſicut paroxyſmi. Et hæc quidem febris multoties permutatur ad frigus,& horripilationem, & ſignificat, quod ipſa ſit putrida: Et cum illa,quæ eſt ex oppilatione facit accidere dolorem poſt phlebotomiam in latere ſiniſtro, non eſt excuſatio iterationis phlebotomiæ: præcipue cum ſedatur febris, & perſeuerat dolor. Signa. Quando accidit febris ephimera non à cauſa primitiua, & eſt longæ declinationis,tunc exiſtima, quod ipſa ſit ex oppilatione, & proprie quando declinat ſine euacuatione rorida, ſeu ſudorali. Et verificant exiſtimationem tuam ſigna repletionis,& in corporibus plurimi ſanguinis, & generantibus eum: aut groſſorum humorum viſcoſorum. Et differentia quidem inter ea ambo eſt, quoniam ſi oppilationes in eis ſunt propter groſſitudinem humorum, & viſcoſitatem eorum, ſignificant ea ſigna nota eis, & nõ eſt illic inflãmatio

cor-

corporis, & rubedo, & tenſio, & ad ſummum non ſunt illic ſigna multitudinis. Et in illis, in quibus cauſa eſt repletio, ſunt ſigna repletionis ex rubedine faciei, & exuberatione venarum, & inflatione, & tenſione, & alia apparentia. Et ſi ſuperfluuunt oppilationes, pulſus eſt paruus: & ſi non ſuperfluunt, non oportet vt minoretur pulſus. Cura. Cum cauſa eſt multitudo humorum, & repletio, tunc oportet, vt in principio properes ad phlebotomiam, & euacuationem. Et vt phlebotomes eum cum iam non febrit, tunc eſt melius. Et quando febrit, ſi non fuerit neceſſitas, tunc ſtatio eſt magis conueniens: phlebotomia enim facit humores currere, & permiſcet inter eos. Si autem non fuerit excuſatio, tunc non oportet vt poſtponatur, & tardetur phlebotomia, & euacuatio. Deinde fiat occupatio in eis, quæ aperiunt oppilationes, & mundificant meatus. Et non properes ante euacuationem ad mundificãdos meatus, & apertionem. Illud enim fortaſſe fit cauſa ad attrahẽdum humores ſubito ad quoſdam meatus, & in-

& inuiſcandum in eis:& illud eſt res, in qua ſunt errores plurimi : & fortaſſe addit in oppilationibus, ſi fuerint groſſi , & proprie ſi meatus in creatione ſua fuerint ſtricti . Verum phlebotomia iterum , & euacuatio quandoq; educunt ſuperfluitates fumoſas , facientes coarctatione ſua hanc febrem , & prohibent ne permutetur ad putredinem: & proprie cum ad vltimum facis eam peruenire , & facis approximare ſyncopi. Et ſi non ſentis multitudinem humorum , immo ſentis oppilationes, & quod ipſæ ſunt accidentes a groſſitudine eorum , & viſcoſitate ipſorum: tunc fortaſſe non indiges phlebotomia ſuperflua , & euacuatione ſuperflua: immo indiges apertione : Et apertio quidem eſt cum abſtergẽtibus ex medicinis , & cibis . Et propterea quod ægritudo eſt febris , non eſt poſſibile vt redeas in aperiendo ad abſtergentia calida : immo ad illa , quæ ſunt inter ſyrupum acetoſum purum , vſq; ad illum qui eſt cum ſeminibus, & aqua endiuæ , vſq; ad aquam fœniculi . Et cibus ſit ille, in quo eſt ablutio : & non in quo eſt viſcoſitas , ſicut kiſt hordei.

Et

Et ſaccharum cum hoc, quod ipſum eſt propinquum cibo, eſt in ipſo apertio, & abſterſio: non eſt ergo malum ſi miſceatur cum kiſt hordei. Demum oportet, vt conſideres cum euacuaueris, ſi neceſſaria fuerit euacuatio eius, & facta fuerit apertio, ſicut cum eis quæ diximus, an minuatur febris, & deficiat, & an, ſi paroxyſmos habuerit, frangatur, & debilitetur paroxyſmus eius ſecundus à primo. Et conſidera vrinam: & ſi inuenis eam non priuatam digeſtione: & in pulſu ſi inuenis eum non ſignificare putredinem, procedes ſecundum hoc regimen. Et intromitte ægrum in die tertio poſt paroxyſmum in balneum hora mollificationis paroxyſmi expectati, ſi fuerit febris, vſq; ad quinq; horas. Et inunge eum: & frica ipſum cum rebus, in qnibus eſt abſterſio æqualis, ſicut quod eſt inter farinam fabarum vſq; ad farinam orobi, & farinam radicum lilij, & ariſtolochiæ emollitæ cum aliquantulo mellis & aquæ. Quòd ſi fueris auſus vti fortiori hoc, tunc vtere ſpuma baurac. Et ſi exiſtimas quod balneum alterat naturam eius in ali-

quo.

quo, & facit accidere quaſi horripilationem, non moretur in eo ictu oculi: oppilationes enim iſtæ non ſunt de genere earum, quas aperit balneum. Cum ergo egreditur de balneo, non oportet vt approximet cibo, neq; vino, niſi poſt ſecuritatem ex paroxyſmo. Si autem exigit diſpoſitio vt cibetur aliquantulum, & non tolerat: detur in potu id in quo eſt apertio, ſicut aqua hordei ſubtilis, plurimæ aquæ, pauci hordei, plurimæ decoctionis, decocta cum apio. Quod ſi paroxyſmus non iteratur ei, tunc balnea eum ſecundo, ſi deſiderauerit illud, & ciba ipſum: Et ſi fuerit paroxyſmus diminutus à paroxyſmo primo, & vrina fuerit bona, tunc confide in veritate curationis, & paucitate oppilationis: & cura eum poſt eradicationem eius, ſicut curaſti, & ciba ipſum. Et ſi venerit paroxyſmus ſicut fuit, aut fortior illo, & vrina non fuerit ſicut oportet, tunc ægritudo eſt tendens ad putredinem: & curatio eius eſt curatio putredinis.

CAP.

CAP. XXXIV.

De febre ephimera ex nauſeatiua ſatietate, & repletione.

QVandoq; accidunt ex nauſeatiua ſatietate vapores mali, ex quibus accenditur caliditas, & inflammantur ſpiritus, quare accidit febris: & proprie in corporibus cholericis: & in illis, qui non habent amplos poros. Nam plurimum ſuperfluitatum earum vaporat vaporationes fumoſas: & minoratur in eis eructuatio acida. Et de illis, qui ſunt vehementius diſpoſiti ad illam, ſunt illi, qui incipiunt poſt nauſeatiuam ſatietatem vti exercitio, & motu, & ire ſub ſole, & balneatione poſtquã accidit eis hoc: multiplicantur enim in eis vapores fumoſi & proprie quando habuerint in corporibus ſuis dolorem & mordicationẽ, & proprie in viſceribus eorum De materia vero eructuationis acetoſæ, & in habentibus eam, raro contingit vt generetur febris. Si autem generetur erit debilis: immo non generatur. Et exiſtimamus febrem generatam cum eructuatione acetoſa eſſe propter cauſam aliam a ſatietate nau-

ſeatiua.

ſeatiua. Et iſti quidem cum eorum ſoluuntur naturæ, iuuantur valde, & remouetur febris eorum propter expulſionem ſuperfluitatis ſuperfluæ fumoſæ. Et diuerſificatur quidem curatio eius, cuius retinetur natura ex illis, & cuius ſoluitur. Et ſi natura illius, qui febrit ex nauſeatiua ſatietate, leniatur duabus aſcellationibus, aut tribus, deinde phlebotometur, fortis fit ſuper eam fluxus ventris: & fortaſſe fit fluxus hepaticus, quem ſignificabunt pulſus cordis, & nigredo linguæ. Et ſimilantur accidentia febris ephimeræ ex repletione accidentibus febris ex ira: rubent enim oculi, & facies valde, & fit inflammatio vehemens, & magnificatur pulſus, & fit velox: & rubet vrina. Amplius cum plus remanet, non excedit tres dies. Et ſcias, quod febris ephimera ex nauſeatiua ſatietate quandoq; venit cum periodis quatuor, aut ſeptem, & cum hoc eſt febris ephimera, verum pulſus eius eſt ſanus. Signa eius ſunt alteratio eructuationis ad acetoſitatem, aut fumoſitatem. Cum ergo alteratur eructuatio ad ſanitatem, indicat ſanitatem.

Et

Et vrina quidem iſtorum eſt priuata digeſtione, aquoſa. Et quando cauſa nauſeatiuæ ſatietatis eſt vigilia, eſt in facie, & faucibus eorum inflatio: & in palpebris eorum eſt grauitas.

CAP. XXXV.

De cura.

PAtiens hanc nauſeatiuam ſatietatem non euacuatur, quin aut ſit natura eius non ſoluta, aut ſit ſoluta. Quod ſi natura eius fuerit non ſoluta, tunc conuenientius eſt vt ſoluas eam. Et ſi fuerit aliquid cibi, aut fæcis, aut grauitatis remanens in ſtomacho, tunc oportebit vt facias vomere ipſum, deinde ſolue eum. Et conſidera vbi inuenit grauitatem: & conſidera tunc, an ſit rectius euacuare illud cum clyſteribus, & ſuppoſitori s, aut cum aliquo, quod bibitur deſuper vt ſoluat, aut deponat, aut digerat. Et ſignificat illud, quod rectius eſt de hoc diſpoſitio eructuationis: fortaſſe enim neceſſarium erit, ſi fuerit cibus ſtans ſuperius, & ſit difficilis vomitus, vt non aſpiciatur ad febrem, ſed adminiſtretur diapepereon, vt præcipitetur, & deſcendat cum digeſtione: aut admi

niſtretur quod eſt debilius eo : & adminiſtrentur embrochæ, & emplaſtra digeſtiua cognita in capitulo digeſtionis, & ſolutiua cognita in capitulo ſolutionis. Cum ergo deſcenderit, tunc aut egredietur per ſeipſum, aut iuuabitur cum ſuppoſitorio. Et toleretur fames ſuper eum tamdiu, donec non remaneat hæſitatio in deſtructione ſatietatis nauſeatiuæ: deinde ſumat cibũ leuem, velocis digeſtionis, boni chymi, & feſtinatio ad famen, & ad ſomnum eſt ex eis, quæ ſunt ſufficiens curatio, vel ſufficiens adiutorium in alleuiatione repletionis. Quod ſi natura fuerit ſoluta, conſidera an res, quæ euacuatur, ſit illud quod eſt corruptũm : et ſi fuerit illud non retineatur, donec totum euacuetur vſq; ad poſtremum eius. Et expecta declinationem paroxyſmi, & fac ingredi ipſum tunc balneum, & ciba ipſum, niſi fuerit illic ſuperfluum deſtruens virtutem, tunc enim non facias ipſum ingredi balneum, immo ciba ipſum, & conforta ſtomachum eius cum rebus, quas ſcies, & quarum quædam ſcriptæ ſunt in capitulis de ſolutione ventris: & de

& de illis eſt lana infuſa in oleo, in quo eſt virtus abſynthij, aut etiam in oleo nardino poſtquam fuerit expreſſa, & ſeparata fuerit ab ea maxima pars olei. Et ſi perſeuerat ſolutio, & inuenis id, quod egreditur, abſq; genere eius, quod corruptum eſt, adminiſtra oleum de cydonijs tepidum, recens ſecundum hunc modum, & oleũ de maſtice: & non eſt iterum in oleo nardino contrarietas eis. Et fortaſſe adminiſtrabimus cerataria, & proprie quando non ſuſtert diſpoſitio ſtricturam eorum ſuper ventres eorum. Et quandoq; indigemus emplaſtris fortioribus hoc, de emplaſtris prędictis in cholirica paſſione, et da eis in potu aquas fructuum, ſi deſiderat eas: & da ei ad comedendum illud, cuius alleuiatur nutrimentum, & facilis fit digeſtio, ſicut teſticuli galli, & piſces aradrach, & præmitte ſuper illud aliquid de fructibus, & ſuccis, & robub ſtypticis. Et ſi abſcinditur de appetitu aliquid admoue ipsũ cũ eis, quæ ſciuiſti, & proprie cum eis, quæ fiunt ex cydonijs. Et cum expeditus fueris: non eſt malum, vt adminiſtres ei electuarium forte de

 illis,

illis, quæ digerunt, & confortant ſtomachum, & aperiunt oppilationes: & illud poſt ablationem febris, & accidentium. Et iter quidem ad phlebotomiam eſt, vt non fiat in ea, donec declinet, tunc enim fiat. Et illud quod prius datur in potu eſt aqua hordei. Et cibus ſit ſicut Ille, qui fit de agreſta cum cucurbita, & amygdalis paucis. Et infrigidetur locus eius, & odoramentum eius, & trochiſci de camphora, in quibus non ponitur reubarbarũ.

C A P. XXXVI.

De febre ephimera ex apoſtemate.

FEbres ſequentes apoſtemata interiora ſunt putridæ: et quandoq; aſſociatur eis hectica: & non ſunt de numero febrium ephimerarum. Apoſtemata vero extrinſeca, ſicut ſunt furunculi, & exituræ, vel bubones, quæ eueniunt in ea, & proprie apoſtemata magna, quæ fiunt in membris glandulosis, & in carnibus, quæ vocantur molles, ſicut illa, quæ fiunt in inguinibus à ſuperfluitatibus hepatis, & in aſcellis à ſuperfluitatibus cordis, & ſub aure à ſuperfluitatibus cerebri, quandoq; ſequuntur febres, & non

eua-

euacuantur quin aut ſit illud, quod peruenit ex eis ad cor donec igneat ipſum calefactio ſola, aut cum putredine: quod ſi fuerit calefactio ſola, tunc erit de genere febrium ephimerarum. Et ſi fuerit calefactio cum putredine, tunc erit de genere febrium apoſtematum intrinſecorum. Et plurimum, quod accidit de iſtis febribus ſequentibus apoſtemata ſequentia cauſas primitiuas ex vlceribus, & ſcabie, & doloribus, & percuſſionibus, & caſibus, ad quæ expellũtur materiæ, & retinentur in vijs apud carnes molles, eſt de genere febris ephimeræ. Et plurimum, quod accidit de iſtis febribus ſequentibus apoſtemata, quorum cauſæ ſunt antecedentes, ſicut repletiones, & opilationes præteritæ, ſunt putridæ, & ſecundum plurimum febres ſunt radices, & apoſtemata ſunt ſequentia, licet quandoq; accidat è contrario. Et Hippo. nominauit has febres, malignas, quæ ex eis ſunt ephimeræ, & quæ non ſunt ephimeræ. Et febres quidem ſequentes ea ſecundum plurimum ſunt ephimeræ, & ſi non ſunt ephimeræ ſunt malæ. Et plurimum harum fe-

brium ſequuntur apoſtemata ſanguinea: & quandoq; accidunt ſequentes eryſipilam, & ſimilia ei. Signa earum ſunt ea, quæ diximus de anteceſſione apoſtematum ante eas. Et facies eſt inflammata,& rubea,augmẽtata in his duobus ſuper diſpoſitionem ſanitatis. Et non eſt caliditas vehementer mordicans, quamuis ſit multitudo eius in eis, quoniam huiuſmodi apoſtemata ſunt ſanguinea, niſi ſint febres ſequentes eryſipilam, & tunc iſtis febribus ſuccedit humectatio, vel roritas reſudans a corpore, & eſt pulſus in eis velox, magnus, frequens propter repletionem, & caliditatem. Et eſt vrina aquoſa,alba propter curſum materierum ad apoſtemata, & vlcera. Cura. Oportet vt anteceſſio fiat in ea cum phlebotomia, & fluxu ventris. Et curetur apoſtema cum eo, quod oportet in capitulo ſuo. Et ſubtilietur regimen: & non bibat vinum omnino: & non cibetur, niſi poſt declinationem completam. Et neceſſaria ſunt extinguentia, et infrigidantia humectantia: et emplaſtra infrigidata cum niue ſuper membrum infirmum apoſtemoſum.

ſum : ita vt non noceant apoſtemati, neq; faciant ipſum crudum : immo infrigidetur via inter ipſum, et cor infrigidatione penetrante in profundũ.

C A P. XXXVII.

De febre ephimera ex ſiccitate, vel aſperitare.

HÆc febris iterum ſequitur priuationem reſolutionis propter oppilationes non profundatas. Et plures quidem hominum cum dimittunt conſuetudines ſuas balneandi, febriunt. Et plures eorum ſunt illi, in quorum corporibus generatur vapor cholericus, propter complexionem corporum eorum, et ciborum ipſorũ, et aquarum ipſarum malarum, et propter diſpoſitiones eorum accidentes ex vigilijs, et labore. Curatio eius eſt extinctio, et adminiſtratio balnei, et ſudare in eo poſt declinationem, & fricari cũ eis, quæ sũt ſicut furfur, et farina fabarum, et amygdalæ amaræ, et ſemen melonis, et aliquid de † [aluſen] et baurach. Et ſit cibus eius extinguens, et humectans : et vinum eius ſit plurimæ commiſtionis. Et iteret balneum multoties.

CAP. XXXVIII.

De febre ephimera ex calore.

Quādoq; accidit ex calore aeris, & balnei,et ſimiliū febris ephimera. Et plurimum illius non accidit, niſi ex vehementia caloris Solis. Et eſt prima ſuſpenſio eius cum ſpiritu animali: cum primum, quod eo læditur ſit caput: caleſit enim aer eius, et peruenit ad cor, et ſit febris, deinde ſpargitur in totum corpus. Et quandoq; ſit eius ſuſpenſio cum corde propter caliditatem anhelitus, et quandoq; cuſtoditur caput a calore. Sed illa, quæ ex Sole accidit plurimū imprimit in cerebro et capite: et propter illud, qui non eſt mundus, impletur caput eius. Et illa, quæ non ſit ex Sole, ſed ſit ex diebus caniculari bs, & ex balneatione, & ex alijs impreſſionem facit in cor. Signa. Signa ſunt cauſa eueniens ex vehementia inflammationis capitis in parte ſolari cerebri, et fortaſſe eſt cum grauitate, & repletione, ſi non fuerit corpus mundum, et magnitudo anhelitus in parte cordiali. Et illud, quod apparet de corpore vehementis calefactionis cali-

dius

dius eſt interiore eius. Et de illis, quibus ſcitur illud, eſt, quod ſitis eius eſt minor ſiti illius, cuius caliditas eſt illa caliditas, & eſt in hac habitudine contraria vel diuerſa ei, quæ eſt ex denſitate. Curatio. Eſt neceſſariũ vt incipiatur in curatione eius cum eo, quod infrigidat ex embrochis ſuper caput, & pectus: & ex oleis frigidis, & proprie oleo roſ. infrigidato ſuper niuẽ, quod fũdatur ſuper caput, & pectus ex loco longinquo. Et detur in potu aqua frigida, & quæ currunt curſu eius: & ſine ceſſatione eius fiat illud vſquequo declinet febris. Cumq; aufertur ingrediatur tinam, & non curetur de catarrho, ſi fuerit cum eo, & balnea eum cum aqua tepida: & non permittas aerem eius calefacere ipſum: & non timeas ex effuſione aquę calidæ ſuper caput eius, quoniam ipſa humectat, & reſoluit febrem: & neceſſitas ad balneandum plus eſt, quàm neceſſitas ad fricationem. Cum ergo egreditur: inunge vehementer caput eius cum oleis frigidis, ſicut eſt oleum roſaceum, & de nenufare.

CAP. XXXIX.

De febre ephimera, quæ accidit ex ſoliditate, vel condenſatione cutis cauſata a frigore, vel balneatione cum aquis frigidis.

QVandoq; accidit ex frigore, & balneatione cum aquis frigidis, vt condenſentur pori extrinſeci: & coarctentur vapores fumoſi, ſecundum quod dictum eſt in illa, quæ fit ex ſiccitate vel aſperitate cutis: quare accidit febris, & multoties perducit ad putridam; et non perducit ad illam febrem, niſi quando vapor præfocatus eſt acutus, non ſuauis, ſuauis enim non generat eam. Signa eius ſunt cauſæ: & corpus in ea in primis cum tangitur, non eſt vehementis caliditatis: cumque figitur manus ſentitur calor eleuari. Et pulſus non eſt in paruitate, in qua eſt in illa, quæ fit ex anguſtia, & triſtitia, & fame, quoniã non eſt illic reſolutio: ſed eſt velox propter neceſſitatem ſcilicet attrahẽdi aerem, niſi ſit frigus vehemens, & fortaſſe declinat ad duritiem. Et oculus non eſt profundus, immo quandoque eſt inflatus propter vaporem coarctatum.

Et

Et vrina quandoq; eſt alba, quoniam caliditas eſt præfocata: & quandoque eſt tincta, quoniam caliditas, quæ reſoluebatur ex poris expellitur ad viam vrinæ. Curatio. Cooperiantur in febre, donec ſudent: cum ergo declinat, ingrediantur balneum, & balneentur cum aqua ad caliditatem decliui, & cũ aere calido: & embrochentur ſuper ipſos aquæ, in quibus decocta ſunt, ſicut amaracum, & anethum, & ſiſymbrium. Et fricetur cu n eis, quæ diximus, quæ abſtergunt poros, & mollificant eos. Et poſtponatur in eis inunctio vſquequo ſudent, & fricentur; & balneentur cum aqua calida valde. Et oportet vt antecedat balneatio cum aqua, balneationem cum aere: deinde inungatur cum aliquo ex oleis dilatantibus poros. Et fundatur ſuper capita eorum ſicut oleum de anetho, & keiri, & de chamæmilla. Et cibentur cibis leuibus, & aromatizentur. Et ſumant in potu vinum album, ſubtile, commiſtum: & eſt melius eis, quam aqua, propter id, quod eſt in eo de ſudatione, & prouocatione. Et inunctio cum oleo aliquo patientibus

ex labore, eſt magis iuuatiua, quam patientibus ex ſoliditate.

CAP. XXXX.

De febre ephimera ex ſoliditate, vel condenſatione cutis cauſata ex aquis ſtypticis.

Quandoq; accidit illis, qui balneantur in aquis ſtypticitatem facientibus, ſicut ſuper quam vincit virtus aluminis, aut † [draganthi,] vt vehemens fiat ſpiſſitudo pororum extrinſecorum, quare coarctantur eorũ vapores: & accidit eis, quod diximus aliquoties: & multoties qnidem perducit ad putredinem.

CAP. XXXXI.

De ſignis.

Significant eam cauſæ, & quod ſignificatur de aſperitate cutis, quaſi ipſa exiccata ſit præparata præparatione, qua præparantur coria: & ſicut ſi tangatur cutis infuſa in aqua † [draganthi:] & eſt diſpoſitio in additione caliditatis poſt tempus, ideſt nõ ſtatim ex tactu manus, ſicut in alijs, de illis, quæ accidit ex oppilatione pororũ. Et pulſus eſt debilior, & minor, & vehemẽtioris velocitatis. Et vrina eſt vehemẽtius

mẽtius alba,&tenuis,ſicut vrina mulieris: & nõ eſt in corporibus diminutio, vel extenuatio,neq; in oculis eorũ profundatio. Cura. Oportet, vt curetur cum propinquitate curationis eorum, qui ſunt ante eos: veruntamen eis non datur in potu vinum, niſi poſt fiduciam vehementem amplitudinis pororum, niſi ſit condenſatio parua: fortaſſe enim tunc aperit eam vinum. Et oportet vt ſubtiliatio regiminis ipſorum ſit maior: & mora eorum in aere balnei,& balneatione eorum cum aqua calida maior. Et oportet vt tardetur inunctio eorum plus.

C A P. XXXXII.

De febre ephimera ex vino.

QVandoq; accidit ex vino febris ephimera, & cura eorum eſt cura ebrietatis. Et fortaſſe indigent ſolutione cum aqua fructuum, & ſimilibus, & phlebotomia, & vomitu, & proprie quando perſeuerat dolor capitis eorum. Et oportet vt ingrediantur balneum poſt declinationem.

CAP. XXXXIII.

De febre ephimera ex cibis calidis.

CIbi calidi faciunt febrem ephimeram: & ſicut illa, quæ eſt ex Sole ſecundum plurimum eſt cerebralis, & in ſpiritu animali: & illa, quæ fit ex balneo eſt cordialis, & in ſpiritu vitali, ſimiliter illa, quæ fit ex cibo eſt hepatica, & in ſpiritu naturali.

CAP. XXXXIV.

De cura.

EIus curatio eſt prouocatio cum infrigidantibus notis: & ſolutio naturæ eſt melior cum ſiracoſt, & tamarindis. Et rectificare hepar cum eis, quæ ſunt aqua endiuiæ, & oleum, & ſyrupus acetoſus: & emplaſtra infrigidantia ex ſandalis, & camphora, & aquaroſę, & oleo, & ſucco eius, & ex ſuccis oleorum infrigidatis actu. Et extinctio cum cibis frigidis, & humidis.

TRA-

TRACTATVS II.

Principium ſermonis de febribus putridis, & complementum ſermonis eſt in febribus ſanguineis, & cholericis.

CAP. I.

Sermo vniuerſalis de febribus putridis.

PVtredo accidit aut propter cibum malum, cum eſt præparatus vt putrefiat illud, quod generatur ab eo propter malitiam ſuæ ſubſtantiæ. Aut propterea, quod velociter recipit corruptionem, quamuis ſit bonæ ſubſtantiæ, ſicut lac. Aut quoniã eſt aquoſus, aut nutrimenti mali, remouens ſanguinem à ſubſtantia ſua, vel groſſitie ſua ſicut ille, qui generatur à fructibus humidis valde. Aut quoniam eſt ex illis, quæ non conuertuntur ad ſanguinem bonum: immo remanet humor malus frigidus, quem abhorret calor innatus, & putrefacit ipſum extraneus ſicut ille, qui generatur a cucumere, & citrulo, &

piris,

piris, & ſimilibus. Aut propter malitiam artificij eius, Aut horæ ipſius: Aut ordinis eius, ſecundum quod ſcis. Aut propter oppilationem prohibentem, reſpirationem, & euentationem, propter complexionem corporis malam cum non poteſt digeſtionem facere bonam. Et ſunt iterum virtutes de illis, quæ non faciunt in cibo, aut humore aliquid propter priuationẽ reſpirationis humorũ, quare dimittunt eũ crudũ. Et huiuſmodi quidem cõplexio aut generat humorẽ malũ, aut corrũpit id, quod generat propter abbreuiationẽ ſuã in digeſtione, propterea quod mouet motu diminuto, ſeu pigro. Et iſtæ cauſæ ſunt iuuãtes in generatione oppilationis generantis putredinẽ. Aut propter diſpoſitiones extrinſecas ex aeribus malis, ſicut eſt aer peſtilentiæ, & aer lacunarum, & locorum infuſorũ, in quibus madefiũt res vt linum & aſpaltum. Et quandoq; aggregatur de eis numerus rerum plurimus. Et plurimum cauſarum putredinis eſt oppilatio humorum. Et oppilatio quidem aut eſt propter multitudinem humorum, aut groſſitudinem ſuam, aut viſ-

coſi-

coſitatem ſui. Et cauſæ multitudinis humorum, & viſcoſitatis, & groſſitiei eorum ſunt notæ. Et generatio oppilationis eſt nota. Quando ergo acciderit oppilatio, accidit putredo propter euentationis priuationem, & proprie cum fuerint ſuccedentes motus in non ſua hora ſuper repletionem, & nauſeatiuam ſatietatem. Et balneationes ſimiliter ſub Sole, aut ſumere calefacientia ſuper repletionem: & dimiſſio cautelæ obſeruationis digeſtionis in ſtomacho, & hepate, & ſuccurrēdi defectui ſi acciderit propter calefactionē ipſorum amborum cum linimentis, ſeu epithematibus, & fomentationibus, & vaporationibus. Et putredo quidem quandoq; eſt communis corpori toti: & quandoq; eſt in membro propter debilitatem ſuam: aut propter vehementiam caliditatis ſuæ extraneæ, & ſuæ acuitatis, aut doloris eius. Et humor recipiens putredinē, aut eſt cholera, cuius natura eſt vt egrediatur ab ea vapor fumoſus valde, & ſubtilis. Aut ſanguis, cuius natura eſt vt euaporet ab eo vapor ſubtilis: Aut phlegma cuius natura eſt vt illud, quod

euaporat ab eo ſit vapor ſpiſſus: Aut meloncholiã, cuius natura eſt vt illud quod euaporat ab ea, ſit vapor fumoſus, ſpiſſus, puluerulentus. Et putredo quidem cholerae facit tertianam. Et putredo ſanguinis facit concluſam. Et putredo phlegmatis ſecundum plurimum, facit quotidianam: & quae currunt curſu eius. Et putredo melancholiae facit quartanam: & quae currunt curſu eius. Et ſangui. locus eſt intra venas, quare putredo eius eſt intra venas. Cholera autem, & phlegma, & melancholia quandoq; putreſiunt intra venas: & quandoq; extra venas: & quando putreſiunt extra venas ſi non eſt cauſa alia, neque eſt putredo in apoſtemate intrinſeco, quod det cordi putredinem continuam, faciunt periodos, quas diximus vnicuiq; humori accidere, & eradicari, quamuis phlegmatica non eradicetur, quin ibi ſint reliquiae occultae. Et quando putreſiunt intra venas faciunt adhaerentiam febris: & non eradicatur, neq; eſt proxima ei, quae eradicatur: immo eſt aſſidua, inſeparabilis; ſed ei eſt vehementia, per quam

cogno-

cognoſcitur paroxyſmus, qui eſt ei. Et quando putredo eſt intrinſeca dominans ſuper venas omnes, aut ſuper plurimũ earũ, quæ vicinãtur cordi, tunc nõ ſunt forſitan additiones & diminutiones apparentes. Cum autẽ eſt ſecundũ contrarium eius apparent alterationes manifeſte. Et febris putredinis quidem extrinſecæ non eradicatur; & redit, niſi quoniam materiei, quæ putrefit ſuperuenit putredo in tempore paroxyſmi, & finiuntur eius humiditates, ex quibus pendebat caliditas, & reſoluuntur, & egrediuntur ex corpore quoniam non ſunt retentæ in venis, ita vt prohibeat eas illud à complemento reſſolutionis, & remanet cinereitas eius, & ipſius terretias, quæ non ſunt vehiculum febris, & caliditatis: ſicut videtur de diſpoſitione cumulorũ ſtercorum paulatim, paulatim putreſcentium donec fiat cinis totum, deinde non remanet caliditas. Et quando non remanet in humore aduſto per putredinem caliditas, deſtruitur febris, quouſq; aggregetur vice alia ad locum putredinis. Et iam remanſerunt in eo reliquiæ caliditatis ex

putre-

putredine prima, quamuis non remaneat materia: aut propter præſentiam cauſę putrefactionis in materia prima, & inflammatur in materia ſecunda ſecundum ſemitam putrefactionis. Res ergo putredinis periodice procedit ſecundum inuentionem caliditatis non deficientis, putrefacientis, & reſoluentis, & facientis cinerem, & peruenientis ad vicinum aliud, donec abſcindat terminum, & finiat materiam, & non inueniat vicinum aliud, & remaneant reliquiæ febris expectantes materiam aliam, quæ effundatur ad locum eius. Cum autem putredo eſt intra venas: tunc accidit vt ſit reſolutio completa difficilis: & quod procedat putredo propter continuitatem cuiuſdam rei, quæ eſt in venis cum quadam alia, & putrefit omnis res, quæ vicina eſt ei: deinde procedit ad vicinum aliud. Et iterum illud, quod comprehenſum eſt in venis eſt vehementioris peruentionis ad cor. Et iſtæ quidẽ febres, quibus ſunt paroxyſmi eradicationis, & teporis, quandoq; dimittunt ordinem ſuum propter diuerſitatem materierum in multitudine, &

pau-

paucitate,& groſſitudine,& tenuitate: & propter diuerſitatē in eis in genere, quoniam permutantur quædam materiæ, & fiunt de genere materiei alterius, quæ diuerſificatur ab eis in ſpecie, non in multitudine, & paucitate, & tenuitate, & groſſitie tantum. Et quandoq; fit ex malitia regiminis ægri: aut propter debilitatē eius, aut propter multitudinem ſenſus eius. Et paroxyſmi quidē qui eradicantur, incipiunt ſecūdum plurimū cū horripilatione, aut frigore, aut rigore, & reſoluuntur per ſudorē. Et non incipiunt cū frigore aut horri pilatione ſecundum plurimū, niſi aut propter frigus humoris, aut acuitatem eius: quare humor mordicat lacertos, aut propter profundationē caliditatis ad interiora euntis verſus materiam: aut propter debilitatē virtutis: aut propter frigus aeris, ſicut contingit tempore hyemis. Et illud, quod fit ex mordicatione caliditatis, eſt dignius vt proportionetur ad horripilationē, quā ad frigus. Et plurimum, quod accidit de eo eſt, vt ſit ſicut punctio acuum in omni membro. Verum reſolutio materiei cum ſudore eſt, quoniam caliditas

tas putrefaciens reſoluit humiditatē,& remanet cinereitas: cū ergo ſit illa humiditas non obſeſſa in venis, facilis ſit expulſio eius per ſudorē in poris. Paroxyſmi autē febris inſeparabilis, quæ tepeſcit, & non eradicatur per ſudorem, non incipiunt cum frigore, niſi propter debilitatem virtutis: aut propter profundationē caloris innati, quare infrigidantur extremitates: & illud eſt ſignū malū. Et in quibuſdā febribus cōponuntur frigus, & horripilatio, quoniā materia, quæ putrefit eſt compoſita ex frigido, & mordicatiuo. Et quandoq; componuntur quędā febres putredinis tali cōpoſitione, qua fiant in forma inſeparabiles: & illud eſt verbi gratia, quādo incipit humor putrefieri in loco, & cum ſuperuenerit ei putredo, putrefit totus, & conſumitur ab ea, deinde incipit humor de genere eius, aut non de genere eius putrefieri: tunc obuiat paroxyſmus ſecūdus tēpori eradicationis paroxyſmi primi, deinde continuatur res ita. Et quādoq; cōponuntur febres putredinis modis alijs compoſitionis, quos diſtinguā in capitulis ſuis. Et paroxyſmi quidem

dem

dē febriū prolongātur quādoq;& quādoq; abbreuiantur: & prolongatio eorum eſt aut propter groſſitudinem materiæ, aut viſcoſitatem eius, aut multitudinem eius:aut ipſius quietem: aut propter debilitatem virtutis, aut propter debilitatem ſenſus: aut propter ſpiſſitudinem pororum: quare non reſoluitur humor: & eorum abbreuiatio eſt propter contraria eorum. Et paroxyſmi iterum feſtinant, & tardantur: & tarditas eorum eſt, aut propterea, quia eorum materia eſt pauca, aut tardi motus ad mineram putredinis propter groſſitiem ſuam, & hoc quidem eſt ſicut materia quartanæ. Et velocitas eorum eſt, quoniam ipſa eſt multa, ſicut phlegma, niſi ſit vitreum, quoniam paroxyſmi eius quandoque tardantur: aut ſubtilis, ſicut cholera. Et deteriores quidem febres ſunt inſeparabiles, in quibus putredo eſt intra venas. Deinde illæ, quæ eradicantur, in quibus eſt putredo in toto corpore, aut in partibus cordis. Et parum quidem accidit ſenibus febris valde accēſa propter frigus complexionis eorum, & paucitatem carnis ipſorum. Pulſus

vero

vero diſpoſitiones diuerſificantur in febribus putridis, ſecundum diuerſitatem earum in generibus ſuis, & ſecundum diuerſitatem ſpeciei vnius earum in vehementia, & debilitate: & in fortitudine accidentium, & debilitate eorum. Et quandoq; accidit ei durities, aut propter apoſtema calidum vehementis extenſionis: aut propter apoſtema calidum in membro neruoſo: aut propter apoſtema durum: aut propter vehementiam ſiccitatis: aut cum dominatur frigus in principijs. Et quandoq; fit lenis propter materiam lenem phlegmaticam, & ſanguineam, & propterea, quod apoſtema eſt in membro leni, ſicut illud, quod eſt in hepate, & peripneumonia, & lethargia: aut propter humoroſitatem cum expectatur quando vult vt ſudet. Et pulſus quidem in principio paroxyſmorum fit debilis, coarctatus, propter aduentum virtutis ſuper materiam, & occupationem eius in mundando, & euentando.

CAP.

CAP II.

Sermo vniuerſalis de ſignis febrium putredinis.

SIgnificant febres putredinis aduentus cauſarum antecedentium eas: & proprie quando non eſt in eis cauſa primitiua. Et pulſus, & anhelitus conſtrictio eſt velox, quoniam neceſſitas eſt ad mundificandum vehemens valde. Et eſt caliditas mordicatiua, non ſuauis, ſicut eſt caliditas ephimeræ febris. Et plurimum quidem febrium putredinis antecedit almeliletu. Et almeliletu quidem eſt diſpoſitio, cui admiſcetur caliditas non perueniens ad hoc vt ſit febris: & aſſociatur ei laſſitudo, & fractio membrorum, & pigritia, & alices, & ſaltus, & commotio ſomni, & vigiliæ, & conſtrictio anhelitus, & tenſio venarum, & hypochondriorum, & dolor capitis, & pulſatio capitis. Cum ergo prolongatur facit cadere in febres putredinis: aut facit accidere debilitatem, & citrinitatem coloris. Et quandoque aſſociantur almeliletu antecedenti febres, multitudo ſuperfluitatis, & mucus, & nauſea, & vrina plurima, & egeſtio plurima pu-

trida, & grauitas capitis, & excitatio. Et accidit frequētia in pulſu nō a cauſa intrinſeca, immo ex labore, aut ira, aut alijs. Cū ergo acciderit in eo coarctatio, tunc iā venit paroxyſmus: & coarctatio quidem eſt ſubmerſio pulſus, & paruitas diuerſa, in qua accidunt pulſationes magnę, fortes, & non eſt velocitas eius fortis. Sed diuerſitas in principio, & in augmento eſt ex proprietatibus ſignificantibus febrem putridam: quamuis non appareat in tertiana plurima apparitione propter leuitatem materiei. Et de ſignis quidem quod febris ſit putrida, eſt euacuatio periodi primę ſudoris, & humectationis. Ephimera enim eſt è contrario illius, licet in initio ſit in tertiana propter leuitatē prædictamut, vt ſimilis ephimeræ, quę tāmē ephimera nō permutatur ad putredinē. Et quanſo fuerit augmētū eius non permixtū, nō proportionatū, nō ſimile. Et prolixitas augmēti iterum ſignificat, quod ipſa eſt putrida. Et additio pulſus in magnitudine ſecundū proceſſionē ſignificat augmentum. Amplius ipſa aut eſt interpollata incipiēs cū rigore, aut horripilatione, & dimit-

mittens ſecundum- plurimum cum ſudore,& humoroſitate,& procedens periodice cum paroxyſmis ſuis. Aut eſt inſeparabilis cum tepore, aut ſine tepore, non ſimilis ephimeræ in vrina,& pulſu, & complemento mundificationis, & quiete accidentium. Et cum plurimis quidem putridarum ſunt accidentia plurima ex ſiti, & dolore capitis, & nigredine linguæ, & proprie apud ſtatum: & multiplicatur inquietudo ex anguſtia, & agitatione vehementi, quam facit pugna materiei, & virtutis: quandoq; enim eleuatur materia, & quandoq; conſurgit virtus. Et pulſus propter illud quandoq; tendit ad magnitudinem, & fortitudinem: & quandoq; ad paruitatem, & debilitatem, & coarctationem. Durities autem fit quandoq;& non oportet ſemper vt ſit, niſi ſit cum febre apoſtema durum, in quocumque membro ſit: aut apoſtema in membro duro, quamuis non ſit durum: aut iam acciderit potus aquæ frigidæ: aut aliquod aliud de illis, quæ indurant pulſum, de illis, quæ dicuntur in libro pulſuum. Diuerſitas autem in principio, & aug-

mento eſt ex proprietatibus febris putridæ: & eſt de ſignificationibus eius fortibus, quamuis non appareat in tertiana plurimum propter leuitatem materiei. Et dum non ſit pulſus fortis, & non ſit velox velocitate prædicta, tunc febris adhuc eſt ephimera: & non permutatur ad putredinem. Et eſt vrina in principio indigeſta, aut parum digeſta: & fortaſſe eſt acuta. Et ſcias, quod à febribus acutis raro fit euaſio, niſi cum contractione membri. Et quando alleuiatur febris poſt quietem apoſtematis in pleureſi, & ſimilibus, tunc ſcias, quod de materia remanſit aliquid, & quod materia iam declinauit ad locum vbi apparet dolor.

CAP. III.

De ſignis febris continuæ.

IN continua eſt diuerſitas pulſus, quæ eſt ſecundum febrem apparens valde: & eſt in plurimo eius non habens ordinem, neq; pondus. Et perſeuerat febris, & non eradicatur poſt viginti quatuor horas. Et non aſſociatur ei, quod diximus de diſpoſitionibus interpollatæ, ſcilicet de anteceſſione rigoris, & aliјs. Et de illis, quæ

quæ ſignificant eam eſt eius aſſiduitas, & vehemẽtia diuerſitatis diſpoſitionis eius apud augmentum: minuitur enim quandoque, & augetur vice alia.

C A P. IV.

De rebus in quibus differunt febres putredinis, & in quibus communicant.

FEbris quæ eſt propter putredinem choleræ motus eſt tertianus, ſiue ſit motus principij paroxyſmi, aut principij vehementiæ: niſi ſpecies eius, quæ dicitur aduſta, cuius motus eſt occultus valde: & eſt ſicut inſeparabilis concluſa. Et tertiana quidem pura eſt acuta propter ſubtilitatem materiei: & eius caliditas eſt magna, mordicatiua propter fortitudinem choleræ: ſed eſt ſalutifera: propterea, quod cholera eſt leuis ſuper naturam, & quoniam ipſa facit quietem. Tertiana vero non pura eſt longioris ſpatij, quàm pura. Et pura quidẽ raro pertranſit ſeptẽ periodos, niſi ab errore. Continua quandoque conſumitur in hebdomada. Et illa, quæ eſt ex putredine ſanguinis eſt continua, inſeparabilis: & eius calor eſt plurimus, comunis, cum lenitate, non cum mordicatione choleræ: &

quandoque peruenit ad ſtatum in quatuor diebus. Phlegmatica autem periodicans omni die, eſt lenis caliditatis per comparationem ad choleri-cam: & eſt longa propter viſcoſitatem materiei, & frigus eius, & multitudinem eius: & eſt magni timoris, quoniam habet paruum ſpatium eradicationis, & teporis, & quoniam ipſa aſſociatur corruptioni, & debilitati in ore ſtomachi, à qua non excuſatur: & illud eſt de illis, quæ attrahunt accidentia mala ex ſyncopi, & pulſu cordis, & caſu appetitus. Et quæ de ea eſt inſeparabilis eſt res magis ſimilis hecticæ, ſi non eſſet lenitas pulſus: quamuis quandoq; fiat durus etiam. Et quantum eſt minus pura, eſt minoris, & breuioris paroxiſmi, niſi declinet cum paruitate ſuę puritatis ad melancholiam. Quartana autem eſt non acuta propter frigus materiei, longa propter illud: & fortaſſe extenditur quæ de ea pura eſt anno vno: & non pura eſt breuioris ſpatij: verum in ea non eſt timor, quoniam quietem facit in ſpatio longo: & quoniam ipſa non eſt talis acuitatis, quod ipſam ſequantur

tur

tur accidentia vehementia. Et quartana quidem, & tertiana aſſidua, & interpolata conſumuntur per vomitũ, & ſolutionem ventris, aut ſudorem, aut prouocationem vrinæ. Aduſtiua autem conſumitur per huiuſmodi, & fluxum ſanguinis narium. Et ſcias, quod principium prolongatur in tertiana, & ſtatus in concluſa, & declinatio in incenſiua, ſeu aduſtiua, & ſtatus, & declinatio in cõtinua, & ſtatus & declinatio in quotidiana: quãuis raro inueniatur quartana cõtinua, & quotidiana integræ eradicationis. Et febres quãdo nõ curãtur, ſecundũ quod oportet, & proprie apoſtemoſę cõuertuntur ad arefactionem: & proprie in febribus acutis, in quibus oportet vt patientes eas cibentur: & non cibantur propter intentionem vt perueniat natura ſuper materiam: aut oportet vt detur in potu aqua frigida, & non datur in potu propter intentionem vt non fiat cruda, & non ſuccurritur cum extinctione alia. Quoniam ſi fuerit intentio, quam dicturi ſumus in cibatione, & dando in potu aquam frigidam, fortior duarum intentionum prædictarum præmitta-

tur ſuper eas ambas, & dimittatur obſeruatio illarum duarum.

C A P. V.

De ſignificationibus accidentium febrium.

SCias, quod acceptio ſignificationum febrium eſt ex regimine antecedente, & quomodo fuit. Et ex diſpoſitionibus anteccedentibus, & ex regionibus, & temporibus, & ex ætate, & complexione, & ex pulſu, & vrina, & vomitu, & egeſtione, & fluxu ſanguinis narium, & ex diſpoſitione febris in rigore, & ſudore, & qualitate caliditatis, & ex paroxyſmis, & ex diſpoſitione appetitus, & ſitis, & ex diſpoſitione anhelitus, & ex coniunctis, ſicut dolore capitis, & vigilijs, & alienatione, & inquietudine, & aliis. Febribus enim adſunt accidentia, ex quibus ſignificantur diſpoſitiones earum: de quibus ſunt accidentia ſignificantia magnitudinem earum, & ipſarum paruitatem, ſicut qualitas caliditatis, & quantitas ipſius. Et de ea eſt, quæ eſt mordicatiua vehementer a principio, quo incipit, vel inuadit vſq; ad finem

nem ſuum. Et de ea eſt, quæ mordicat in primis, deinde minuitur propter reſolutionem materiei, & lenitur, & de eis sũt quę mordicãt poſt. Et de eis ſunt, quæ nõ mordicant. Et de eis ſunt quarum caliditas eſt humida. Et de eis, quarum caliditas eſt ſicca. Et ſunt accidentia, quæ ſignificant genus earum, ſicut accidentia propria cum tertiana, ſicut principium paroxyſmi cum punctione, & horripilatione, & mordicatione caliditatis in eo. Et accidentia ſignificantia malitiã earũ sũt ſicut inquietudo, & alienatio, & vigiliæ. Et accidentia ſignificantia digeſtionem, & indigeſtionem ſunt ſicut illud, quod dicemus de diſpoſitionibus vrinæ. Et accidentia, quæ ſignificant criſim, quæ dicemus. Et accidentia ſignificantia ſoſpitatem aut contrariũ eius, & dicemus omnia illa Et formę inſunt iudicia plurima, ſicut ille cuius conuertitur color ad plumbeitatem ex albedine, & viriditate: & ſignificat frigiditatem humorum, & paucitatem caloris innati: aut conuertitur ad tebegi, & inflationem, ſicut accidit ei, cuius febris cauſa eſt ſatietas nauſea-

tiua,& ſicut velocitas detumitionis vel extenuationis faciei, & tornatilitatis eius, & tenuitas naſi, & ſignificant aut vehementiam caliditatis, aut ſubtilitatē humorum, aut velocitatem reſolutionis eorum propter amplitudinem pororum. Et motus in ſeipſis, & exitus eorum a conſuetudine, aut caſus eorum habent ſignificationes, & res aliæ de illis, quas dicemus. Et accidentium febrium quædam ſunt quorum hora eſt hora ſtatus, ſicut alienatio, & commiſtio mentis propter inflammationem capitis. Et de illis ſunt, quorum hora eſt principium, ſicut horripilatio, & frigus, & ſicut profunditas ſomni, quæ conſequitur plurimum principiorum febrium, propter debilitatem cerebri, & declinationem caliditatis ad interiora vbi eſt materia: & multitudinem vaporum eleuatorum propter commotionem incipientem in corpore, vſquequo reſoluat eos inflammatio: & adiuuat illud frigus cerebri in ſeipſo, & frigus humoris, qui vult putreſieri, & caleſit. Et res ex quibus ſcitur diſpoſitio febris, & ex qua ſpecie ſit ſunt diſpoſitio febris in

acui-

acuitate ſua, & ſua lenitate : & diſpoſitio febris in hoc, quod ipſa accidit a cauſis primitiuis, aut antecedentibus ſecundum conditionem prædictam. Et diſpoſitio febris in adhęrentia, vel continuitate ſua: & eradicatione: & tepore ſuo: & diſpoſitio febris in inceptione ſua cũ rigore: & frigore, & horripilatione, aut eius contrario, & in quo tempore fuerit illud, quod ex eo fuit. Et diſpoſitio febris in dimiſſione ſua cum ſudore plurimo, aut pauco. Aut diſpoſitio præterita regiminis, & ætas, & forma, & tempus, & ars, & diſpoſitio pulſus, & vrinæ.

C A P. VI.

Sermo de rigore, & frigore, & horripilatione, & fractione.

HOrripilatio eſt diſpoſitio, in qua inuenit corpus diuerſitatem in frigore, & punctione in cute, & lacertis: & antecedit eam pigritia, & fractio, & quaſi fractio eſt ſpecies eius. Frigus autem eſt vt ſentiat in membris ſuis, & dorſis lacertorum ſuorum frigus purum. Rigor vero eſt vt non poſſit continere membra ſua ex commotione, & tremore eueniente in eis,

& motibus inuoluntarijs : & fortaſſe eſt frigus forte, & non fit rigor fortis, ſicut in febribus phlegmaticis, & quartana. Et de cauſis vehementiæ rigoris eſt vehementia virtutis expulſiuæ in lacertis : & propter illud quanto eſt cauſa rigoris mordacior eſt rigor vehementior : & ſang. ſubmergitur cum rigore ad interiora. Et ſcias, quod humor frigidus eſt quietus, cui iam conſueuit membrum in quo eſt : & quieſcit paſſio eius ab eo, quare non ſent t frigus eius. Cum ergo mouetur, & ſpargitur ſparſione plurima, aut pauca, propter aliquam cauſarum, ſcilicet propter caliditatem ſeparantem, aut aliud patitur ab eo membrum, quod erat non occurrens ei : & ſentit frigus eius propter cauſam complexionis diuerſæ : & tu quidem ſciuiſti hoc in radicibus vniuerſalibus ſcientiæ medicinæ. Et multoties quidem accidit a phlegmate vitreo ſparſo in corpore rigor non perducens ad febrem. Et quandoq; ſunt ei periodi : & non eſt fortitudo eius fortitudo rigoris perducentis ad febrem. Et materia, quæ facit laſſitudinem per paucitaem

ſuam,

ſuam facit rigorem per ſuam multitudinem antequam putrefiat: nam ſi non putrefit, non perducit ad febrem. Et quandoq; accidit frigus, & rigor propter ſubmerſionem caloris in corpore cauſa cibi, & quæ ſunt ei ſimilia. Et rigor, & frigus antecedunt febres, quoniam humor crudus effunditur ad lacertos in primis, & nocet frigore ſuo per comparationem ad lacertos: deinde cum incipit putrefieri, incipit calefieri. Et quandoq; antecedit rigor febres propter mordicationem humoris, & fortitudinem virtutis expulſiuæ, quæ eſt in lacertis, ſicut excutitur homo ex effuſione aquæ calidæ valde ſuper cutẽ, & proprie cum eſt ſalſus. Et fortaſſe fit nocumentum eius, quod mordicat cauſa, vt refugiat calor innatus ad interiora, & dominetur frigus: quare fit cum mordicatione caloris frigus, quaſi frigus ſit ambiens & circundans extrinſece, & mordicatio calidi fit apud panniculos interiores. Et quandoq; accidit rigor: propterea, quia refugit calor ad interiora, ſicut fit in apoſtematibus intrinſecis. Et quandoq; ſignificant rigor, & horripilatio

latio ſanitatem in febribus inſeparabilibus, quoniam ſignificant quod materia expellitur ex venis, & egreditur. Verum quando non eſt cum digeſtione, & in hora critica, & non ſequitur eam leuitas eſt ſignificatio, quod expulſio illius quantitatis non eſt: quoniam virtus eſt vincens: immo quoniam materia multa expellitur propter multitudinem ſuam. Et de rigore eſt cui ſignificat mortem, ſicut ille, qui ſequitur debilitatem virtutis & caſum caloris innati, & ſiccitatem. Horripilatio vero fit ex cauſis paucioribus cauſis rigoris. Et commotio animæ, & periodi indicat periodum. Et ſenum quidem febres ſunt ſepultæ. Et quandoq; eſt cauſa in longitudine febris groſſitudo in viſceribus, quare reſupinetur febriens, & extendat pedes ſuos, & tangantur viſcera ſua. Et quando denigratur lingua febrientis cum alleuiatione febris, tunc febris eius eſt ſepulta. Et quandoq; aſſociatur febri paralyſis, ergo curetur febris in primis. Et de eis, quæ conueniunt illis eſt ſyrupus aceroſus permiſtus cum geleniabin, & aqua ciceris cum

oleo,

oleo, ſi tolerat febris. Et raſio capitis eſt ex eis, quæ inſpiſſant cutem eius, quare reuertuntur vapores, & fit fortis febris.

C A P. V I I.

De intentione ad curationes vniuerſales febrium putredinis.

SCias quod intentio in medicando has febres quandoq; vertitur ad partem febris, quare eſt neceſſarium, vt infrigident, & humectent, & quandoq; ad partem materiei, vbi neceſſe eſt vt maturetur vel digeratur: aut neceſſe eſt vt euacuetur. Et digeſtio quidē in groſſa eſt ęquatio eius cū ſubtiliatione. In ſubtili eſt æquatio eius cū ingroſſatione. Et quandoq; contraria ſunt illa, quæ requirit febris de infrigidatione, & illud quod requirit humor de digeſtione, & euacuatione & reſolutione. Quādoq; enim eſt digeſtiuū, & euacuatiuū calidū: immo eſt ſecundū plurimū ita, & tunc oportet vt obſeruetur magis timoroſa de vna duarum rerū. Et fortaſſe contrarium eſt illud, quod conuenit febri de infrigidatione cum eis, quæ ſunt ſicut batech indi, & reliqua olera, ei; quod conuenit materiei de mi-

de minoratione, quare prohibet illud dare ea in potu, niſi vbi non eſt materia. Et omnino ſolicitudo ſit vt poſtponatur aqua alfuache id eſt fructuum recentium vſq; ad hebdomadam: & ſit contentus aqua hordei. Et omnes fructus nocent febricitantibus cum ebullitione ſua, & corruptione ſua in ſtomacho. Et multoties quidem inuenitur res, quæ digerit, & ſubtiliat, & infrigidat cum euacuatione, ſicut ſyrupus acetoſus. Et ſcias, quod febris quandoq; eſt tantæ vehementiæ, & acuitatis, quod non licet vti regimine cauſæ, immo indiget infrigidatione vltima: & proprie cum non inuenis virtutem fortem, reſiſtentem, tolerantem. Quod ſi inuenis eam reſiſtentem, tolerantem, abſcinde cauſam, & rege humorem, & abſcinde cibum: & non infrigides infrigidatione, quæ prohibeat reſolutionem. Quod ſi inuenis virtutem deficientem, ſis occupatus in æquando complexionem cõtrariam ei, quare infrigida eam, & viuifica virtutem cum cibo. Cumq; virtus fortificata fuerit per viuificationẽ ſuam, & vincit contrarium ſuum, redi

ad

ad cauſam. Et cum tu infrigidas de iſtis febribus, tunc non infrigides cum eo, in quo ſunt ſtypticitas, & exiccatio, ſicut ſunt trochiſci infrigidantes, niſi poſt digeſtionem, & euacuationẽ. Et ſcias, quod cura febris putridæ eſt diuerſa a curatione febris hecticæ. Curatio enim hecticæ eſt contenta ſuper contrarietatem ægritudinis: & curatio febris putridæ non eſt contenta ſuper contrarietatem ægritudinis tantum, immo ſuper ipſam & ſuper abſciſſionem cauſæ eius: quamuis ipſa non ſit ſimilis, vel conformis ægritudini. Et cibatio quidem eſt amica virtuti ex parte viuificationis eius, & inimica virtuti ex parte, quod ipſa eſt amica inimico eius, & eſt materia: quare eſt adiuuans vtranq; earum, quamobrem indiges in regimine eius canone: & nos ſingulare capitulum ei, ſi Deus voluerit, faciemus. Et ſcias, quod nõ eſt tibi poſſibile curare febrem, niſi cognoueris eam. Quod ſi ignoraueris, tunc ſubtilia regimen: & prouide ne occurrat paroxyſmo, niſi ventrem habeat vacuum. Et non moueas in die paroxyſmi aliquid quantum poſſibile

eſt

eſt tibi, neq; cures febrem. Et oportet vt obſerues in omnibus illis diſpoſitionem virtutis. Quod ſi fuerit fortis, & fuerit illud, quod vincit ſanguis, aut cum humore, qui vincit ſanguis, tunc phlebotomia eſt magis conueniens, & proprie cum vrina eſt rubea, groſſa: non citrina ignea, ex qua timeatur apud phlebotomiam victoria choleræ, & acuitas eius. Deinde fac ſequi phlebotomiam ſolutionem ventris ſubtilem, proprie ſi fuerit illic ſiccitas, cum eis, quæ ſunt ſicut aqua hordei, & alſiracoſt paueũ, & aqua hordei & ſyrupus acetoſus. Et ſi natura non fuerit lenis adde in eo, quod eſt ſicut ſiracoſt, quod ſit ſicut ſyrupus violatus. Et ſit finis intentus lenificatio, non fluxus ventris, & non ſolutio laborioſa. Et magis dilectum eſt apud me adminiſtratio clyſteriorum ſecundum quantitatem vel menſuram, qua indigetur in virtute. Et de clyſteribus comunis iuuamenti leuibus eſt clyſtere factum ex oleo violato, & ſucco foliorum ſiclæ, & vitello oui, & ſaccharo ru. & baurac. Cum ergo lenieris hac lenificatione fortaſſe in ſtatu indigebis,

bis eo debiliore, quam illud, quo indiguiſti in principio. Et illud eſt quando natura eſt obediens. Deinde fac ipſum ſequi ea, quę vrinam prouocent: ſicut ſyrupus acetoſus decoctus cum radice apij, & ſimilibus. Deinde fac ipſum ſudare, & aperi poroſitates eius, cum illis, in quibus non ſit calor fortis, ſicut cum inunctione ex oleo chamæmelino, & fricatione cum vino albo, & cum aqua dulci tepida. Et ſi febris fuerit acuta valde non conceditur aliquid ex vnctionibus, & ēbrochationibus. Quod ſi inuenis humorem in primis declinare ad ſtomachum, fac vomere cum eis, in quibus non ſit diuerſitas conſuetudini: immo cum eis, quæ ſunt ſicut ſyrupus acetoſus cum aqua calida, cum natura mouet humorem ad vomitum: & non diuerſifices eā, ſi fuerit declinatio ad inteſtina, & ſenſerit infirmus rugitum, & deſcenſum fæcis, tunc adhibe, quod ſoluat ventrem. Et prohibe eum a ſomno in principijs febrium: proprie quādo eſt horripilatio, aut frigus, & rigor, quoniam prolongatur ſuper eum frigus, & rigor: ipſe nanq; adiuuat materias,

terias, ſi fuerint commotæ ad quædam viſcera, & prohibet digeſtionem humorum: apud declinationem vero eſt iuuatiuus valde: & fortaſſe non nocet apud ſtatum. Et non prohibeas ei aquam frigidam, niſi fuerit humor, qui eſt in eo, crudus, & groſſus: tunc enim prohibet digeſtionem. Et ſcias, quod quando phlebotomia iuuat, deinde vteris via mala, vel regiminine malo, & non eſt corpus mũdificatum, indicat recidiuam. Humoris autem cholerici digeſtio eſt, vt conuerſus a ſua ſubtilitate fiat ſpiſſus: & aqua quidem frigida facit illud, niſi ſit ſtomachus, aut hepar debile, aut frigidum: aut ſit in viſceribus apoſtema: aut ſit in viſceribus eius dolor: aut ſit cõplexio eius pauci ſanguinis: aut caliditas eius innata debilis, quare debilitatur poſt potum aquæ frigidæ. Aut ſit non conſuetus potare aquam frigidam: ſicut illi, qui ſunt de regione calida: iſti enim ſpaſmantur velociter, & aſſociatur eis ſingultus: & extenuatus eſt de hac ſumma. Vbi autem materia calida, aut groſſa iam digeſta eſt, & corpus eſt carnoſum, & caliditas in-

nata

nata exuberans, & virtus eſt fortis, & viſcera ſana, & non frigida eorum cō-plexio radicalis, & non inſueta aquæ frigidæ, immo aſſueta aquæ frigidæ valde, tunc aqua frigida eſt melior res, multoties enim adiuuat ad expellendum materiam cum ſolutione naturæ, aut per vomitum, aut per vrinam, aut per ſudorem, aut per omnia illa: quare fit ſtatim, vt ſanetur. Et quandoq; dat in potu medicus de aqua frigida infirmo quantitatem plurimam adeo, donec color eius fiat viridis, & tremat, quæ ſit ſaltem perueniens vſq; ad heminam vnam, & dimidiam. Et fortaſſe conuertitur febris ad phlegmaticam: & fortaſſe confortatur natura, & expellit materiam cum ſudore, & vrina, & fluxu ventris, & eſt ſanitas. Et quandoq; iterum ſunt quædam prohibentia, deinde timetur malitia caliditatis, & ſitis, & exiſtimas, quod peruenitur per eam ad ariditatem, vel extenuationem, non prohibeas aquam frigidam, nam additio apoſtematis, & cruditatis eius fortaſſe melior eſt, quā extenuatio. Et ſyrupus quidem acetoſus quandoq; etiam ſedat ſitim, & incidit,

incidit,& ſoluit:& nocumentum ipſius apoſtemati non eſt plurimum, ſicut nocumentum aquæ: & non eſt ei vis aggregandi materiam, & inſpiſſandi eam. Et ſimiliter iuleb plurimæ commiſtionis. Et cum nõn licet bibere aquam frigidam, & fit audax ſuper eam, timetur quod faciat accidere cõſtrictionem pororum,quare ſit cauſa febris alterius propter aduentum oppilationis alterius: & fortaſſe erit vehementior prima. Et quando obuiat membro debili corrumpit operationem eius: & multitoties facit deglutitionem difficilem, & facit difficultatẽ anhelitus: & facit accidere tremorem, & ſpaſmum, & debilitatem veſicæ,aut renis, aut colon. Et ille, quem plurimum oportet ex eis prohibere a potu aquæ frigidæ eſt, cui nocet in ſanitate ſua: immo cum videris figuram fortem, & muſculos groſſos, & complexionem calidam ſiccam, & euacuaueris, tunc quandoq; concedes infuſionem fieri in aqua frigida, & apud declinationem, & apparitionem ſignorum digeſtionis, & euacuationem humorum, non eſt malum vt adminiſtre-

tur

tur balneum : & potus vini ſubtilis, commiſti, & inunctio cum oleis reſoluentibus. Et cum adminiſtraueris canones prædictos in principio euentus febris, tunc oportet poſt illud vt tu occuperis in digeſtione, & euacuatione, quæ non eſt ſecundum ſemitam minorationis, & deſiccationis: & iam diximus eam: immo ſecundum ſemitam abſciſionis cauſæ. Et non euacues materiam indigeſtam in calido, aut frigido, niſi propter neceſſitatem: fortaſſe enim multiplicatur euacuatio alterius humoris non præparati cum digeſtione vt euacuetur. Et fortaſſe nocet euacuatio maturationi. Et fortaſſe permiſcetur cũ ea malignũ cũ bono: propterea, quod mouetur malignũ cum bono abſq; digeſtione ſua. Et tu nõ auſcultes virũ, qui exiſtimabat, quod intentio in digerendo eſt ſubtiliare, et humor calidus eſt ſubtilis, quare non eſt neceſſe vt ſubtilietur. Res enim nõ eſt ſicut dixit, immo intẽtio in digerendo eſt ęquare ſubſtãtiã materiei, ita vt fiat præparata ad expulſionẽ facilẽ, & ſubtile imbibitũ, & groſsũ fixũ, & viſcoſũ adhærens: totum illud nõ eſt præparatum ad expul-

pulſionem facilem: immo eſt neceſſarium, vt inſpiſſetur ſubtile parumper, & ſubtilietur ſpiſſum parumper, & incidatur viſcoſum. Et ſi vir iſte non audiuiſſet in ſermone antiquorum de digeſtione aliquid ex genere eius, quod diximus, & conſideraſſet diſpoſitionē digeſtionis humorum per ſputum expulſorum, ſcilicet quia qui de eis ſubtilis eſt indiget vt inſpiſſetur: & qui de eis ſpiſſus eſt indiget vt ſubtilietur, neceſſarium fuiſſet vt ſciuiſſet hoc per illud. Et quare eſt, quod non conſiderauit in ſeipſo, & non dixit, quare eſt, quod vrinæ in febribus acutis non habēt in principijs earum ſedimen, deinde fiunt habentes ſedimen, et an ſedimen laudabile eſt aliquid aliud ab humore faciente ægritudinē, qui iā digeſtus eſt, et quare nō expellitur in principijs ęgritudinis, ad ſalutē, ſi eſt ſubtilitas vltimū, quod intenditur in digeſtione? & neceſſariū eſſet tunc, quod ſit in principio febrium ſang. & choleræ ſedimen laudabile. Si autem naturæ non eſt poſſibile expellere illam ſuperfluitatem niſi poſt horam, in qua fit præparatio ad expellendum in vrina, tunc

tunc ſimiliter oportet vt ſciatur, quod arti euacuare humorẽ ante illam horam, in qua apparet digeſtio in vrina eſt prohibitum, difficile, laborioſum. Et fortaſſe mouet, & non operatur vltime, & fortaſſe miſcet malignum cum bono. Et eſſet melius homini huic, vt bene opinaretur de illis, qui fuerunt ſicut Gal. & Hipp. in eis, quæ ſcripſerunt de hoc: aut conſideraſſet optima, conſideratione, poſtea redijſſet ad contradictionem: quia contradicens in primis cũ eſt ſuper veritatẽ eſt excuſatus. Verum melius eſſet ei, vt bene conſideraſſet prius. Et opinor: quòd raro huic viro acciderũt experimenta, quæ profuerunt in hoc capitulo, & acquieuit in eis. Et huiuſmodi quidem experimentis, quæ non ſunt ſecundum canones, accidit eis, vt nec vnum valeat ſeu iuuet, aut accidit eis, vt neq; vnum eorum ſit ſignum, & hoc eſt conueniens. Cum autem materia eſt plurima, mobilis, permutabilis de membro ad membrum, & exiſtimas, quod non eſt ſpatium in digeſtione eius, aut fortaſſe accidit ex ea apoſtema ſirſen, aut aliud ab eo. Et ſi dimit-

tatur, faciet cadere in timorē ante tēpus, in quo cadit digeſtio eius: & illud eſt propter lōngitudinē tēporis, in quo cadit, vel expectatur digeſtio æqualis, proculdubio tūc eſt neceſſaria euacuatio eius: timor enim in hoc eſt minor, quam timor in illa: & cum hoc natura mouetur ad expellendum eam, propter multitudinem ſui nocumenti: cum ergo adiuuatur natura, conuenit ei adiutorium vltimū, quare nō eſt excuſatio eius. Et ſcias quod phlebotomia quando eſt intentio ſanguinis non eſt ex genere eius, in quo expectatur digeſtio, expectatione, quæ eſt in ſolutiuis: & non expectatur digeſtio niſi in humoribus alijs. Et cum poſtponitur phlebotomia à principio ægritudinis, tunc non phlebotomes in ſtatu eius, cum non ſit ei intentio: & fortaſſe interficit propter aduentū debilitatis virtutis. Et ſimiliter ſi times victoriam humoris, magis neceſſaria cautella eſt euacuatio, & ſi non eſt digeſtus, non moueas niſi in princip io: apud ſtatum vero non moueas aliquid, donec vincat natura, & digerat: & ſi ipſa non mouet, moue tu motu ſimili vel conuenien-

uenienti motui eius, vel ad partem ad quam ipſa mouet: & ſi ipſa mouet, aut mouit, tunc dimitte eam & operationem eius. Et hoc eſt illud, quod nominauit Hipp. furioſitatem, vbi dixit: oportet vt adminiſtretur medicina ſolutiua poſtquam digeritur ægritudo. In principio autem ægritudinis non oportet vt adminiſtretur illud, niſi ægritudo ſit furioſa, & forſitan non eſt ſecundum plurimum furioſa. Et talis eſt iſta euacuatio neceſſaria, quæ non eſt in hora ſua, ſicut cibatio neceſſaria, quæ non eſt in hora ſua. Et proportio iſtius euacuationis ad prohibendam acuitatem materiæ eſt ſicut proportio illius cibationis ad prohibendum virtutem à caſu ſuo. Cum ergo exerces euacuationem, tunc conſidera horam interpolationis, aut horam ipſius temporis, aut frigidiorem horam, quæ eſt in die: & non euacues per fluxum ventris in die periodi. Neq; phlebotomes. Et non agas cum euacuatione artis contra partem euacuationis naturæ. Et non moueas humorem cum eo, quod facit ſtatim diſpoſitionem motus periodi. Et omnino caueatur à regimi-

gimine groſſo in hora periodi, ita vt nō detur in potu in aqua hordei ſuccarum, neq; iuleb, vt non frangat periodum cum cōſtrictione meatuum: quoniam eſt timor: immo adiuua, niſi ſuperflua, quoniam medicus adiutor eſt naturæ, non impediens eam. Et oportet vt ſcias, quod multoties indigetur medicina forti debili, ſed eius fortitudo eſt ex hoc, quod ſoluit humorē groſſum, viſcoſum: & ipſius quidem debilitas eſt ex hoc, quod facit aſcellare ſemel, aut bis. Et non euacuetur plurimum ſimul, ita vt non cadat virtus. Et conſilium quidem meum in phlebotomia eſt, vt dimittatur quantum poſſibile eſt. Si autē non eſt poſſibile, tunc multiplicatio numeri eſt melior multiplicatione quantitatis: oportet enim, vt non euacuetur ſang. multus ſubito, quoniam euacuatur multū de eo, cuius non eſt neceſſaria euacuatio. Et non erit in ſanguine, vel ex ſanguine reſiſtentia, ſeu quod reſiſtit euacuationibus, quibus fortaſſe indigetur: & debilitatur virtus à reſiſtēdo in criſibus expectatis. Et ſcias, quòd quādo aggregantur dolor capitis, & febris, tunc

curatio

curatio febris eſt dignior. Et ſcias, quod dolor capitis quandoq; facit redire febrem declinatam ad augmentum, quare oportet vt ſedetur. Et cum infans lactens febricitat, tunc oportet vt rectificetur lac matris eius. Et quando vrina icterici in febre fuerit cruda, ſignificat apoſtema: quare eſt curatio dare in potu aquam hordei, aut ſyrupum acetoſum. Cum ergo quieſcit febris, intentio ſit ad apoſtema. Et quando fuerit cum febre colica, dum non aperitur via, non exhibeatur in potu aqua hordei, immo ius galli, & lenifica cum clyſteri, & multiplica vnctuoſitatem eius: deinde detur in potu aqua hordei, ſi neceſſe fuerit. De ſolutiuis vero eſt potio facta ex tamarindis, & tereniabin, & ſiracoſt. Et quandoq; ponitur in ea aqua lubleb, & quandoq; ponitur in ea caſiafiſt. Et fortaſſe proijcitur deſuper ſcammonea. Et fortaſſe datur in potu ſcammonea ſola in iuleb. Et fortaſſe eſt neceſſarium adminiſtrare ea quæ ſunt ſicut aloe, quando materia eſt groſſa. Et melius quidem eſt vt abluatur, & nutriatur cum aqua endiuiæ, & aqua

ſolatri deinde fiant ex eo pilulæ. Mirabolanos vero citrinos quidam adminiſtrauerunt, & dum inuenitur ab eis via alia, ideſt adminiſtratio aliarum medicinarum, fiat: quoniam ipſi conſtringunt poros poſt ſolutionem ventris, & exaſperant viſcera, quod ſi fuerint neceſſarij, tunc adminiſtrentur poſt digeſtionem integram. Et aqua duorum granatorum eſt maximi iuuamenti, præcipue expreſſa cum pulpis amborum in quibuſdam horis. Et ex ſolutiuis eſt illud, quod fit ex violis, & ſcammonea: ita vt de violis ſit quãtitas aurei .i., & de ſcammmonea vſq; ad ſiliquã .i. & quandoq; ponitur in eis parum mentæ. Et quandoq; fit ex infrigidantibus extinguentibus medicina, in qua ponitur ſcammonea, ſicut pilulæ huiuſmodi. Recip. coriandri, ſpodij, roſarum ana drach. ʒ. camphoræ, toſugi ideſt ſcammoneæ duodecimã partem drach. i., & vſq; ad ſextam partem eius: & detur in potu eis. Aliud. Recip. ſiracoſt drach. v. tereniabin etiam drach. v. ſucci pomorum de ſeni, ſucci cydoniorũ partes æquales, ſucci coriandri humidi ſextam partis.

tis vnius, aggrega ſuccos, & ſubmerge in eis ſiracoſt, & tereniabin, & inſpiſſetur cum eis, donec exiſtimetur, quod ſint inſpiſſata, deinde ſume camphoræ pondus ſextæ drach. .i. & medietatis ſextæ, ſcammoneæ drach. .i. & eleuetur medicina ab igne, & pulueriza deſuper camphoram, & ſcammoneam. Et conſeruetur ne reſoluatur cum vapore, deinde dimittatur donec inſpiſſetur per ſe cum facilitate: & doſis eius ſit à drach.ij. vſq; ad. ij. & ſ. Et eſt poſſibile vt fiat ex tereniabin, & ſiracoſt, & ſuccharo tabarzet natiſ. ideſt formæ, quæ ſunt ſicut penidiæ, & ponitur in ea ſcammonea, & camphora ſecundum quantitatem, quæ cadit in vna potione eius, videlicet camphoræ vſq; ad toſugi, .i. & ſcammoneæ vſq; ad ſextam drach, .i. quare ſit tunc delectabile animæ, non horribile. Et febricitans quidem in æſtate febre fridiga nõ ingrediatur domum frigidam ventoſam proprie quãdo ſudat, vt non conuertatur materia à reſolutione ſua. Et trochiſci quidem non ſunt conuenientes principijs harum febrium, niſi poſt digeſtionem,

& euacuationem. Et trochiſci quidem ſunt magis conuenientes ei, cuius febris eſt adhærens in ſuo ſtomacho, quaſi ipſa ſit hectica. Et dimiſſor conſuetudinis in regimine ſuo ſentit quãdoq; febrem: & non eſt tantum nocumentum, quoniam cauſa eius eſt dimiſſio conſuetudinis in regimine.

CAP. VIII.

De cibatione febricitantium in generali.

SCias, quod conuenientiores cibi febricitantibus ſunt cibi humidi, & proprie ei, cuius complexio eſt humida ex infantibus, & graſſis: vel ocioſe viuentibus: conueniunt enim ex hoc, quod aſſimilantur complexioni, & ex hoc, quod ſunt contrarij ægritudini. Cumq; accidit febris, & natura eſt ſicca, non cibes penitus dum non egreditur perfecte fæx. Et oportet vt occurrant eis paroxyſmi periodici, & paroxyſmi exacerbationum ventribus ipſorum vacuis: in quibus non ſit cibus omnino: nam ſi cibati fuerint in illa hora, occupabitur natura in digerẽdo: & dimittet digerere, & expellere: & confirmabitur ægritudo, & prolongabitur.

bitur. Et propter illud oportet vt poſtponant cibationem vſq; ad declinationem: & in eo, quod eſt poſt ipſam. Et ſi accidat forte vt hora declinationis ſit hora conſuetudinis in cibo, tunc eſt melius quam eſſe poteſt. Et ſcias, quod de cibatione, & regimine eſt, quod eſt ſubtile valde, & de eo quod eſt groſſum valde, & de eo quod eſt inter illa: & eſt pars eius decliuis ad ſubtile plus: & pars eius declinat ad ſpiſſum plus. Et ſubtile vltimum in ſubtilitate eſt prohibitio cibi. Et groſſum valde eſt adminiſtratio ciborum ſanorum hominum. Et illud quod ſequitur latus ſubtile eius, ex eis, quæ ſunt media eſt vt ſit contentus in cibo ſucco granatorum, & iuleb ſubtili valde: & poſt ipſum aqua hordei ſubtili: & poſt ipſam aqua hordei groſſa: & oleribus frigidis, & humidis, ſicut atriplices, & ſpinachiæ, & bliti, & ſimilia: & poſtea kiſch hordei ſicut eſt, & eſt medium. Et illi, qui ſequuntur latus groſſi, ſunt ſicut gallinæ extremitates. Et ſubtiliores eis ſunt ſicut alchubugi, & pulli, galliculi, & ſubtiliores eis ſunt alæ pullorum & alteiugi, & oua ſorbilia,

pauca, ſubtilia, & piſces parui. Et ſubtilius eis eſt.. kiſch hordei ſicut eſt. Et ſubtilius eo eſt panis ſimilæ ſolutus in aqua bene frigida ſolutione bona ſubtili.. Groſſi autem eſt cibus fortior.. Et kiſch quidem hordei eſt bonus cibus :: ipſum enim aggregat ad ſpiſſitudinem ſuam, & continuitatem ſuam, lenitatem, & lubricitatem, & abſterſionem, & humectationem, & leuitatem, & contrarietatem febris, & ſedationem ſitis, & velocitatem penetrationis, & ablutionem : & non eſt in eo ſtypticitas :: qua propter non reſidet, neq; figitur in poris, & meatibus quãuis ſint conſtricti, & non eſt in eo adhærentia cum incidit per meri, & fortaſſe abſtergit illud, quod eſt ſicut phlegma. Et quando bona fit eius decoctio non inflat omnino. Et antiqui quidem vbi neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis ſubtilioris, quam regimen cum kiſch hordei, & aqua eius, vſi ſunt aqua mellis plurimę aquæ: quoniam nutrimentum eius eſt paruũ: & ipſa facit penetrare aquam: & eius humectatio, & abſterſio, & eius apertio, & prouocatio eſt multa,

& cali-

& caliditas eius eſt confracta. Et ipſa proculdubio quandoq; addit in virtute additionem quandam, quamuis ſit parua. Et ſequitur eam ſyrupus acetoſus de melle, ſed eſt groſſior, & nutribilior: & fortioris inciſionis, & abſterſionis: & non eſt in eo de calefactione, & de nocumento viſcerum calidorum, quod eſt in melle. ſed in hoc loco mel cannæ, quod eſt ſuccharum, & proprie mundificatum, eſt melius melle apis: licet eius abſterſio ſit minor abſterſione mellis: & ſimiliter ſyrupus acetoſus de ſucchar o: ſed contentari in ſyrupo acetoſo quandoq; faciet incurrere raſuram inteſtinorum, & hoc quidem timoroſum eſt in ægritudinibus acutis. Et nos ponemus aquę hordei potationem, & ſyrupi acetoſi, ſermonem ſingularem. Et ſubtiliationem quidem regiminis ſignificat natura materiei ægritudinis: & applicatio, vel permanentia naturæ, in digerendo ipſam, & reſoluendo, & euacuando eam. Et dignior horarum ad ſubtiliationem eſt ſtatus: hic enim eſt vehementia occupationis naturæ in pugna materiei. Et non oportet vt ab ea re-

cedens occupetur in re alia, & proprie apud criſim: ante vero illud pugna nondum eſt confirmata. Et de illis, quæ ſignificant, & faciunt pertinere ad ſubtiliationem, eſt vt ſi ſit neceſſitas phlebotomiæ, aut ſolutionis ventris, aut clyſteris, aut ſedationis doloris, tunc oportet vt des operam ad expediendam, vel complendam illam neceſſitatem: deinde ciba ſi neceſſarius eſt cibus, niſi ſit prohibens aliud. Et ingroſſationē quidē regiminis ſignificat vel requirit virtus. Et dignior horarum ad ingroſſandum eſt hora, in qua virtus non eſt valde occupata in materia: & eſt principium ægritudinis. Et oportet vt ſuccurratur nocumēto illius ingroſſationis cum ſeparatione, vel partione, quoniam eſt leuius ſuper virtutem iterum. Et æſtas quidem propter ſuam reſolutionem indiget additione cibationis, & ſeparatione eius nam virtus non ſufficit ad digerendū illud, quod multum eſt ſemel. Et quoniam reſolutio in ea eſt per partitionē: tunc oportet vt cambium ſit per partitionem. Et in hyeme eſt res è contrario, quoniam propter paruitatem

reſolutionis eius, non facit indigere cambio multo. Amplius ſi multum dederit cambium vice vna, virtus erit tolerans ipſum, & fortis in ſe expediendo ab eo vice vna. Et autumnus quidem eſt tempus malum: & propter hoc oportet vt ſubtilietur in eo inter conſeruationem virtutis, & inter dominium materiæ, & partire paulatim in eo eſt melius: & prorſus partire cum debilitate virtutis eſt melius ægro. Et ſcias, quod ſi non eſſet illud, quod pertinet virtuti, eſſet magis neceſſarium, vt ſubtiliaretur cibus vltima ſubtiliatione, ſed virtus non ſuffert illud, & deficit: & cum deficit non valet curatio. Curans enim, ſicut ſciuiſti, eſt virtus, non medicus: quoniam medicus eſt miniſter faciens peruenire inſtrumenta ad virtutem. Et cum intellexeris hoc, tunc oportebit vt conſideres. nam ſi ægritudo fuerit valde acuta, & illud eſt vt ſit ſtatus eius propinquus, & exiſtimaueris, quod virtus non deficiet in hoc tempore, quod eſt inter principium eius vſq; ad ſtatum eius, alleuiabis occupationem ſuper virtutem, & incitabis eam ſuper ma-

te-

teriam: & non facias eam occupari in cibo ſpiſſo, immo ſubtilia regimen, etiam cum dimiſſione cibi omnino, & proprie in die criſis. Et ſi videris ægritudinem acutam non valde, immo acutam abſolute, tunc oportebit vt ſubtilies regimen non in vltimo niſi apud ſtatum, in die criſis proprie: niſi propter cauſam maximam. Et ſi videris ægritudinem chronicam, aut propinquam chronicæ, non ſubtilies regimē: virtus enim non ſaluabitur vſq; ad ſtatum cum ſubtiliatione regiminis. Verum eſt tibi neceſſarium cum hoc in omnibus ſpeciebus, vt ſit principium tui regiminis groſſius: & poſtremum tui regiminis perueniens ad ſtatum ſubtilius: & gradatim procedas in eo, quod eſt inter illa, ita vt virtus ſit conſeruata vſq; prope ſtatum: tunc enim intende ſuper materiam, & non ſis occupatus in alio: Et quando ſcis, quod virtus eſt fortis, tunc fortaſſe neceſſarium facit diſpoſitio, vt ſit contentus iuleb, & ſi non plus, ſaltem hebdomada vna, & proprie in febribus apoſtematum. Quod ſi timueris debilitatem, ſis contentus aqua hordei. Et cum

ambigua ſit tibi diſpoſitio in ægritudine, & non cognoſcis eam, tunc vt declines ad ſubtiliationem eſt melius, quam vt declines ad additionem, te obſeruante virtutem, & tolerantiam. Et illius quidem, qui exiſtimauit, quod cibatio & confortatio in febre acuta eſt melior, quoniam non eſt intentio in digeſtione, & in poteſtate tua eſt euacuatio, cum volueris, vt faciat id natura, aut non faciat, errorem iam te ſcire feci: immo quando times caſum virtutis, tunc cibatio eſt melior. Et de corporibus ſunt corpora cholerica, quæ requirunt regimen diuerſum ab illo, quod diximus: & proprie quando ſunt aſſueta comeſtioni plurimæ: ipſi enim cum non cibantur etiam in ipſo principio febris, immo in hora, quæ eſt prauior ea, & eſt hora ſtatus, non vacuæ ſunt diſpoſitiones eorum à duabus rebus: quoniam cum ipſi ſint debilium virtutum, ſuperuenit eis ſyncopis, & moriuntur in paroximo: & ſi ſunt fortium virtutum cadunt in extenuationem, & apparent ſuper eos ſigna ariditatis ex ſubtiliatione naſi, & profundatione oculorum; & quod tempo-

ra ſunt depreſſa, & fortaſſe ſuperuenit eis ſyncopis ante illud, propter illud, quod effunditur ad ſtomachos eorum de cholera mordicatiua. Et ſunt de hominibus quidam, qui ſunt exuberantis carnis, ſed cum abſcinditur ab eis cibus debilitantur, & extenuationem incurrunt: quare non tolerant prohibitionem cibi. Et omnis, cuius calor innatus fortis eſt valde, aut plurimus, aut calor innatus eſt valde debilis, paucus nõ poteſt dimittere cibum. Et de eis ſunt quibus accidit dolor, & læſio in ſtomacho, & dolor capitis propter communitatem, & iſti ſunt de hoc genere. Et iſtis fortaſſe ſufficit aqua hordei: & fortaſſe egent vt miſceant ſuccum granatorum, & ſimilia illi, vt confortetur os ſtomachi. Et quandoq; eſt nobis neceſſarium, vt faciamus eos vomere cum facilitate, ante cibum. Et in plurimis iſtorum cum debilitantur, aut fortaſſe ſuperuenit eis ſyncopis, cauſa non eſt vehementia debilitatis: immo effuſio choleræ ad os ſtomachi: cum ergo ſumunt in potu ſyrupum acetoſum permiſtum cum aqua calida multa, aut vinum

per;

permiſtum cum aqua multa, euomũt in vomitũ humores cholericos, & virtus eorum fit fortis: cumq; cibantur aliquo robub ſtyptico, ſedantur. Et ſenes quidem, & debiles, & infantes ſunt de genere eorum, qui non tolerant famem. Primi vero ſenes ſunt vehementis tolerantiæ famis: & ſequuntur eos iuuenes: & proprie habentes ſolida membra, amplas venas in aere frigido. Et multoties quidem errat medicus in huiuſmodi ægrotis ſecundum alium modum: quoniam ipſe prohibet eis cibum in principio rei, & quando appropinquat ſtatus, & ſciuerit, quod cadit virtus, cibat in illa hora neceſſario: iam ergo errauerat duobus modis: & ſi ipſe cibaret eos in principio, eſſet error ille, & ignorantia infra hunc errorem. Et accidit iſtis ægris vt accidant eis catarrhi crudi, & cholerici, & vigiliæ, & inquietudo propter priuationem digeſtionis: & inquieti fiunt, & modo quieſcunt, & modo mouentur, & coarctant materiæ virtutes eorum, & multiplicantur ipſorum vapores, quare audiunt id, quod non eſt, & tremunt, & citantur, vel ſaliunt, & per-

& permutantur in lectis, & imaginantur, quod non eſt, & iectigant labia eorum inferiora propter dolorem oris ſtomachi, & contriſtantur animæ eorum propter grauitatem materiei.

CAP. IX.

Canon in dando in potu aquam hordei, & ſyrupum acetoſum.

AQua hordei quædam eſt, in qua non eſt de corpore hordei, niſi quod eſt ſicut virtus, & forma: & non eſt ei introitus in curatione, aut fiducia in iuuamento: niſi quando eſt completæ decoctionis. Et quæ de ea eſt melior, eſt, vt ſit aquæ quantitas ſacraiati. xx. & hordei ſacraiati .i. & ſit iam reducta proprie vel circa ad duas quintas: & aſſumatur illud, quod de ea rubeum eſt, & ſubtile. Hoc enim eſt ſubtile, cuius nutrimentum eſt minus: & cuius humectatio eſt maior, & ablutio eius, & extractio ſuperfluitatum ab ea, & digeſtio facta ab ipſa eſt multa, & infrigidatio eius eſt æqualis. Et de ea eſt, in qua eſt aliquid de corpore hordei, & farina eius. Et magis dilectum mihi in huiuſmodi eſt, vt non ſit plurimum decocta: immo ſecundum

cundum menſuram, quæ auferat inflationem, & non perueniat ad hoc;vt faciat ipſam viſcoſam vehementer. Et huiuſmodi quidem eſt pluris nutrimēti, & minoris ablutionis, & digeſtionis: & accidit ei multoties vt acetet in ſtomacho frigido in ſubſtantia ſua: ideſt in natura ſua, & ſi ſit in eo calor extraneus multus, ex capitulo malitiæ complexionis. Et aqua quidem horhei quandoq; eſt decocta ex hordeo ipſo ſicut eſt: & quandoq; eſt excorticatum. Et melior quidem ſyrupus acetoſus apud me eſt ille, in quo ponitur ſuccharum in vaſe, deinde funditur ſuper ipſum acetum forte, quod ſit de vino, tantæ quantitatis ne eleuetur ſuper dorſum ſucchari: immo dimittat ipſum diſcoopertum, deinde ponantur ſub vaſe carbones quieti, ideſt nō multæ caliditatis, aut cinis calidus, donec liqueſiat ſuccharum in aceto ſine ebullitione, deinde colligitur ſpuma, & dimittitur vna hora non cum multo calore, donec miſceatur ſuccharum cum aceto, deinde funditur ſuper ipſum aquæ quantitas duorum digitorum, & bullit vſq; ad ſpiſſitudinem. Et aggregare

gare ſyrupum acetoſum, & aquam hordei ſimul eſt illaudabile: quoniam corrumpit aquam hordei ſecundum plurimum. Et non oportet vt detur in potu aqua hordei, cum ſiccitas naturæ adeſt: immo ante ipſam fiat clyſtere. Quod ſi acetet in ſtomacho, d etur in potu, quod de ea eſt magis ſubtile. Quod ſi acetat, coquatur cum ea radix apij, & eius ſimile. Si vero acetat iterum: tunc neceſſarium eſt vt miſceatur aliquid piperis cum ea, proprie quando materia non eſt vehemētis ſubtilitatis, & caliditatis. Et quando multiplicatur eius inflatio: tunc miſceatur cum ea ad calefactos parum aceti vini. Verum cum ſyrupus acetoſus in potu datur in mane, incidit humores, & præparat ad expulſionem. Et tu conſequenter poſt duas horas da aquam alkiſch hordei ſubtilem prædictam, vt abluat, quod ab eo inciſum eſt, & abſtergat id, & extrahat ipſum per ſudorem, & prouocationem. Et non eſt nocumentum ſi detur in potu ſyrupus acetoſus apud cœnam, cum iam ſeparatus eſt cibus à ſtomacho. Et quandoq; eſt neceſſarium vt præmitta-

mittatur iuleb ante aquam hordei, vt addat in humectatione: & illud eſt cum vides ſiccitatem dominantem ſuper corpus, & linguam. Et quandoq; eſt neceſſarium vt præmittatur ante ipſam ad leniendum naturam aliquid de tamarindis ante illud per duas horas.

CAP. X.

De curationibus febrium acutarum.

QVod dictum eſt de regimine lenificationis, & prouocationis, & ſudationis: deinde euacuationis cum medicina poſt illud: & quod dictum eſt de cibatione poſt ipſum: eſt illud, quod oportet te rememorare hic. At modi extinctionis vehementiæ caliditatis, ſunt cum infrigidatione aeris. Et cum infrigidatione cibi. Et cum epithematibus, & emplaſtris. Et cum medicinis. Et cum retentione eorum, quæ ſunt ſicut mucilago pſyllij, & mucilago granorum cydonij, & ſuccus portulacæ, & ſuccus liquiritiæ in ore, vt ſedetur ſitis: nam aſſiduare gutturi patientis ęgritudinem acutam aliquid vt remaneat guttur humidum & non exiccetur, in curis eorum eſt iuuatiuū valde.

valde. Et quandoq; iuuantur per administrationem clyſteris facti ex ſucco melonis indi, & cucumeris, & cucurbitæ, & portulacæ cum oleo roſ. & cum aliquantulo camphoræ iuuamento maximo. Et oportet vt ſit aer infrigidatus quantum poſſibile eſt: & eius infrididatio eſt per prohibitionem alzame ideſt multitudinis hominum, & per ſuſpenſionem flabellorum multorum: & per poſitionem niuis plurimæ. Et ſi domus eſt proximi temporis, ex quo linita fuerit luto libero, & proprie illo in quo ponitur loco paleæ, cottum papyri: tunc eſt melius. Et quandoque præparantur in ea manationes vt fontium, & rorationes, & currit in ea aqua dulcis. Aut ſtratus eſt ſuper fontem, ſeu lacunam coopertam cum reti facto ex chordis, vel cum cannis, vel virgulis præparatis in modum retis. Et ſit ſtratus ſuper quem dormitur ex taberi inflato, & his ſimilibus: & ſit reliquus ſtratus, ex extremitatibus ſalicum, & cydoniorum, & baſiliconis aſperſis aqua roſ. & folijs pomorum & nenufare, & violis, & roſis. Et ponuntur quaadoq; tabach ideſt vaſa lata,

ma-

magna, in quibus ſunt odorifera ex fruſtis fructuum boni odoris frigidorum, ſicut malorum, & cydoniorum,& ex ſpeciebus pirorum boni odoris aſperſis aquaroſ., & nenufare & ſalicibus, ſuper quæ ſunt puluerifata ſandali, & roſæ, & camphora, & ſuper quæ iam deſtillatum eſt parum vini odoriferi, tunc eſt illud, quod eſt vltimum. Hoc ergo eſt regimen aeris. Regimen autem cibi iam ſciuiſti: & ſi voluntas adeſt vt cum infrigidatione ſit lenificatio, tunc detur aqua cucurbitæ, & aqua melonis indi proprie, & aqua cucumeris, & lactuca cum aceto eſt vltima. Et quod conueniens eſt ad ſedandam ſitim eorum, eſt foca factum ex pane ſimilæ cum aqua caſei accepta ex dog poſt collationem vehementem. Et ſi adeſt voluntas vt cum infrigidatione ſit retentio, tunc detur ſuccus granati muzi,& acetoſi,& aqua acreſtę,& aqua mori de ſemi, & aqua acetoſitatis limonis non ſalſi: & aqua acetoſitatis citri, & quæ ſunt his ſimilia: & aqua cereſculi, & eſt berberis. Epithemata vero, & emplaſtra ſint ex ſuccis notis:

&

& proprie aqua roſ. aut ſucco roſarum recentium cum ſandalis, & camphora, & aqua coriandri, & endiuiæ commiſtis eſt plurimæ infrigidationis: & mucilago pſyllij cum aceto, & aqua roſ. eſt huius generis. Et embrocare hepar cum infrigidantibus eſt res maxima, & magis iuuans, nam cum æquatur eſt in eo maior pars rectificationis, & fortaſſe rectificat aquam. Et quando illic eſt catarrhus, & tuſſis, aut in capite eius eſt grauitas, aut tenſio, ſignificat multitudinem vaporum, quare oportet ne fundatur ſuper caput aqua, aut acetum: immo occupetur cum inclinatione capitis ſuper vapores aquæ, ſecundum quod diſpoſitio facit illud neceſſarium. Si vero non fuerit catarrhus, neq; aliquid eorum, quæ diximus, tunc adminiſtra de embrocis, & ephithematibus, quæ vis. Et nocibilior embroca in huiuſmodi diſpoſitione repletionis capitis eſt mulſio lactis ſuper caput: fortaſſe enim facit accidere apoſtema in capite, & perditionem. Et magis ſalua horarum embrocationis capitis cum repletione eius eſt, vt ſit vapor cholericus, non humidus: immo in

in huiuſmodi hora fortaſſe non nocet applicatio lactis: immo confert. Et cognoſcitur ex diſpoſitione ſomni, & vigilijs,& humiditate ſuperiorum partium narium, & earum ſiccitate: cum ergo videris ſomnum, aut profunditatem ſomni, aut humiditatem ſuperiorum partium narium, tunc caue embrocationem, & inunctionem: & ſtude in attrahendo materiam ad inferiora, & cum videris rubedinem in naſo, & facie vehementem, tunc non erit malum vt facias currere ſanguinem ex naribus. Et infrigida hepar cum emplaſtris: & cum infrigidas, caue ne occurras cum infrigidatione vehemēti hora ſudoris, & reſolutionis: immo oportet vt conſideres illud: fortaſſe enim ſit cauſa in longatione ægritudinis: licet quandoq; ſit longitudo ægritudinis ſaluior, quam ipſius acuitas. Et oportet vt caueas in febribus acutis caſum raſuræ inteſtinorum: quoniam addit in debilitate virtutis,& terretur natura à receptione ſuperfluitatum ad inteſtina, & ab expulſione earum ab eis, niſi cogant, & dominentur ſuperfluitates. & quandoq; redeunt

 ſuper-

ſuperfluitates ad ſuperiora, & lædunt hypocondria, & inflant ea, & lædunt caput. Et quandoq; eſt in ſyrupo de papauere iuuamentum mirabile in inſpiſſando materiam ſubtilem: propter digeſtionem eius, & in faciendo ſomnum.

CAP. XI.

Rememoratio accidentium, quæ difficilia ſunt in febribus acutis.

LOquamur itaq; in primis de accidentibus, quæ vehementia ſunt in febribus, & de curatione eorum: & feſtinemus ad diſtinguendum febres acutas. Et hæc quidem accidentia ſunt ſicut rigor, & frigus, & horripilatio: & ſicut ſudor plurimus: & ſicut fluxus ſanguinis narium ſuperfluus: & ſicut vomitus laborioſus: & fluxus vẽtris debilitans: & ſicut ſitis quæ non toleratur: & ſicut profunditas ſomni plurima: & ſicut vigilatio inſeparabilis: & ſicut aſperitas linguæ, & ſiccitas, ſeu exiccatio oris: & ſicut ſternutatio continua, ſeu vehemens, & dolor capitis prauus: & tuſſis frequens: & ſicut caſus appetitus, & boliſmus: & ſicut appe-

appetitus caninus, & frigus vehemens, & ſingultus.

C A P. X I I.

De regimine rigoris, & horripilationis cum ſuperfluunt.

QVod eſt de hoc ſequens ſudorem rectificatur velociter, & non indiget regimine. Et critico non oportet vt contrarium fiat per remotionem: & non eſt de illis, quæ debilitant, & quæ faciunt aliud: & quandoq; ſedatur cum ligatione extremitatum, & fricatione facili, & cum calefactione coopertura: & cum vnctione de oleo de anetho, & de chamæmilla ſi indigetur eo. In forti autem quando perſeuerat, ſiue ſit in febribus, ſiue ſit in alijs, oportet vt ligentur extremitates in locis plurimis, & inunctio fiat cũ oleo chamæmellino, & radicis lilij. Et ſunt de hominibus, qui confortant illud cum eis, quæ ſunt ſicut cardamomum, & caſtoreum, & ruta, & ſceha, & calamenthum, & baurach, & piper, & pyrethrum. Et quandoq; concedit illud adminiſtrationem linimenti ex ſinapi, & aſſa fœtida. Et quandoq; decoquuntur medicinæ iſtæ in aqua,

deinde coquitur in ea aliquod oleum. Et aqua erucæ fortis eſt in hoc capitulo per ſe ſola, aut cum oleo aliquo, quod decoquitur cum ea. Et ſimiliter decoctio ozimi, & aqua eius.

Confectio olei boni.

Sumantur anethum ſiccum, & myrrha, & ruta, & calamenthum, & piper, & pyrethrum, & coquantur in vino decoctione vltima, deinde decoquatur colatum in tanto, quantum eſt medietas eius de oleo ſiſamino, vſquequo conſumatur aqua, & remaneat oleum, & adminiſtretur inungendo. Et de oleis fortibus in eis, in tali, qualis eſt rigor quartanæ, eſt oleum de coſto, & oleum de ſceha, & oleum de abrotano, & oleũ de lilio, & oleum de myrrha: & ponantur in vnc. i. olei pondus drach. iij piperis, & ſexta drach. i. pyrethri tritorum. Et adminiſtretur abſinthium decoctum in oleo aliquo: aut oleum oliuæ, in quo decoctum eſt opium. Et introitus in oleum calidũ eſt iuuatiuus valde. Et fortaſſe neceſſariæ ſunt potiones. Et multoties ſedatur cum potu aquæ calidæ leuis caliditatis, & cum inclinatione ſuper vaporem eius.

Et

Et quandoq; non ſedatur per id, ſi materia eſt groſſa decoquantur in aqua aniſum, & calamenthum, & ſemen apij, & maſtix, & eruca, & anethum, & ſimilia. Et euaporetur cum aqua, in qua decocta ſunt ea, quæ ſunt ſicut ſceha, & abrotanum, & calamenthum, & anethum, & ſquinanthum, & ruta, & ſanſucus, & coſtus, & ſemina calida. Et omnes medicinæ fortis prouocationis ſedant rigorem. Et de medicinis ſedantibus rigorem maximum in quartana, & ſimilibus ſibi eſt, vt bibatur de coſto aureus ideſt, cum aqua calida, & de agarico quantum de ipſo in aqua calida. Et in agarico eſt iuuamentum, & quandoq; ponitur cum eo parum opij, quoniam facit dormire, & facit ſudare, & prohibet vehementiam rigoris, & alia. Et iterum ireos quantitas aur. i. in aqua calida. Et iterum abel, vel iuniperi pondus aur. i. cum aqua calida. Et iterum apium montanum pondus aure. i. cum aqua calida. Et de compoſitis eſt theriaca diateſſaron, & theriaca hazare, & diacyminum, & diacalamenthum, & diapepereon, & ſyrupus de melle, in

quo feruent ſicut aſſa, & ruta, & pyrethrum, & piper. Pilulæ expertæ, quæ dantur in potu ante rigorem per horam vnam infirmo quieſcente ſuper lectum ſuum, & aere eius calefacto cum igne, aut cooperimento: quoniam temperant ipſum, aut prohibent ipsũ: quarum confectio. Recipe ſtoracis, myrrhæ, opij: opoponaci, piperis, omnium ana partem .i. conficiantur cum butyro, & ſit doſis eius quantitas fabæ. Et iterum ſumantur opoponaci, caſtorei, dauci, aſſæ, pyrethri, opij ana partes æquales, fiat ſicut primo fit. Deſcriptio bona. Recipe opoponaci, ſerapini, aniuden, & cymini carmeni, & ſeminis apij, & piperis ana aure. i. ſ. ſeminis hyoſquiami albi, croci, ariſtolochiæ, caſtorei, euphorbij, myrrhæ, ameos, zinzib. omnium ana pondus tertiæ drach. i. ſeminis harmel, pyrethri omnium ana aure. i. conficiantur cum melle: & doſis eius ſit auellana cum aqua calida valde. Et fortaſſe eſt neceſſarium in eo, vt detur in potu vinum calefactum, & cibi calefacti. Et ſolutio ventris cum eis, quæ ſunt ſicut hiera, & diacydoniten, & diaſinicon:
im-

Digitized by Google

immo quando eſt rigor prauus, & propriè ſine febre, dentur in potu pilulæ fœtidæ, quoniã ipſæ ſunt ſanitas eius.

C A P. XIII.

Regimen ſudoris ſuperflui in febribus.

OPortet ne ſudor criticus, quantũ poſſibile eſt, reſtringatur. Cum autem euenit neceſſitas, & pertranſit terminum, tunc oportet vt euentetur, & infridetur locus. Si autem nõ iuuat; tunc oportet vt ſuper inſtrumentum poſitus, quo pueri, vel iuuenes ſolent in aere concuti, commoueatur in loco frigido. Et non oportet vt occupetur in exiccando illud, quod rorando egreditur, faciẽdo exiccationem poſt exiccationem: nam illud eſt cauſa ad illud prouocandum, & multiplicandum, & fortaſſe attrahit ſyncopim. Nam eius abſterſio addit in ipſum, & eius dimiſſio reſtringit ipſum. Et oportet vt inungat eum cum oleo roſ. forti, & oleo myrtino, aut cum oleo de kalef, & cum oleo de balauſtijs: aut fiat oleum cum aquis in quibus decoquuntur cydonia pontica, & mala põtica, & roſæ, & balauſtiæ, & ſimilia:

& colletur,& decoquatur in ea oleum, ſecundum quod ſciuiſti, & quandoq; puluerizantur deſuper grana myrti contuſa, & balauſtiæ, & karabe contritum, ſicut puluis, qui apparet in radio Solis, & ſimilia, quoniam reſtringit. Et quandoq; reſtringit acetũ miſtũ cum aqua, & ſuccus acreſtæ, & decoctio balauſtiarum, & decoctio gallarum, & decoctio myrti, & ſuccus kalef eſt mirabilis, & aqua ſemperuiuæ. Et cum res ſit vehemens, liniatur cum mucilaginibus frigidis, & cum gummi, & proprie cum ponuntur in huiuſmodi ſandali, et camphora, et proprie quando fricatur, ſeu aſpergitur cum his duobus, et euentatur. Et quando vehemens ſit res oportet vt ponatur nix ſuper extrema: et ſola ſint in ea extrema, aut balneetur cum aqua frigida, ſi ſuffert eam.

CAP. XIV.

Regimen fluxus ſanguinis narium ſuperflui.

Oportet vt non properetur ad prohibendum illum, qui criticus eſt, quantum poſſibile eſt. Cum autem eſt neceſſe prohibere fluxum ſanguinis

narium

narium in febribus acutis, tunc liga extrema, et pone ventoſas ſuper latus, quod ſequitur narem vel vicinatur nari, ex qua eſt fluxus ſanguinis narium. Deinde conſequenter adhibe infrigidationem illius loci: et ſi poſſibile erit tibi vt infrigides; et reſtringatur per illud, tunc nō ponas ventoſas deſuper. Et diſtilla in naſum aliquas diſtillationes prædictas in capitulo fluxus ſanguinis narium. Et cum non eſt prohibens aliquod, infrigida caput cum infrigidantibus prædictis in eo. Et quandoq; aduenit patientibus quartanam fluxus ſang. narium: quare oportet vt iuues cum facientibus fluere ſanguinē ex naribus ſcitis, in ipſo enim eſt ſanatio quartanæ. Si vero ſuperfluitatem timuerimus, faciemus ſicut illud, quod fecimus.

C A P. XV.

Regimen vomitus, qui accidit eis.

CRiticus iterum non abſcindatur niſi apud neceſſitatem: et in pluribus horis abſcinditur vomitus ipſorum, et nauſea ipſorum cum vomitu, et cum auxilio eius, quo extrahitur humor nociuus, ſicut eſt ſyrupus ace-

toſus ſimplex, et aqua calida. Et quandoq; eſt neceſſarium vt fortificetur, quare ponatur loco ſyrupi acetoſi puri ſyrupus acetoſus cum ſeminibus. Et ſi humor eſt imbibitus, et groſſus, tunc oportet vt fiat ſolutio dando in potu, quod eſt ſicut aloe et hiera. Et quando non eſt imbibitus, fortaſſe confert hiera et aloe. Et ſi eſt imbibitus, non groſſus, mundat ipſum ſyrupus acetoſus cum aqua calida: deinde æquat ipſum poſt illud aqua granatorum, quæ bibatur. Quod ſi euomuerit eam, bibat ipſam vice alia, donec æquetur, et quieſcat. Et ſimiliter ſyrupus de menta cum granis granatorum. Et fortaſſe ſedat ipſum infrigidatio ſtomachi. Et nō oportet vt approximet res ponticas, & ſedantes vomitum cum ponticitate ſua, & acetoſitate ſua ſtyptica ei, qui habet humorem imbibitum, quia eſt malum, & addit imbibitioni: Humorem autem nō imbibitum huiuſmodi res ponticæ, vel acetoſæ, ſtypticæ quandoq; deiciunt, vel expellunt ad interiora, licet talis humor non imbibitus ſit groſſus, & quoniam confortant ſtomachum ad expellendum eum per

ſupe-

ſup. mora.. Et quando aſſiduauerit vomitus de cholera, & non fuerit de genere imbititi, tunc vtere ſtypticis, & proprie emplaſtris iuuantibus factis ex corticibus granatorum, & gallis, & his ſimilibus cum vino permiſto, aut aceto permiſto. Et ad vomitum quidem choleræ nigræ ſuperfluum ſubmergatur ſpongia in aceto, & ponatur ſuper ſtomachum. Quod ſi neceſſarium fuerit aliquid fortius, adminiſtra medicinas prædictas in capitulo retentionis vomitus..

CAP. XVI.

Regimen fluxus ventris, qui accidit eis..

IAm ſingulariter in capitulo fluxus ventris locuti ſumus in hac intentione: ergo redeamus ad illud. Et de illis, quæ conferunt ex via ciborum, ſunt almes torrefacti, & lentes torrefactæ, & coriandrum, quodcunque horum duorum fuerit elixetur, & fundatur aqua ab eo, & proprie quando fit acetoſum cum granis granatorum, quoniam eſt bonum.

CAP. XVII.

Regimen ſitis eorum ſuperfluæ.

OPortet vt inungatur caput cum oleo frigido valde, quod fundatur ſuper ipſum, & ponatur ſuper caput, ſi non fuerit quod prohibeat: & cum aquis infrigidantibus, & retentione mucilaginis ſemi. cydoniorum permiſtæ cum oleo roſ. vltimo in bonitate in ore, aut infuſionis prunorum, & medullarum alcheta, & alchetad, & cucurbitæ: & ſeminis lactucæ nigræ, & radicum liquiritiæ:& pilularum deſcriptarum in antidotario ad ſitim. Et de illis, quæ maſticantur, & ſuguntur ſunt tamarindi. Et ſitis quidem quandoq; fit ex ſiccitate & abſcindit eam ſomnus: & quandoq; fit ex calore, & abſcindunt eam vigiliæ.

CAP. XVIII.

De profunditate ſomni, quæ accidit eis.

OPortet vt remoueatur à profunditate ſomni cum fabulis, & his ſimilibus per voces. Et ligentur membra eorum inferiora ligatione doloroſa, poſtquam non fuerit quod prohibeat. Et ſupponatur collyrium ſubtile ſi natura fuerit reſtricta, & in hora

quie-

quietis, aut in hora teporis in aſſidua, & inſeparabili, & ventoſetur quod eſt inter ambas ſpatulas, & ſpondyles.

C A P. XIX.

De grauitate capitum eorum.

OPortet vt alienetur ab eis emulſio lactis ſuper capita eorum: aut effuſio olei ſuper ea: aut embrocha: aut caput purgium: immo ſint contenti vaporationibus factis cum embrocis ex chamemilla, & ſint in eis violæ, & furfur, & his ſimilia.

C A P. XX.

De vigilia ſuperflua, vel non naturali habentium febres, & aliorum.

NAribus attrahere oleum de papauere cum oleo de ſemine lactucæ, & oleo nenufarino, & oleo de cucurbita, & adhærere aliquid de ſtupefacientibus famoſis ſuper tempora: & incuruare caput ſuper vapores humectantes: & odorare nenufar, & poma mandragoræ, & alſahefefran aſperſum ex longinquo, & embrocæ humectantes: & res quas ſcis. Et ſimiliter ſi non fuerit quod prohibeat, detur in potu ſyrupus papaueris, & lohoc eius. Deinde multiplicentur inter ma-

nus

nus eius candelæ : & eleuentur voces: cum fabulis , & ligentur cum inſtitis extremitates eius ligatione doloroſa parum, cum naſit.i.cum ligamentis,ſcu. nodis velociter ſolubilibus. Deinde præcipiatur ei vt dormiat , & claudat oculos: cumq; dormit parum extinguantur candelæ, & ceſſent voces, & ſoluantur naſit. i. ligamenta velociter ſolubilia , quoniam dormiet. Et cum inuenit leuitatem , & quietem ex paroxyſmo, aut vehementia,aſſiduet ablutionem faciei cum aqua,in qua decoctum eſt papauer nigrum cum aliquãtulo mandragoræ, & radice eius. Et cum eſt illic humor baurachius , confert aqua,in qua cocta ſunt ſiſymbrii , & melilotum, & alhacuen, & papauer abluendo faciem , & incuruando ſuper vaporem eius.

CAP. XXI.

De dolore ventris qui accidit eis.

Fit ex effuſione choleræ ad ſtomachum : & ſi accidit in principio periodi eius , detur in potu parum ſyrupi de malis cum ſyrupo acetoſo.

C A P. XXII.
De aſperitate linguæ eorum, & eius viſcoſitate.

IN eſſentia quidem viſcoſitatis fricetur cum † [chaizaran] aut cum virgulis ſalicis, cum oleo amygdalino, & ſuccharo tabarzet, donec mundetur, aut cum ſpongia & pauco ſale, & oleo roſ. In hoc enim eſt alleuiatio multa infirmi. Et poſt illud, cum eius aſperitas eſt non propter viſcoſitatem, immo à ſiccitate, oportet vt teneat in ore ſuo ſebeſten, aut nucleos prunorum, aut ſalem, qui aſportatur de India: et eſt in colore ſalis & dulcedine mellis: & ſumat de eo, ſecundum quod dixit Archigenes, quantitatem fabæ vnius. Et grana cydoniorum ſunt ex eis, quæ humectant linguam, & prohibent exiccationem eius, & oportet vt non ſtent ore aperto plurimum, neq; reſupinetur dormiens, nam hæc duo exiccant linguam.

C A P. XXIII.
De ſternutatione aſſidua quæ accidit eis.

QVandoq; magnificatur nocumentumtum ſternutationis aſſiduæ cum

cum eis: lædit nanq; eos, et replet capita eorum, et debilitat eorum virtutes: et fortaſſe facit fluxum ſanguinis narium. Quare oportet, vt fricetur eorum frons, et oculi, et naſus, et aperiantur ora eorum, et fricentur eorum palata cum vehementia, et tendantur capita eorum, et conuertantur, et præmantur, vel fricentur eorum extrema: et fundãtur in aures eorum olea tepida ad caliditatem parumper decliuia: & humectentur lacerti eorum, & ipſorum mandibulæ: & ponantur ſuper eorũ ceruicibus puluinaria calefacta, & nõ excitentur à ſomno eorum ſubito: & prohibeantur à puluere, & à fumo, & omni, in cuius odore eſt acuitas: & olfaciant ſauich, & lutum alnahagi, & ſpongiam marinam.

CAP. XXIV.

De dolore capitis, qui accidit eis.

Liga extremitates eorum, & proprie coxas, & cum inſtita liga: & frica pedes eorum: & ſupponantur eis collyria trahentia materiam ad inferiora: & conforta capita eorum cum infrigidantibus notis. Et ſi non fuerit, quód prohibeat ex catarrho, aut tuſſi,

embro-

embrocentur capita ipſorum cum decoctione roſarum, & violarum, & hordei, aut foliorum ſalicis, & his ſimilium, & ſimiliter oleo roſ. & oleo de ſalicibus. Et quando non excuſat hoc, tūc permiſce embrochas infrigidantes cum lenitiuis, ſicut chamæmilla, & ſtupefactiuiuis, ſicut eſt papauer. Et non mulgeas lac niſi cum remouetur febris. Si autem virtus fuerit fortis mulgeas lac carinum: & ſi fuerit debilis, mulgeas lac muliebre. Et caue lac apud repletionem humidam corporalem facientem ſubet: & ſimiliter caue omnia humectantia. Et tu non adminiſtres humectantia niſi vbi eſt vapor fumoſus, & caput ſiccum, & parum ſomni. Et quando multiplicatur repletio in capite ex vapore humido, trahe eum ad inferiora cum collyrijs & clyſteribus, & ſtringe membra inferiora, ita quod teſticulos.

C A P. X X V.

De tuſſi eorum.

TVſſis plurimnm accidit eis ex calore, aut ſiccitate: quare oportet vt teneant in oribus ſuis pilulas bichikias, aut allohoc de papauere facta cū medul-

medullis fructuum frigidis, & amylo, & his ſimilibus. Et vtantur ceratarijs infrigidantibus, factis ex oleo roſ. & ex mucilagine pſyllij, & ſucco portulacæ, & alijs.

CAP. XXVI.

De deſtructione appetitus eorum.

QVandoq; eſt cauſa eius humor in ore ſtomachi, quod ſcitur eo, quod dictum eſt de deſtructione appetitus, & euacuatur per vomitum, aut ſolutionẽ ventris. Et multoties iuuantur cum intromiſſione digitorum in gutture, & commotione ſtomachi: & proprie quando vomitu expellit cholericam rem, aut acetoſam. Et quandoque eſt ex vehementia debilitatis: quare curetur complexio, quæ facit eam, cum eo quod ſcitur. Et oportet vt approximes eis odores bonos excitantes appetitum, ſicut odor ſauich infuſi cum aqua, aut cum aqua, & aceto. Et detur eis electuarium proportionale febricitantibus, & parum vini, & decoctionum fructuum ponticorũ, boni odoris: & lambant aliquid de aceto gelatinæ piſcium, aut hœdi, & his ſimilium. Et ponantur ſuper ſtomachum

machini poſt dies primos emplaſtra facta ex fructibus. Et ſint in eis abſinthium & aloe, ſecundum quod ſcis: & inunctio eius cum oleis bonis eſt iuuatiua.

CAP. XXVII.
De boliſmo eorum.

OPortet vt curentur cum odoramentis, & luto alnahagi, aut luto armeno madefactis cum aceto: & odorent almoſoſat, & panem mundum calidum, & carnes aſſatas, & ſtringe eorum extremitates. Et extende aures eorum, & capillos ipſorum. Et conforta eorum cerebra cum embrocis infrigidantibus, & humectantibus: plurimum nanq; boliſmi eorum eſt propter deſtructionem ſenſus oris ſtomachi, propter cauſam communicantem ramis, qui adueniunt ei cum ſenſu: & eſt corpus exigens vel requirens cibum, verum ſenſus non exquirit ipſum.

CAP. XXVIII.
De nigredine linguæ eorum.

OPortet vt non dimittatur ſuper linguam nigredo, immo fricetur cum eo quod ſcis: & ſi non, eleuabun-

uabuntur ad caput vapores maligni, & facient cadere in ſirſen.

C A P. XXIX.

De appititu eorum canino.

CVrantur cum vnctuoſis frigidis, & dulcibus.

C A P. XXX.

De ſyncopi quæ accidit eis.

QVandoq; accidit eis ſyncopis in principio febrium propter effuſionem cholerę ad os ſtomachi eorum: quare oportet vt detur eis ante paroxyſmum, aut apud paroxyſmum fruſtum panis de ſimila cum aqua granati, & aqua acreſtæ. Et ſcias, quod quando aggregantur ſyncopis, & febris, tunc ſyncopis eſt dignior curatione: & ſi indiget cibo, tunc detur parum panis permiſti vel madefacti cum drach. iij. vini antiqui: & ſi non cum ſyrupo malorum antiquorum, à quibus reſoluta eſt ſuperfluitas. Et phlebotomia quidem multoties addit in ſyncopi. Et clyſtere leue eſt magis conueniens. Et vomitus eſt iuuatiuus eis. Et conſtrictio crurium, & ponere manus, & pedes in aqua calida. Et cum euadunt, tunc de ſolicitudine eſt vt cibentur

bentur ſauich hordei infrigidato, in quo ſint grana granatorum.

C A P. XXXI.

De conſtrictione anhelitus eorum.

COnſtricto anhelitus accidit eis, aut propter ſpaſmum & ſiccitatem, quæ accidit eis in lacertis anhelitus: aut propter materiam præfocatiuam deſcendentem ad guttur eorũ: aut propter debilitatem, quæ dominatur neruis venientibus ad membra anhelitus. Et prima quidem curatur cum vnguentis, vel emplaſtris humectantibus: Et ſecunda cum eis, quæ prohibent ſtrangulationem. Et tertia cum æquatione complexionis in cerebro, & inunctione colli cum eis, quæ infrigidant, & humectant: & ſuper ſtomachum iterum ex eis, quæ ſunt ſicut raſura cucurbitæ, & portulaca, & ſandali cum oleo roſ. & ſimilibus ei.

C A P. XXXII.

De vehementi cherebuz. i. anguſtia vel inquietudine eorum.

QVando multiplicatur chereb. i. anguſtia, vel inquietudo cauſa oris ſtomachi ex aduentu humoris mordicatiui in eo, tunc infrigida ſtomachos

machos eorum cum eis, quæ ſcis de cibis: & euentētur, ſeu reſpirent aerem & iaceant, ſeu dormiāt in loco proximo motibus aquæ, ſtrato extremitatibus, & ramis frigidis, & odoriferis frigidis, & nenufare, & roſis, & aſperſionibus frigidis factis ex fructibus odoriferis, frigidis, & ſandalis. Et multoties quidem conferunt in eorum anguſtia, vel inquietudine clyſteria frigida, facta ex aqua cucurbitæ, & citruli, & ſucco portulacæ, & ſemperuiuæ cum oleo roſato.

CAP. XXXIII.

Difficultas deglutiendi, quæ accidit eis.

DIfficultas deglutiendi cum accidit eis & febris fuerit ſanguinea, vel concluſa, tunc phlebotomia fiat, & extrahatur ſanguis paulatim, & cibetur cum aceto, & lactucis, ſi appetitus in eis fuerit aliqualiter excitatus, & ſi non, contenti ſint aqua horhei, & alienent quæ ſubito occcurrunt. et ſi fuerit cum eo ſtypticitas naturę, tunc ſuppoſitoria, et clyſteria ſunt meliora plurimum, quàm ſolutiuum deſuper.

CAP.

CAP. XXXIV.

Frigus extremitatum quod accidit eis.

MVltoties profundatur calor eorum, et infrigidantur eorum extrema, et euaporare facit calor ſub merſus ad caput. Ponantur ergo extremitates in aqua calida, & non bibant aquam frigidam.

CAP. XXXV.

Sermo vniuerſalis de febre cholerica.

FEbres cholericæ tres ſunt: tertiana continua, et tertiana periodica, et cauſon. Et tertiana quidem periodica aut eſt pura, et fit à cholera pura: aut non pura, et fit cum putredine choleræ groſſæ ſubſtantiæ propter cõmiſtionem choleræ cum phlegmate commiſtione complexionali vnita: et per hoc diuerſificatur ab hemitritæo, cum hemitritæum faciant duæ materiæ ſeparatæ: et hanc faciat materia vna, quæ in ſeipſa eſt permiſta, cum cuius calore permiſcetur aliquantulum frigoris, quod grauat ſuam putredinem, et ſuam reſolutionem, et ſuam digeſtionem: et propter illud quidem fiunt in hemitritæo duo paroxyſmi: et tertianæ non puræ paroxyſmus vnus.

Et

Et hæc quidem non pura quandoq; prolongatur tempore longo, et circiter medietatem anni. Et quandoq; perducit ad trehel.i.tumefactionem membrorum ſimilem cachexiæ, & magnitudinem ſplenis. Cauſon vero ſeu incenſiua eſt de genere continuæ: niſi quod ei aſſociantur excreſcentiæ & tepores ſui non ſenſati: & accidentia eius ſunt vehementia: Et cauſa eſt acuitas materiei, & multitudo: cum eius caſus ſit circa cor, & in venis oris ſtomachi, aut in partibus hepatis proprie: & ad ſummum in membris nobilibus vicinis cordi. In tertiana vero cholera eſt in carne, & ad partes cutis: & in continua eſt ſparſa in venis corporis, quæ elongantur à corde. Et vehementia quidem ſitis, & anguſtia, & inquietudo, et vigilia, et alienatio, et nauſea, et amaritudo oris, et bothor labiorum, et ſciſio eorum, et dolor capitis multiplicantur in febribus cholericis: Et eſt natura in pluribus earum ad ſiccitatem decliuis: quoniam materiei motus eſt ad ſuperiora, aut ad illud, quod apparet de corpore et cute.

CAP.

CAP. XXXVI.

De tertiana abſolute, & nominatur tritæus.

PAroxyſmus tertianæ incipit in primis cum horripilatione, vt punctura acus, deinde infrigidat, & incipit facere rigorem difficilem, valde difficiliorem reliquis rigoribus, non frigidum, aut cum pauco frigore. Et non eſt frigus eius niſi propter profundationem caloris ad interiora verſus materiam eius, & inuenit ſicut puncturas acuum. Et hic quidem rigor cum vehementia ſua eſt velocis ſedationis, & calefactionis, & tu iam ſciuiſti cauſam huius rigoris. Et fit rigor eius in diebus primis fortior, & vehementior: & in quartana econtrario. Et iterum rigor incipit cum fortitudine, deinde lenitur paulatim, & minuitur velociter, & in quartana econtrario. Et ſudor multiplicatur in tertiana cum dimittit: Et fit vrina in ea rubea tendens ad igneam, in qua non eſt multa groſſitudo. Aut eſt non pura, & fit vrina eius cruda, aut groſſa. Et tertianæ caliditas eſt ſaluior caliditate cauſonidis: & quanto prolixius manus tangit cor-

pus non additur inflammatio : immo quandoq; minuitur inflammatio eius : & in cauſonide additur inflammatio. Et accidentia, quæ accidunt eis in tertiana ſunt vigiliæ ſine grauitate in capite, niſi in quibuſdam non puris, & ſitis, & furor, & ira, & odium locutionis. Et eſt pulſus eius acutus, velox per comparationem ad reliquas febres: & non eſt æqualis conſtrictionis, & dilatationis, quoniam humor debilitat eum, vel coarctat eum, & additur ei diuerſitas apud ſtatum : Et diuerſitas in eo eſt infra illam, quæ eſt in alijs febribus humoralibus. & minor ea, quæ eſt in alijs cum duritie eius : & eſt pulſus fortior in ea : immo non eſt diuerſitas in eo ſecundum plurimum, niſi diuerſitas febri approriata, exiſtens infra alias vel minor alijs. Et in principio quidem eſt neceſſarim, vt coarctetur pulſus vſq; ad horam dilatationis febris : poſtea confortatur, & fit velox, & frequens. Et eius diuerſitas non eſt cum illa ſuperfluitate. Et quãdoq; ſignificant ipſam ætas, & conſuetudo, & regio, & ars, & forma, & tempus, & multitudo euentus tertianæ in

illa

illa hora. Cum ergo componuntur duæ tertianæ ſunt paroxyſmi euenientes omni die: qui ergo cōſiderat tertianam per paroxyſmum errat in ea, immo oportet vt attendantur ſignificationes aliæ, & paroxyſmi confirment eas. Et patientibus quidem tertianam accidunt vigiliæ, & amor ſolitudinis: & multoties ſentiunt ebullitionem apud hepar.

CAP XXXVII.

Differentia inter tertianam puram, & non puram.

PVra eſt ſubtilis, leuis, cuius paroxyſmus conſumitur à quatuor horis vſq; ad duodecim horas: & non addit ſuper eas multum. Et ſi addit additione multa: tunc eſt non pura: Et eſt ſecundum plurimum perueniens ad ſeptem horas. Et calefit in ea corpus velociter: Et vides caliditatem procedere ex corpore, & extremitates adhuc ſunt frigidæ. Et ſimiliter pura non addit, cum non accidit error, ſupra vij. periodos. Et quandoq; conſumitur propter ſubtilitatem ſuæ materiæ in paroxyſmo vno, in quo accidit vomitus: aut ventris ſolutio mundificans.

Et apparet digeſtio in vrina in primo die: aut in tertio, aut in quarto, aut in ſeptimo. Si autem addit ſuper ſeptem periodos additionem plurimam, tunc eſt de genere non puræ. Et ſimiliter ſi prolongatur ſpatium ſui rigoris. Et eſt additio ſuorum paroxyſmorum. Et anteceſſio eorum adinuicem ſecundũ ordinem ſeruantem proportiones ſimiles: & in non pura eſt illud diuerſum nõ habens ordinem. Et ſimiliter quando aſſimilantur paroxyſmi ſecundum terminum vnum: & ſimiliter reliqua ſigna prolongationis febris etiam ſunt de illis quæ ſcis. Et cum vides principium cum rigore, ſecundum quod determinauimus, & ſtatum cum ſudore exuberante, tunc non dubites, quoniã ipſa ſit pura. Et in pura quidem cum eam habens bibit aquam, procedit in corpore vapor humidus, quaſi ipſe velit ſudare, & quandoq; ſudat. Et cum non pura inuenitur grauitas plurima in capite, & extenſio: & prolongatur paroxyſmus ita vt perueniat ad vingintiquatuor horas: aut triginta horas vſq; ad horam eius: & tepeſcit donec complentur .xlviij. hor. & per

qu an-

quantitatem additionis paroxyſmi ſuper.xij. horas, eſt eius elongatio à puritate. Et in tertiana quidem non pura tardatur apparitio digeſtionis: & non apparet in forma offuſcatio, neq; extenuatio: & fortaſſe non eradicatur cum ſudore copioſo: Et fortaſſe non incipit cum rigore forti, & non eſt caliditas cum illa fortitudine, neq; eſt augmentum eius æquale: immo eſt quaſi ipſum additur, deinde procedit, & minuitur: Et accidentia ſeua minorantur in ea.

CAP. XXXVIII.

Tertiana continua.

COgnoſcitur per vehementiam paroxyſmorum tertianæ: & per vehementiã accidentium tertianæ. Et apud G. quidem cum ſang. putreſit, fit de hoc genere: & de eo fiet ſermo poſt.

CAP. XXXIX.

Cura tertianæ puræ.

OPortet vt rememoreris illud quod dedimus tibi de radicibus in curatione febrium, de ſolutione ventris, & cibo, & in omnibus capitulis: & fabrica ſuper illud. Et tu quidem non auſcultes ſermonem eius, qui concedit

in principio ſolutiua fortia: & myrabolanos, & his ſimilia, niſi tum conditione, & qualitate quam diximus. Immo oportet vt properes in primis, & lenias lenitate quadam cum eis, quæ diximus illic: ſicut ſunt tamarindi quãtitate xl. drach. qui infundãtur in aqua calida in nocte, & colentur, proijciatur deſuper ſiracoſt, aut tereniabin, aut aqua duorum granatorum: & ſicut decoctio lubleb cum tereniabin, & cum cibib enuncleatis, aut infuſio prunorum cum tereniabin, aut ſiracoſt, aut ſyrupus violatus, & violæ conditæ. Et fortaſſe facit mucilago pſyllij cum quibuſdam ſyrupis, ſicut eſt ſyrupus prunorum, lubricitatem, & lenificationem, aut cum decoctione lentium cum lubleb. Aut clyſteria lenia, ſicut eſt clyſtere cum decoctione altheæ, & iuiubæ, & ſebeſten & radice liquiritiæ, & oleo violato, & ſucco ſiclæ, & baurac, ſecundum modum quem ſcis. Et illud quando neceſſitas tangit ad ipsã. Rectum nanq; eſt ne in potu detur quod eſt ſicut aqua hordei: neq; ei ſimile, neq; cibi, niſi natura iam lenificata: Et ſi ventris ſolutio in principio

in febre tertiana pura minoris ſit malitiæ; quam eius ſimile in alijs: licet ſit eius malitia magna. Et quando eſt poſſibile, vt phlebotomes vſque ad tres periodos, fac. Et ſimiliter quando times quod ſit ęgritudo furioſa, & facis illud, erit illud quod accidit de errore, ſi accidit, minus quam aliud. Et oportet vt non moueas in die paroxyſmi aliquid, niſi propter neceſſitatem, & non cibes niſi apud conditiones prædictas: & nō prouoces vrinam cum emulſione ſeminum. Et oportet vt ſuperueniat ei paroxyſmus dum eſt famelicus; & non eſt in ſtomacho eius aliquid, immo oportet vt ſumat in potu ſyrupum acetoſum omni mane: & poſt duas horas aquam hordei in die, in qua non eſt paroxyſmus. Et ſyrupus quidem acetoſus poſt paroxyſmū eſt conueniens, & ſimiliter ponere pedes in aqua tepida ad attrahendum reſiduum caloris. Et ego magis diligo vt ſit in ſyrupo acetoſo, proprie in poſtremis emulſio ſeminum frigidorum diureticorum, ante paroxyſmum per tres horas, aut quatuor: & detur in potu iterum poſt paroxyſmum

aqua hordei. Et quando neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis, detur in potu ſicut aqua granatorum, & aqua melonis indi, & his ſimilia. Et gradatim fiat eius regimen ſecundum modum prædictum. Et quoties appropinquat ſtatus, ſubtilietur: Et in diebus primis cibetur cum kiſch hordei, & pane cõminuto cum aqua frigida, aut pane ſicut eſt, aut emulſione panis in ea, & cum eo quod fit ex almes, & lentibus. Et quando cibus acetat in ſtomacho, non datur in potu aqua hordei, quæ non eſt valde ſubtilis, & ſi neceſſarium fuerit dare ipſam in potu, confortatur parum cum decoctione radicis apij. Si autem ſtomachus fuerit frigidor illo, & febris non magna, & non pura, ponatur parum piperis ſecundum conſilium Hippo. Quod ſi ſigna ſignificauerint quod criſis eſt propinqua, tunc ſufficiat ei aqua hordei, & aqua granatorum, & ſyrupus acetoſus. Et fructus quidem qui diliguntur eis, ſunt granata dulcia & muza, & pruna matura, melon vero indus eſt res maximi iuuamenti, cum hoc quod ipſe ſoluit, & prouocat, & frangit vehementiam caloris,

loris, & facit ſudare, & fortaſſe non nocent † [aldeſtembuiat] parui: & ex oleribus cucurbita, & alcheta, & alcheted: & lactuca. Et ſcias quod intentio in eo quo cibantur patientes tertianam, aut eſt humectatio, ſicut datur eis in fine de extremitatibus althaiugi, & de teſticulis gallorum: & cerebellis hædorũ, cũ quibus non eſt nauſea, & vitellis ouorum. Aut eſt infrigidatio, & humectatio ſimul ſicut in kiſch hordei. Et non vltimes in infrigidatione multa, & proprie in principio, niſi inuenias inflammationem vehementem, aut timeas conuerſionem eius ad cauſonidem, aut ad continuam. Quod ſi conſequatur criſis, & videris digeſtionem in vrina, & eſt ſedimen laudabile, quod cognouiſti, tunc ſi excuſat, bene eſt: & ſi non, cura tunc cum eo quo iuuatur natura ex prouocatione vrinæ, aut ſolutione ventris, aut vomitu, aut fluxu ſang. narium. Et non agas contra ipſam in hoc. Quod ſi non inuenis declinationem manifeſtam, tunc euacua cum ſolutione ventris. Nam de illo eſt ſcammoneæ ſexta drach. i. in iuleb: aut decoctio my-

robalanorum cum tamarindis, & teteniabin, & paſſulis, & radicibus, & caſia fiſtula, ſecundum quod ſciuiſti. Et tibi ineſt vt conforſtes eas cum fumoterræ, & ſene, & ſcammonea. Et de illis quæ conueniunt etiam ſunt trochiſci de ſpodio ſolutiui. Et de illis eſt medicamen ſolutiuum iſtius deſcriptionis. Recip. myrobalanorum citrinorum enucleatorum pōdus drach. iiij. ſucchari tabarzet pondus drach. xx. ſcammoneæ pondus ſextæ drach. i. bibatur cum aqua frigida: & poſt illud curentur cum prouocatione. Et ſi fuerint illic caliditas ſuperflua, & inflammatio maxima, cum iam euacuaueris, tunc non erit ei malum dare in potu aliquid de extinguentibus fortibus, de illis quæ dicta ſunt in regimine acutæ: & fortaſſe conferunt ei emplaſtra ex eis. Balneo vero oportet ne approximet niſi poſt digeſtionem. Poſt digeſtionem autem, & apud declinationem eſt ipſum melior curatio eis, & proprie conſuetis: quamuis error in intromittendo eos in balneo ante digeſtionem ſaluior ſit, quàm ſuum ſimile cum alijs. Et oportet vt ſit balneum eorum tempera-

peratum, boni aeris, qui ſit humidus, in quo ſudent cum facilitate: ita vt nõ inflammentur eorum corda, & inungantur cum oleo viol. & roſato conquaſſato cum aqua, & non prolongent in eo moram, immo egrediantur velociter: nam iteratio eſt eis conuenientior: quam ſtationis prolongatio: & ſi apud exitum infundantur in aqua tepida, ſtent in ea ſecũdum quantitatem declinationis. Deinde cum egrediuntur, tunc conuenit eis vt bibant vinum album, ſubtile multa commiſtione permiſtum, & cooperiantur in locis ſuis: ſudabunt enim ſudore vehementi: & ſiquid reſiduum fuerit, digeretur. Et poſt illud cibentur cibis infrigidantibus, & humectantibus, & oleribus, quæ ſunt illius modi. Et non timeas poſt declinationem potare eos vinum plurimum commiſtum. Vinum enim habens caliditatem confractam per commiſtionem confert quantitati remanenti ex eo, in reſoluendo illud, cuius neceſſaria eſt reſolutio: & ſuccurrit aquæ penetranti cum fortitudine ſua, & permiſtione eius quod eſt in eo de calefactione pauca: quare infrigidat

vehementer, & humectat. Et ſi fuerint illic accidētia ſitis, & doloris capitis, & vigiliarum, & aliorum, iam tibi præterijt eorum cura. Et quando poſt criſim remanet aliquid caloris in ſeparabilis, tunc tibi ſupereſt vt adminiſtres ſyrupum acetoſum cū ſuccis diureticis: aut in quo decocta ſunt ſemina, & radices diureticæ. Et ſcias quod cura tertianæ continuæ eſt cura tertianæ interpolatæ: ſed eſt decliuior ad obſeruationem diſpoſitionum digeſtionis, & ad infrigidandum cum ſyrupo acetoſo facto cum ſemine citruli, & ſemine endiuiæ proprie contuſis: Et poſt ipſum poſt duas horas datur in potu aqua hordei: & ad ſubtiliationem cibi, & ad adminiſtranda clyſteria lenia in principio,& ad prouocationem: & oportet vt cum facilitatē procedāt, & non ſumant in potu de ſolutiuis in principio, aut in eo quod ei appropinquat, niſi ea, quæ ſunt ſicut ſyrupus violatus & aqua fructuum, & non vtantur niſi clyſteribus lenibus.

CAP.

CAP. XL.

Cura tertianæ non puræ.

Res in quibus diuerſificatur cura tertianæ non puræ à curatione tertianæ puræ ſunt res in quibus communicant cum eis febres frigidæ, ſcilicet quod licentia in balneo, quæ conceditur habentibus tertianam puram abſq; hoc quod expectetur digeſtio, & non expectatur plurimum declinationis ſi expectetur digeſtio, eſt in eis illicita, vel prohibita. Quoniam balneum permiſcet phlegma indigeſtum cum eo quod effunditur ad locum putredinis: & permiſcet humorem malum cum putrido, & reſoluit ſubtile, & facit remanere ſpiſſum. Et quod cibatio omni die iterum, aut prope cibationem, eſt ex eis quæ illis nocent: immo oportet vt cibentur vno die, & alio die non: Et ſit in cibis eorum quod abſtergat, & calefaciat parum. Et vt ſit cibatio in principijs ægritudinis groſſior quam ſit in principijs puræ: deinde gradatim perueniat ad ſubtiliationem ſupra ſubtiliationem tertianæ. Et ſubtiliatio eius in ea in principijs ſit cum fame eius pluſquam ſubtiliatio

cum

cũ cibo ſubtili valde. Et vt ſit infrigidatio minor. Et vt clyſterizetur in principio clyſteribus acutioribus. Et vt expectetur digeſtio plus in ſolutione ventris eorum forti. Et vt ſint in aqua hordei eorum virtutes digeſtiuæ, & reſolutiuæ: ſicut eſt illud quod diximus in eo, in cuius ſtomacho acetat aqua hordei, immo fortiores quam in illo. Fortaſſe enim neceſſe eſt vt decoquantur in ea hyſſopus, & origanum, & calamenthum, & ſpica ſecundum complexionem: & blitis iuuatiua eſt eis. Et permiſtio aquæ ciceris cum aqua hordei, & in fine eius aqua ciceris eſt iuuatiua eis. Et oportet vt conſideretur propinquitas non puræ ad puram: & elongatio eius ab ea: & ſecundum illud diuerſificetur inter curã eius, et curam puræ. quod ſi fuerit valde propinqua puræ, tunc diuerſifica inter eas diuerſificatione parua. Et cum videris vrinas eorum groſſas, tunc phlebotoma. Et cum phlebotomaueris fortaſſe non indigebis clyſteri. Et ſcias quod non eſt res magis iuuans eos, quam vomitus poſt cibum. Et de ſolutiuis in principijs eius, quæ ſunt

pro-

propinquiora æqualitati eſt aqua algeleniabin decocti: & ſyrupus acetoſus. Et fortaſſe ponemus in ea caſiam fiſtulam. Et fortius illo eſt vt ponas in ea virtutem turbit. Et clyſteria in principio ſunt magis dilecta, quam ſolutiua alia, & ſunt clyſteria in quibus eſt virtus alhaſcech, & chamæmillæ, & ſiclæ, & cartami, & violarum, & ſebeſten, & ficus, & odor turbit. Et in eis ſit caſiæ fiſtulæ, & oleum ſiſaminum, & baurach, & fortaſſe indigetur acutiore iſtorum ſecundum elongationem febris à pura. Adiuuantia autem ad digeſtionem ſunt ſicut ſyrupus acetoſus permiſtus cum aliquanto de algeniabin: aut ſyrupus acetoſus de radicibus. Et poſt ſeptimum ſicut decoctio abſinthij: eſt enim iuuatiua, ſubtiliatiua materiei, & confortatiua ſtomachi. Et ſimiliter aqua fœniculi, & aqua apij cum ſyrupo acetoſo. Et ſi pertranſit .xiiij: tunc non eſt malum dare in potu trochiſcos roſ. minores. Si autem ægritudo prolongatur, non inuenimus excuſationem: quin demus ea, quæ ſunt ſicut trochiſci de eupatorio, & decoctio eius. Et calefactio par-

tium hypochondrium eſt huius generis. Et emplaſtratio mirach eorum iterum cum eis, quæ digerunt, & maturant, & mollificant tenſionem, cum venerit illic. Cum ergo ſcieueris quod digeſtio iã aduenit, tunc euacua, & prouoca, & non cures. Et de euacuationibus bonis eis eſt, vt ſumantur hieræ picræ drach. v. ſucci abſinthij, & eupatorij amborum ana. drach. iij. ſeminis apij, myrobalanorum, citri: kebulorum ana drach. v. turbit. drach. vij. fiant pilulæ ex eis cum aqua apij: & ſit doſis eius drach. ij. Et de illis eſt decoctio bona inuentione noſtra. Recip. eupatorij, abſinthij, myrobalanorum kebulorum ana drach. v. ſeminis melonis, ſeminis cucumeris, & alcheta, & ſeminis apij, ſuchaha, bedeoard omnium ana drach. x. turbit. drach. i. caſsiæ fiſt. drach. vi. paſſularum enucleatarum drach. xx. ficuum x. numero, ſebeſten numero xxx. geleniabin facti cum roſ. perſicis pondus drach. xv. decoquantur omnia ſecundum quod decoqui ſolent huiuſmodi decoctiones. Et ſumatur de ea cadus magnus, in qua poſita ſit ſiliqua .i. ſcammoneæ. Et

for-

fortaſſe neceſſaria eſt medicina fortis vno modo, & debilis alio modo: eius vero fortitudo eſt ſecundum hoc, quod ipſa euacuat humorem viſcoſum, ſed ipſius debilitas eſt ſecundum hoc, quod ipſa non euacuat plurimum vice vna: immo poſſibile eſt vt fiat gradatio in ea, quare euacuet humorem, cuius euacuatio eſt neceſſaria multis vicibus, vt non deſtruat virtutem. Et hæc medicina eſt illa, quæ poſſibile eſt vt partiatur in pluribus vicibus, & poſſibile eſt vt aggregetur, & parum quidem ex ipſa medicina ſoluit parum ex humore malo. & plurimum de medicina prædicta ſoluet plurimum ex malo humore: De decoctionibus vero parum fortaſſe non facit aliquid. Et huiuſmodi quidem medicina eſt, vt ſumatur turbit quantitas drach. 5. & plus, ſecundum neceſſitatem, & ſcammoneæ prope altuſugi .i. aut ſupra id: & conficiatur cum geleniabin prædicto, & bibatur. Aut ſumatur de agarico, & ſcammonea ſecundum hanc compoſitionem, & conficiatur cum geleniabin prædicto & bibatur. Aut ponatur in ſucco roſarum recentium

cuius

cuius quantitas ſit vnc. i. & bibatur. Aut in ſyrupo roſ. & bibatur.

CAP. XLI.

De febre cauſon, & eſt illa, quæ nominatur faricos .i. febris ardens.

CAuſon eſt ſecundum duos modos: aut enim cauſon eſt cholerica, & eſt cauſa in ea mulitudo putredinis: aut intra venas corporis totius: aut in venis, quæ ſequuntur partes cordis propriè, aut in venis partium oris ſtomachi: aut in hepate: Aut phlegmatica, & fit ex phlegmate ſalſo putrefacto in venis, quæ ſequuntur partes cordis, ſicut dixit Hippoc. in epidemia: Et nõ fit phlegma ſalſum, ſicut ſciuiſti, niſi ex aquoſitate phlegmatis cum cholera acuta. Eſt ergo cholera, quæ putreſit ignea cinerulenta permiſta aquoſitati plurimæ. Et quoniam cauſon vehementiora habet accidentia, quam tertiana, oportet vt ſit breuioris ſpatij quam ipſa. Et ſenibus quidem parum accidunt febres cauſonides: & cum accidunt eis pereunt: quoniam non fiunt in eis niſi à cauſa valde forti. Amplius eorum virtutes ſunt debiles: In iuuenibus autem, & pueris plurimum

acci-

accidunt: & eſt infantibus leuior propter humiditatem eorum. Et quandoq;eſt in eis cum profundatione ſomni propter eleuationem vaporum ad caput. Et Hipp. quidem dixit, quod ſi alicui accidit in febre cauſon tremor, tunc permiſtio mentis reſoluit ab eo tremorem. Et videtur vt ſit illud, quoniam cerebrum calefit valde, & calefiunt nerui: & eſt veriſimile vt ſit cauſon, & ſit permiſtio mentis, quæ reſoluitur per tremorem, propter expulſionem materierum ad neruos. Et plurimum quidem conſumitur cum vomitu, & ſolutione ventris, aut ſudore, aut fluxu ſanguinis narium.

CAP. XLII.

Signa.

Signa eius ſunt inſeparabilitas, & occultatio teporis, & vehementia accidentium ex aſperitate linguæ, & ex citrinitate eius in primis, & ex nigredine eius ſecundo. Et ex retentione ſudoris, niſi apud criſim. Et vehementia ſitis, niſi accidat tuſſis parua, quæ ſedat illam ſitim, ſicut dixit Hipp. Et videtur, vt ſit vehementia ſitis eorum propter cauſam pulmonis: ergo

cum

cum mouetur tuſſis parua humectatur, per id quod currit ad ipſum ex carne molli. Et caliditas in cauſone quidem ſecundum plurimum non eſt ita fortis in exterioribus, ſicut fortitudo eius in interioribus: Et eſt confractio in ea leuior, quàm in aliis. Et in facta quidem ex cholera, fortia fiunt accidentia mala ex vigiliis, & inquietudine, & aduſtione, & permiſtione mentis, & fluxu ſang. narium, & dolore capitis, & pulſatione temporum, & profunditate oculorum, & ſolutione ventris cum cholera pura, & caſu appetitus. Et quando accidit infantibus, abhorrent mamillam, & non recipiunt eam, & corrumpitur illud quod ſugitur de lacte, & acetat.

CAP. XLIII.

Cura cauſonidis.

Est cura tertianæ puræ. Et cum indigeret euacuatione, ſicut cum illis, quæ dicta ſunt, tunc feſtinatio eſt melior. Complementum vero eſt apud digeſtionem. Et non phlebotometur, fortaſſe enim inflammabit eos: & fortaſſe iuuabit eos, ſi fuerit illic turbiditas aquæ, & rubedo. Verum

rum indigent ſubtiliatione, & regimine vehementiore, & infrigidatione actuali eius, quod ipſi ſumunt. Et cum times caſum virtutis, eſt neceſſarium cibare eos, quamuis non appetant: & proprie in eo ex quo reſoluitur res plurima: multoties enim aduenit eis boliſmus propter priuationem ſenſus: Et indigent lenificatione in principio fortiori, & curationibus febris acutæ prædictis, ſecundum omnes modos, vel vias narratas. Et quandoq; conueniens eſt vt dormiant apud teporem paruum febris ſuper aquam tamarindorum. Et quandoq; ponitur in ea parum camphoræ. Et diligitur eis ſyrupus acetoſus, aut emulſio ſeminis portulacæ, aut emulſio ſeminis endiuiæ: & batech alzachi eſt eis bona valde. Et conſideret in potatione aquæ frigidæ ſecundum quod diximus illud. Quod ſi non fuerit quod prohibeat detur in potu de ea etiam vſq; ad infrigidationem vehementem, vel vſq; ad extinctionem. Et fortaſſe aduenit eis permiſtio mentis, & obliuiſcuntur petere aquam: quare oportet, vt ſorbeant de ea qualibet hora paulatim,

pau-

paulatim ſorbitiones plurimas: & proprie in eo, cuius linguam vides ſiccam. Et cura accidētia eius ſuperflua cū eis, quæ diximus in capitulis ſuis. Et oportet vt caueatur in eis ſuperfluitas ſang. narium, eſt enim de eis, in quibus magnificatur timor apud eos. Et oportet vt obſeruetur anhelitus eorum: & non dimittas partes pectoris ſpaſmari. Et oportet vt obſerues capita eorum cum aceto, & oleo roſato, & ſandalis, & aqua roſata, & camphora, & his ſimilibus. Et embroces cum decoctionibus, in quibus decocta ſunt ea, quæ diximus. Et quando fortes ſunt in eis vigiliæ, tunc cura eos. Et non eſt malum, vt in potu des ſyrupum de papauere etiam, & ſi ſit de nigro in huiuſmodi diſpoſitione. Et in fine eius da in potu trochiſcos, qui conueniunt eis, ſicut ſunt trochiſci de camphora. Et in illa hora conuenit eis ſyrupus acetoſus cum emulſione ſeminis cucumeris, & ſeminis endiuiæ, & ſeminis portulacæ. de vnoquoque eorum ſit pondus drach. ij. Et ſyrupi acetoſi ſit pondus drach. xxv. vſq; ad xxxv. ſecundum quod videtur. Et ſi fuerit illic ventris

ſolu-

ſolutio, tunc dantur trochiſchi de ſpodio conſtrictiui. Trochiſci boni. Recip. ſpodij, roſ. ana drach. ii. ſ. croci ſextã drach. i. ſeminis portulacæ, ſeminis endiuiç ana drach. iii. ſeminis cucumeris, & citruli ana. drach. ii. ſandalorũ drach. i. ſ. ſucci liquiritiæ, amyli ana drach. i. camphoræ ſextam drach. i. & doſis eius ſit drach. i. Et iterum roſ. drach. iiii. ſeminis melonis, alchaiar & alcheta, & portulacæ omnium ana drach. ii. croci tertiam drach. i. camphoræ ſextam drach. i gummi, amyli, dragagãthi, ſucci liquiritiæ ana drach. i. doſis eius drach. ii. Et cum declinat ægritudo manifeſte, tunc non eſt malum vti balneo, cuius aqua declinat ad frigus. Et illis in quibus magis diligitur balneum ex eis, ſunt quorum febris eſt ex phlegmate ſalſo.

CAP. XXXXIV.

De febre ſanguinis.

OPinatus eſt Gal. quod non fit febris ſang. à putredine ſanguinis. Nam ſanguis cum putreſit, fit cholera,

& non

& non eſt ſanguis: fit ergo tunc febris cholerica, non ſanguinea: & fit cauſon prædictus, aut tertiana: & cura eam cum illa cura. Hic vero ſermo eius eſt contrarius ſermoni Hipp. & contrarius ei quod eſt conueniens: & plurimum quidem erroris eius eſt in ſermone eius; quando putrefit ſanguis fit cholera: iſte enim ſermo facit opinari duas intentiones, quarum vna eſt: quod quando putrefit peruenit ad hoc, vt fiat poſt putredinem eius cholera: ſicut dicitur, lignum quando inflammatur, efficitur cinis, & ſecunda, quod quando putrefit, fit in diſpoſitione qua ipſe putrefit cholera: ſicut dicitur, quod lignũ quãdo calefit fit cinis. Conſideremus itaq; vnã quãq; duarũ intentionũ. Intellectio prima eſt corruptæ acceptionis tribus modis, quorũ primus eſt, quod ſanguis quãdo putrefit cõuertitur ſubtile eius ad choleram malam, & ſpiſſum eius ad melancholiam: non ergo cum totalitate ſua fit cholera. Et ſecundus eſt, quod illud fit poſt putredinem: & noſtra conſideratio eſt in diſpoſitione putredinis. Et tertius eſt, quoniam poſt illud fit cholera, & non

ſcimus,

ſcimus an in ea ſit putredo, an non: nam pluriмæ res putreſiunt, & ſeparatur ex eis ſubtile, & ſpiſſum: & non eſt in ſpiſſo, neq; in ſubtili putredo: quoniam non eſt neceſſarium vt ſit putridum id, quod generatur à putrido: fit enim ex putredine quod non eſt putridum. Et ſi generatio eius à putredine faceret putredinem eius neceſſariam, oporteret vt ſpiſſum cinerulentum iterum eſſet putridum: eſſet ergo illic febris melancholica iterum: hoc ergo eſt illud, quod facit eſſe neceſſarium expoſitio eius, quod primo intellectum eſt. Quod vero intelligitur ſecundo eſt mendacium purum, quoniam putredo eſt via in corruptionem: Et putredo quidem nō habet tēpus. Et conuerſio ſanguinis in choleram non fit niſi in tempore. Immo putredo quidem eſt corruptio accidens ſanguini dum eſt ſanguis: ſicut accidit phlegmati, dum eſt phlegma: & non fit cholera, neq; melancholia, niſi conuertatur poſt illud cum complemento putredinis. Verum veritas ſana eſt ſermo Hippo. quod ex ſanguinis putredine generatur febris. Dicamus ergo nunc

quod febris ſanguinis eſt febris putredinis, & febris calefactionis, & ebullitionis, quam nominauit Hipp. ſynochum concluſum non alias. Et plurimum ebullitionis eius eſt ex oppilatione ſuffocante caliditatem. Et quandoq; fit à cauſis alijs, quæ vehementes fiunt ſupra vehementiam febris ephimeræ: Et quandoq; nominantur inflammatiuæ, vel incenſiuæ fortes: Et eſt de ſumma febrium, quæ ſunt inter febres putredinis, & febres ephimeras: quæ differunt à febribus ephimeris, propterea quod calefactum primum in ea eſt humor: & differt à febribus putredinis, quoniam non eſt ei putredo: Et eſt febris acuta, non febris ephimera, neq; febris hectica, neq; febris putredinis. Et multoties quidem permutatur ad febrem putredinis, aut febrem hecticam. Et multoties quidem facit eam currere. Gal. curſu febrium diei. Et videtur Gal. quod febris ſanguinis non componitur cum reliquis febribus, quoniam putredo in ſanguine eſt communis omni humori: & in hoc eſt contradictio quibuſdam intentionibus ſuis, in quo non eſt neceſſe

pro-

prolongare ſermonem, quoniam non iuuatur cum eo medicus. Et cauſa quidem huius febris eſt repletio, & oppilatio, & plurimum eius eſt ex exercitio proprie non conſueto: & dimiſſio euacuationis, deinde vſus exercitij laborioſi. Et quandoq; facit putredinem in eo multa aquoſitas ſanguinis ex commeſtione fructuum aquoſorũ, quare conuertitur ad putredinem: & multitudo humoris crudi in eo eſt propinqua, quare præparat ipſum ad putredinem: ſicut qui generatur ex alcheta, & † [alkethed,] & piris, & ſimilibus. Et hæc quidem febris eſt continua, quæ non tepeſcit propter communitatem materiei, & eius adhærentiam vſq; ad criſim, aut mortem. Et eius ſpecies ſunt tres, quarum ſaluior eſt paracmaſticus incipiens cum difficultate, deinde non ceſſat diminui, quoniam reſolutio in eo eſt maior quã putrefactio. Deinde eſt homotenus: & fortaſſe ſimilatur ſeptem diebus. Et nequior eorum eſt acmaſticus, quoniam reſolutio in eo eſt minor quam putrefactio, & eius criſis eſt vſq; ad ſeptimum ſecundum plurimum. Et eius

conſumptio eſt cum euacuatione, aut ſenſata, aut inſenſata. Et quandoq; permutatur ad cauſonidem, & ad ſirſen: & quandoq; permutatur cum infrigidatione plurima ad lethargiam: & quandoq; permutatur ad variolas, & morbillum: Et quandoq; accidit in ea ventoſitas, & inflatio ventris, ex qua prouenit ſicut vox tympani, & nō deponit eam ventris ſolutio cum inquietudine. Et quando ſolutio ventris non valet, deinde egreditur aſaf viridis lata proprie, eſt de ſignis mortis.

CAP. XXXXV.

Signa.

Signa febris ſanguineæ ſunt adhærentia febris: Et rubedo faciei, & oculorum. Et inflatio venarum, & temporum. Et repletio completa abſq; rigore. Et non eſt ſudor niſi apud criſim: Et multoties aſſociatur ei pruritus in naſo, & in loco ventoſato, vel vbi iam poſitæ fuerint ventoſæ: Et conſtrictio in anhelitu: Et multoties accidit eis profunditas ſomni, & difficultas ſermonis, & eſt malum. Et ſimiliter apoſtema gutturis, & duarum amygdalarum, & vuæ: Et curſus lachrimarum.

rũ. Et caliditas eius eſt plurima, humida, vaporoſa, ſimilis caliditati balnei, non ſicca, ſicut in cauſonide: Et pulſus eius eſt magnus, lenis, fortis, plenus, velox, frequens valde, diuerſus, non plurimæ diuerſitatis, & eſt minoris diuerſitatis, & velocitatis quam in cauſonide, & in tertiana. Et non eſt caliditas eius in termino cauſonidis, & tertianæ fortis. Et illius quæ ex ea eſt à putredine caliditas, & accidentia ſunt vehementiora, & cura eius eſt difficilior, & magis ſimilis cum cauſonide. At vero ſubtilitas ſang. & groſſitudo cognoſcuntur propter illud quod egreditur de eo. Et ſynocha feruida eſt res magis ſimilis in principio ſui febri ephimeræ: verum caliditas eius eſt paruæ mordicationis, & læſionis: & inuenit ex ea inflammationem, & dyſpnœam, & eſt plurimum impreſſionis eius prope cor. Putrida vero eſt æqualis, & ſimilis æquali ſecundum plurimum. Signa autem permutationis eius ſunt cuiuſq; eorum ad quod permutatur, vt præfocationis, & apoſtematum gutturis, & duarum amygdalarum: & tu iam ſciuiſti ea. Et ſigna vario-

variolarum ſcies: & ſigna ſirſen, & doloris capitis, & permiſtionis mentis, & aliorum iam ſciuiſti. Signa vero longitudinis eius, ſicut iam ſciuiſti, ſunt ex poſtpoſitione ſignorum digeſtionis, & tornatilitate faciei, & diuerſitate diſpoſitionis eius in ſpatio ſuo ex additione, & ſtatione, & diminutione, ita vt ſit quaſi ipſa ſit tepida. Illud enim ſignificat, quod ſang. eſt plenus humore crudo. Spatium vero criſis eius ſignificat apparitio ſignorum digeſtionis: quæ ſi tardatur vſq; poſt tertium, & quartum, non fit criſis in ſeptimo: Et multoties quidem fit criſis eius in quarto.

CAP. XXXXVI.

Cura febris ſanguinis.

INtentio in curatione febris ſanguinis eſt euacuatio plurima vſq; ad ſyncopim. Et ingroſſatio ſubſtantiæ ſanguinis, ſi fuerit ſubtilis valde, aquoſus, aut cholericus. Et infrigidatio eius, & mundificatio, & ſubtiliatio ipſius ſi fuerit groſſus: & iam ſumpſerit æger prius generatiua ſanguinis groſſi, & generatiua humoris crudi. Et digeſtio materiei facientis febrem, &

eius

eius reſolutio. Euacuatio autem non eſt aliqua ſicut phlebotomia ex manu, in quacunq; hora accidat: & non expectatur criſis, neq; digeſtio, niſi ſit repletio nauſeatiua: tunc enim caue eam, & time ipſam. Quod ſi febris perſeuerauerit, tunc phlebotoma: & nõ ceſſes phlebotomare, donec æger appropinquat ſyncopi, aut cadat in ſyncopim, ſi corpus fuerit forte: ſyncopis nanq; infrigidat complexionem fortem. Et ſcias quod phlebotomia, & ſumere in potu aquam frigidam quandoq; excuſant à regimine alio. Et partitio quidem in ea eſt melior, ſi non fuerit quod neceſſariam facit feſtinationem: nam fortaſſe erit in ea, quæ eſt infra appropinquationem ſyncopis ſufficientia, vel vltimatio in curatione. Et fortaſſe ſequetur phlebotomiam vltimam ſtatim fluxus ventris cholericus, & ſudor, quem oportet omni hora abſtergere, ita quod abſterſio ſucceſſiue fiat, vel abſterſio continue ſuccedat ſudori, fortaſſe enim ſaluabitur cum eo. Et ſuccuratur ei quod accidit de debilitate, & ſyncopi cum cibo ſubtili, & quiete. Et oportet vt con-

tinuetur lenificatio naturæ cum illis quæ ſciuntur de illis , quæ ſunt ſicut aqua duorum granatorum,ſcilicet dulcis, & muzi vſq; ad terminum, & ſiracoſt ; & tamarindi, & collyria leuia, de quibus diximus. Et quandoq; eſt neceſſarium apud digeſtionem euacuare cum eis , quæ ſunt ſicut myrabolani, & fumus terræ , & caſia fiſtula , et his ſimilia de illis , quæ ſciuiſti . Quod ſi diſpoſitio nō tolerat phlebotomiam in manu, phlebotometur vena , quæ eſt inter duo cornua frontis, aut ponātur ventoſæ. Si autem non præparatur aliquid eorum , et hoc propter accidens quod prohibet , tunc fac ſolutionem ventris ſecundum modum,qui eſt in cauſonide.Et infrigidatio ſit cum eis , quæ aperiunt , et incidunt , et ſedant ebullitionem. Et ſi acciderit ex phlebotomia ſyncopis , ciba eum pane , et aqua acreſtę. Quod ſi accidat fluxus ſang. narium per ſe, non abſcindatur, niſi cum appropinquauerit ſyncopis. Sanguinis vero ingroſſatio fiat cum eis,quæ ſunt ſicut rob iuiubarum : et eſt , vt decoquantur. c. iuiubæ cum lib. v. aquæ , donec remaneat tertia ,

et

et inſpiſſetur cum ſuccharo; et quanto plus minoratur ſuccharum, tanto eſt melius. Et lentes iterum proprie præparatæ cum aceto acetoſo forti ſunt huius generis. Et caue ne des in potu rob iuiubarum, aut corpus lentium materia exiſtente groſſa. Eius vero infrigidatio fit cum eis, quæ ſunt ſicut aqua lentium infrigidata: & aqua lactucæ infrigidata: & ſumere in potu aquam frigidam, ſi non fuerit quod prohibeat: & fortaſſe ſumitur in potu donec tremere faciat, & infrigidet vehementer, forſitan enim ſanat eum. Et quandoq; permutatur febris ad phlegmaticam, & curatur cum trochiſcis de roſis, & ſimilibus. Et hæc quidem cura eſt quorundam antiquorum: & ſecuti ſunt eam quidam modernorum. Dare autem in potu aquam hordei eſt curatio conferens ei, ſed cum lenitat naturæ. Et melior horarum ad hoc eſt hora vehementis ebullitionis, & anguſtiæ, & inflammationis, & frequentiæ [caſachan]. Et ſcias quod eſſe contentus infrigidatione, & dimittere phlebotomiam, & ventris ſolutionem addit in oppilatione, & coarctatione:

tione: quare additur putredo, & caliditas in ſecunda diſpoſitione. Mundificatio autem fiat cum eis, quæ ſoluunt choleram ſecundum diuerſitatem exigentis virtutis, & debilitatis, cum digerentibus humorem crudum, quoniam fortaſſe ipſa eſt cauſa in putrefactione ſanguinis. Et in fine eius da ei in potu, quæ ſunt ſicut trochiſci de camphora, & trochiſci de ſpodio: Et iſti etiam trochiſci ſunt boni. Recip. ſpodij drach. iij. ſeminis portulacæ drach. v. ſeminis cucumeris drach. iiij. ſeminis cucurbitæ drach. vi. gummi, & dragaganthi, & amyli omnium ana drach. iij. ſucci liquiritię pondus drach. vij. fiant ex eis trochiſci. Deſcriptio alia, & proprie apud debilitatē hepatis. Recip. roſa rū drach. iij. ſucci berberis drach. ij. ſeminis cucumeris, & melonis, & [alcheta] i. cucumeris anguinalis, & portulacę, & ſpodij omniū ana pondus drach. i. gummi, & dragaganthi, & amyli omnium ana drach. ʒ. rauedſceni & croci, & cāphoræ omniū ana pōdus quartæ drach. i. fiāt trochiſci. Cibi vero ſint illi qui fiūt ex iuiubis, & illi qui fiūt ex lentibus cum aceto, & granatis, & ſumach.

ſumach. Et ſi ſit aliquid eorum conſtrictio cuius timeatur, frangatur cum ſiracoſt, & prunis: & cum cibo qui fit de cucurbita, & cum cibo qui fit ex ſucco limonum, vel ex aceroſitate citri, vel aranciorum. Et eius fructus ſint pira de ſceni, & granata, & mala de ſceni. Et eius olera ſint alchetha i. cucumer anguinalis, & cucurbitæ, & † [alkehethed,] & endiuia, & portulaca, & herba dicta acetoſa, & coriandrum, & quæ ſunt eis ſimilia. Et ſi accidat dolor capitis, aut pulſus cordis, aut vigiliæ, aut profunditas ſomni, aut fluxus ſanguinis narium ſuperfluus, deſtruens virtutem, & alia de accidentibus difficilibus: cura cum eis, quæ docuimus te in loco ſuo.

CAP. XXXXVII.

De febre phlegmatica.

Sciuiſti quod febris putredinis phlegmatis quandoq; eſt paroxyſmalis: & quandoq; eſt inſeparabilis: & ſciuiſti cauſam in hoc. Et ſunt ei horæ, ſicut reliquis febribus, & minor horarum ſui principij ſecundum plurimum eſt xviij. dierum: & eius eradicatio in pluribus eſt inter xl. & lx. dies.

Et ſaluior earum eſt illa, quæ eſt mundorum teporum, & præcipue illa, quæ eſt multi ſudoris: ſignificat enim ſubtilitatem materiei, & paucitatem eius, & raritatem corporis: Longior ergo partium huius ægritudinis eſt augmẽtum: quamuis eius declinatio iterum ſit longior declinatione tertianæ plurimum. Et phlegma quidem putridum quandoq; eſt vitreum: & quandoq; eſt acetoſum: & quandoq; eſt dulce: & quandoq; eſt ſalſum: & tu iam ſciuiſti quomodo ex ſalſo fit cauſon. Et plurimũ quidem accidit febris phlegmatica humidis, & ocioſe viuentibus, & ſenibus; & infantibus, & patientibus nauſeatiuam ſatietatem, & exercitantibus, & balneantibus ſe ſuper repletionem, & habentibus eructuationem acetoſam, & habentibus repletionem, & patientibus deſcenſum catarrhi ad ſtomachum, qui putreſit in eo. Et parum quidem euacuatur à læſione in ore ſtomachi. Et ſcias quod cum omni febre cum qua eſt frigus, conſtringitur pulſus, & minoratur.

CAP.

C A P. X L V I I I.

Signa phlegmaticæ periodicæ.

IN illa quidē in qua cauſa eſt phlegma vitreum, aut acetoſum, frigus multiplicatur valde. Et rigor in vitreo eſt vehementior. At frigus non incipit in ea ſubito, immo paulatim in extremitatibus: deinde perueniunt ad hoc vt fiant ſicut nix, quæ non caleſiunt niſi cum difficultate, neq; caleſiunt ſubito, neq; ſecundum gradationem continuam: immo paulatim cum reditu frigoris: & fortaſſe commiſcetur frigori eius in principio horripilatio. Fit ergo frigus propter illud, quod non putruit: & horripilatio propter illud quod iam putruit: Et maius frigus eius, & ipſius rigor ſunt in periodis ſtatus. Et hæc quidem febris non eſt ex materia, quæ faciat punctionem, ita vt ſit cauſa rigoris ſecundum viam expulſionis. putredo nanq; eius eſt putredo rei lenis: Et incipit cum grauitate, & profunditate ſomni. Et multoties incipit in paroxyſmis primis ſine rigore, immo poſtponitur vſq; ad tempus: & fortaſſe erit frigus, & non erit rigor. Et multoties incipit cum ſyncopi,

copi, & quandoq; non fit. Et in hac quidem ægritudine multiplicatur ſyncopis propter debilitatem oris ſtomachi, & caſum appetitus, & priuationem aliſtimbre: quæ eſt præparans materiam nutrimenti, & virtutis. Illam vero, quæ eſt ex phlegmate ſalſo, antecedit horripilatio, & non ſit vehemens frigus eius. Illam autem, quæ eſt ex phlegmate dulci raro antecedit in principio vſq; ad plurimos paroxyſmos horripilatio, neq; frigus, neq; rigor. Et plurimæ quidem periodi febris phlegmatis incipiunt cum ſyncopi: Et iam apparet in ea in principijs calor vehementior: & in poſtremis minoratur illud. Et videtur vt ſit cauſa in hoc, quoniam putredo antecedit prius ad magis dulce, & magis ſalſum, & magis ſubtile, deinde ad groſſius & frigidius. Et tactus caliditatis eius in primis eſt debilis, & vaporoſus, deinde cum prolongatur poſitio manus ſuper membrum ſentit manus acuitatem, & mordicationem. Veruntamen non eſt ſimilis, neq; æqualis in omnibus ſuper quæ cadit manus: immo eſt diuerſa: quoniam inuenit in loco vno adu-

aduſtionem, & in loco alio lenitatem: & eſt quaſi caliditas coletur poſt rem cribellatam: quoniam phlegma viſcoſum eſt, quare diuerſificatur eius paſſio & eius ſubtiliatio à caliditate: ſicut accidit in reliquis viſcoſis cum ebulliunt: ipſa enim diſrumpuntur, ſeu veſicantur in quibuſdam locis, & non diſrumpuntur, ſeu non veſicantur in locis alijs. Et qualiſcunq; ſit caliditas eius ſecundum plurimum minor eſt, quam vt inflammet, & anguſtiam faciat, & magnificet deſiderium aeris frigidi: & aquæ frigidæ, neq; huiuſmodi caliditas declinat ad diſcooperturã, & inquietudinem, & magnificationem anhelitus, & exufflationem. Et multoties quidem accidit caliditati eius vt ſtet ad quantitatem horæ vnius, aut duarum horarum, quare exiſtimatur quod ipſa iam peruenit ad ſtatum, cum ipſa adhuc ſit in augmento: videbis enim eam iam incipere augmentari: & ſimiliter ſunt ei in declinatione ſtationes. Et febres quidem phlegmatis ſunt multæ humoroſitatis, vel roritatis in cute propter multitudinem humiditatis, & vaporis ſui, pauci ſudoris propter

pter viſcoſitatem humoris. Et cum ſudare facit eſt res non exuberans, Et de prioribus ſignificationibus eius eſt paucitas ſudoris, & priuatio eius. Et ſitis quidem minoratur in febribus phlegmatis, niſi propter cauſam ſalſedinis, aut cauſam vehementiæ putredinis eius: & cum hoc eſt minor, quam ſitis quæ eſt in alijs. Et inflatio laterum multiplicatur in eis. Et quandoq; accidit cuti lateris, vt ſubtilietur cum tenſione. Color autem patientium phlegmatis febrem eſt decliuis ad viriditatem, & citrinitatem, currentes in albedinem: ita vt ſit illud quod aggregatum eſt ſicut color plũbi in ſtatu etiam. Et raro quidem rubet color in eo, cuius rubedo ſit rubedo in ſtatibus reliquarum febrium. Pulſus vero eius eſt pulſus paruus, ſubmerſus, debilis, rarus in primis, deinde fit frequens in fine. Et frequentia quidem eius, & eius paruitas vehementior eſt quam frequentia quartanæ, & tertianæ: & eius paruitas, et vehementia frequentiæ eius eſt propter vehementiam paruitatis ipſius: verum non eſt velocior pulſu quartanæ: et

quan-

quandoq; eſt tardior eo: aut ſimilis ei in primis: et eſt vehementis diuerſitatis, cum priuatione ordinis: Et parui, et debiles ex eis ſunt in diuerſitate eius plus: Et ſignificationes quidem pulſus ſuper eam ſunt de certioribus ſignificationibus. Vrina autem eius in primis quidem eſt alba, ſubtilis propter multitudinem oppilationum, et frigoris: deinde fit rubea propter putredinem, et conturbatur propter malitiam digeſtionis: et quandoq; alteratur in ea diſpoſitio hora poſt horam. Et quando remanet ex materia groſſa, et reſoluitur putridum, et redierint oppilationes dealbabitur vrina, deinde quando putrefit res plurima poſt illud, et expellitur, et aperiuntur oppilationes rubet vſquequo redeat ad oppilationes, quod oppilet eas vice alia de illo eodem humore. Eius vero egeſtio eſt lenis, ſubtilis, phlegmatica. Et de eis, quæ ſignificant quod febris eſt phlegmatica eſt vt ſit paroxyſmus eius xviij. horis, & dimiſſio eius. vi. horis: & non eſt dimiſſio munda, quoniam materia cum groſſitudine, & viſcoſitate eſt multa. Et ſignificant ip-

ſam

ſam ætas, & conſuetudo, & tempus, & regio, & cibi, & aduentus cauſarum antecedentium ex ſatietate nauſeatiua: & ſignificant ipſam forma prædicta ex colore faciei, & inflatione eius, & lenitas tactus: & debilitas oris ſtomachi, & caſus appetitus: Et quandoq; magnificatur in ea ſplen, & antecedit eam eructuatio acetoſa in pluribus horis multoties.

CAP. XLVIIII.

Signa phlegmaticæ inſeparabilis, & eſt illa, quæ nominatur latica.

SVnt ſicut reliqua ſigna febris phlegmaticæ præter eradicationem: & quod ſimilatur eradicationi. Et incipiunt cum rigore & frigore & horripilatione, & eſt res magis ſimilis hecticę, & eſt illic tepor in ſex horis, & ſimile ei ſupra illum qui fit in periodica, quoniam periodica etiam non euacuatur à tepore, qui tamen eſt occultus, non apparens.

CAP. L.

Febres, quæ ſunt ſecundum plurimum de genere phlegmaticarum, & ſunt quandoq; ex cholera: & non ſunt ex eis, quæ fiunt ex melancholia, appropriatæ cum nominibus, & iudicijs.

Hæ

HÆſunt febres epialos, & liparia: quæ ambæ ſunt de ſumma febriũ in quibus diuerſificantur loca caloris, & frigoris intus, & exterius, propter diuerſitatẽ, et locũ eius, quod putrefit, & quod non putrefit. Et ipſæ ſunt tres diuiſiones, & ſunt febris appropriata nomine ſyncopalis humoroſa, & febris ſyncopalis minuta, & febris diurna, & nocturna.

CAP. LI.

Febris in qua occultatur frigus, & apparet in ea calor, & eſt epialos.

i. epiala.

HÆc febris fit ex phlegmate vitreo, comprehenſo in occulto & profundo, quod infrigidat locum vbi eſt. Verum ipſi accidit iam putredo: quare ſpargitur ex ea vapor eius quod putrefit, & diſpartitur, & inflammat in exterioribus: & illud quod non eſt putrefactum infrigidat in interioribus. Et eius quidem frigus non fuit apparens in huiuſmodi tempore, quoniam fuit quietum, conſuetum, & patitur ab eo id quod occurrit ei: cum ergo incipit in eo putredo, mouetur, & ſpargitur ſparſione quadam, quamuis

ius non perueniat ad hoc, vt communicet toti corpori.

CAP. LII.

Signa.

Signa eius ſunt eadē, quæ prædicta ſunt. Et quòd eius vrina eſt frigida, cruda, minoris caliditatis, quam vrina aliarū ſui generis. Et pulſus eius eſt rarus, tardus: Et ipſa ſecundum plurimū additur omni die. Verum propter groſſitudinem materiæ ſuæ conuertitur quandoq; in quartanám, & tertianam: quoniam huiuſmodi materia in corpore eſt pauca & paruæ putrefactionis, accidens raro, & paucitas eius eſt ex cauſis elongationis periodi. & hoc non extrahit eam ab hoc quin ſit phlegmatica, quoniam ipſa eſt phlegmatica propterea quod putredo eius eſt putredo phlegmatis, non propterea quod paroxyſmus redeat omni die. Spatium vero paroxyſmi eius eſt à quatuor horis vſq; ad xxiiij. horas, & ſecundum plurimum conſumitur ante illud: quoniam hæc materia non eſt cum illa multitudine.

CAP. LIII.

Febris in qua occultatur calor, & apparet in ea frigus, & eſt [liparia] i. lipyria.

HÆc febris ſecundum plurimum eſt phlegmatica, & quandoq; eſt cholerica ex cholera groſſa valde. Quomodo autem eſt phlegmatica? eſt quoniam phlegma intrinſecum quando inflammatur, & putrefit calefacit illum locum, & quoniam non reſoluitur, non calefacit exteriora corporis cum ſparſione vaporis ſui calefactione plurima. Et quoniam virtus effunditur ad locum vbi eſt læſio, tunc euacuantur exteriora à calore: quare infrigidantur, proprie quando in exterioribus ſunt phlegmata cruda, vitrea, frigida. Et iterum quoniam reſoluitur multoties ex eo vapor, qui non putrefit, ſed aſcendit, & ſeparatur propter caliditatem, & aſſociatur ei caliditas ſpatio paruo, deinde ſeparatur ab eo ſeparatione vaporis aquæ calefactæ. Cum ergo ſeparatur ab eo, & fuit in radice ante putredinem vehementis frigiditatis; redit, & infrigidat corpus. Modus autem quo fit cholerica

rica eſt, quoniam cholera quando eſt pauca, & intrinſeca, & putrefit, & calefacit locum, & non reſoluitur ex ea aliquid, accidit quod diximus in ſua ſimili ex phlegmate. Et appropriatur hæc cholerica nomine taburos. Verum liparia eſt nomen generis, & eſt longioris ſpatij quam hemitritæus. Et habet aliquis vt dicat, quomodo erit febris, & non procedet in ea caliditas ex corde in totum corpus? illud nanq; quod narratur eſt de genere eius, in quo non procedit caliditas ex corde in totum corpus. Reſponſio itaq; eſt quod in diffinitionibus harum rerum attenditur vna conditio, vt non ſit quod prohibeat, ſicut diffinimus aquã frigidam, & humidam, quando dimiſſa fuerit ſecundum naturam ſuam, & non fuerit quod prohibeat: & diffinimus graue quod eſt illud, quod tendit inferius quando dimiſſum fuerit cum ſua natura; & in iſtis omnibus caliditas peruenit ad cor, & procedit in arterias, & ſpargitur. At vero accidit prohibitio illius, in quibuſdam locis, ſicut accidit ſi ponatur pruina, vel glacies ſuper ipſum. Nocumentum vero eius

neceſ-

neceſſarium eſt eſſe actu.

C A P. L I V.

Febris in qua ſit vnaquæq; duarum rerum in vnoquoq; duorum locorum.

SI hæc febris fuerit, non erit niſi vbi ſunt duæ materiæ frigidæ, motæ propter putrefactionem, quarum vna eſt in interioribus, & altera in exterioribus, & non eſt aliqua earum plurimæ ſparſionis. Deinde cum incipiunt putreſieri mandat vnaquæq; earum vaporem calidum comprehendentem cum partibus ſuis, & vbi eſt frigidum. Et tu quidem iam ſciuiſti cauſam in infrigidatione humoris frigidi in diſpoſitione motus.

C A P. L V.

Febris ſyncopalis humoroſa.

HÆc ſecundum plurimum eſt propter phlegma crudum, ſpiſſum, vel groſſum, ſeparatum, plurimum, quod iam vincit virtutem. Et ſecundum plurimum adiuuat malitiam vel nocumentum eius debilitas oris ſtomachi. Et quando mouetur, & incipit in putrefactione vincit virtutem plus, & facit eam hæſitantem: quæ ſi dimiſ-

ſa

ſa fuerit cum materia non ſufficiet contra materiam. Et quando occupatio fit in euacuatione eius cum facilitate, fit inobediens, aut mouetur motu præfocante virtutem. Et quando occupatur in euacuatione eius cum ſolutione ventris, aut phlebotomia cum labore, non tolerat virtus: Quomodo enim tolerabit, cum ſit illic cum ſua quiete ſyncopis? Et cum hoc toto ipſi indigent euacuatione vehementer. Et iterum ipſi indigent cibo vehementer, quoniam in humoribus eorum non eſt quod nutriat corpus, & viuificet ipſum: & corpus eius eſt priuatum nutrimento. Quod ſi ſtudueris in cibando, additur in materia aggrauante: et ſi non cibatur, cadit virtus. Et accidit in inceptione ſui, vt effundatur ad cor res frigida faciens accidere ſyncopim, et minoratur pulſus, et tardatur, et fit rarus. Amplius natura ſolicita eſt in calefactione materiei, et ſubtiliatione eius: et putredo, quæ mouetur in quaſdã partes eius adiuuat ſuper eam: quare euadit cor à nocumento frigoris eius, et cadit in nocumentum caloris eius: quare fit pulſus ve-

velox, et proprie in conſtrictione ſua, pluſquam ſit velocitas aliorum: quamuis illud quod vincit cum hoc ſit paruitas, & tarditas, & raritas. Et periodus eius eſt periodus phlegmaticæ, & non alteratur ab ea: & eſt cum ea inflatio faciei, & mollities corporis. Et colores habentium eam non figuntur ſuper diſpoſitionem vnam, propterea quod materia earum non figitur ſuper vnam diſpoſitionem, immo quandoq; eſt cinerea, & plumbea eius materia, & quandoq; fit citrina, & quandoq; fit nigra: & quandoq; fiunt labia eorum ſicut labia comedentis mora. Oculi vero eorum ſunt fuſci, virides, exeuntes valde apud commotionem ægritudinis, & fiunt ſicut ſquinãtici: Et quod eſt ſub hypocondrijs eorum eſt vehementis inflationis, & ſimiliter viſcera eorum. Et quandoq; euomunt acetoſum. Et quando eſt eis apoſtema in quibuſdam viſceribus, tunc non ſperatur omnino. Et quandoq; accidit eis in quibuſdam horis ex cholera dominante groſſa: & fit cum ea in viſceribus adustio, & euomunt choleram, & ſunt ei periodi phlegmaticæ ſecundum plurimum.

I CAP.

CAP. LVI.

Febris ſyncopalis minuta ſubtilis.

HÆc febris eſt acuta, faciens cadere pulſum, & virtutem in paroxyſmo vno, aut duobus paroxyſmis, cum additione diſſolutionis accidente in corpore cum velocitate. Et quandoq; non ſufficit cum ea virtus vſq; ad iiij. & fit ex chymis ſubtilibus, quorum plurimi ſunt cholerici vehementis ſubtilitatis, & profundationis, malæ ſubſtantiæ venenoſæ, cui iam accidit putrefactio in corporibus calidæ complexionis, ſiccæ valde, & plures paroxyſmi huius febris ſunt paroxyſmi tertianæ.

CAP. LVII.

Febris diurna, & nocturna ex phlegmaticis.

DIurna eſt cuius paroxyſmus accidit in die, & eius tepor in nocte. Et nocturna eſt econuerſo, & vtræq; ſunt malæ: ſed diurna eſt longior, & deterior, & facit cadere multoties propter longitudinem ſuam, & ſuum euentum in calore diei, in hecticam. Et ſi ipſa non eſſet ſæua, non accideret hora apertionis pororum, & reſolutio-

nis

nis vaporis: & non accidit niſi propter multitudinem materiei, & fortitudinem eius. Et eſt neceſſarium cum hoc, vt patientes eam cibentur in nocte, & non permittantur dormire ſuper repletionem ſtomachi: & præcipiantur vigiliæ, & eſt ex eis, quæ faciunt cadere virtutem. Et tolerantia febris in calore diei, & vigiliæ in frigore noctis ſunt ex eis magis dignæ quæ faciunt cadere in hecticam: & ad ſummum eſt de genere febrium difficilium.

C A P. LVIII.

Cura phlegmaticæ periodicæ.

CVra huius ægritudinis diuerſificatur ſecundum horas ſuas, ſcilicet principium, & augmentum, & ſtatum, & declinationem. Et ſecundum apparitionem digeſtionis in ea, & eius occultationem: Et diuerſificatur ſecundum materias ſuas, ſcilicet phlegmaticam acetoſam, & phlegmaticam vitream, & phlegmaticam ſalſam, & dulcem. Et omnes eius ſpecies communicant in hora principij in tribus rebus: in neceſſitate lenificationis æqualis, aut vomitus: Et in neceſſitate adminiſtrationis ſubtiliantium, & inciden-

dentium, & diureticorum. Et cum ſuperuenerint febri dies tres ſubtiliatur in ea materia propter febrem: & ſi ante illud mouebis, nocebis, & non facies aliquid. Et in augmento cum ſubtiliatione regiminis declinante ad æqualitatem. Et fortaſſe eſt contentus aqua hordei in primis tribus diebus, ſperando quod ſit ſtatus eius propinquior propter ſubtiliationem materiei, aut paucitatem eius. Quod ſi certe ſciretur, quod ſtatus eius eſſet tardus, non ſubtiliaretur regimen: quamuis fames, & ſomnus ſuper famem, & execitium ſuper famem, ſi non debilitant, ſint vltima in iuuamento huius ægritudinis, immo declinaretur in principio ad ingroſſationem vſq; ad ſeptimum, deinde gradaretur: verum augentum eget vt ſubtilietur regimen in primis. Si autem ſtatus apparet longinquus, poſſibile eſt vt ſuccurratur illi cum ingroſſatione regiminis: deinde gradetur vſq;ad horam ſtatus, quoniam tempus eſt ſufferens hoc in hac ægritudine, non ſufferens in acuta. Cunq; pertranſierit ſeptimus, non

ſtes

ſtes tunc ſuper ſubtiliationem : quoniam illa debilitat, & addit in debilitate oris ſtomachi. Et quoties ſenſeris longitudinem maiorem ſubtilia minus : quamuis ſubtiliatio eius in ipſa, omnino magis ſit neceſſaria quam in quartana. Et ſimiliter oportet ne feſtines cibare ipſum cum eis, quæ ſunt ſicut pulli, & panis cum † [mezaurat,] niſi timeatur debilitas : aut appareat declinatio. Amplius diuerſificatur cura eius, cuius cauſa eſt phlegma ſalſum, & dulce : & cuius phlegma eſt vitreum, & acetoſum, & fit ex eis febris quæ dicitur ferumundus.i. alzemheririe, in qua corpus non calefit, Veruntamen in duabus primis neceſſaria eſt lenificatio cum medicina leni,& infrigidatio quędam:Et in duabus ſecundis cum medicina magis laborioſa: Et in duabus primis indigetur inciſione, cum ſubtiliatiuis, in quibus non eſt calefactio plurima,quamuis ſit exiccatio plurima. Et in duabus ſecundis neceſſarium eſt illud quod ſubtiliet cum inciſione, & calefactione cum acuitate, & proprie quando phlegma eſt permiſtum cum melancholia. nam,

 neceſ-

neceſſaria ſunt in huiuſmodi ea, quæ ſunt ſicut diacyminum, & confectio de ſulphure, & adminiſtratio ſalſorum. Et conuenientiores medicinæ quæ adminiſtrantur in principio ſunt geleniabin vſq; ad diem ſeptimum. Et non eſt malum vt adminiſtretur iterum aqua fœniculi, et aqua endiuię, et aqua apij cum geleniabin ſecundum neceſſitatem. Et ſyrupus acetoſus eſt vehementis iuuamenti iterum. Et aqua mellis cum hyſſopo. Et eſt poſſibile vt conſequatur per eam illud, quod quæritur de lenificatione naturæ. Et proprie cum ſolutiuo facto de ſuccharo, et roſis rubeis nominatis perſicis: quoniã eſt ſolutiuum, et lenitiuum, et quando neceſſarium eſt, vt confortetur eius lenificatio, confricetur in aqua lubleb: et permiſceatur ſi voluerit cũ caſiafiſt, et penidijs. Et iterum geleniabin acceptum cũ melle, & tereniabin permiſtum cum aqua lubleb: Et non fiat aſſiduatio ſuper ea cum ſolutiuis in principio, et poſt ipſum: et proprie quando cum materia eſt cholera: illud enim perducit ad corruptionem complexionis. Et multi quidem homines dant

ini

in potu in principio ſicut eſt medicinæ de turbit in omni nocte, & ſicut pilulæ de maſtice in hebdomada bis, & ſicut pilulæ de ſeminibus diureticicis. Deſcriptio medicinæ de turbit. Recip. zinziberis, & maſticis amborum ana drach. x. turbit, ſicut alcohol. drach. x. ſuccari tabarzet quantum omnia: & detur in potu ei omni nocte aure. i. & illud fiat quando natura eſt non lenis: Si enim obedit omni die bis, non indiget hoc: Ego vero non diligo expectationem digeſtionis, & lenificationem cum eis, quæ diximus prius: immo oportet vt euacuetur ex ea aliquid, & expectetur in reliqua vſquequo digeratur: & fiat illud cum facilitate paulatim, abſq; ſuperfluitate: deinde perueniat ad diuretica. Et ſimiliter abhorreo quod eſt ſimile aquæ prunorum, & tamarindorum, & ſimilium, de illis, quæ debilitant ſtomachum, & ſoluunt ſubtile. Et ſi materia fuerit decliuis ad additionem frigoris, miſceatur cum ea medulla cartami. Et ſi fuerit materia ad choleram decliuis, miſceatur cum ea ſyrupus violatus, aut violæ conditæ, & ſiracoſt, aut violæ

ſiccæ contritæ. Et addiuues cum clyſteribus leuibus factis ex melle, & ſale, & aqua ſiclæ, & oleo ſiſamino. Et vomitus fiat cum aqua raphani, & raphano infuſo in ſyrupo acetoſo cum ſeminibus, & his ſimilibus. Et ſi neceſſarius eſt vomitus plurimus propter multitudinem eius quod accidit ei de nauſea, & alteratione ſaporis oris, adminiſtrentur grana raphani, & bibatur ex eis vſq; ad aure. i. cum aqua frigida. Et vomitus quidem cum eo quod eſt in eo de debilitate ſtomachi, eſt vehementis iuuamenti valde: & eſt vltimus huic ægritudini. Oportet ergo vt expectetur in eo ſeptimus, vt non accidat ex eo in principio debilitas apoſtemans corpus ſtomachi. Et ſi ſit difficilis in eo vomitus, non prouoces ipſum ſuper ipſum cum labore. Et ſi accidit vomitus, & proprie in principio periodi, non retineatur niſi ſuperfluat, & debilitet, tunc enim reſtringatur, ſicut cum miua, & ſyrupo de menta, quæ dicemus poſt. Et ſi accidat dolor capitis, adminiſtrentur embrocæ ex chamæmilla cum immiſſione quatuor extremorum in aqua calida,

ſida, & ligatione crurium cum fortitudine. Et ſi indigetur aqua hordei, adminiſtretur decocta cum radicibus quantitate moderata: aut miſceatur cum ea ſyrupus acetoſus de melle, ſi non acetat in ſtomacho: aut aqua mellis ſi acetat. Et melior hora in qua datur in potu illud, eſt, ſi fuerit in aqua eius in principio rei tinctura. tunc enim oporter vt in potu detur in primis de geleniabin, deinde detur in potu poſt ipſum duabus horis aqua hordei. Et non oportet vt fiat inunctio cum vnguentis reſolutiuis: & neq; embrocatio fiat cum embrocis ſubtiliatiuis cum ægritudo eſt in principio: & humor eſt in corpore ambulans: ipſa enim mollificant viſcera ſua calefactione humida. Et alienetur aqua frigida. Et quoties videris vrinam groſſiorem, & rubicundiorem, non erit malum ſi phlebotomaueris. Et neceſſarium quidem eſt, vt redeas tunc ad ſyrupos acetoſos. Et ſcias quod fricatio eſt de curationibus iuuantibus eos: & quanto fuerit phlegma viſcoſius, & groſſius, tanto erit fricatio

magis conferens. Et dicitur quod fricatio cum tela araneæ cum oleo eſt iuuatiua valde. Et quando incipit ægritudo augmentari, & poſt illud, tunc ſit tibi ſollicitudo plus de ore ſtomachi, & quod ipſum confortat. Et ſint maſticationes factæ ex menta, & maſtice, & aniſo: Et admiſtretur vomitus cum raphano, ſecundum quod diximus, cum minoratione cibi. Et ſit cum gelениabin quod in potu datur in principio. Et poſt ſeptimum permiſtum quod confortet os ſtomachi: Et ſit in eo prouocatio plurima, ſicut aniſum, & maſtix. Et ſit cum aqua calida, & proprie in principio periodi: nam ipſum reſiſtit rigori, & frigori, & extinguit cum hoc ſitim, ſi excitata fuerit. Et multoties quidem conceditur euacuatio phlegmatis, & humoris crudi in hac hora, ſed melius eſt vt expectetur in ea complementum digeſtionis. Et quando ægritudo incipit cum calore, & aſſiduat, iuuatur cum huiuſmodi trochiſcis. Recip. myrabolanorum citrinorum, aloes, ſucci eupatorij, ſucci abſinthij, omnium ana drach. v. croci, & maſticis, amborum ana drach. vi.

infor-

informentur trochiſci, & ſumatur ex eis omni die pondus drach. i. & omni nocte pondus drach. ſ. Et cum vides quod digeſtio apparet, adiuua eam cum eis, quæ ſunt ſicut folia apij, & fœniculi, & radices ſquinanthi, & capillus veneris. Si autem ſcias quod materia eſt frigida valde, non eſt malum vti pipere pauco, & vti vino pauco, ſubtili, non plurimo. Et quandoque adiuuant vnguenta reſoluentia ad digeſtionem, & reſolutionem cum virtute forti: & ſunt conuenientiora in hac ægritudine, quam in reliquis febribus. Et oportet vt conſideretur in hoc virtus, & febris, & rigor. Quod ſi virtus fuerit fortis, & febris non fuerit ſæua valde, adde in virtute vnguentorum, & ſi non adminiſtrentur olea ſubtilia, quæ ad æqualitatem ſunt decliuia. Et quando pertranſit xiiij. tunc neceſſarium eſt adminiſtrare quod ſubtiliat plus: ſicut fœniculum, & apium: & fortaſſe indigemus ſemine amborum, & aniſo, & eo quod eſt ſicut ſyrupus acetoſus cum ſeminibus, in quo ponuntur hyſſopus, & † [alhaſce:] & adminiſtratione trochiſcorum de roſis:

ſis : & fortaſſe eſt neceſſarium addere in eis propter ſtomachum thus,& maſticem, & cyperum, & abſinthium, & his ſimilia,ſecundum quod exigit illud quod præſens eſt. Et vinum ſubtile confert eis in hac hora cum ſubtiliatione ſua : & quia confortat calorem innatum, & quia prouocat, & ſudare facit. Et cum videris digeſtionem, & fortitudinem, dabis ei in potu poſt illud trochiſcos de abſinthio. Et cum videris frigus in principio paroxyſmorum nocere, & ægritudo non eſt in principio, da in potu aquam calidam, in qua decocta ſunt ea, quæ ſunt ſicut ſemen apij, & aniſum, & ozimum: & adminiſtrabis iterum huiuſmodi, & fortiora eis embrocando, & vaporando, & huiuſmodi. Et quandoq; datur in potu ad rigorem vehementem decoctio ſecundum hunc modum. Recip. zinziberis, origani, ameos, omnium ana drach. iii. coriandri drach. iiii. roſarum, calamenthi amborum ana drach. iii. paſſularum drach. vii. decoquantur ſecũdum deſcriptionem, & ſit doſis vnc.iii. Et cum videris digeſtionem completam, tunc ſiat euacuatio

tio, & prouocatio cum eo in quo eſt fortitudo, & detur in potu ſicut de [bidcheribita.] Et ſi fuerit materia ex frigidiori phlegmate dabis in potu theriacam : & dentur iterum in potu trochiſci de roſis magni cum aqua fœniculi: et detur ei omni nocte medicina de turbit: et pilulæ de aloe factæ cum ſpeciebus, quæ ſunt ſicut piper. Et ad illud eſt decoctio huiuſmodi. Recip. hieræ]drac. vij. turbit drac. x. myrobalanorum nigrorum drach. v. eupatorii drac. v. ſalis indi drach. iii. [bedeoard,] [ſuchaha] omium ana drach. iiii. aniſi drach. iii. decoquantur cum aqua apii, et ſumatur de ea in potu ſecundum quantitatem neceſſitatis. Et fortius illo eſt illud quod Recip. duarum radicum, et radicis lilii omnium ana drach. x. hierę drac. viii. ſucci eupatorii. drac. v. ſeminis apii, et fœniculi omnium ana drac. iiii. ſpicę, mentę amborũ ana drac. vii. fiant ex eis trochiſci, et adminiſtrẽtur. Decoctio bona. Recip. duarũ radicũ ambarũ ana drac. x. paſſularũ enucleatarum. drac. vii. aniſi, et maſticis amborũ ana drac. iii. bedeoard, et ſuchaha, et eupatorii omnium ana drac. iiii. deco-

quan-

quantur in libris tribus aquæ iuſque quo redeat ad libram vnam aquæ, & ſumatur in potu aliquot diebus in ieiunio. Trochiſci boni apud chronicas febres, & vehementiam rigoris. Recip. hieræ, ſucci eupatorij, abſinthij, ſuchaha, bedeoard omnium ana drach. v. ſeminis apij, & fœniculi, aniſi omnium ana drach. iij. ſalis naptici drach. iiij. ſeminis cuſcutæ, myrobalanorum kebulorum omnium ana drach. x. agarici drach. xv. trochiſcorum de roſis drach. xx. turbit drach. xxx. fiat ex eis trochiſci: & sũt ſolutiui. Et iterũ aloes, myrobalanorũ citrinorũ, & reubar. maſticis, ſucci eupatorij, abſinthij omnium ana partem i. croci partis vnius medietatem, terantur, & adminiſtrentur. Et iterum hieræ, myrobalanorum kebulorum, ſalis omnium ana drach. iij. ſeminis apij, & fœniculi, & aniſi omniũ ana drach. i. ſ. abſinthij drach. v. trochiſcorum de roſis drach. iii. ſuchaha, bedeoard omnium ana drach. ii. terantur, & informentur pilulæ. Decoctio bona. Recip. eupatorii drach. v. & radicis lilii, & radicis liquiritiæ, & ameos omnium ana drach. iii. ſeminis

apii,

ii, fœniculi ana drach. iiii. roſarum
ach. v. decoquantur omnia, & ſit
ſis eius omni die vnc. iii. Et iterum
dicum trium omnium ana drach. x.
minis aniſi, apii omnium ana drach.
ſuchaha bedeoard, eupatorii, abſin-
ii omnium ana drach. v. centaureæ
ach. iii. decoqnantur, & bibantur
ic. iiii. Et iterum herbæ eupatorii, fu-
iterræ, bedeoard, ſuchaha, abſinthii
nnium ana drach. v. paſſularum
ach. x. myrobalanorum citrinorum
ach. x. Et hæc quidem cura eſt ſalſo,
ei in quo vincit cholera magis con-
niens. Et agaricum cum de eo ſumi-
ir in puluere ex drach. i. vſq; ad drac.
& tertiam diebus continuis prohi-
et elongari ægritudinem. Sumatur
go puluis ex eo, & commiſceatur
im melle, & bibatur. Et ſemen vrti-
e poſt digeſtionem eſt mirabile val-
e ſumptum in modum ſuffuf, aut cũ
elle. Verũ ſi acciderit ei modus ali-
uis ſolutionis ventris oportebit vt ad-
at in eis propter debilitatem hepatis
men cuſcutæ: & propter debilitatem
omachi maſtix, & aniſum: & propter
ebilitatem ſplenis, & groſſitudinem
eius

eius radix apii, & ſcolopendria: nam multoties aſſociatur huic ægritudini ſplen: & fortaſſe oportet, vt addantur propter ipſum ciperi, & grana de ben, & fœnugræcum: & conſideretur cum hoc diſpoſitio vehementiæ febris, vt non accidat vehementia calefactionis. De euacuationibus vero quæ ſunt fortiora, & indigetur eis in hac ægritudine apud digeſtionem eſt, vt augmentetur doſis de pilulis de turbit: & adminiſtrentur clyſteria fortia. Et de illis ſunt pilulæ iſtæ. Recip. maſticis ſextam drach. i. ſucci abſinthij quartam drach. i. pulpæ coloquinthidæ ſextam drach. i. hieræ picræ drach. ſ. agarici drach. ſ. informentur pilulæ cum ſyrupo acetoſo mellino, & ſumantur in potu. Et de illis ſunt pilulæ de maſtice, & de aloe. Quod ſi materia fuerit ad caliditatem declinis, ſumantur de trochiſcis de ſpodio ſolutiuis drach. tres, & de turbit aure i. ſcammoneæ aure ſ. ſucci eupatorii aure ii. & dentur in potu ſecundum quantitatem virtutis. Et iterum eupatorii, abſinthii, capillorum

vene-

neris , & myrobalanorum, fumi-
rræ, paſſularum mundatarum æqua-
s ſumantur partes, & dentur in po-
ı ſecundum quantitatem neceſſita-
s. Et ſi non ſuffert corpus ſolutio-
em ventris, perueniatur ad diuretica,
c ſubtiliatiua, & ſudare facientia: Et
le ſumma illorum, quibus indigetur,
unc eſt infuſio aloes cum melle. Et
quando declinat ægritudo, non eſt
tunc introitus balnei ante cibum ma-
lus. Cibi autem eorum ſint ſubtiles,
ſicut acetum & oleum: & quandoq;
ponitur in eis parum almuri, & pro-
prie in fine eius. Illi autem qui ſunt
fortiores, ſunt altheiugi, & pulli & al-
cubugi, & his ſimilia poſt declina-
tionem. Et oportet vt ponantur in
eis, & proprie apud digeſtionem ea in
quibus eſt inciſio, ſicut acetum, & ſi-
napis, & almuri. Et ſi fuerit phlegma
acetoſum, malum, viſcoſum, porrum,
& aqua ciceris ſunt de melioribus ci-
bis eis: & quādoq; ponūtur in eis cymi-
num, & anethum, & oleum.
Et iterum † [buared] facta ex ſicla,
& almuri, & aceto, & oleo abluto, &
† [alchuamach,] ſicut alchamach de
cap-

capparibus & chemach de anetho, & origano, & aniuden, & aſparagis. Et deuitentur olera in quibus eſt infrigidatio, & humectatio. Et hora cibi eſt poſt teporem paroxyſmi; & eradicationem eius, & ante paroxyſmum ad minus quatuor horis. Menſura autem ſomni eorum eſt vt ſit æqualis vigiliis. vt ſit digeſtio materiei ad ſomnum, & reſolutio ad vigilias. Et balneum quidem eſt vehementis nocumenti, niſi poſt declinationem. Et ſuccurritur vomitui eius quando ſuperfluit: Et oportet vt adminiſtretur in illo quod ſit ſicut miua, & ſyrupus de granatis cum menta ſimul coctus. Et ſi neceſſarium eſt fortius: ſumatur de granis granatorum muzorum drach. x. & thuris albi, & maſticis amborum ana drach. v. mentę drach. vii. decoquantur in duabus libris aquæ, in qua ſint folia mentæ donec ad medietatē perueniat. Et ſuccurratur fluxui ventris eius, cum ſuperfluit, cum retentione eius cum eis, quę ſciuiſti de ſtypticis regiminis cibalis, & medicinalis. Sed eius quidem debilitationi ſuccurrit vt cibetur ſucceſſione eius pullis aſſatis, & in patellis coctis.

)ctis: & vt adhibeantur ſuffumigatio‑
es, & odores viuificantes. Et ſi ac‑
derit inflatio in facie, & extremitati‑
us, iuuantur cum adminiſtrantur hu‑
iſmodi trochiſci. Recip. aniſi & lac‑
e ablutæ amborum ana pondus drac.
amygdalarum excorticatarum, cro‑
i, marmacor omnium ana drach. iiii.
eminis apii, ſeminis fœniculi, floris
quinanthi, vel ſummitatum ſquinan‑
ii omnium ana drach. iii. floris eupa‑
orii drach. iii. ſ. ſpicæ drach. v. hie‑
æ picræ drach. vii. roſarum drach. x.
ant ex eis trochiſci, & adminiſtren‑
ır. Et fortaſſe indigebis eis, quæ
ınt ſicut homoruſia, & dialacca, &
ıedicamen de amygdalis amaris. Et
d longitudinem febris. Recip. roſa‑
um pondus drac x. maſticis, & ſpicæ,
t fœniculi, & ſeminis a pij & ſemi‑
is endiuiæ, & ſucci eupatorii, &
ıcci abſinthii omnium ana drach. iii.
podii drach. v. fiant trochiſci: & ſi
oſis ex duabus drach. vſq; ad v. cum
rach. x. de geleniabin in decoctionis
œniculi quantitate vnc. ii. Et ameos
onfectuum cum melle eſt magni iu‑
amenti in huiuſmodi loco. Et for‑
taſſe

taſſe indiges propter longitudinem frigoris fricatione: & modus in ea eſt, vt incipiat ab humeris: & in inguinibus quando ſpargitur caliditas in manibus, & pedibus, & caleſiunt. Si autem ſenſerit ſimilitudinem laſſitudinis, fiat permutatio ad fricationem dorſi: Et quando vehemens fit calefactio eius, non eſt malum tunc vt fiat fricatio cum oleo, ita vt in membro vltimetur calefactio ei neceſſaria, & dimittatur ipſa, vel permutetur ipſa ad aliud membrum. Et de oleis bonis eſt oleum dulce, in quo non eſt ſtypticitas,& oleum chamæmillinum, & oleum de anetho decoctum in vaſe duplici. Cum ergo compleueris, tunc abſterge oleum aliquod, vt non anguſtietur. Et de illis, quæ ſeruant ſtomachos eorum, vt nō debilitentur, ſunt vnguenta inuncta capiti ſtomachi, quæ ſunt ſicut oleum chamæmillinum, & oleum nardinum, & oleum anethinum, & fortius illo eſt oleum † [alrazachi] Et de emplaſtris iuuatiuis eſt, vt decoquatur chamæmilla cum re pauca maſticis decoquēdo cum vino, cum duplo ſui de melle.
Et

ſi ceciderit appetitus, tunc melius vt non adminiſtretur vinum immo almibachtegi] in quo decocta ſint ut chamæmilla, & ſiſymbrium, & lilotum, & abſinthium.

CAP. LIX.

Cura phlegmaticæ continuæ, quæ nominatur latica.

St cura facientis paroxyſmum omni die: et differt ab ea, quoniam oportet vt in iſta ſit adminiſtratio ſubſtantium calidorum, vel acutorum cum facilitate. Et quod contentetur ., quæ ſunt ſicut ſyrupus acetoſus, et leniabin, et iuleb de melle, et aqua us, et aqua fœniculi, et apii, et racum trium ſine dubio confert. Et iandoq; confert eis † (chamach) de ietho, et chamach de capparibus, & oprie cum veſtigiis digeſtionis. Et æparentur cibi eorũ in obſeruatione porũ, et diuerſitatis eius, et fortitudi: virtutis, et debilitatis eius in præpaatione, cuius rememoratio prĕteriit. Et : medicinis bonis ad eos sũt trochiſci

de

de decem generibus. Et iterum de medicinis expertis ad eos eſt illa, quæ Recip. roſ. drach. vi. ſucci liquiritiæ, fumiterræ, ſpicæ omnium ana drach. iiii. maſticis drach. iii. karabe drach. iii. aniſi drach. ii. præparentur. Et iterum trochiſci, eupatorii drach. iiii. roſarum drach. i. & tertiam, ſpodii drach. ii. & ſ. Et iterum eupatorii vnc. iii. roſarum lib. i. ſpodii vnc. iiii. ſpicæ lib. ſ. Et iterum troc. abſinthii, quorum deſcriptio. Recip. abſinthii aſſari, ſeminis apii, aniſi, amygdalarum amararum, ſuchaha, bedeoard, ſucci eupatorii, ſpicæ, maſticis omnium ana drach. ii. contundantur & cribellentur, & malaxentur, & fiant trochiſci.

CAP. LX.

Cura [empialos & lypariæ] i. epialæ, & lipyriæ.

CVra earum propinqua eſt curæ quam diximus, & ſunt ambæ aſſociatæ vni viæ: & oportet vt incipiatur in primis à ſyrupo acetoſo mellino, & ſuccharino. Et præcipitur in eis ambabus, vt adminiſtretur rob acreſtæ decoctum cum melle, & ſyrupo roſ. deinde fiat gradatio de via ſumendi

ιdi in potu ſemina, & aquas eorum nfuſionem aloes, & trochiſcos de s cum maſtice, & pilulas de aloe, & cam picram, & pilulas de eupato-. Et oportet vt in eis ambabus ſi-l ſtomachi ſolicitudo habeatur, & niniſtretur vomituum cum aqua, :olorum, & raphani, & anethi, & amenthi, & diuretica. Et de ſolu-ıis iuuatiuis eſt illud, quod fit ex my-balanis nigris, & citrinis, & turbit, ſucchar o. Et de illis quę conferunt s iunamentum magnum ſunt clyſte-a decliuia ad acuitatem, & in quibus onuntur medulla cartami, & centau-:a minor, & anethum, & chamæmil-ı, & † [alhaſceh,] et melilotum, & al-nuri, et mel. Et regimen lipariæ in-liget ſubtilitate pluſquam regimen al-:erius.

C A P. L X I.

Cura febris ſyncopalis humoroſæ.

HÆc febris eſt difficilis curæ. Et modus in curatione eius eſt euacuatio gradata ex ſubtili ad fortem: et proprie quando natura non reſpondet ex ſe, tunc enim cum clyſteribus munda quod eſt in inteſtinis, et venis pro-

de decem generibus. Et iterum de medicinis expertis ad eos eſt illa, quæ Recip. roſ. drach. vi. ſucci liquiritiæ, fumiterræ, ſpicæ omnium ana drach. iiii. maſticis drach. iii. karabe drach. iii. aniſi drach. ii. præparentur. Et iterum trochiſci, eupatorii drach. iiii. roſarum drach. i. & tertiam, ſpodii drach. ii. & ſ. Et iterum eupatorii vnc. iii. roſarum lib. i. ſpodii vnc. iiii. ſpicæ lib. ſ. Et iterum troc. abſinthii, quorum deſcriptio. Recip. abſinthii aſſari, ſeminis apii, aniſi, amygdalarum amararum, ſuchaha, bedeoard, ſucci eupatorii, ſpicæ, maſticis omnium ana drach. ii. contundantur & cribellentur, & malaxentur, & fiant trochiſci.

CAP. LX.

Cura [empialos & lypariæ]
i. epialæ, & lipyriæ.

CVra earum propinqua eſt curæ quam diximus, & ſunt ambæ aſſociatæ vni viæ: & oportet vt incipiatur in primis à ſyrupo acetoſo mellino, & ſuccharino. Et præcipitur in eis ambabus, vt adminiſtretur rob acreſtæ decoctum cum melle, & ſyrupo roſ. deinde fiat gradatio de via ſumendi

mendi in potu ſemina, & aquas eorum ad infuſionem aloes, & trochiſcos de roſis cum maſtice, & pilulas de aloe, & hieram picram, & pilulas de eupatorio. Et oportet vt in eis ambabus ſimul ſtomachi ſolicitudo habeatur, & adminiſtretur vomituum cum aqua faſeolorum, & raphani, & anethi, & calamenthi, & diuretica. Et de ſolutiuis iuuatiuis eſt illud, quod fit ex myrobalanis nigris, & citrinis, & turbit, & ſucchar o. Et de illis quę conferunt eis iuuamentum magnum ſunt clyſteria decliuia ad acuitatem, & in quibus ponuntur medulla cartami, & centaurea minor, & anethum, & chamæmilla, & † [alhaſceh,] et melilotum, & almuri, et mel. Et regimen lipariæ indiget ſubtilitate pluſquam regimen alterius.

C A P. L X I.

Cura febris ſyncopalis humoroſæ.

HÆc febris eſt difficilis curæ. Et modus in curatione eius eſt euacuatio gradata ex ſubtili ad fortem: et proprie quando natura non reſpondet ex ſe, tunc enim cum clyſteribus munda quod eſt in inteſtinis, et venis

pro-

propinquis eis ex ſuperfluitate : Et adminiſtra in reſiduo ſubtiliationem cum fricatione. Et Gal. quidem dixit quod deficiunt plurimi eorum ab euacuatione, niſi cum fricatione. Et melior modorum in fricatione eorum eſt, vt incipiat à coxis, & cruribus, deſcendendo à ſuperiori ad inferius, & adminiſtretur illud cum mantili aſpero abradente cutem, deinde permutetur ad manus, deſcendendo ab humero ad ſpatulam, ita vt igniatur cutis: deinde ad dorſum, & pectus. deinde redeat ad crura, & reuertatur ad ordinem primum. Et ponatur medietas temporis eorum fricationi, & medietas temporis eorum dormitioni, ſi poſſibile eſt. Et ad ſummum canon curationis eorum eſt ſubtiliatio, non calefactio valde. Et de illis, quæ conferunt eis ſunt ſubtiliantia, ſicut aqua mellis cum virtute hyſſopi, & ſeminis apij in matutinis, & ſimilibus eis. Quod ſi fuerit illic fluxus ventris ſuperfluus, decoque mel decoctione vehementiori, & non ſoluet niſi parum, temperate, cum iuuamento. Et ſyrupus acetoſus mellinus iterum

rum

rum confert eis, in æſtate quidem, et cum conſuetudine potus aquæ frigidæ, permiſtus cum aqua frigida, et in hyeme oportet vt non ſumat eam in potu penitus, et ſit contentus aqua calida. Et aſſumere calidum ex potibus eſt melius eis, niſi apud neceſſitatem æſtus æſtatis, et vehementiam caloris plurimi. Et conuenientius quo potantur ad ſitim eſt ſyrupus acetoſus mellinus. Et vinum aquoſum confert eis in principio, et proprie ſi fuerint febres corũ ſanguineę, ſed raro fiunt, et proprie in ſenibus. Et neceſſarium eſt eis vinũ poſt cibum. Et tibi quidem neceſſarium eſt vt conſideres pulſum habentium hanc ægritudinem ſemper, et cum videris eum incipere debilitari, et cadere, ſubito ciba eum pane infuſo in vino commiſto, ſi non prohibet apoſtema in viſceribus. Cum ergo aſſociatur ei huiuſmodi ægritudo, non eſt curationi modus, neq; fiduciæ locus, ſcilicet quando accidit huiuſmodi alteratio in pulſu: et hæc quidem cibatio eſt ex eis, quæ neceſſaria ſunt quando vehemens fit ſyncopis, verum oportet vt prohibeatur illud. Cibus autem

ſuper quem ſit dormitio eſt aqua hordei, ſuper quam non addatur: niſi cum cadit virtus: & ſi additur tunc ſit panis infuſus in iuleb, aut aqua mellis. Et balneum quidem eſt de rebus nocibilioribus iſtis: Et calidum, & frigidum valde ex aere: cum calido enim non ſit ſecuritas de curſu humorum ad pulmonem, & ad cor, & ad cerebrum: & frigidum prohibet digeſtionem eius, & addit in oppilationem eius. Quod ſi fuerit in ea humor cholericus aliquis, tunc ſi facilis eſt vomitus, & leniatur eſt iuuatiuus valde: & ad vltimum dignus eſt, vt iuuet in ea.

CAP. LXII.

Cura febris cum ſyncopi minuta.

Oportet vt emplaſtretur pectus eius cum ſandalis, & aqua roſ. & viuificetur cum cibo paulatim. Et ſit cibus eius, ſicut panis de ſimula infuſus in aqua granatorum infrigidata ſi deſiderat ipſum, & ſimiliter in aqua de fructibus. Si autem indigetur ad virtutem almoſuſat factis ex pullis, cum aceto, & aqua acreſtæ, & oleribus frigidis, & proprie coriandro, erit iuuamentum in hoc ſi exhibeatur.

CAP.

CAP. LXIII.

Regimen nocturnæ, & diurnæ.

Regimen earum ambarum eſt regimen phlegmaticarum, neq; eſt diuerſitas in eis.

CAP. LXIV.

De quartana periodica.

Plurimum quartana eſt periodica: & minoratur caſus quartanæ inſeparabilis. Cauſæ vero quartanæ ſunt ea, quæ generant melancholiam, poſtea quæ putrefaciunt eam: & tu iam ſciuiſti totum illud. Et ſciuiſti quod melancholia alia eſt quæ eſt fæx ſanguinis: & alia quæ eſt aduſtio eius, & cinis humorum. Et ſciuiſti quod de illa eſt ſanguinea, & de illa eſt phlegmatica, & de illa eſt cholerica, & de illa eſt aduſtio ipſius melancholiæ naturalis. Et exiſtimauerunt quidam hominum, quod quartana non generatur ex melancholia naturali, quoniam ipſa non putrefit. Et huius quidem ſermo non oportet vt auſcultetur: immo de proprietatibus omnis humiditatis eſt vt putrefiat, quamuis diuerſificetur in præparatione. Et plurimum quidem euenit ſucceſſione ægritudi-

num diuerſarum, & ſucceſſione febriũ putridarum, propter diuerſitatem humorum, ex quibus generantur, & ex eorum putrefactione. Quando enim incinerati fuerint, & non euacuantur, multiplicatur melancholia, deinde cum putrefit eſt quartana. Et multoties quidem accidit ſucceſſione ſplenis: & cum hoc ipſa ſecundum plurimum non euacuatur ex dolore ſplenis, aut duritie eius. Et ſaluior quartana eſt illa, quæ non accidit ab apoſtemate ſplenis, aut aliis: aut cum qua non eſt apoſtema ſplenis. Quartana enim quæ euenit ab apoſtemate ſplenis, aut cum qua eſt apoſtema ſplenis, multoties perducit ad hydropiſim, & pernitiem. Et quartana quæ ſalua eſt liberat ab ægritudinibus malis melancholicis, ſicut melancholia, & epilepſia. Et in ea eſt ſecuritas à ſpaſmo, quoniam humor eſt ſiccus. Et ſecundum plurimum eſt ægritudo ſalua. Et quando nõ accidit in ea error, nõ addit ſupra annũ, & quãdoq; perdurat xii. annis: & quod eſt infra eos. Et quæ ex ea longa eſt perducit ad hydropiſim. Et ſcias quod autumnus eſt inimicus quartanæ.

CAP.

CAP. LXV.

Signa.

SVnt quod quartana incipit in primis cum frigore paruo : deinde incipit frigus eius addi, poſtea minoratur parum apud ſtatū, ſicut in phlegmate. Cumq; calefit corpus, non eſt caliditas vehemens, licet ſit maior, & magis apparens quam illa quæ eſt in phlegmatica : ipſa enim cum difficultate ſua, & inflammatione inflammatur inflammatione, de qua non eſt curandum, ſicut ignis in lignis groſſis : Et non comprehenditur ſuper corpus totum : immo eſt illic caliditas cum horripilatione, & grauitate: & cauſa in hoc eſt groſſitudo humoris. Et eſt cum frigore aliquid ex dolore, quaſi frangat oſſa : & eſt illic rigor, & concuſſio, vel commotio, propter quam ſtrident dentes: verum non ſicut in phlegmmatica, & perducit illud ad debilitatem viſus : verum lenitur apud digeſtionem, quoniam malitia minoratur, ſicut fuit in principio parumper. Et de ſignis quartanæ ſunt cauſæ eius antecedentes ex febribus, quæ prolongatæ fuerunt,

& ex ſplene, aut dolore. Et de ſignis quartanæ etiam ſunt diſpoſitioꝗ cōplexionis, & ſignificationes melancholię, & ætas, & tempus, & cibus, & forma, & conſuetudo, & quæ ſunt his ſimilia. Et periodus eius eſt xxiiij.horarum. Et multoties eſt febris tertiana in æſtate quidem, & fit quartana in hyeme. Et multoties perducunt febres diuerſæ ad febres permiſtas, in quibus non eſt ordo propter diuerſitatem reſidui humorum remanentium poſt febres. Cum ergo confirmatur ſuper incinerationē, confirmatur ſuper quartanam. Et illius quidem quæ eſt à phlegmate aduſto ſunt paroxyſmi longiores: Et accidit plurimum frigus ſucceſſione aſſiduationis: & eſt ſudor tardior, & vrina groſſior, & durities venarum minor: & fit ſecundum plurimum ſucceſſione febrium phlegmaticarum. Et illam quæ eſt à ſanguine aduſto antecedunt ſigna ſanguinis, & febris eius, & rubedo vrinæ, & ſignificant ipſam forma, & ætas, & tempus: & fortaſſe erit poſt febres ſanguineas. Et in illa quæ eſt à cholera aduſta eſt pulſus vehementioris velocitatis, & frequentiæ: & inci-

pit

pit cum horripilatione, & frigore in carne, & ſiti, & ſudore. Et quandoq; fit ira quædam, & ſudor, & inflammatio, & ſignicant ipſam forma, & tempus, & ætas, & quandoq; ſignificat ipſam, quod ipſa fit ſucceſſione febriũ cholericarum. Et pulſus in quartana eſt decliuis ad duritiem propter ſiccitatem humoris: Ipſe enim trahitur ad interiora, quaſi ipſe eſſet pulſus ſenis: & ad æqualitatem, dum non mouetur: & ſi moueatur diuerſificatur pulſus valde propter groſſitudinem ſuperfluitatis:& fit mũdificatio eius apparẽs apud teporem: & eſt ſignificatio completa ſuper quartanam. Et multoties accidit in eo diaſtole inæqualis, & ſyſtole vehementis velocitatis, ſecundum contrarium eius quod eſt in tertiana. Et pulſus quidem quartanæ melior eſt pulſu phlegmaticæ in paruitate, & frequentia: ſed eſt ſimilis ei in tarditate: Et apud inceptionem paroxyſmi additur tarditas ſua, & frequẽtia eius, & diuerſitas eius eſt maior diuerſitate reliquarum febrium, deinde incipit magnificari, & fieri frequens, & velox. Et vrina in quartana eſt ſimilium ho-

rarum in priuatione digeſtionis , propter frigus materiei , & groſſitudinem eius , niſi apud ſtatum bonum. Verum diſpoſitiones eius , & colores , eius diuerſificantur : & illud ideo , quoniam melancholia generatur ex humoribus diuerſis . Et de ſignis digeſtionis quartanæ eſt lenitas rigoris : Vrina autem in principio eſt alba ad viriditatem decliuis , cruda , cui non eſt digeſtio . Et poſt principium diuerſificatur eius diſpoſitio, & coloratio , propterea quod melancholiæ generatio eſt ex humoribus diuerſis: & fit apud declinationem nigra . Et ſudor in quartana eſt plurimus per comparationem ad plegmaticam : & non multiplicatur per comparationem ad alias : & ſitis minoratur in hac febre,niſi ſit à melancholia cholerica .

CAP. LXVI.

Cura.

CONſideretur in hac ægritudine, an ſit melancholia phlegmatica , aut melancholia ſanguinea , aut melancholia cholerica , aut melancholia melancholica . Deinde rege vnam-

vnamquamq; earum cum eo, quod ei eſt conueniens, de illis, quæ dicemus. Verum omnibus ſpeciebus ſuis ſunt iudicia, in quibus communicant: & illud eſt quod ipſæ minuuntur in principio, quare neceſſe eſt vt attendatur an ſit ſanguis dominans in ea, & propriè quando quartana eſt à melancholia ſanguinea: tunc enim phlebotometur, & extrahatur ſanguis ſecundum quantitatem neceſſitatis: & fortaſſe exigit multitudo eius, & ſpiſſitudo, ſeu fæcalitas eius vt extrahatur de eo res plurima. Et quando non eſt neceſſaria phlebotomia, tunc phlebotomia eſt nociua inquantum debilitat, & inquãtum educit contrarium melancholiæ: & inquantum mouet humores ad exteriora. Et ſi oportet, euacuetur à principio de humore faciente febrem aliquid, propter alleuiationem, non propter mundificationem, vel eradicationem. Illud enim apud digeſtionem fit, ſecundum quod innuam ad ipſum. Et ſit poſt paroxyſmum per diem. Et non oportet vt fiat prouocatio in primis cum fortitudine: Et oportet vt adminiſtrentur mollificantia.

Et ſi tibi non videtur bonum vti potionibus, adminiſtra loco earum clyſteria conuenientia: ſed oportet vt ſint lenia, & non conceditur fortificatio eorum, niſi quando conſequitur ægritudo ſtatum. Et ſi medicus iam præſumpſerit, & ſolutione eduxerit melancholiam in principio aliquoties ſolutione forti, & prohibuit ægritudinem penitus: ſed melioratio eſt facta ab errore. Et oportet vt prohibeatur in die paroxyſmi à comeſtione: & præcipiatur ieiunium. Et prohibeatur ab aqua frigida illa die. Et eſt neceſſarium in reliquis diebus vti carne teiugi, aut pulli: in primis teiugi vſq; ad tres, vel quatuor periodos, deinde pulli, tunc enim pullus eſt melior. Et ſit medicina in die paroxyſmi geleniabin cōmiſtum cū aqua calida in die bis, aut ter, ſintque iii. drach. geleniabin cum drach. x. ſyrupi acetoſi. Et tu quidem ſcis quod quando melancholia eſt cholerica, tunc oportet vt adminiſtretur in ea, quod ſoluat eam ex genere myrobalanorum, & violæ. Et ſi eſt phlegmatica oportet vt adminiſtretur quod ſoluat eam in primis aliquid

quid

quid, in quo ſit virtus turbit. Et ſi eſt melancholia, oportet vt adminiſtretur in ea aliquid in primis in quo ſit virtus polypodij, & epithymi, & ſimilium. Et ſcias quod aqua caſei eſt bonum vehiculum ei: quod adminiſtratur de virtutibus prædictis: & fortaſſe confert adminiſtratio eius ſolius quando eſt caliditas violenta, & geleniabin quidem, & aqua eius colata à decoctione ſua forti eſt loco ipſius: proprie cum eſt in ſtomacho debilitas: aut eſt illud quod vincit humor frigidus. Et vomitus iterum, & proprie ante cibum, & poſt cibum eſt conuenientior etiam: & proprie in die paroxyſmi, & ante paroxyſmum: & proprie quando melancholia eſt phlegmatica eſt de rebus iuuantibus in ea: & non in princio tantum, immo & in omni hora. Oportet ergo vt non laboretur in principio, & in principijs digeſtionis vſq; ad aduentum complementi digeſtionis, & fiat euacuatio ſuperfluitatũ cum eo quod non calefacit cum fortitudine, neque cum eo quod exiccat cum fortitudine ex medicina, & dimiſſione ciborum, neq; cum eo quod debilitat ex ſolutio-

ne ventris : neq; iterum cum eo quod debilitat in principio ex ſubtiliatione regiminis. Et ſcias quod quando incipit quartana in æſtate, aut hyeme, tunc oportet vt in potu detur in primis de aqua hordei, & ſecaniabim, vt aperiat vias oppilatas propter prouocationem, & conſumatur velociter: & illud eſt poſt periodum antecedentem tribus horis, aut quatuor. Et cum accidit quartana in hyeme, tunc eſt curandum cum facilitate, & non eſt modus vt dentur in potu trochiſci. Et ſcias quod res frigidæ, & humidæ facilis digeſtionis, boni chymi ſunt conuenientes huic ægritudini ex parte febris, & ex parte ſunt contrariæ vni duarum qualitatum melancholiæ, quæ eſt ſiccitas, quare oportet vt adminiſtrentur iterum, vbi non timetur nocumentum digeſtionis: aut ſit eius quantitas, ex qua non timeatur nocumentum in digeſtione: aut miſceatur cum eis aliquid quod earũ frigiditatẽ temperet, & non minuat earũ humiditatẽ: & iſtę ſunt res calidæ cum æqualitate. Et alienetur omne frigidum, & ſiccũ. Et res humidę, & frigidæ huic ægritudini conuenien-

tes ſunt ſicut endiuia, & lactuca, & melon, & perſica quandoq; Et non oportet vt deuitentur huiuſmodi, niſi aut propter vehementiam frigiditatis, & eſt illud inuentum ſicut in lactuca, & non eſt inuentum ſicut in melone dulci: aut propter vehementiam prouocationis perducentis ad ingroſſationem ſanguinis, & illud eſt inuentum in melone dulci: aut propterea quia præparata ſunt ei, quod permiſceat ad putredinẽ: & eſt illud inuentum in perſicis: & oportet vt obſerues huiuſmodi. Cibi vero calidi cum æqualitate, cum additione in humiditate ſunt iuuantes valde: & proprie cũ volunt æquationẽ caliditatis eorũ, vbi nõ diligitur vt per ea fiat iuuamentũ ad digeſtionẽ cũ frigidis, & humidis, ſicut cõmiſtio ficuũ cũ endiuia Et nõ eſt malũ in primis ſumere ea in quibus eſt ſalſedo, & acredo, & inciſio, cum non timetur incrementum caliditatis: In fine autem ægrituudinis non eſt excuſatio illius. Et trochiſci de abſinthio iuuatiui ſunt vſque ad finem ægritudinis. Et de illis quibus fit iuuamentum eſt ſeſſio in aqua calida dulci ante cibum omni

omni die: & balneatio quæ humectat, & non facit ſudare, neq; excitat caliditatem, & continuatio delitiarum, & quietis, & abhorrere exercitium, & motus corporeos, & animales. Et omnes iſtæ febres indigent humectantibus: & diuerſificantur in quantitate infrigidationis, & calefactionis. Et neceſſitas ſua, qua indigent exiccatiuis, eſt propter illud quod eſt in eis de virtute inciſionis, & abſterſionis, & ſolutionis, & non propter exiccationem. Et oportet vt obſeruetur ſtomachus cum emplaſtris bonis, confortantibus, quæ ſunt inter virtutem caliditatis, & ſubtilitatem eius; ſecundum quod exigit diſpoſitio: Et obſeruentur ſplen, & hepar, & regantur, vt non indurentur, & apoſtementur. Et fortaſſe eſt neceſſarium ad prouocandum vomitum vti aqua raphani cum ſemine ſuo, quæ miſceantur cum ſyrupo acetoſo. Et fortaſſe iuuatur cum anteceſſione commeſtionis ſiclæ, & eius quod ſalitum eſt de piſcibus, & ſinapis, & his ſimilium ante ipſum. Et adiuuatur poſt illud cum potu aquæ multæ. deinde fiat ſucceſſio cum ſyrupo acetoſo, &

euo-

euomat. Et de illis quæ conferunt ei eſt vt ſumat ipſum in die paroxyſmi: deinde euomat ſuper ipſum. Et ſecuritatem facit à nocumento frigoris, & rigoris, & acuitatis febris, ſi ſumat allia, & mel, & bibat ſyrupum acetoſum melli num, & impleatur cibo: deinde ſumat aquam calidam & euomat. Cum ergo conſumitur paroxyſmus, cœnet rem paruam, & balneetur in mane: & ſi ſumat ante paroxyſmum v. horis cibum, vt euomat, fortaſſe iuuabit illud, licet non euomat totum. Et vomitus ante paroxyſmum quicunq; humor ſit, aut alleuiat paroxyſmum, aut eradicat ipſum. Et de regimine bono eſt quod ieiunet in die paroxyſmi, ſi non eſt quod prohibeat: & non ſumat cibum, donec conſumatur paroxyſmus. Et ingrediatur balneum die ſecundo, ſiquidem fuerit digeſtio ſecundum deſcriptionem: & ſi non fuerit digeſtio, non fiat in eo niſi effuſio aquæ calidæ quantitate qua delectat corpus, & humectat, minus quam vt perueniat ad hoc, vt moueatur ex ea humor. Et in die tertio adminiſtretur vomitus propter illud quod ſuperfluit de cibo, & quod

Quod reſoluit, vel ſubtiliat, vt balneum: quamuis oporteat vt adminiſtretur vomitus in die paroxyſmi iterum. Quod ſi melancholia fuerit ſanguinea, iuuabitur cum phlebotomia ex baſilica, deinde per euacuationem ſubtilem cum eo, in quo ponuntur de mundificantibus ſanguinem, ſicut virtutes ſuchaha, & bedeoard, & polypodii, & fumiterræ, & myrobalanorum kebulorum: & hoc quidem genus velociter recipit curationem. Et ſi fuerit melancholia cholerica, tunc tibi ineſt vt adminiſtres infrigidationem, & humectationem vltimas ex medicinis, & cibis: Et adminiſtra aquam temperatam ſedendo in ea, & abluendo: Et fiat lenificatio naturæ in principio cum eis, quæ ſunt ſicut illud quod fit ex violis, & quod fit ex aqua caſei cum virtute polypodii: aut ſyrupus acetoſus cum epithymo, & ſyrupus roſatus, & aqua lubleb, & caſia fiſtu. At vero ſolutio eius integra ſperatur poſt xx. dies, quoniam digeſtio apparet in eo, ſcilicet quando materia eſt melancholia cholerica: deinde fiat gra-

datio

datio ad illud quod ſubtiliat, & incidit. Et ſi neceſſaria eſt rectificatio ſtomachi, tunc fiat cum inunctionibus, & oleis, & epithematibus, quæ non pertranſeant virtutem chamæmillæ, & abſinthii, et meliloti, et ſimilium. Et ieiunium plurimum etiam in die periodi, & quandoque eſt ex eis, quæ non conueniunt ei. Et ſi ſit vt in die periodi ſufficiat eis de cibo parum modicum. Et de mundificatiuis iuuantibus ſunt ea, in quibus eſt decoctio myrobala. et epithymi, et ſene in ſyrupo acetoſo, in quo decoctæ ſunt violæ. Et fortaſſe ſumitur in potu aſſa in ieiunio proprie in die paroxyſmi, et euomat ipſam, ſi nauſeat cum ea anima eius. Et ſi fuerit melãcholia phlegmatica properet ad geleniabin mellinum cum aqua apii, et fœniculi, et ſimilium. Et ſi neceſſaria fuerit lenificatio, miſceatur cum eo in principio virtus ſolutiua phlegmatis, de virtutibus turbit, et polypodii: et fiat gradatio pauca ad virtutem agarici: Et fiat vt vomat cum ſyrupo acetoſo mellino de ſeminibus, et his ſimilibus, vſquequo incipiat dige-

digeri. Et ſit vaporatio ſtomachi, & eius emplaſtratio cum eo quod eſt fortius: ita vt cum dactylis, & ficubus, & ſimilibus: Et ſimiliter inunge ipſum cum oleis calidis, perueniendo vſq; ad oleum de coſto. Et fortaſſe eſt neceſſarium in eo prouocare vomitum cum ſyrupo acetoſo. & ſit in eo virtus ſinapis, & ellebori albi: immo quandoque eſt neceſſarium vt in potu detur elle borus cum diſpoſitione ſua, cum non timetur diſpoſitio debilitatis virtutis. Et ſi fuerit melancholia melancholica pura de genere fæcis ſanguinis, tunc rectificatur ſolutio eius in primis cum aqua lubleb, & penidijs: & eſt conueniens adminiſtratio geleniabin mellini, & ſuccharini. Et in fine eius euacuetur cum eis, quæ ſunt ſicut decoctio myrobalanorum citrinorum, & nigrorum, & fumiterræ, & paſſularum. Cum ergo ægritudo digeſta eſt, tunc bonum eſt phlebotomare ex baſilica. Et adminiſtretur vomitus ſuper cibum cum fortitudine: aut leuiter, ſecundum horam, & neceſſitatem. Et oportet vt aſſiduet ipſum, quoniam

niam eſt radix. Et euacua cum medicinis, & clyſteribus fortibus: Et medicinæ quæ adminiſtrantur in huiuſmodi hora ſunt epithymum, & polypodium, & agaricum, & ſtichados, & lapis armenus, & lapis lazuli abluti, & non abluti, & ſuccus foliorum centaureæ cum ſyrupo mellino. Et fortaſſe neceſſarius eſt elleborus niger, & fortaſſe ſufficit in cholerica ſeno, & fumus terræ cum epithymo, in ſyrupo acetoſo. Deinde habeas conſilium tunc apud euacuationẽ, & da in potu phlegmaticæ, & melancholicæ ex ea theriacam, & mithridatum, & medicamen de aſſa, & ſulfur, & piper ſolum bibatur in aqua. Et de illis eſt ſinapis, quæ adminiſtretur non aſſidue, immo in omnibus tribus diebus: & in primis, & ante illud in ſpatio longiore: & ſimiliter diapepereon, & ſimilia illi de electuarijs. Et non feſtines cum aliquo horum ante digeſtionem: nam ſi tu dederis in potu theriacam, & ſimilia illi in primis, compones quartanam cum quartana: & fortaſſe attrahes ægritudines alias, & proprie in hyeme. Et in fine eius ſi neceſſaria fuerit phlebo-

tomia,

dicũ capparis, et granorũ alben, et ſem. fœniculi omniũ ana drac. iiii. conficiãtur cum aqua apii, et fiant trochiſci, et dẽtur in potu cum aqua fœniculi, et endiuiæ, et cuſcutę: et hæc quidem medicina iuuatiua eſt modis pluribus. Et quando materia fuerit digeſta, tunc fac iſtud. Recip. myrrhæ drach. xv. ſpicæ, drach. xiii. agarici, coſti, ſumitatum ſquinanthi omnium ana drach. v. petroſelini drach. xv. aniſi. drach. x. conficiantur cum vino antiquo, aut melle, & zinzibere. Et quãdoq; dabis in potu in fine, et conualeſcentibus, et apud paucitatem nocumenti in ea, et multitudinem caliditatis cum ſubtiliatione materiæ medicinam huiuſmodi. Recip. ſeminis hyuſquiami albi, mandragoræ amborum ana ſiliquã i. et aſſæ circiter tertiam fabę vnius. Et de hoc genere eſt vt ſumantur iterum calamenthi domeſtici aure. iiii. et ſeminis vrticæ aure. xx. et epithymi aure. i. fiant trochiſci parui valde, et ſit doſis drach. i. Et ex eis quæ bona ſunt eis, eſt vt adminiſtretur poſt apparitionem digeſtionis vſque ad finem eius iſtud. Sumatur paſſularum de-

ſemi,

ſemi, & paſſularum alheruy, & allij ſylueſtris, & myrti recentis omnium ana pars i. & decoquantur in aqua dulci poſtquam infuſa ſunt in ea, deinde bulliant exquiſite, & coletur, & detur de ea vnc. i. Et iterum ſeminis apij, & aniſi, & cordumeni, omnium ana drach. v. origani ſylueſtris, eupatorij omnium ana drach. vij. ameos drach. iiij. ſuchaha drach. iij. paſſularum drach. x. decoquantur in tribus libris aquæ vſquequo redeat ad lib. i. Et de illis quæ bona ſunt eis eſt, vt ſumantur ameos, ſpicæ, & calamenthi omnium ana drach. x. & carui, & aniſi amborum ana drach. vij. & aſſæ pondus drach. ʒv. & zinziberis pondus drach. iiij. & caſiæ pondus drach. iij. conficiantur cum ſufficientia mellis. Et ſit doſis eius pondus drach. i. cum aqua apij, & fœniculi, et trochiſci huiuſmodi. Recipe ſucci eupatorij drach. x. ſcolopendriæ, ſpodij, fœniculi, ſpicæ, croci, omnium ana drach. v. laccæ, & reubarbari omnium ana drach. iij. ſeminis cucumeris, & ſeminis portulacæ omnium ana drach. vi. fiant trachiſci cum aqua apij, et ſumantur in potu cum

ſyrupo

ſyrupo acetoſo. Et iterum ad phlegmaticam. Myrrhæ drach. v. et tertiam, croci, petroſelini amborum ana drac. v. ſpicæ drach. iiij. ſ. caſtorei drach. iii. aniſi drach. iii. ſ. ſeminis apii, et karui amborum ana drach. iiii. amomi, corticum caſiæ, ſtoracis omnium ana drach. ii. et tertiam, ſiſeleos, Adriani confectionis omnium ana drach. 1. et tertias duas. Et quando vehemens fit rigor, eſt vomitus cum aqua tepida, et ſyrupo acetoſo ad illud iuuatiuum. Quod ſi virtutes eius non obediunt, tunc fortifica eas cum eis, quorum rememoratio præceſſit ſecundum horam. Et fiat vaporatio cum embroca, in qua decocta ſunt ſceha, et chamæmilla, et ſimilia homine cooperto cum pannis laneis aggregantibus calefactionem.

C A P. L X V I.

Rememoratio ſolutiuorum, quibus indigent poſt digeſtionem.

KEbulorum drach. vi. epithymi, abſinthii amborum ana drach. v. myrobalanorum citrinorum, ſucci eupatorii, emblici omnium ana drach. iiii. ſeminis apii, et aniſi, ſeminis fœniculi

niculi omnium ana drach.ii. fiat ex eis decoctio, et ſoluatur cum eo cum facilitate. Aut ſumatur abſinthii pondus drach. x. myrobalanorum kebulorum, et epithymi omnium ana drac. viii. et fumiterræ pondus drach. vii. et ſuchaha, et centaureæ maioris amborum ana pondus drach. vi. eupatorii, et radicis ſquinanthi amborum ana pondus drach. v. decoquantur cum quinq; libris aquæ, donec redeat ad lib.i. Pilulæ leues, quæ quando adminiſtrantur in omnibus quinq; diebus ſemel, ſunt iuuantes in ea, et ſunt expertæ. Recip. epithymi, & turbit amborum ana drach. x. carui, aniſi amborum ana drach. vii. ameos drach. viii. ſeminis apii, & fœniculi amborum ana drach. iij. polypodij drach.vi. agarici albi, quod facile teritur drach. viii. ſalis indi drach. v. hieræ picræ drach. xv. fiant pilulæ cum aqua mentæ: & ſit doſis drach. i. ſ. Et cum materia eſt phlegmatica, conferunt iſtæ pilulæ. Recip. epithymi, agarici, ameos omnium ana drach. viii. ſeminis apii, aniſi, fœniculi omnium ana drach. iii. ſalis naptici drach. v. hieræ picræ, turbit

ambo-

amborum ana pondus drach. x. conficiantur pilulæ, & ſit doſis pondus drach. ii. ſ. Et quando eſt cum dolore ſplenis iuuatur hoc medicamine, & ſoluit eum cum facilitate. Recip. ſcolopendriæ drac. xv. agaricici drac. xij. myrobal. nigrorum, hieræ ana drach. x. Kebulorum, abſinthij omnium ana drach. viij. ſuchaha, bedeoard, chamæpityos, ſucci eupatorij omnium ana drach. vij. fructus tamariſci, radicum capparorum amborum ana drac. v. ſ. ſemi. apij, aniſi, ſeminis fœniculi omnium ana drach. iii. fiat confectio, aut pilulæ.

CAP. LXVIII.

Cibatio patientium quartanam.

REctius eſt vt inclinetur regimen eorum in primis ſeptimanis vſq; ad tres ſeptimanas ad ſubtiliationem quandam, præter quod deſtuat virtutem: & illud eſt, vt abſtineant à carne, & alzumet: hoc enim minorat eorum materias, & eſt leue ſuper eos: & abbreuiat ſpatium ægritudinis eorum. Et poſt illud neceſſarium eſt virtutem viuificare cum eis, quæ ſunt ſicut piſces alradragi, & oua ſorbilia, & pulli, &

altheiugi. Cum ergo peruenit ad tempus, in quo ſequuntur in ea alzumet, & non minoratur ægritudo, tunc neceſſarium eſt cuſtodire virtutem, & cibare cum eo quod eſt fortius ex carnibus gallinarum, & pullorum, & arietum, & hœdorum, & auium mollis carnis, ſicut ſunt pulli, & alduragi, & piſces boni, qui non ſunt magni. Et ſcias, quod conditio in eo, ex quo cibatur habens quartanam, eſt quod ſit aggregans proprietates, quarum vna eſt vt non ſit crudum, immo reſoluens cruditatem, quam facit accidere melancholia. Et ſecunda eſt vt non ſit groſſum, immo ſubtilians groſſum. Et tertia eſt, vt non ſit conſtrictiuum, immo ſoluens ventrem. Et quarta vt ſit ſanguis ex eo generatus laudabilis. Et plurimum quidem eſt in ea illud, quod habet caliditatem, & humiditatem. Et tu iam ſciuiſti quomodo cibetur ante paroxyſmum, & per quot horas, & quare fit illud. Et ſciuiſti iterum, quod quandoq; neceſſarius eſt cibus in paroxyſmo, & in proximo eius propter cauſam prædictam. Verum rectius eſt vt eueniat febris ventre

vacuo,

vacuo, vt non occupetur natura cum materia alia: niſi cum materia ægritudinis, donec expellat eam. Et vinum clarum ſubtile album eſt iuuatiuum.

CAP. LXIX.

Cura quartanæ continuæ.

DIſpoſitio huius febris eſt, ſecundum quod enunciauimus ante ipſam. Et canon in ea eſt homogeneus canoni quartanæ interpolatæ: & non diuerſificatur ab ea niſi in rebus paucis. De illis eſt, quod declinatio in illa ad æqualitatem in calefacientibus, & ad infrigidationem in hac eſt melior propter adhærentiam febris: quare oportet vt adminiſtrent in curatione eius ea, quæ ſunt ſicut geleniabin, & ſyrupus acetoſus cum ſeminibus, & aqua de radicibus æqualis: & ſuppoſitoria cum melle. Et de illis eſt, quod phlebotomia in hac eſt magis neceſſaria, quoniam materia eſt comprehenſa in venis. Et de iſtis eſt, quod licentia in carnibus in hac ægritudine eſt minor, ideo caue hoc.

CAP. LXX.

De febre ſextana, & ſeptena, & ſimilibus illis.

HÆc nominatur phitanos: & quidã nominãt huiuſmodi febres reuolubiles. Iſtæ generantur ex materia homogenea materiei quartanæ, ſed eſt minor, & groſſior. Et plurimum quidem fiunt ex melancholia phlegmatica. Sextanam autem, & ſeptenam, & quæ ſunt poſt illas Hipp. dixit: & Gal. dixit. Ego non vidi in vita mea aliquam ex eis, immo neq; vidi quintanam apparentem fortiter, & neq; eſt febris niſi quaſi occulta. Inquit, & non eſt longinquum quin ſit cauſa in ſeptena huiuſmodi, & nouena regimen, quod quando adminiſtratur, & procedit ſuper ipſum, facit febrem. Et cum reiteratur facit neſſario in huiuſmodi hora illam febrem, & ſi dimitteretur, & rectificaretur, non faceret. Eſt ergo cauſa in periodis eius, & in ipſius iterationibus reiteratio regiminis: & periodi eius non ſunt periodi materiæ, quæ effundatur, & eius reditiones. Inquit, oportet ergo vt obſer-

uetur

uetur in experientia huius ægritudinis hæc intentio, ita vt non accidat error: quamuis Gal. ſit quaſi negans aduentum harum febrium, & quaſi quod ſit neceſſarium vt non ſit huiuſmodi febris alia radix. Verum Hipp. iam verificauit ſermonem in inuentione ſeptenæ, & nouenæ, & non eſt illud manifeſtum mirabile, neq; manifeſtæ impoſſibilitatis, ita vt ſit neceſſarium redire in eo ad manifeſtandum. Et ſermones quidem quos locutus eſt Hipp. in ca. harum febrium ſunt, quod ſeptena eſt prolixa, & non eſt mortifera. & nouena eſt longior ea, & non eſt mortifera. Et dixit, quod quintana eſt deterior febrium, quoniam fit ante phthiſim, & poſt ipſam. Et dixit Gal. in ea ſicut ſcitis. Et ego quidem opinor huic ſermoni modum quendam: & eſt vt per phthiſim intelligatur hectica: & ſit ſermo eius quintana ſubiectum propoſitionis indefinitæ non ſignificantis communitatē: ergo eſt quaſi dicat, quod de quintana eſt vna ſpecies deterior febriū: quoniā ipſa eſt ante hecticā, & poſt eam, & eſt ſignificatio ſermonis eius hæc, quod

cum febres prolongantur, & læſionem fecerint, & fuerint permiſtæ, & diuerſæ, perueniunt plurimum ad inflammandum membra principalia, & ad hecticam: & de proprietate harum febrium eſt, vt ſtent in fine ſuo ſecundum ordinem vnum. Et plurimum illius ſuper quartanam. Et iam teſtificati ſumus eam quintanam, verum ipſa perducit ad quartanam quando in humoribus eſt exuberatio, & in humiditatibus multitudo. Cumq; liquefactio iam multiplicatur, & euacuationes ſenſatæ, & inſenſatæ frequentes fiunt, non remanet in humoribus cinereitas, niſi illud quod minus eſt, & groſſius, & illud facit eſſe neceſſarium vt ſit paroxyſmus tardior: & fiat illa, quæ fuit quartana, quintana. Et in huiuſmodi quidem diſpoſitione fortaſſe erit corpus præparatum vt inflammetur, & fiat hectica. Et iterum hectica quando antecedit, non eſt longinquum quin faciat accidere in humoribus cinereitatem quandam propter paruitatem ſuam, vel paucitatem ſuam in poſtremis hecticæ: & accidit illi cinereitati putredo, quare accidit

dit febris: & iam deſtruxit febris hectica corpus: eſt ergo mala ex hoc, quod ipſa eſt ſignum aduſtionis humoris, de quo non remanſit niſi parum: & ſit aduſtius parum: & ex hoc, quod ipſa eſt cauſa additionis febris, & duplicationis eius. Et non oportet vt negentur ægritudines, quas non contingit videre in tempore quodam, & quadam regione: nam hoc genus non comprehenditur per multitudinem. Neq; iterum oportet vt dicatur, quod ſi eſt quintana, tunc neceſſe eſt vt ſit materia quinta: nam melancholia generat quintanam, non propter hoc ipſum, quod ipſa eſt melancholia, immo propterea quod ipſa eſt pauca, groſſa. Et iam non eſt longuinquum, quin ſit in quibuſdam corporibus melancholia groſſa, pauca, cui accidit putredo. Et non conuenit alicui vt dicat poſſibile eſt in phlegmate, vt fiant ei paroxyſmi alij, quando ingroſſatur, & minoratur: quoniam conceſſio eſt res ampla: & raro fit poſſibile, vt neceſſario conſequatur eius contradictio. Amplius non eſt diſpoſitio in conceſſione eius, quod nunquam videtur, &

non auditur, neq; de quo teſtificatur experimentator, aut ſapiens, ſicut conceſſio eius, quod teſtificatur qualis Hipp. Et iam retulit mihi fidelis quidam ſe vidiſſe nouenam. Quintanam vero nos multoties vidimus: & non cogimur propter hoc dicere, quod illic ſit humor alius.

CAP. LXXI.
Cura ſpecierum huius febris.

APpropinquat huius febris cura curæ quartanæ phlegmaticæ: & indigetur in curatione eius ſuperfluo ieiunio: ſubtiliatione cibi, & regiminis, ſomno digerente, vt reſoluatur per illud materia groſſa, & digeratur. Et iterũ indiget ingroſſatione regiminis, vt nõ deſtruatur in eo virtus: & sũt iſta duo ſicut duo contraria. Et propterea, quod febres iſtæ non faciunt accidere læſionem virtutis, non curamus, ſi ſubtiliemus regimen, & faciamus ægrum vti ieiunio vno tempore, & ſuccurrimus illi ſicut oſtendimus, ita vt cibemus cum eo cuius bonum eſt nutrimẽtum, & velox ſit, & multiplicatur: &

in quo non eſt ingroſſatio materiei, neq; additio in ea. Et de curationibus magis cōferētibus ad illud eſt vomitus cum elleboro,& ſemine raphani,& raphano, in quo ſit virtus ellebori,& ſemine attriplicis, nuce vomica, & euacuatio cū hieris. Et poſt illud adminiſtratio theriacæ, & eis ſimilium. Et cōfert tunc ſudatio cum medicinis, & cum balneo calido, abſq; adminiſtratione aquæ, & abſq; adminiſtratione humectantium.

TRACTAT. III.

DE HECTICA.

CAP. I.

IAm ſciuiſti, quod in membris ſunt humiditates diuerſarum ſpecierum, de quibus ſunt humiditates præparatę ad nutriendum, & humectandum iuncturas. De illis ergo eſt illud, quod eſt repoſitum in venis: & de illis eſt illud, quod eſt ſparſum in membris ſicut ros. Et iſtæ ſunt duæ diuiſiones, & prima earum eſt materia febris putredinis, & febris ebullitionis, ſicut ſciuiſti, cum nutrimentum non totum expandatur quando eſt immo remanet de eo illud, quod eſt in ſemita expandendi, & remanet quod eſt in ſemita recondendi. Et de

illis ſunt humiditates proximi tẽporis coagulationi: & ſunt humiditates, quæ fiunt actu nutrimentum, ſcilicet attractæ ad locum, quæ ſunt loco eius, quod eſt de eo reſolutum: & fiunt additio ſimilis illi: veruntamen tempus curſus earum propinquum eſt: quare ſunt non coagulatæ. Et de eis ſunt humiditates, cum quibus continuantur partes membrorum ſimilium partium à principio creationis: & per ipſarum deſtructionem perueniunt ad ſeparationem. Et ſimilitudo humiditatum primarum eſt oleum lucernæ effuſum in lucerna. Et ſimilitudo ſecundarum eſt oleum imbibitum in corpore lychnij. Et ſimilitudo tertiæ humiditatis eſt humiditas qua continuantur partes cotti, de quo factus eſt lychnius. Et cum inflammantur membra radicalia, & proprie cor, eſt illud ipſa ægritudo, quę eſt hectica ſecundum quod ſciuiſti. Et caliditas quidem hepatis quandoq; perducit ad hecticam: verum non eſt ipſa hectica, immo hectica eſt illa, quę eſt cauſa cordis: & ſimiliter eſt diſpoſitio pulmonis, & ſtomachi. Verum dum ipſa permanet finiendo humiditates

digeſtionis primę membrorum, & proprie cordis, ſicut finit candela oleum infuſum in lucerna, tunc eſt gradus primus appropriatus nomine generis, quod eſt hectica: & græce hecticos, cũ non habeat in ſpeciebus ſuis nomen. Et cum finit humiditates, quæ ſunt diuiſionis primæ, & incipit reſoluere humiditates, quæ ſunt diuiſionis ſecundæ, & finire eas, ſicut finit flamma oleum euacuatum in lucerna, & incipit finire imbibitum in corpus lychnii, erit gradus ſecundus, & nominatur debul, & maraſmus, & habet latitudinem, & principium, & medium, & ſtatum. Amplius non ſanatur ille, qui conſequitur ſtatum † [aldubul,] & parum recipit curationem, niſi Deus velit: & proprie quando peruenit ad hoc, vt caro conſumatur vel liquefiat. Cum ergo finiuntur iſtæ, & incipit finire humiditates, quæ ſunt diuiſionis tertiæ, ſicut incipit flamma adurere corpus lychnii, & humiditates eius radicales, eſt ægritudo gradus tertii, & nominatur almefetet, & ryhas græce. Et hæc quidem ægritudo eſt ex febribus, quæ nõ habent paroxyſmos,

neq;horas paroxyſmorum. Et quidam dixerũt: febres hecticæ aut pẽdent cum humiditatibus propinqui temporis cũ coagu latione. Aut cũ eis, quæ sũt ſicut caro. Aut cũ mẽbris radicalibus duris, ſicut sũt oſſa, & nerui. Et ſi ex ſermone iſto intelligitur, quod pendent ſecundũ ſemitam, quod finiunt quod in eis eſt de humiditate radicali cõtinuata cum eis, erit hæc: & intentio prima æqualis, ſeu vnum, & idem, & ſi ſignificat, quod primum, quod finit hectica eſt humiditas propinqui temporis cum coagulatione, non erit ſermo ſanus. Et hectica quidem quandoq; accidit poſt febrem ephimeram. Et quandoq; accidit poſt febres putridas: & apoſtematum. Et longinquum eſt vt accidat hectica incipiendo: quare ſunt mẽbra radicalia iã inflãmata, & non inflãmatur humor, neq; ſpiritus ante illud: immo oportet vt caleſiãt illa in primis, & deinde ſecundũ proceſſionẽ dierũ caleſiant mẽbra radicalia, vel principalia, niſi accidat cauſa fortis valde. Et cauſa quidem vna quandoque eſt cauſa febris hecticæ: & quandoque eſt cauſa febris ephimerę, ſecundum vehemen-

tiam

tiam ſuſpenſionis, vel dependentiæ ipſius, & debilitatem ſuſpenſionis, vel dependentiæ ſuæ ſicut ignis: nam ipſe obuiat lignis ſecundum duos modos, quorum vnus eſt ſecundum modum, quo calefacit ea, & facit ex eis euaporationem: & ſecundus eſt ſecundum ſemitam inflammationis. Et febris quidem putredinis & apoſtematis permutatur multoties ad hecticam propter vehementiam febris, & vehementiam ſubtiliationis cibi in ea, & prohibitionem aquæ frigidæ, & paucitatem obſeruationis lateris cordis cum vnctionibus, & emplaſtris, & epithematibus, & proprie in ægritudinibus membrorum vicinorum cordi, ſicut diaphragmatis. Et multoties facit cadere in eã neceſſitas medicorũ propter caſum virtutis, & frequentiam syncopis ad dandum in potu vinum, & aquã carnis, & medicinam de muſcho, & his ſimilia. Et quandoq; componitur hectica cum febribus putredinis, & apoſtematum. Et hectica quidem in principio rei eſt difficilis cognitionis, & facilis curationis. Et in fine ſui eſt facilis cognitionis, & difficilis curationis.

nis. Et finis † [aldubul], non recipit curationem penitus.

CAP. II.

Signa.

PVlſus quidem eſt minutus, durus, frequens, debilis, fixus ſecundum diſpoſitionem vnam. In tactu vero eorum eſt illud, quod ſentitur de caliditate minus caliditate ſynochi, & ei ſimilium inflammatarum in materia: & in principio dum tangitur eſt magis ſuauis: & cum remanet ſuper eum manus hora vna apparet cum fortitudine, & mordicatione, & non ceſſat augmentari: & eſt calidius quod eſt in eo locus venarum, & arteriarum. Et eſt eorum caliditas ſimilis, non enim minuitur, verum ipſa quando ſuperuenit ei cibus, augmentatur velociter: & fit fortis pulſus valde, & incipit magnificari: & propter illud accidit ignorantibus medicorum, quod prohibent eis cibum propter illud, quod accidit eis de eo ex accidentibus, quare perdunt eos, ſicut augmentatur flamma propter iniectionem olei, & frixio ſartaginis cum effunditur aqua ſuper eam. Et iſtæ quidem ſignifica-

tiones

tiones eius ſunt fortes. Et cibus in reliquis quidem febribus proculdubio non incendit hac incenſione, ſicut inuenitur huic: quamuis neceſſario facit diuerſitatē per motus naturæ:& hęc inflammatio non eſt ſicut incenſio reliquarum febrium poſt coarctationem, neq; ſecundum periodos notos, immo cum comedunt, & in quacunq; hora ſit. Et eſt habens ægritudinem non vehementer diſcernens illud, quod eſt in eodem de caliditate, quoniam facta eſt complexio membro conueniens: & iam ſciuiſti in libro .1. qualitatem diſpoſitionis in huiuſmodi: verum ipſa apparet apud ſuſceptionem alicuius ciborum propter exacerbationem ſuam. Et de ſignificationibus permutationis febris ephimeræ ad febrem hecticam eſt vehementia fortitudinis caliditatis in iii. valde: nam ſecundum plurimum incipit febris poſt xii. horas declinare. Cum ergo pertranſit febris xii. horas, & non apparent ſigna declinationis, immo continuatur vſq; ad tertiam omni die, & ſit fortis: tunc illa eſt hectica. Et de ſignificationibus compoſitionis hecticæ cum febribus putre-

dinis

dinis eſt remanſio caliditatis ſiccæ poſt finem declinationis, & poſt ſudorem exuberantem: & additio in arefactione, & extenuatione, ſecundum illud quod facit neceſſarium illa ægritudo: & vnctuoſitas in vrina, & egeſtione. Et ſi fuerit hectica apparens, & alia occulta, tunc ſignificat ipſam coarctatio accidens in paroxyſmis: huiuſmodi enim non eſt inuentum in hectica omnino. Et ſcias, quod quandoq; incipit hectica retenta cum ſtomacho, quare corrumpit complexionem hepatis per vicinitatem.

CAP. III.
Signa [aldubul] i. maraſmi.

SIgna vero aldubul ſunt, quod quando febris expellitur, vel permutatur ad aldubul, vehemens fit durities pulſus, & eius debilitas, & paruitas ipſius, & eius frequentia: & propriè quando cauſa caſus in hecticam eſt apoſtema, quod non reſoluitur: nã illud, ſcilicet frequẽtia additur valde, & ſimiliter velocitas: & fit pulſus eius de genere eius, qui nominatur cauda muris.

Quod

Quod ſi fuerit ex potu calidi vini, erit loco caudæ muris ſimilis acui magnæ, & non erunt accidentia aldebul vehementia valde; non enim dat ei ſpatium vſq; ad huiuſmodi. Et apparent in vrina vnctuoſitas, & petala, & incipit oculus profundari. Cum ergo aldubul peruenit ad ſtatum, fit fortior profundatio amborum oculorum: & multiplicatur lippitudo ſicca, & creſcunt extremitates oſſium omnis membri: & in facie: & planantur tempora: & tenditur cutis frontis: & deſtruitur color cutis: & fit quaſi ſit ſuper eam puluis quidam, & aduſtio ſolis: & perducit ad grauedinem eleuandi ſupercilia: & fit oculus ſomnolentus, & clauſus abſq; ſomno, & ſubtiliatur naſus, & elongantur pili, & apparent pediculi: & videtur venter iam minorari, & adhærere cum dorſo, quaſi ſit cutis ſicca, quæ iam attracta eſt: & attrahitur cum ea cutis pectoris. Cum ergo curuantur vngues, & arcuantur, tunc iam venit ad ſtatum: & incipit almefetet, & cum peruenerit in almefetet liqueſiunt cartilagines.

CAP.

CAP. IV.

Cura hecticæ.

INtentio in curatione febris hecticę eſt infrigidatio, & humectatio. Et vnaquæquæ earum completur cum approximatione ſuarum cauſarum, & expulſione cauſarum ſui contrarij. Et fortaſſe eſt cauſa vnius earum cauſa contrarij alterius: ſicut cauſa infrigidationis. ipſa enim quandoq; eſt cauſa exiccationis, quæ eſt contraria humectationi: ſicut infrigidatio cum trochiſcis camphoratis, & illis, quæ ſunt ex ſpodio, & his ſimilibus. Et fortaſſe humectatio iterum eſt cauſa calefactionis, quæ contraria eſt infrigidationi, ſicut vinum: nam ipſum humectat, ſed calefacit: quare oportet vt obſeruetur illud. Et ſi neceſſitas vocat ad fortem infrigidationem, non erit niſi cum re, cui, coniungitur, aut quam præcedit, aut cui ſuccedit res in qua eſt virtus humectationis. Et ſimiliter cum vocat neceſſitas ad fortem humectationem velocem in ea, ſicut aqua carnis, & vinum, tunc oportet vt adiungatur ei, aut antecedat eam, aut ſequatur eam illud in quo eſt infrigida-

gidatio. Et ſi fuerit cauſa hecticæ apoſtema, aut læſio in membro, tunc neceſſarium eſt curare ipſum in primis. Et qui diligit componere regimen eius ex diuerſis modis conuenientibus ei, in quo febris ſit vehemens valde, tunc neceſſarium eſt vt incipiat, & det in potu trochiſcos camphoratos, & quæ currunt curſu eorum cum ſyrupo acetoſo diluculo, et in ortu Solis aquam hordei cum cancris, ſi non abhortet eos, aut cum iuleb, aut cum aqua granatorum: & ad miſtione mucilaginis pſylij, ſi non fuerit prohibens aliquid propter ſtomachum, & alia. Et regimen infrigidans eſt per illud, quod ſciuiſti de potibus infrigidantibus, & de oleribus infrigidantibus, & trochiſcis. ſicut trochiſci de camphora, & emplaſtris, & vnctionibus, & his ſimilibus, & infrigidatione aeris eorum, ita quod in hyeme. Si autem non tolerat, alleuietur ſuper ipſum coopertura: infrigidatio nanq; aeris eorum eſt melior res: & ſicut veſtire eum cum ſandalatis, et camphoratis, et facere ipſum odorare illud, in quo ſunt roſæ, et camphora, et ſandali, et fructus frigidi,

gidi,

gidi, et alſaheſefran, & liliũ aſperſũ cũ aqua roſata : et ſit alienatio ſudoris et balnei. Et oportet vt non prolongetur retentio emplaſtrorum infrigidantium valde ſuper membra propinqua valde membris anhelitus : fortaſſe enim infert illud anhelitui, et voci nocumentum magnum. Et oportet vt declinet ad quietem, et ſomnum, et tranquillitatem, et gaudium. Et cuſtodiatur æger ab eo, quod facit ipſum iraſci, et quod facit ipſum triſtari, et quod facit ipſum anguſtiari, et à fame, et ſiti longa. Emplaſtra infrigidantia quibus oportet eos vti ſint aromatica, nam ipſa ſunt propinquioris iuuamenti : et proprie ſuper pectus, et quæ ſequuntur ipſum : et ſint infrigidata, et non ſit in eis ſtypticitas. Stypticitas enim cum hoc, quod ipſa facit accidere exiccationem, prohibet virtutem medicinæ profũdari. Et oportet vt aſſiduetur permutatio, vt non remaneat medicamen, quare calefiat, et calefaciat, cum obſeruatione vehementiæ infrigidationis eius : nam cum ipſum infrigidat vehementer, non elongatur quin-

de-

debilitet membrum. Et quando eſt prope membra anhelitus, non eſt longinquum quin impediat diaphragma, & alia ab emiſſione anhelitus cum facilitate. Et de regimine humectante, ſunt cibi facti ex lacte, & fructus, & tinæ, & vnctiones, & emplaſtra, & odoramenta, & caputpurgia, & quies, & tranquillitas: & vt non inferatur ei violentia in fame, aut ſiti.

C A P. V.

Rememoratio medicinarum infrigidantium eos.

ILlæ vero quæ de eis ſunt infrigidantes, aut humectantes, omnes ſunt nutritiuæ: aut vincit in eis nutribilitas: ſicut aqua hordei decocta cum cancris, ex parte cancri. Et oportet vt euellantur extremitates cancrorum ex corporibus eorum, & additamenta eorum, & abluantur cum aqua frigida, & ſale bono, cum cinere vicibus tribus, & ſupra, donec mundificentur, & purgentur à ziheumet ipſorum: deinde decoquantur in aqua hordei, & ſicut aqua lactis vaccini, de quo extractum eſt butyrum: & ſicut ſucci oleorum elixatorũ prædictorum in capitulis febrium acu-

tarum, ſicut mucillago pſylii. In aceto autem eſt vehemens exiccatio, & virtus reſolutionis: quare oportet vt bibatur cum eo quod reſiſtit duabus proprietatibus, ſcilicet per conmiſtionem aquæ multæ: aut cum quibuſdā humectantibus, & lenificantibus. Et proximum quidem eſt, vt lac aſinæ ſit cum humectatione ſua infrigidans, ita vt quidam faciant meliorem infrigidationem eius ſuper infrigidationem lactis vaccini, de quo extractum eſt butyrum: verum ipſum conuenit ei, qui non habet niſi feb. piodicam, neq; materiam, neq; humorem præparatum ad putredinem, & oportet vt caueatur ſpiſſum lac. Et de illis quæ cōferunt eis eſt ſuccharum, & cum times putredinē accidentem ex lacte, tunc ſolue cum facilitate: & ſi timueris calefactionem, tunc abſtine ab eo aliquot diebus, & cura in ea cum trochiſcis, & aquis fructuum, deinde itera lac. Medicinæ vero infrigidantes, quæ non habent humectationē, ſūt ſicut trochiſci noti narrati, ſcilicet trochiſci cāphorati, & trochiſci de dactilis, & ſuccis frigidis, & ſicut trochiſci huiuſmodi. Recip. ſpodij,

boli

boli armeni ana drach. iiii. roſarum drach. vi. ſeminis portulacæ, & citruli, & cucurbitæ, & karabe omnium ana drach. iii. fiant ex eis trochiſci, & ſit doſis pondus drach. ii. & ſunt boni valde. Et iterum alii proximi eis. Recip. arnogloſſæ, amyli, & gummi, & dragaganthi omnium ana drac. iii. boli armeni, ſpodii amborum ana drac. iiii. papaueris drach. v. roſarum, & ſeminis cucurbitæ, & citruli, & portulacæ omnium ana drach. vi. granorum cydoniorum excorticatorum, & ſemi. melonis, & cucumeris omnium ana drac. vii. ſucci liquiritiæ pondus drach. x. conficiantur cum mucilagine pſyllij. Vnctiones vero, et epithemata, et emplaſtra infrigidantia, et odoramenta, et caputpurgia infrigidantia ſunt illa, quæ tu ſcuiſti. Et meliores vnctiones ſunt cum oleo de cucurbita, et de papauere, et nenufare, et alkalef, et violis. Stratus autem infrigidantes, et humectantes ſunt qui ſunt plani valde, corijs aſperſis aqua roſata, aut de lino, de genere eius, quod fit in tabraſten, et ſit impletio eius illud, quod non calefacit, immo ſit de genere lini

pecti-

pectinati, et renouetur aſſidue. Aut ſit ſtratus de corijs, quæ iam ſunt impleta aqua, poſtquam ſint ſuper ea rectificationes, quæ applanent aquam bene, et prohibeāt eius inęqualitatem, vel rotunditatem, et ſint ſtratus prope aquas, et curſus earum, et ſub eis folia arborum frigidarum, et humidarum, ſcilicet de ſalicibus: et ſemper viuæ, et olera humida, et odorifera frigida, ſicut roſæ, et folia arborum frigidarum, et præputia vitis, et his ſimilia.

C A P. V I.

Rememoratio medicinarum humectantium eos.

Illarum quidem quæ ſunt cum infrigidatione rememoratio iam præterijt. Et reſtat nunc conſiderare in qualitate dandi in potu genera lactis, et lac de quo extractum eſt butyrum, et in qualitate adminiſtrationis tinæ, et balnei, et adminiſtratione vnguentorum, oleorum, et epithematum, et reliqui regiminis. Et nos quidem iam docuimus modum dandi in potu genera lactis in capitulo phthyſis, et ſiccitatis ſtomachi, quare oportet vt ſit illud canon. Et non eſt lac poſt lac mu-

lieris ſicut lac aſinæ, poſt ea lac caprarum, cuius paſcua oportet eſſe ex herbis, et oleribus frigidis, humidis, ſicut ſcis: nam ipſum, et proprie lac aſinæ eradicat hecticam, ſi fuerit ei eradicator: et non eſt electio ſuper ipſum, niſi prohibeat putredo accidens, aut expectatio materiei comprehenſæ. Et lac quidem iuuatiuum eſt eis à principio hecticæ vſq; ad finem eius. Et lac mulieris ſugendo ſumptum conuenientius eſt omnibus. Et canon in dando in potu lac de quo extractum eſt butyrum eſt proximus illi iterum. Et melius quidem eſt vt incipias à drach. x. vſq; ad xxx. et quod eſt ſupra eas, ſi fuerit virtus adiuuans. Et tibi ineſt vt commiſceas cum eo aliquid de trochiſcis infrigidantibus. Et tibi ineſt vt addas ſupra ſummam prædictam in potione prima, et poſtrema, ſi fuerit potens virtus ſuper digeſtionem. Tina autem illa eſt melior, quæ eſt tepida, in qua non eſt caliditas multa: et eſt cum hoc cum virtutibus olerum, et herbarum infrigidantium, et humectantim: et non ſit ita vt rorificet, nedum quod ſudare faciat; et non licet

vt

vt vapor tinæ ſit calidus: et ſi non eſſet quod prohiberet adminiſtrationem tinæ frigidæ, non eligeretur ſuper eam: verum quod prohibet ab hoc eſt debilitas corporum eorum, et eorum extenuatio. In principijs vero rei ipſorum fortaſſe ſanat eos illud, verum debilitatem corporis ſanat quandoq; illud cum infrigidatione pauca, quam facit in complexione eius, quæ poſſibile eſt vt curetur. Quod ſi fuerit debilius illo, timetur quod cadat jn hecticam ſenilem: et illud ſecundum minus. veruntamen cum illo tardatur magis tempus mortis, et fortaſſe viuit cum ea tempore cui eſt quantitas. Et multoties quidem eſt rectificatio, ſeu curatio permutatio eius ad illam hecticam. Illud autem in quo ſumus de reſolutione tinæ, rectius eſt vt fiat inceptio in ea cum aqua, quæ eſt calida ad terminum: et fiat gradatio ad frigidam, et ad temperatam frigidam tolerabilem: hęc enim gradatio facit corpus ſuſceptibile aquæ frigidæ, cũ læſio non fiat niſi per aduentum contrarij in complexione ſubito. Et iterum corpus acquirit ex aqua calida ſimilitudi-

nē tenereitatis,& tolerat cū ea aquam frigidam. Et ſi iteretur tina in die tribus vicibus erit rectum. Et oportet vt adminiſtretur cum facilitate, vt non cadat virtus. Et ſi ſumpſerit aquam hordei ante tinam duabus horis, erit conueniens. Et ſi præmittat ante emulſionem lactis ſuper corpus eius, ſecundum quod dicemus, vt dilatet tina meatus cibi, deinde ſuſcipiat aquam hordei, & quæ ſunt ei ſimilia, poſtea expectet, deinde adminiſtretur tina vt dilatetur cibus: erit bonum. Et adminiſtretur poſt tinam, & balneum inunctio cum oleis infrigidantibus, & humectantibus, ſicut oleo violato, et proprie quando factum eſt ex oleo de cucurbita. ſimiliter oleo nenufarino, & oleo de cucurbita. Et ſi permutetur poſt tinam ad illud, quod eſt decliuius ad frigus parum, tolerabile, deinde inungatur: erit melius. Et ſi præmittatur inunctio, & feſtinet eam, deinde ingrediatur aquam frigidiorem parum erit rectum: & illud ſecundum tolerantiam: & non eſt malum gradari in eo. Et melior quidem horarum huius actionis eſt poſt digeſtionem cibi. Et

ſi

ſi poſſibile eſt vt ſubmergatur poſt tinam calidam in aquam frigidã ſubito, abſq; gradatione, eſt magis vltimum ex parte curæ: & magis forte ex parte timoris. Et effuſio eius cum facilitate eſt minoris timoris, quam ſubmerſio infirmi in ea ſubito, et minoris iuuamenti. Et ſit frigus ſecundum quantitatem frigoris aquæ æſtatis, quæ eſt inter tepidam, & illam quæ eſt vehementis frigoris. Et ſi præmittatur emulſio lactis ſuper membra ſua, ſi non fuerit debilis, aut eius quod miſtum eſt aquæ, ſi fuerit debilis, deinde ſi adminiſtretur tina erit rectum. Nam emulſio lactis ſuper corpus eſt vehementis humectationis. Et genera quidem lactis bona ad emulgendum ſunt prædicta. Et oportet vt emulgeantur ex vbere. Et dignius eſt, vt fiat fixio ſuper inunctionem fricando ex oleis prædictis corpori toti, et iuncturis. Ingreſſio autem balnei non conceditur ei, niſi fuerit ita, ne ſudare faciat, neq; igniat, neq; alteret anhelitum: et ſit calidum aquæ eius minus calido ſui aeris: et ſit caliditas aquæ eius ita, vt delectet, et non lædat, et

faciat ſudare: et quando non eſt in corpore eius materia præparata putredini, & proprie cum illud eſt, & non digeſtus eſt cibus: immo oportet vt ſit illud cum voluntas eſt vt expandatur digeſtum eius in corpore. Et non prolonget moram eius in eo, immo ſeparetur ab eo velociter. Et quando ſeparatur ab eo, ſumat aliquid de humiditatibus,& de ſorbitionibus, quæ non nocent ei factis ex hordeo, & lacte. Et quando accidit ei in balneo ſitis, ſedet eam cum aqua hordei, & aqua alraib. Et lac ſit lac aſinæ. Et oportet vt ſit introitus in balneum, deinde exitus eius ab eo ſecundum modum, vt non ſit labor in eo omnino. Et iam enunciauimus illud in locis alijs, & iterabimus de illo conditionem. Oportet vt permutetur ad balneum in lectica portata, in qua ſit lectus ſtratus æqualiter, planus,donec perueniat cum ea ad primam domum: & tunc permutetur ad ſtratū, quod ex duobus pānis factū eſt plenam lana, vel coto, et dicitur grece pedeto lene,quod cōueniēs eſt balneo. Et exuatur veſtimentis ſuis in ea,aut in media domo,ſi nō fuerit calida. Et non

mo-

moretur in aliqua earũ, niſi quantitate permutationis, & anhelitus pauci, & quãtitate qua exuatur veſtimẽtis, deinde ingrediatur ad domũ tertiã: veruntamẽ non ſit vehementis caliditatis: & ſtet in ea quãtitate, qua tolerat tinam. Hoc eſt illud, quod dictum eſt: & quod magis eſt dilectum mihi, eſt vt ſit tina eius in domo media temperata. Cum ergo ſeparatur à tina frigida, cooperiatur mantili, aut chlamyde habente duas tunicas, & permutetur ad ſtrãtum, ſeu lectum ſuum cum ſua ſabana, & exiccetur ſudor eius cum mantili, & inungatur, & cibetur.

CAP. VII.

De cibatione habentium hecticam.

OPortet vt ſeparetur in eis cibus: & non cibentur in ſaturitate eorum vice vna. Amplius melius quo cibantur eſt aqua hordei, & hordeum, ſcilicet fæx eius, & panis tritici abluti infuſus in aqua frigida. Et genera lactis, cum ab eis non prohibet aliquid eorum, quæ diximus: & lac vaccinum, de quo extractum eſt butyrum, quoniam eſt plurimi nutrimenti. Et almes, & cucurbita: & de fructibus melones.

Palęſtini, & ſunt melones alzachi, cognominati apud nos indi. Et quando ſentit rectificationem, tunc non eſt malum cibare ipſum caſeo humido, non ſalito. Et ſi virtus debilitatur, non eſt malum vt cibetur iure isfidabegi cum coriandro humido, decocto cum eis, quæ ſunt ſicut aldurugi, & alteriugi. Et fortaſſe oportet vt detur eis in potu aliquid vini ſubtilis permiſti cum aqua multa. Et fortaſſe eſt neceſſarium vt cibes cum moſos ex carne alduragi, & alteiugi, & alcubugi, & pullorum & helaman acetoſo, & alcharis acetoſa, facta ex carne hœdi, aut carne bouis, quando eſt illic fortitudo digeſtionis: & acetum almoſos, & alcharis eſt iuuatiuũ eis, & confortatiuum in hac diſpoſitione. Et fortaſſe non eſt excuſatio ab aqua carnis permiſta cum ſyrupo de fructibus frigidis, acetoſis, aut vitello oui ſorbilis. Et quando prolongatur cum ea debilitas ad ſyncopim, eſt neceſſe vt cibetur aqua carnis accepta ex coſtis hœdi cum ſale pauco, quæ coletur, & fundatur ſuper eam quantum totum eius eſt de aqua malorum, & quantum eſt decima eius de

vino

vino odorifero, & potetur tepida. Aqua vero frigida, quæ non eſt valde vehementis frigoris, non eſt malum ſi in potu detur eis, ſi non fuerit debilis, aut aliquid prohibens: & illud prohibens, aut erit apoſtema ſub hypochondrijs, aut erunt in corpore toto chymi putridi, & chymi crudi, qui omnes digeſtione indigent, & non apparet ſignum digeſtionis: quod ſi appareat, timor erit minor. Et ſimiliter ſi fuerit hectica permutata ex ſirſen aut burſen: nam cum hac melius eſt vt interdicatur potus aquæ frigidæ, quam cum alijs. Hectica enim cum ſuperuenit ægritudinibus deſtruentibus virtutem, mollificantibus eam, areſacientibus oſſa, & carnem, ſuperuenit debilitati. Cum ergo coniungitur ei ſuper debilitatem poſt ſumptionem aquæ frigidæ, non moratur, quin cadat in genus alterius hecticæ, quæ communicat huic generi in ſiccitate, & diuerſificatur ei in calore, & frigore, & nominatur hectica ſenectutis, & hectica ſenij. Et illa quidem eſt ægritudo ſæua, in qua innatus calor iam deſtructus eſt. Et ſimiliter aqua vltimi frigoris, & plurimi nocet eis in

omni diſpoſitione, & corrumpit innatum calorem membrorum eorum radicalium. Et fortaſſe feſtinat ad mortem eorum, aut permutat eos ad modum alium hecticæ.

CAP. VIII.

De ſuccurrendo diſpoſitionibus ſequentibus hecticam.

DE illis eſt ſyncopis: & iam diximus regimen in hoc multoties. Et de illis eſt fluxus ventris. Et oportet vt curetur, & ſuccurratur ei. Nam in hoc eſt timor magnus. Et de curis eius in primis eſt, vt ſit aqua hordei eorum aqua ſauich. Et ponantur in aqua hordei eorum milium torrefactum, & gummi, aut lentes elixatæ iteratæ, aut lac decoctum cum lapidibus, aut cum igne ſolo, donec conſumatur eius aquoſitas: & proprie cum milio: & potent hos troch. ſcos. Recipe boli armeni drach. v. caſtaneæ torrefactæ, roſ. omnium ana drach. iiij. ſpodij, karabe, amborum ana drach. iij. ſeminis acetoſæ excorticati, granorum berberorum omnium ana drach. vi. fiant trochiſci cum ſucco cydoniorum: & detur in potu cum aqua pirorum in

mane,

mane, & apud ſomnum. Et detur in potu pſyllium torrefactum: & ſimiliter ſuffuſ de ſpodio, in quo eſt bdellium de mecha, eſt iuuatiuum valde. Et ſi peruenit ad excoriationem, curetur excoriatio cum clyſteribus, quæ ſcis: quoniam illud eſt conueniens.

C A P. I X.

De hectica ſenectutis.

CVrrit conſuetudo vt dicant hecticam ſenectutis poſt febrem hecticam: & nos etiam incedamus via conſueta. Intentio itaq; hecticæ ſenectutis eſt dominium ſiccitatis ſuper complexionem abſq; febre. Et quandoq; fit cum æqualitate in calore, & frigore, & illud eſt ſecundum minus. Et quandoq; fit cum frigore, & nominatur hæc diſpoſitio hectica ſenectutis, & ſenij: quoniam corpori accidit in hora ſenii illud, quod accidit in illa hora ex debil, ſeu arefactione, & ſiccitate. Et ſenes quidem ſunt velocioris caſus in eam, quam iuuenes. Et iuuenes velocioris caſus in eam, quam pueri, licet accidat in iuuenibus, & pueris. Et cauſa faciens cadere in

eam, aut eſt frigus dominans cum debilitate corporis, quare prohibet virtutem nutritiuam ab operatione ſua integra: ſicut accidit iterum in fine vitæ. Et de hoc capitulo eſt potus aquæ frigidæ non in hora ſua, aut ſuper debilitatem corporis cum febre, & indiſpoſitione cruditatis, aut ſucceſſione exercitii reſoluentis virtutem, & aperientis poros, & quod vocat ad attrahendum aquam frigidam ad viſcera ſubito. Aut vapores mali, frigidi, qui eleuantur ad cor, & infrigidant complexionem eius. Aut caliditas, quæ reſoluit, & liquefacit humiditates, quare caliditas innata debilitatur, & ſuccedunt frigus, & ſiccitas. Et quandoq; ſequitur euacuationes. Et quandoq; attrahit hanc ægritudinem ſuperfluitas in infrigidando patientes febres cum eis, quæ bibuntur, & emplaſtrantur. Et hæc quidem ægritudo quando confirmatur, non curatur: & ſi eſſet ei ingenium, eſſet morti ingenium.

CAP. X.

Signa.

IN iſtis videntur ſigna aldubul, & exiccationis: & non videtur in eis incenſio, & inflammatio, immo fortaſſe inueniuntur frigidi tactus. Et eorum pulſus non eſt ſicut pulſus habentium febres hecticas, immo eſt tardus, paruus, & rarus, niſi fortis fiat debilitas: quoniam tunc incipit pulſus fieri frequens, & proprie in illis, quibus aduenit hoc ex potu aquæ frigidæ. Et eſt vrina eorum alba, ſubtilis, aquoſa, & ſunt in diſpoſitionibus ſuis ſicut ſenes.

CAP. XI.

Curatio hecticæ ſenectutis.

NOn adhibetur hæc cura niſi cum nondum confirmata eſt: & ſperatur, quod non confirmetur: & cum confirmata eſt, ſperatur vt poſtponatur perditio parumper. Et canon quidem in curatione eorum eſt calefactio, & humectatio. Et ex humectatione ſunt balnea ſecundum quod ſciuiſti, quæ non adminiſtrentur niſi poſt digeſtionem: nam ſi ipſa adminiſtrentur ſucceſſione comeſtionis, faciunt cade-

re virtutem. Et clyſteria facta ex capitibus, & pedibus, & cicere contrito, & ficubus cum haſech, & chamæmilla, de quo adminiſtretur quantitas mediæ lib. cum vnc. ii. olei ſiſamini, & aliquantulo olei de ben: & adminiſtretur fricatio ſuper cibationem. Et lac coctum cum lapidibus eſt vehementis iuuamenti eis. Et mel eſt vltimum in iuuamento eorum, ſicut eſt vltimum in nocumento habentium febrem hecticam. Et omnis cibus humectans, facilis penetrationis, velocis deſcenſionis, in quo non eſt viſcoſitas, ſicut aqua carnis, & vitelli ouorum ſorbilium, & vinum ſubtile odoriferum, paruæ quantitatis eſt vehementer conueniens eis. Et oportet vt obſeruetur humectatio prædicta in capitulo hecticæ: & miſceatur cum ea, quod calefaciat ex odoribus, & emplaſtris, & vnctionibus fricando, & cibis, et aliis.

TRA-

TRACTATVS IIII.

De febribus peſtilentialibus, & quæ ſunt eis homogenea, & variolis, & morbillo.

CAP. I.

De febre peſtilentiali.

QVandoque accidit aeri quod docuimus te in libro vniuerſalium, ſicut accidit aquæ de conuerſione in qualitate ſua ad calorem, & frigus: & de conuerſione in natura ſua ad alterationem, vel tranſmutationem: ſicut alteratur, vel tranſmutatur aqua, & fœtet, & putrefit. Et ſicut non putrefit ſecundum diſpoſitionem ſuæ ſimplicitatis, immo propter illud, quod admiſcetur ei de corporibus terrenis malis, quæ permiſcentur ei, & accidit toti qualitas mala: ſimiliter aer non putreſcit ſecundum diſpoſitionem ſuæ ſimplicitatis, immo propter illud, quod admi-

admiſcetur ei de vaporibus malis, qui permiſcentur ei, & accidit toti qualitas mala. Et quandoq; eſt illud cauſa ventorum deferentium ad locum bonum fumos malos ex locis longinquis, in quibus ſunt loca ſtagnoſa, vel paludoſa alterata ad putredinem, aut in quibus ſunt corpora cadauerum corrupta in prælio, aut corpora mortua ex peſte non ſepulta, aut non combuſta, quandoq; eſt cauſa propinqua loco in quo currit. Et qaandoq; accidunt putredines in interioribus terræ propter cauſas, quæ ignorantur cum ſuis particularitatibus: quare perueniunt ad aquam, & aerem. Et febres quidem accidentes cauſa aeris ſicci minus ſunt, quam huiuſmodi accidentes ex aere humido, niſi quod cholera multiplicatur in aere ſicco: quare eſt ille etiam cauſa vt eueniant febres cholericæ. Peſtilentiales vero fiunt ex aere turbido, & humido. Et febres in aere humido ſunt pluris euentus, ſed ſunt minoris acuitatis, & longioris ſpatii. In æſtate vero ſicca, paucæ pluuiæ ſunt minoris euentus, & maioris acuitatis, & velocioris ſeparationis. Et meliora tempora

pora ſunt quæ ſeruant naturam ſuam. Et principtum omnium harum alterationum ſunt formæ ex fermis cœli facientes eſſe neceſſarium illud, cuius aduentus ignoratur : licet ſint quidam, qui dixerunt in eo aliquid non proportionatum ad cauſam eius: immo oportet vt ſcias, quod cauſa prima longinqua ad illud ſunt figuræ cæleſtes, & propinquæ diſpoſitiones terreſtres. Et quando faciunt neſſario virtutes agentes cœleſtes, & virtutes patientes terreſtres humectationem vehementem aeri, et eleuantur vapores, & fumi ad ipſum, & ſparguntur in ipſo, & putrefaciunt eum cum caliditate debili, & quando fit aer ſecundum hunc modum, venit ad cor, quare corrumpit complexionem ſpiritus, qui eſt in ipſo, & putrefit quod circundat ipſum de humiditate, & accidit caliditas egreſſa à natura, & ſpargitur in corpore: tunc per cauſam ſuam fit febris peſtilentialis. Et communicat multitudini hominum, qui iterum habent in ſeipſis proprietatem præparationis. Agens enim ſolum cum peruenit, & patienti non eſt præparatio, non accidunt

dunt actio & paſſio. Et præparatio corporum ad illud in quo ſumus de paſſione eſt, vt ſint plena humoribus malis: nam munda non forſitan patiuntur ex illo, & corpora debilia iterum patientia ſunt ex ea, ſicut illa, quæ multiplicant coitum, & corpora dilatatorum pororum, humida, multæ balneationis.

CAP. II.

Signa febris peſtilentialis.

HÆc febris eſt quieta exterius, cõturbans interius, ſecundum plurimum perdens, ex qua percipitur caliditas, & inflammatio fortis. Et eſt cum ea magnitudo anhelitus, & eius exaltatio, & conſtringitur multoties, & fit fœtidus, & frequens, & vehementia ſitis, & ſiccitas linguæ. Et quandoq; fit cum nauſea, aut caſu appetitus: & ſi non reſiſtitur ei cum comeſtione violenter, interficiet eum. Et dolor oris ſtomachi. Et magnitudo ſplenis. Et anguſtia vehemens: & inquietudo. Et fortaſſe erit tuſſis ſicca: Et caſus virtutis, & peruenitur in ea ad ſyncopim: & commiſtionem rationis. Et tenditur quod eſt ſub hypocon-

condrijs. Et fiunt cum ea vigiliæ. Et mollificatio corporis, & tepor. Et quandoq; accidit cum ea bothor flaua, ſeu ſubalbida, & rubea: & quandoq; eſt velocis apparitionis, & velocis occultationis. Et accidunt cola, & vlcera. Et fit pulſus ſecundum plurimum frequens, paruus, & fit vehemens ſecundum plurimum in nocte. Et quandoq; accidit eis diſpoſitio ſicut hydropiſis. Et fluxus ventris choleræ, & aliorum: & eſt egeſtio eius lenis, fœda, non naturalis, & quandoq; eſt melancholica: & plurimum eius eſt ſpumoſum, & fœtidum: & eſt in illa aliquid de genere eius quod liquefit. Et eſt vrina eius aquoſa, cholerica, melancholica. Et multoties euomunt melancholiam, choleram vero plus illa. Et ſudant ſudore fœtido. Et hæc quidem febris incipit cum accidentibus prædictis cum fortitudine ſua, & venit res eius ad ſyncopim, & frigus extremitatum, & ſpaſmum, & alcuzez. Et quandoque eſt de his febribus peſtilentialibus, in qua non percipit æger, nec tangens propinquus multitudinem caloris, & non alteratur

pulſus.

pulſus, & aqua magna alteratione, & cum hoc ipſa eſt interficiens velociter, & hæſitant medici in eſſe eius. Et plurimi quorum anhelitus fœtet ex iſtis, & ex primis, moriuntur: nam putredo eſt iam confirmata in corde.

CAP. III.

Signa peſtilentiæ aeris.

DE illis quæ ſignificãt peſtilentiã, & de rebus, quæ currunt curſu cauſarum eſt, vt multiplicentur alragium, & alſeheb .i. apparitiones igneæ, ſicut ſydera cadentia, & ſimilia in principijs autumni, & in ailul. i. in menſe Septembris: nam indicat peſtilentiam euenientem indicatione cauſæ: & quando multiplicatur auſter, & ſubſolanus in chanun. i. in menſe Decembris diebus aliquot. Et quoties videris turbiditatem aeris, & nebuloſitatem eius, & exiſtimaueris pluuiam, & inueneris eum pulueruléntum, ſiccum, non cum pluuia: tunc ſcias, quod complexio hyemis eſt corrupta. Peſtilentiam autem æſtiuam malignam, malam ſignificat paucitas pluuiæ in vere cum frigore: deinde multiplicatur auſter, & conturbatur aer aliquot diebus, deinde

cla-

clarificatur poſt hebdomadam vnam, non ſupra: deinde accidit frigus in nocte, & in die calor eſt vehemens, & præfocatio, & conturbatio, & caliditas, tunc iam venit peſtilentia, & expectantur febres peſtilentiæ, & variolæ, & his ſimilia. Et ſimiliter quando æſtas non eſt vehementis caloris, & eſt vehementis conturbationis, habens matutina alterata: & iam præterierunt in autumno alſebeb. i. apparitiones igneæ, & ignes & niazech. i. ſtella comata, eſt ſignum peſtilentiæ, & aliorum. Et ſimiliter quando videris aerem alterari in die vno multis vicibus, & clarificatur aer die aliquo, & oritur Sol clarus, & conturbatur die alio, & oritur in velaminibus nebulæ, quæ eſt vt puluis, tunc iudica, quod peſtilentia accidet. Signa autem, quæ ſunt ſecundum ſemitam, qua ſecum aſſociant cauſam ſunt ſicut ſi videas ranas iam multiplicari, & videas reptilia generata ex putredine iam multiplicari. Et de eis, quæ ſignificant illud eſt vt videas mures, & animalia, quæ habitant ſub terra fugere ad ſuperficiem terræ, vel ad loca

mani-

manifeſta terræ,& pati ſedar.i.commoueri hinc inde, ſicut animalia ebria: & videas animalia ſenſibilis naturæ, ſicut allcchalach, & eis ſimilia fugere ex nidis ſuis, & ire ab eis, & fortaſſe dimittunt oua ſua.

CAP. IV.

De curationibus febrium peſtilentialium.

SVmma curationis earum eſt exiccatio: & illud cum phlebotomia, & ſolutione ventris: & oportet vt incipiatur in ea ad euacuandum. Si autem materia vincens fuerit ſanguinea, fiat phlebotomia: et ſi fuerint humores alii, euacuentur. Et oportet vt infrigides domos eorum, et rectifices aeres ipſarum. Domorum autem infrigidatio fit, vt vallentur fructibus odoriferis, frigidis, et extremitatibus arborum frigidarum, et linimentis, et rorationibus ſumptis ex fructibus frigidis, odoriferis, et ex camphora, et aqua roſ. et ſandalis: et roretur domus eorum omni die aliquoties, et proprie cum aqua roſ. et de kalef, et de nenufare: et ſi fuerint in domo manationes, et rorationes aquæ erit melius. Aeris vero rectificationem dicam. Et adminiſtren-

niſtrentur eis trochiſci de camphora, et robub frigida, et aqua lactis acetoſi, et lac acetoſum ablato butyro, et aqua roſ. in qua diſſolutum eſt ſerum, vel aqua lactis acetoſi boni, et acetum cum aqua iterum. Et aqua frigida, plurima ſubito eſt iuuatiua valde: pauca autem conſequenter exhibita fortaſſe excitat caliditatem. Quod ſi res prolongetur ad hoc, vt tendantur hypocondria, et infrigidentur extrema; et prolongentur vigiliæ, et permiſtio mentis, et vides pectus, et quod eſt ſuper ipſum eleuari, et deſcendere; tunc neceſſe eſt adminiſtrare regimen trahens caliditatem exterius: Et quando cadit appetitus, cogantur ad comeſtionem. Nam plurimi eorum, qui viriliter agunt ſuper illud, et comedunt violenter, abſoluuntur, et viuunt, quare neceſſe eſt cogere eos ad cibum. Et oportet vt ſint cibi eorum ex acetoſis, et deſiccatiuis: et ſint paucæ quantitatis. Cibi nanq; eorum ſunt iterum mali, quare nocet eorum multitudo ex parte repletionis, et nocent inquantum ſunt mali. Rectificationis autem peſtilentiæ pars eſt ſecundum

ſanos qui ſunt in ea, et pars eius eſt ſecundum ſanos, et ægros. In illa vero, quæ eſt ſecundum ſanos intentio eſt, vt exiccetur aer, et fiat boni odoris: et prohibeatur eius putredo cum quacũque re ſit: et rectificetur cum xyloaloe crudo, et ambra, et thure, et muſcho, et coſto dulci, et ſtorace, et ſandaracha, et aſſa, et gariophyllis, et maſtice, et glutine albotin, et laudano, et melle, et croco, et ſech. i. galia, et cupreſſo, et iunipero, et aluſne, & lauro, & cyperis, & ſquinantho, & ſauina, & acoro, & alſababech, & amygdalis amaris, et aſſaro. Et quandoq; fiunt ex iſtis compoſita. Et aſpergatur domus aceto, & aſſa. Secundum ſanos vero, & iterum febricitantes, & ægros eſt ſuffumigatio cum ſandalis, & camphora, et corticibus granatorum, et myrto, et malis, et cydoniis, et hebeno, et alſagi, et tamariſco, et ribes: et oportet vt multiplicetur ſuffumigatio.

CAP. V.

Præſeruatio à peſtilentia.

OPortet vt extrahantur à corpore humiditates ſuperfluæ: et inclinetur

netur regimen eius ad exiccationem ex omni modo, & ex minoratione cibi, niſi exercitio. Oportet enim vt non adminiſtrentur, neq; balneum, neque vna neque, toleretur ſitis. Et rectificetur aer cum eis, quæ diximus. Et declinet cibus ad acetoſa. Et minoretur ex eo. Et ſit caro quæ adminiſtratur decocta in acetoſis. Et ſumatur de alhelam,& alcharis, & almoſos factis cum aceto, & abſq; aceto, cum ſumach, & aqua acreſtæ, & aqua limonis, & aqua granatorum. Et condita in aceto iuuatiua ſunt: & proprie capparis aceto condita. Et althit. i. aſſa ex illis eſt, quæ conferunt, & prohibent ab eis putredinem. Et de illis quibus ex ea fit euaſio, eſt adminiſtratio theriacæ, & mithridati ante eam cum reliquo regimine bono. Et de medicamine facto ex aloe,& † [croco,] & myrrha ſumatur omni die circiter drach. i. quoniam eſt iuuatiuum.

C A P. V I.

De variolis.

QVandoq; accidit in ſang. ebullitio ſecundum ſemitam putredinis cuiuſdam, de genere ebullitionum

quæ accidunt ſuccis: & talia quidem accidentia fiunt per eam, ita vt partes eorum ab inuicem diſcernantur. Et de hoc eſt cuius cauſa eſt res quaſi naturalis faciens ebullionem ſang. vt expellatur ab eo illud, quod admiſcetur ei de reliquijs nutrimenti ſui menſtrualis, quod erat in hora imprægnationis, aut generatur in eo poſt illud ex cibis fæculentis, & malis, de illis quæ rarificant ſubſtantiam eius, & faciunt eam ebullire, donec fiat ei ſubſtantia recta fortior prima, & magis apparens: ſicut illud, quod natura efficit in ſucco vuæ, ita quod rectificat ipſum, faciendo vinum ſimilis ſubſtantiæ: & iam expulſa eſt ab eo ſpuma aerea, & fæx terrena. Et de hoc eſt, cuius cauſa eſt res aduenienſ extrinſecus, ebullire faciens, occulta, quæ permiſcet humores cum ſanguine, commiſtione exiſtente in diſpoſitione ebullitionis, & ſtationis ſub Sole, ſicut accidit apud alterationem temporis, & proprie veris ab eo, quod pertinet ei de qualitatibus, et ordine. Et variolæ quidem, & morbillus ſunt de ſumma ægritudinum contagioſarum. Et multiplicantur in ſucceſſione

auſtri-

auſtrinorum, quando multiplicatur eorum perflatio. Et corpus quidem variolis præparatum eſt illud, quod eſt calidum, & humidum, & conturbatæ humiditatis, proprie quod parum extrahit de ſanguine per phlebotomiam. Et de cibis ſunt cibi, qui faciunt cadere in variolas velociter, & proprie quãdo non ſunt conſueti, & adminiſtrantur ſuper eos medicinæ, & cibi calefacientes, ſicut lac, & proprie camelarũ, & equarum: cum multum repletur ex eis ille, qui non aſſuetus eſt eis: deinde bibit vinum plurimum, aut medicinas calidas. Et variolæ quidem ſunt quaſi modus quidam criſis. Et plurimum quidem accidunt variolæ infantibus: deinde iuuenibus: & minoratur earum euentus in ſenibus, niſi propter cauſas fortes, & in regionibus vehementis caliditatis, & humiditatis. Et earum euentus in corporibus humidis eſt plus, quam ſit ipſarum euentus in corporibus ſiccis: & earum euentus in vere plus eſt, quam ipſarum euentus in hyeme. Et poſt ver in fine autumni: & proprie quando præcedit æſtas calida, & ſicca, & fuerit ille autumnus calidus,

& ſiccus. Et variolæ non accidunt in cute ſolum, & in eo quod ſequitur illud quod apparet, immo accidunt in omnibus membris ſimilium partium apparentibus, & occultis, ita quod velaminibus, & neruis. Et quando apparent variolæ, faciunt incurrere pruritũ,deinde apprarẽt res ſicut capita acuũ ſimilia milio,deinde egrediuntur,& implẽtur ſanie,deinde vlcerãtur, & fiunt cruſtæ diuerſorum colorum, deinde cadunt. Et fortaſſe permutantur variolæ ad phlegmonem, & eſſere, & ad dubellati, quæ aggregat ſaniem Et plurimum quidem cum apparent habent colorem phlegmonis; veruntamen quandoq; egrediuntur ſecundum colores diuerſos cineritiæ, & violaceæ, & nigræ. Variolæ enim ſunt ſpecies, & colores: nam de eis ſunt albæ, & de eis citrinæ, & de eis ſunt virides, & de eis ſunt violaceæ, & de eis ſunt ad nigredinem decliues. Et virides quidem, & violaceæ ſunt malæ: & quanto plus additur declinatio ad nigredinem, tanto eſt deterius: & quanto plus ſunt decliuiores ad illud, tanto plus ſunt decliuiores ad malitiã.

Et

Et albæ quidem ſunt meliores: & proprie quando ſunt pauci numeri, magnæ quantitatis, facilis exitus, paucæ anguſtiæ, debilis febris: & vides febrem minui cum earum apparitione, & ipſarum egreſſione: & eſt principium exitus earum in tertio, & quod ei approximat: & poſt illas ſunt albæ, magnæ, pluris numeri, propinquæ, abſque continuatione. Nam illæ, quæ continuantur adinuicem, ita vt continuentur in fruſto magno carnis habentes coſtas aut rotundam formam, ſunt malæ. Et ſimiliter iterum duplices magnæ, in ventre vnius quarum eſt variola alia. Albæ vero paruæ, duræ, propinquæ, difficilis exitus, licet faciant exiſtimare in principio rei ſalutem, tamen timetur in eis, quod difficilis fiat earum maturatio, & fiat cum eis mala diſpoſitio ægri: & perueniat per eas ad perditionem, quoniam cauſa in eis eſt groſſitudo materiei. Et de ſpeciebus malarum, timoroſarum, quæ plerunq; interficiunt, ſunt illæ, quarum diuerſificatur egreſſio: nam quandoq; apparent, & quandoq; occultantur, & proprie quando apparent violaceæ: &

ſimiliter tenaces, quarum operatio non ceſſat à debilitare virtutis, et viridificatione membri, & nigrificatione eius, perdunt. Et ſi viriditas, & nigredo, quibus ſuccedit reſudatio non faciunt cadere virtutem, immo additur cum eis virtus, non ſunt mortiferæ: ſed fortaſſe cadere faciunt in vlcera, & quæ currunt curſu eorum. Et vt ſit febris, deinde variolæ, ſaluius eſt quam vt ſint variolæ præcedentes, deinde cõſequatur eas, & accidat ſuper eas febris. Et illud quidem quod plurimum conſiderare oportet in eſſe patientis variolas, eſt eius anhelitus, & ipſius vox, nam ipſa duo cum remanent bona, eſt res ſalua. Et cum videris anhelitum patientis variolas conſequentem, & ſimiliter patientis morbillum, tunc exiſtima caſum virtutis, aut apoſtema diaphragmatis: deinde cum vides ſitim vehementem fieri, & anguſtia aſſiduat, & ea quæ apparent infrigidantur, & variola, & morbillus virides fiunt; tunc iam percipitur ęger mori: & feſtinat illud, ſi variolæ fuerint de genere earum, quarum egreſſio, & apparitio tardantur. Et plurimi eorum,

rum qui moriuntur per variolas moriuntur præfocati ex ſynantia. Et quãdoq; moriuntur per caſum virtutis cũ raſura inteſtinorum, & fluxu ventris. Et cum videris violaceas de variolis, & morbillis profundari, tunc ſcias, quod ſuperueniet ægro ſyncopis. Et quando feſtinat ad mingendum ſang. & ſuccedit ei vrina nigra, tunc eſt mortiferum, præcipue quando eſt illic caſus virtutis. Et fluxus ventris viridis, ſanguineus, aut lotiuus cum caſu virtutis. Et alhamica eſt aliquid inter variolas & morbillos, & eſt ſaluior ambobus. Et multoties quidem variolatur homo duabus vicibus, quando aggregatur materia ad expulſionem duabus vicibus. Et coloris plumbini ſunt variolæ, quarum bothor in facie, & pectore, & ventre ſunt, pluſquam in cruribus, & pedibus: & ſunt malæ, & ſignificant materiam groſſam, quæ non expellitur ad extremitates.

CAP. VII.

Signa apparitionis variolarum.

QVandoq; antecedunt apparitionem variolarum dolor dorſi, & pruritus naſi, & timor in ſomno, &

pũctio vehemẽs in membris corporis, & grauitas communis,& rubedo in colore faciei, & oculi, & lachrymæ, & inflammatio, & multitudo alicum, & oſcitationum cum conſtrictione anhelitus, & raucedo vocis, & groſſitudo ſputi, & grauitas capitis, & dolor capitis, & caſacam, & exiccatio oris, & anguſtia, & dolor in gutture, & pectore, & tremor pedis apud reſupinationem, & declinationem ad ipſam. Et cum hoc toto febris concluſa.

CAP. VIII.

De morbillo.

SCias quod morbillus omnis eſt variola cholerica: & non eſt differentia inter ea ambo in plurimo reliquarum diſpoſitionum, niſi quia morbillus eſt cholericus: & quod ipſe eſt minoris quantitatis,& quaſi ipſe non pertranſit cutem: & non eſt ei altitudo de qua curetur, proprie in principio ſui. Variolæ vero in principio ſuæ apparitionis eſt eminentia, & altitudo: & morbillus eſt minor variolis, & minus accidit oculo, quam variolæ. Et ſigna apparitionis eius proxima ſunt ſignis apparitionis variolarum, verum ſubuerſio

uerſio ſtomachi in eo eſt plus, & anguſtia, & inflammatio vehementior, & dolor dorſi minor: quoniam cauſa eius in variolis eſt repletio ſan. extendens venam poſitam ſuper dorſum: nam generatio variolarum eſt propter multitudinem ſan. corrupti: & morbilli propter vehementiam malitiæ ſan. corrupti, pauci. Et morbillus ſecundum plurimum egreditur ſubito: & variolæ aliquid poſt aliquid.

CAP IX.

Signa ſalutis eius.

SVnt ſicut ſigna ſalutis variolarum: nam ille, qui eſt velocis egreſſionis, & apparitionis, & maturationis, eſt ſaluus. Et durus, & viridis, & violaceus eſt malus: & qui eſt tardæ maturitatis, frequentis ſyncopis, & anguſtiæ eſt pernitioſus. Et qui occultatur iterum ſubito eſt malus faciens ſyncopim.

CAP. X.

Cura.

OPortet in variolis vt incipiatur, & extrahatur ſang. ſufficienter, cum conditiones fuerint. Et ſimiliter ſi morbillus fuerit cum repletione

ſang. Et ſpatium illius eſt vſq; ad quartum. Sed quando egrediuntur variolæ, non oportet tunc vt adminiſtretur phlebotomia, niſi inueniatur vehemētia repletionis, & dominium materiei: tunc enim phlebotometur quantitate, quæ alleuiet, ſeu minoret. Et conuenientius quidem, quod in hac adminiſtratur ægritudine eſt phlebotomia. Et ſi phlebotometur vena naſi, confert iuuamentum fluxus ſang. narium, & tuetur partes ſuperiores à malitia variolarum. Et eſt magis facilis ſuper infantes. Et quando neceſſaria eſt phlebotomia, & nō phlebotomatur iterum cōplete, timetur ſuper ipſum corruptio extremitatis. Et ſimiliter timetur quādoq; ſimile illi ſuper illū cuius aſſiduatur extinctio, & vēter ſoluitur. Et oportet vt fiat in eis cibatio in primis cū eis, in quibus eſt confortatio cum repercuſſione, & extinctione, abſq; conſtrictione naturæ, & inſpiſſatione ſang. ſicut cibus, qui fit de iuiubis cum tamarindis, & cibus factus ex thalha. i. ex floribus dactylorum, vel ex dactylis immaturis cum primo exire incipiunt, & ex lentibus præparatis in aſidbegi. i.

præpa-

præparatis iſtis floribus dactylorum, & lentibus in modum ferculi liquidi. Et lenificatio vehemens. Et ſimiliter oportet, vt ſint cum iſtis tamarindi, & ex illis, quæ conueniunt eis, ſunt cibus factus ex cucurbita, & melon batheca alraki: immo oportet vt ſit natura lenis in principio, & melius cum quo ſit lenificatio, eſt tamarindi. Et ſi non obedit cum eis, additur ſuper eos ſiracoſt cum facilitate, & cautela, aut tenerniabin, aut infuſio prunorum. Et confert quandoq; ſi in potu detur in principio apparitionis veſtigiorum variolarum pondus drach. iii. de rob alchedar cum vno de trochiſcis camphoratis & ſyrupus de floribus dactylorum, ſeu de dactylis paruis immaturis eſt vehementis iuuamenti in huiuſmodi hora. Cum ergo additur & pertranſierit ægritudo diem ſecundum, & incipiunt variolæ apparere, tunc fortaſſe erit infrigidatio cauſa erroris magni: ex eo quod retinet ſuperfluitatem interius, & defert eam ad membra principalia, cum eo quod non ſit eis poſſibile exire, et apparere, et accidit inquietudo, et anguſtia, et fortaſſe ac-

dit ſyncopis : immo oportet vt iuuentur ſuperfluitates in huius diſpoſitione cum eis, quæ faciunt ebullire, et aperiunt oppilationes, ſicut fœniculum, et apium cum ſucchare,et ſuccus eorum, aut decoctio radicum, et ſeminum. Et fortaſſe odoratur aliquid de croco. Et aqua ficuum eſt bona valde: ficus enim ſunt vehementis expulſionis ad exteriora: et illud eſt vna de cauſis euaſionis à nocumento earum. Et de illis, quæ conferunt valde in huiuſmodi hora, eſt vt ſumantur laccæ ablutę drac. v. lentium excorticatarum drach. vij. dragaganthi drach.iii. deinde coquantur cum lib. 5. aquæ vſquequo remaneat quarta lib. vnius, et detur in potu. Et de illis, quæ ſunt vehementis iuuamenti ad faciendum apparere variolas eſt, vt ſumantur ficuum citrinarum drach.vij.lentium excorticatarum drach. iii. laccæ drach. iii. dragaganthi, ſeminis fœniculi ana drac. ii. decoquantur cum lib. i. ſ. aquæ, donec remaneat ex ea fere tertia, et coletur, et detur in potu de ea : expellit enim caliditatem à partibus cordis, et prohibet pulſum cordis. Et oportet vt non

appro-

approximet ei in hac hora oleum aliquod omnino. Et oportet vt cooperiatur, et elongetur ab aere frigido, et proprie in hyeme: et fiat cum illo illud, quod fit cum ſudante: frigus enim oppilat poros, et redire facit materias retro. Et multitudo potus aquæ frigidæ cum niue. Et introitus in domo venti mala ſunt valde. Et fortaſſe phlebotomia eſt mala: proprterea, quòd repellit, et conuertit illud, quod egreditur, quare caueatur poſt duos dies, aut tres. Et quando accidit ex coopertura pannorum, et calefactione quaſi ſyncopis, aut exiſtimatur, quòd accidit ſyncopis, tunc non eſt excuſatio ab infrigidatione aeris, qui attrahitur proprie, et properatione ad odores camphoræ, et ſandalorum. Et ſi non fuerit excuſatio quin detegatur corpus domui venti, aut aeri frigido, paulatim fiat: et ſimiliter quando adiutorium eſt cũ calefactione, aut dimiſſione infrigidationis. Et quando incipiunt exire, et non inuenitur cum exitu earum alleuiatio, immo inuenitur caliditas inflammata, et lingua ad nigredinem decliuis, tunc caue ne cale-

facias. Et oportet vt tu alienes ab habentibus variolas, & morbillum emplaſtrationem ventris, in hac enim eſt timor conſtrictionis anhelitus ſubito: & quod accidat fluxus ventris malus: & mictus ſanguinis. Et in fine eius oportet vt conſeruetur natura, & cibetur loch lentium, ſicut ſunt ex lentibus elixatis duabus elixationibus cum renouatione aquæ: & loco lentium acetoſarum cum tamarindis, dentur lentes factæ acetoſæ cum aqua granatorum, & ſumach, aut acreſta, aut ſimilibus. Medicinæ autem ingroſſantes ſang. & infrigidantes eum, prohibentes eum ab ebullitione, quæ in initio præcipiuntur, ſunt ſicut rob ribes, & acreſta, & aqua fructuum frigidorum, & ſyrupus alchedar proprie, & ſyrupus althalha. i. de floribus dactylorum. vel de dactylis immaturis, & flores dactylorum ipſi, ſeu dactyli ipſi immaturi cum primo exire incipiunt, & algiemar. Et ſyrupus quidem alchedar habet deſcriptiones plures, quas diximus in antidotario, & dicemus hic deſcriptionem fortem, mirabilem: & eſt illa, quæ fit cum aqua lactis acetoſi iterati:

rati : & virtus eius eſt vehemens valde. Deſcriptio hæc eſt. Sume rob alchedar partes ii. ſi autem non fuerit tibi præſens, accipe alchedar, & fac ſerrare ipſum, & accipe ſerraturam eius: aut mole ipſum, & miſce molitum eius cum medietate ſui de ſandalis in aceto diſtillato, aut in aqua acreſtæ puræ diebus aliquot: deinde decoquatur in eo decoctione cum facilitate, cum longitudine, donec diſſoluatur: deinde exprimatur, & ſumatur de ſucco: & quanto acetum, aut aqua acreſtæ eſt plus, tanto eſt melius: deinde ſumatur aqua adog abſtracto butyro, mundificata à ſua caſeitate adog, aut cum colatione vltima, quæ fit dimittendo reſidere, aut cum decoctione, ſicut eſt decoctio aquæ caſei, donec ſeparetur aquoſitas, deinde ſumatur farina hordei, & fiat ex ea, & aqua lactis acetoſi focha, & fiat acetoſum illud focha, deinde coletur, poſtea ſumatur illud focha, & ſit in eo de ſubtili aqua hordei, & fiat acetoſum, & quanto plus iteratur, tanto eſt melius. Sumantur ergo de eo partes v. & ſumatur aqua pirorum de ſumi. & aqua

cydo-

cydoniorum acetoſorum plurimæ aquæ, & aqua granatorum acetoſorum, & aqua pomorum acetoſorum plurimæ aquæ, & aqua alzarur, & aqua limonis, & aqua prunorum acetoſorum, & aquæ dactylorum in primis cum incipiunt apparere expreſſorum, & aquæ † [alchondes] recentis, & aqua mororum de ſemi. quæ non maturantur integre, & aquæ chryſomelorum immaturorum, & acetoſorum, & ſucci agreſtæ, & ſucci ribes, & ſucci præputiorum vitis, & ſucci roſæ perſicæ, & ſucci nenufaris, & ſucci violatũ omnium ana tertiam partis vnius, & ſucci acetoſitatis citri. & ſucci acetoſitatis citranguli ana duas tertias, partis vnius, & ſucci coriandri, & lactucæ, & foliorum papaueris humidi, & endiuiæ, & portulacæ ana quartam partis vnius: ſucci foliorum ſalicum, foliorum malorum, & foliorum pirorum, & foliorum alzarur, & foliorum roſ. & foliorum virgæ paſtoris ana quartam partis vnius, ſucci barbæ hircinæ, & roſ. ſiccarum, & nenufaris ſicci, & ſemi. berberis ſicci, & ſeminis endiuiæ, & ſemi. lactucæ, & ba-

lau-

lauſtiarum, & nenufaris ana medietatem decimæ partis vnius, & ſucci mentæ humidæ ſextam partis vnius, & ſucci berberorum humidorum medietatem partis: aggregentur medicinæ, & ſucci, & componantur ſuper ignem, & ponantur in eis de lentibus partes quatuor, & de hordeo excorticato partes ii. & de ſumach partes iii. & de granis granatorum partes iii. & decoquantur omnia ad ignem, donec remaneat medietas, deinde dimittatur, donec infrigidetur, & confricetur fortiter, & coletur: & ſumatur de camphora ad omne pondus. ccc. drach. pondus aurei. i. & teratur camphora: & puluerizetur ſuper fundum vaſis dicti cucurbita, aut ſuper fundum ampullæ, & fūdatur ſuper ea medicina cum facilitate: deinde ligetur caput eius cum re vehementis fortitudinis, deinde ponatur ſuper prunas donec ſciatur, quod forſitam feruet, et concutiatur, et ponatur in vitreata, et ſtringatur caput eius vt non perdatur camphora, et lutetur: et doſis eius ſit vſq; ad drac. x. Et de hominibus eſt, qui ponit in ea ſpicæ, et zinziberis, et ſemi. fœniculi, et aniſi,

et aniſi, et ciperi, et piperis partes æquales, ſecundum quantitatem, quæ ei videtur. Et quando egrediuntur variolæ cum complemento, et pertranſit ſeptimus, et apparet in eo maturatio, nunc neceſſe eſt vt rumpantur cum facilitate cum acubus de auro, et auferatur humiditas cum cotto. Salitio autem neceſſaria eſt: et cum volueris ſalire, tunc elonga ſalitionem ab eis, quas erupiſti de magnis doloroſis ex propinquo: illud enim facit dolorem: immo ſali illas, quæ ſunt præter eas, et dimitte eas vt non claudatur à ſale via, ſeu orificium ipſarum, donec ſugant ſalem ſuum: et non ſaliantur ante complementum maturationis: illud enim forraſſe faciet accidere dolorem vehemētem, et apoſtema. Et ſalitio quidem eſt res, quæ eſt neceſſaria, poſtquam maturantur: et illud quidem fit cum aqua ſalis, in qua eſt virtus croci. Et ſi aqua illa eſt aqua roſ. tunc eſt melius. Et aqua in qua decoquuntur tamariſcus, et lentes, et roſæ, deinde ſalitur, eſt vltima: et proprie ſi ponuntur iterum in ea camphora, et ſandali: hæc enim ſalitio maturat, et exiccat, et facit

cit cadere cum velocitate. Et ſuffumigatio cum tamariſco eſt iuuatiua valde. Et in hyeme oportet vt applicetur æger incenſioni ex tamariſco. Et quando variolę ſunt vehementis humiditatis, tunc neceſſaria eſt ſuffumigatio cum myrto, et folijs eius. Et de regimine bono apud maturitatem variolarum, et magnam voluntatem exiccationis earum, eſt vt dormiat patiens variolas ſuper farinam rizi, et milij, et hordei, et fabarum: et magis conueniens eſt vt ponas ipſam implēdo ſtratum, vel culcitram, quæ ſit ex tela rara, in qua penetret virtus. Et folia cupreſſi ſunt bona in hoc. Et oleum malum eſt in hac hora, quoniam prohibet exiccationem. Et quando incipiunt variolæ exiccari, tunc oportet vt liniatur ſuper ipſas ex medicinis prædictis cū virtute croci. Et quando accidunt ex variolis vlcera, confert vnguentum album: et proprie permiſtum cum aliquantulo camphoræ, et raſura radicum cannæ cum aqua roſa. aut raſura venarum arboris ſalicis, aut arboris alzarur. Et quandoque confert ſuper aſpergere ceruſſam et lithargyrium. Et quando

ſunt

ſunt in naſo cruſtæ, confert ceratum factum cum oleo roſ. puro, cum virtute ceruſſæ, et clymiæ. Et adminiſtratio alicuius olei poſt exiccationem, et apud vlcerationem eſt bona: apud exiccationem quidem cum eo, quod facit cadere cum velocitate, et apud vlcerationem: propterea, quod ipſum eſt materia emplaſtri, et vnguenti. Et vnguentum quidem rubeum bonum ad eſt vlcera variolarum.

CAP. XI.

De obſeruatione membrorum, & defenſione eorum à nocumento variolarum, & morbilli.

MEmbra quæ oportet cuſtodiri à nocumento variolarum ſunt, ſicut guttur, et oculus, et partes ſuperiores narium, et pulmo, et inteſtina: hæc enim membra ſunt illa, quæ vlcerantur. Fortaſſe enim oculus deſtruitur, et fortaſſe accidit in eo albugo. In gutture vero fortaſſe accidit præfocatio: et fortaſſe accidunt vlcera, quæ prohibēt deglutitionem in meri: et fortaſſe perueniunt ad hoc, vt ſit illic corroſio pernitioſa. In ſuperioribus

bus vero partibus narium fortaſſe accidunt vlcera, quæ ſtringunt meatus odoratus. In pulmone autem accidit fortaſſe ex bothor variolarum, et morbilli conſtrictio anhelitus vehemens: et fortaſſe faciunt cadere in phthiſim, cum vlcerantur. In inteſtinis fortaſſe accidit excoriatio, cui ſuccurrere eſt difficile. Conſeruatio autem oculi melior eſt: vt fiat alcohol oculo cum almuri, et aqua coriandri, et aqua roſ. in qua iā poſita ſint ſumach, et cāphora, et proprie in primo die, et cum almuri ſolo. Et ſimiliter fiat alchohol cum alcohol nutrito ex aqua coriandri, et aqua ſumach poſita in ea camphora, et ſuccus pulpæ granatorum eſt bonus iterum in principio. Cum vero apparent, tunc facere alcohol cum aqua roſ. et camphora eſt magis conueniens. Et dictum eſt, quod facere alcohol cum napta alba eſt bonum in hoc. Et oleum de fiſticis eſt de eis quibus vtuntur mulieres in regione noſtra poſt variolas, et euentum nocumenti in oculo, et eradicat caliginem ſi fuerit, et rectificat oculum. Et collyrium album eſt bonum valde apud apparitionem bo-

thor.

thor. Conſeruatio autem oris, et gutturis eſt ſicut ſuctio granatorum, et ſuctio granorum eorum in principio: et ſuct o mororum de ſeni, et gargarizatio cum rob eorum: et proprie quando conqueritur de dolore in eis: et tunc oportet vt lambatur de rob eorum aliquid poſt aliquid. Sed ſuperiores partes narium cum epithematione ex memithe, et ſandalis, et rob acreſtæ, et aceto. et naribus attrahere acetum ſolum eſt vehementis iuuamenti. In conſeruatione vero pulmonis non eſt, quod ſit ſicut lohoc ex lentibus lene cum ſemine papaueris. Inteſtina autem plurimum quidem oportet vt conſeruentur poſt inceptionem cum ſtypticis. Et cum incipit ſolutio ventris in fine ægritudinis, curetur cum trochiſchis de ſpodio in rob ribes, et trochiſcis de ſemine acetoſæ.

CAP. XII.

De eradicatione veſtigiorum variolarum.

IN hoc quidem loquemur vice alia, cum loquemur de decoratione: nunc vero dicemus illud, quod eſt magis conueniens, et magis pertinens. Et

de

de eis, quæ eradicant veſtigia variolarum ſunt radices arundinum exiccatarum, et farina fabarum, et raſura ligni kalef, et raſura arundinis ſarcocollæ, et ſemen melonis, et cortices eius exiccatæ, rizi ablutum, et aqua hordei, et albumen oui, et creta rara, vel lutum, et lithargyrium: et ſuccharum tabarzet, et amylũ, et amygdalæ dulces, et amygdalę amarę. Et de oleis oleũ de lilio, & oleũ de fiſticis, et adeps aſini cum oleo roſ. et quæ ſunt eis ſimilia: et aqua quæ fit in vngula cameli, quæ aſſatur eſt vltima. Et de illis, quæ ſunt fortiora, eſt ſpuma maris, et lapis piperis, et coſtus, et ammoniacum, et thus, et ſapo cum baurach, et oſſa vetuſta aduſta, et ſemen raphan', farina raphani exiccati, ariſtolochia, lupini. Et de cibis rectificantibus colorem ſunt granata dulcia, et cicer, et vinum bonum, vitelli ouorum ſorbilium, ius gallinæ, et alcubugi, et alduragi impinguati. Et oportet aſſiduet habens ea balneationem. Et de compoſitis eſt vt ſumas oſſium aduſtorum, et ſtercoris ouini antiqui, et teſtarum ſeu vaſorum ex terra nouorum, et amyli, et ſeminis

melo-

melonis, et rizi abluti, et ciceris omnium ana partes x. et granorum alben, et lupinorum, et coſti, et ariſtolochiæ longæ omnium ana partes. v. et radicis arundinis ſiccæ partes xx. fiat ex eis linimentum cum aqua melonis, aut cum aqua cucumeris ſylueſtris, aut cum aqua hordei, aut cum aqua fabarum, et liniatur cum eo membrum, et abluatur in mane cum decoctione violatum. Aliud teſtarum, ſeu vaſorum ex terra nouorum, oſſium antiquorum, redicis arundinis perſicæ, lupinorum, amyli, ſeminis melonis, rizi abluti, granorum alben, coſti partes æquales: fiat ex eis gumera. Et iterum lupini, et cicer nigrum liniatur cum eis.

CAP. XIII.

De febribus apoſtematum.

IAm ſciuiſti diſpoſitiones febrium, quæ ſequuntur apoſtemata apparentia, et quod ſunt ſecundum plurimum de genere febrium diei, cum apoſtemata iſta ſecundum plurimum non perueniat ad cor, niſi cum calefactione ſua (abſq; ſua putredine: et plurimum quidem horum eſt à cauſis primitiuis. Cum autem peruenit putre-

do

do eorum ad cor, propter ſuam magnitudinem, aut propter ſuam propinquitatem, fit febris fortaſſe non de genere febris diei. Et plurimū quidē ſimilium horū nō fit niſi à cauſis antecedentibus corporeis, & repletionalibus crudis. Et quandoq; fiunt ex vlceribus, ad quæ attrahuntur materiæ malignæ. & retinentur in carnibus mollibus. Febres autem quæ ſequuntur intrinſeca apoſtemata non exiſtimantur, quod fiant ex applicatione calefactionis ad cor ſine putredine. Et deteriores quidem febres fiunt ad apoſtematibus intrinſecis quando ſunt ex genere eryſipilæ in quibuſdam viſceribus, & vehemens ſit dolor, & ſitis, & inflammatio: & ſignificant ea ſignificationes permiſtionis cholera plurimę cum ſang. Et hęc apoſtemata intrinſeca ſunt ſicut apoſtemata cerebri, & velaminium eius, & ſamach auris, & gutturis quandoq; & in velamine, quod ſequitur pectus, & hepate. & rene, & veſica, & matrice, & inteſtinis, & quæ ſunt eis ſimilia. Et diuerſificantur febres eorum in vehementia, & debilitate, ſecuudum propinquitatem cordis, & longitudinem.

Et eorum iterum febres, quæ ſunt in membris carnoſis eſt febris vehementior. Et eorum febris, quæ ſunt in panniculis, & eorum ſimilibus, eſt debilior. Et eorum, quæ ſunt in vicinitate artetiarum febris eſt vehementior Et eorum quæ ſunt in vicinitate venarum ſolum, febris eſt debilior, Et non euacuantur iſtę febres a periodis ſecundum materias, quæ effunduntur ad apoſtemata eorum: periodi nanq; earum ſunt ſecundum generationem earum, et ſecundum motum ipſarum, & ſecundum attractionem caliditatis, & doloris ad ea: vnicuiq; enim humori eſt periodus, quæ ſibi conuenit. Et ſcias, quod multoties ſanatur apoſtema in pleureſi, & aliis, & remanet febris: & ſignificat tunc, quod mundificatio non accidit. Et iſtæ quidem febres quando prolongantur, perducunt ad hecticam: & proprie quando apoſtemata ſunt in hepate. Illæ vero, quę ſunt in velaminibus cum confirmantur, non expectant vſq; ad hecticam.

CAP.

CAP. XIV.

De ſignis earum, & ipſarum iudicijs.

CVm febribus ex apoſtematibus intrinſecis inueniuntur tres ſpecies ſignorum, & accidentium: ſcilicet ſigna, & accidentia ſignificantia membrum infirmum: & ſigna, & accidentia ſignificantia materiam: & ſigna, & accidentia ſignificantia diſpoſitionem infirmi. Prima autem ſignorum ſpecies eſt ſicut pulſus ſerinus, & dolor pungitiuus apoſtematis in partibus pectoris. Et ſimiliter tuſſis ſicca in primis, & humida ſecundo, & quæ ſunt illis ſimilia ex accidentibus pleureſis ſignificantibus apoſtema in partibus pectoris. Et ad ſummum dolor, & grauitas in membro: & eſt calidius reliquis membris, addita calefactione non conſueta. Et ſicut ſpaſmus, quoniam ipſe multoties aſſociatur apoſtematibus calidis in membris neruoſis. Species vero ſecunda eſt, ſicut ſignificatio vehemētiæ febris tertianæ, & ſignificat quod materia eſt cholerica. Accidentia vero infirmi ſunt diſpoſitiones, quæ indicant eius ſalutem, aut indicant ipſius mortem. Et apoſtemata quidem

occulta diuerſificantur in faciendo febres, & fortitudine earum, & continuatione earum, & ipſarum teporibus ſecundum magnitudinem eorum in ſeipſis, & magnitudinem venarum eorum, & ſecundum membra ſua. Nam in membris intrinſecis ſunt quæ ſunt propinqua cordi, & vehementis communitatis, ſicut velamen, & pulmo: & de eis ſunt, quæ ſunt longinqua à corde, & debilis communitatis ſicut renes: ipſi enim non ſemper faciunt propter apoſtemata ſua febres fortes, neq; continuas, immo multoties quidem ſunt interpolatæ, & ſunt de genere febrium commiſtarum, & febrium tertianarum, & quartanæ, & quintanæ, & ſextanæ: & fiunt cum eis rigor, & horripilatio: & ambiguum fit eſſe earum:& ſignificat eas grauitas in loco renum, & in partibus alchatin, & dolor, & proprietas caliditatis in membro maioris conſueta. Cum autem aggregãtur in membro vt ſit proximũ principali, aut fortis communitatis cum eo, aut vehementis ſenſus, & eſt neruoſum: tunc cum vehementia febriũ comitantium apoſtemata eius ac-

cidunt ei inquietudo magna, & ſpaſmus, & ſotraſſe comitantur ipſum accidentia extranea: ſicut apoſtemata matricis: aſſociatur enim ei cum febre ſoda, & dolor ceruicis. Et caliditas quidem quamuis inflammetur in his apoſtematibus, tamen non eſt valde vehementis acuitatis, ſicut eſt in cauſonide, niſi ſit res magna: & cauſa in eo eſt, quoniam putredo non eſt ſparſa, neq; mota ad exteriora. Et pulſus quidem in febribus apoſtematum intrinſecorum eſt pulſus febrium putredinis, paruus in principio, velocis conſtrictionis apud ſtatum, deinde magnificatur, & fit velox, & ſpiſſus ſecundum membrum, & materiam, & ſecundum quod ſciuiſti: deinde erit vndoſus, & ſerrinus, ſecundum membrum in neruoſitate, & carnoſitate ſua. Et vrina ſecundum plurimum eſt ad albedinem decliuis, & paucitatem tincturæ, propter declinationem materiei ad apoſtema: ſecundum quod ſciuiſti.

CAP. XV.

De cura earum.

CVratio harum febrium eſt curatio febrium acutarum poſt curationem apoſtematum. Radix enim in eis eſt cura apoſtematis, cum obſeruatione curæ febris de infrigidatione, & humectatione. Et iſtæ febres diuerſificantur in curatione earum à febribus caliditatis puræ, quoniam in his febribus non conceditur potus aquæ frigidæ, neq; introitus balnei. Et ſi fuerit apoſtema eriſipyla, licet vt fiat poſitio rerum frigidarum, & infrigidatarum actu de foris ſuper ipſum: ſicut ſuccus lactucæ, & ſemperuiuæ, & portulacæ cum aliquantulo de ſauich hordei albi, quæ ſine ceſſatione infrigidentur ſuper niuem, & permutētur: & fortaſſe permiſcetur cum eis oleum omphacinum, aut oleum roſaceum. Et ſi comederit lactucas ablutas infrigidatas, pertranſit, & iuuatur cum eis.

CAP. XVI.

De diſpoſitionibus febrium compoſitarum.

FEbres quandoque componuntur adinuicem. Fortaſſe enim com-

po-

ponuntur ex eis ſpecies ingredientes in genera elongata, ſicut compoſitio febris hecticæ cum febre putrida. Et quandoq; componuntur ſpecies ex eis in genere proximo conuenientes, ſicut eſt compoſitio ſpecierum febrium putredinis: ſicut tertiana cum phlegmatica, vtpote febris nominata hemitritæus: & ſicut compoſitio febrium apoſtematum. Et quandoq; componuntur de eis ſpecies conuenientes in ſpecie, ſicut compoſitio duarum tertianarum, & duarum quartanarum, & trium quartanarum. Quare fiunt duæ tertianæ in apparitione diſpoſitionis ſecundum paroxyſmos phlegmaticæ: & tres quartanæ in paroxyſmis phlegmaticæ. Et quandoq; componuntur tres de febribus tertianis. Si igitur fuerint ſecundum coalternationem, erit paroxyſmus in die iij. vehementior: quoniam pertinet ei periodus diei primi, & inceptio diei tertij: & ſimiliter in die quinto. Et ſimilaturhæc hemitritæo, ſicut compoſitio duarum tertianarum ſimilatur paroxyſmis phlegmaticæ. Et propter huiuſmodi non oportet, vt tota occu-

patione occupetur cũ paroxyſmis, immo oportet vt occupetur cũ accidentibus. Et ex eis, quæ accidunt quãdo fuerint febres iſtæ tertianæ puræ ſunt, vt feſtinent paroxyſmi earũ ad cõtentã.i. ad illã, quæ fortior eſt: ita vt deſtruatur, vel diminuatur debilior earũ prius. Et quãdoq; ſignificat cõpoſitioné reditio horripilationis poſt quietem. Et turpe quidem eſt medico ſcienti ſignificationes cuiuſque febris, & accidentia eius, vt non percipiat compoſitionem à primo die, aut ſecundo. Et compoſitio febris hecticæ cum febre putredinis, eſt ex illis, quæ valde ambigua ſunt: quoniam ipſi vident interpolationes, & inceptiones rigoris, & horripilationis & reditionem ſudoris ſi fuerint, & horas particulares, quare exiſtimant, quod ſint illic febres putredinis tantũ inſeparabiles, aut compoſitæ ex continua, & interpolata. ¶Et quandoq; continuatur compoſitio ita, vt appareat febris vna continua ſimilis, quæ ſimilatur ſynocho: & tunc quidem non eſt excuſatio reditionis ad ſignificationes. Et ſi fuerint paroxyſmi breues, non conſequitur eorum continuatio, niſi

pro-

propter rem magnam de multitudine numeri eorum, & proprie in eis, in quibus eorum interpolationes ſunt longę. Et quando componuntur febres diuerſæ, ſicut hemitritæus, eradicatur acutior ex eis, & remanet chronica pura, ſiue ſint duæ interpolatæ, aut duæ continuæ: aut interpolata, & continua. Et quandoq; componitur cum hemitritęo alia tertiana, & phlegmatica, & melancholica. Nam ſi eſt cum tertiana, eradicatur tertiana, & purus fit hemitritæus: & ſi eſt cum phlegmatica, aut melancholica, eradicatur hemitritæus, & depuratur phlegmatica, & ſimiliter melancholica. Et quandoq; accidit compoſitio in eis ſecundum modum alium: & eſt, vt componatur interpolata & continua diuerſi generis: aut conuenientes ambæ in eo: aut conuenientes in ſpecie, ſicut tertiana periodica cum tertiana inſeparabili: & ſicut componuntur duæ interpolatæ, ſimiliter componuntur duæ continuæ. Quidam autem exiſtimauerunt, quod duæ continuæ non componuntur, ſicut duæ tertianæ: quoniam quando materia eſt intra venas, non eſt poſſibile vt diuer-

ſificetur illud in quo accidit putredo: putredo enim eſt ſparſa in toto. Et hæc ſententia non eſt de illis, quæ neceſſaria ſunt proculdubio apud me, quoniam putredo incipit proculdubio ex loco, deinde ſpargitur, deinde currunt iudicia vehementiæ, & iudicia teporis ſecundum gradationem ipſius putredinis, & ſecundum ipſam ſunt ei motus, & non elongatur, quin accidat putredo ſecunda, cui ineſt dominium cum iſta, quæ incepit in parte materierum, & non ineſt ei dominium cum illa, quæ ſequitur aliud, immo aggregatur in ea vt incipiat, & vt ſequatur ſimul: quare erit ei gradatio teporis, & vehementiæ ſecundum inceptionem eius. Et ſpecies quidem compoſitionis febrium ſunt tres: intrans, & coalternata, & communicans. Et intrans eſt, vt ngrediatur vna earum ſuper alteram. Et coalternata, vt ingrediatur poſt eradicationem eius. Et communicans eſt, vt incipiat cum ea. Et cum videris febrem concluſam, & eſt in ea rigor, & non ſudor, & fortaſſe accidit in rigoribus pluribus ſudor vnus: tunc teſtifica compoſitionem in ea. Et ſimiliter

militer cum videris in concluſa ſuperfluitatem in frigore extremitatum, & retractione caloris ad intra, ſed parum de eis ambobus: tunc fortaſſe eſt in concluſa.

CAP. XVII.
De hemitritæo.

Hemitritæus eſt febris compoſita ex duabus febribus, quarum eſt vna tertiana, & altera eſt phlegmatica: & fit in die vno paroxyſmus tertianæ, & quotidianæ ſimul. Aut ſecundum ſemitam communitatis, & inuentionis. Aut ſecundum ſemitam introitus. Aut ſecundum ſemitam coalternationis, & vicinitatis. Et de diuiſionibus difficilior ad cognoſcendum eſt prima, deinde ſecunda. Et quandoq; ſunt febres duæ continuæ, quoniã duæ putredines ſunt intrinſecæ: & quandoq; duæ ſunt periodicæ, quæ eradicantur, quoniam duæ putredines ſunt extrinſecæ: & quandoq; eſt continua cholerica, quia eius putredo eſt intrinſeca: & phlegmatica eſt è contrario: & quandoq; eſt è contrario. Et quidam ponunt hemitritæum purum febrem compoſitam, quæ fit ex tertiana ex-

trinſeca, & phlegmatica intrinſecā: & illā, quę eſt pręter eā, nominant nō puram: & nō eſt illud de illis, in quibus ſuperflua occupatio ſit habēda. Et fortaſſe antecedens ad putredinē eſt phlegmatica: & fortaſſe eſt cholerica: & fortaſſe veniūt ſimul. Et iterum quandoq; eſt materia faciens febrē phlegmaticā magis dominans, & quandoq; eſt materia faciens febrem cholericam magis dominans: & quomodocunq; ſit materia phlegmaticæ, ponit paroxyſmos cholericæ longiores, & tardioris criſis: & materia cholericę ponit paroxyſmos phlegmaticæ è conuerſo. Et fortaſſe extenditur hemitritæus longo tempore, ſcilicet vſq; ad vii. menſes & ſupra. Et quandoq; fit ex hemitritæo ægritudo acuta. Et quandoq; eſt hemitritæus de febribus magis interficiētibus, quoniam perducit ad hecticam, & ad ægritudines chronicas, & difficiles.

CAP. XVIII.

Signa hemitritæi.

MAgis proprium ſignorum eius, & primum eorum, licet neceſſaria ſint ſigna alia, eſt vt ſit ſpatium huius febris in vno duorum dierum lon-

longius ſpatio tertianæ, & magis quieta: deinde ſit in die alio leuioris paroxyſmi, & paucorum accidentium. Et quandoq; iteratur in ea horripilatio ſecundum plurimum aliquoties: propter illud, quod accidit de pugna duarum materierum, aut introitu vnius earum ſuper alteram. Et fortaſſe accidit hæc iteratio tribus vicibus, aut quatuor: & iam calefiunt membra aliqua horripilatione fixa adhuc. Et ex hac quidem, quæ eſt hemitritæus, corpus non mundificatur integre. Et quandoq; fiunt principium eius, & augmentum ipſius vehementis commotionis: & priopriè quando fuerit communicatio: aut fuerit intrans in huius hora. tunc enim fiunt horripilationi reditus. Et eſt ſtatus longinquus. Et cum exiſtimatur, quod corpus iam calefactum eſt, & febris habet ſtatum: inuenis horripilationem redeuntem: & iſta accidentia ſunt propter pugnã humorum. Et ſtatus quidem huius ægritudinis in horis particularibus, & vniuerſalibus eſt ante ſtatum phlegmaticæ, & velocior ſtatu eius, & tardior ſtatu cholericæ, quoniam caliditas non

ex-

expanditur niſi cum labore, & proprie in primis. Et fit fortis eius acuitas apud ſtatum. Et ſimiliter fit declinatio longa propter illud, quod accidit de ſtationibus, quas efficit reluctatio vnius duarum materierum cum alia. Et parum quidem tepeſcit cum ſudore. Et in hac febre dies tertius de diebus eius eſt ſimilis primo, & quartus ſecundo. Et quandoq; cadit ſignificatio ſuper hemitritæum ex modis diuerſis: nam quandoq; accidit ex conſuetudinibus: & quandoq; accidit ex accidentibus. Et caſus conſuetudinum eſt, ſicut ſi in corpore hominis multiplicetur cholera, & putredo eius, deinde vtatur delicijs, & dimittat exercitia: & vtatur cibis de ſpeciebus regiminis generant phlegma; Aut multiplicetur in corpore hominis phlegma, & putredo eius, deinde exercitetur plurimum, & vtatur eo quod generat choleram de ſpeciebus regiminis, aut fecerit neceſſarium ætas illud in eo, ita vt fiat adoleſcens poſt pueritiam, & dominium humiditatis: aut fiat ſenex poſt iuuentutem, & acuitatem complexionis. Ex accidentibus

vero

vero ſicut eſt pulſus, & vrina, & egreſſio eius, quod egreditur ex vomitu, & egeſtione, & diſpoſitio digeſtionis: & ſigna eius, & diſpoſitio ſitis, & diſpoſitio tactus, & diſpoſitio horripilationis, & rigoris: & diſpoſitiones horarū, & paroxyſmorum. Pulſus autem fit in ea minoris magnitudinis, & velocitatis, & frequentiæ, quam ille, qui eſt in tertiana, & contrariæ earum ſunt minores, quam iſtæ, quæ ſunt in phlegmatica. Vrina vero eſt tardæ digeſtionis. Et vomitus eſt permiſtus ex cholera, & phlegmate. Et egeſtio eſt permiſta ex cholera, & phlegmate. De diſpoſitione autem calefactionis, & frigoris, & ſitis, & horripilationis, & horarum paroxyſmorum iam locuti fuimus, quod oportuit. Et non expectatur ſtatio ſuper dominantem duorum humorum, niſi per vincentem ex ſignificationibus; nam ſi dominatur phlegma, ſunt paroxyſmi longiores, & horripilatio minor, & coarctatio, & proprie in pulſu fortior, & extremitates ſunt velociores ad ſuſcipiendum frigus in principijs ægritudinis, & tardioris mundificationis à ſuo frigore, & ſitis

eſt

eſt minor, & vomitus choleræ minor, & vrina vehemētioris albedinis, & cruditatis, & ſudor minor, & ætas pueritia, aut ſenectus, & complexio corporis ſignificat eam, & ſimiliter conſuetudo, & quæ cūrrūt cum ea. Et ſi dominatur cholera, ſunt paroxyſmi breuiores, & extremitates velociores ad calefactionem, & ſitis, & vomitus cholerę plus, & ſudor magis exuberans, & forte ſſe declinat ad horripilationem, quę eſt ſicut rigor, & fit vrina vehementius tincta, & ætas eſt iuuentus, & complexio corporis quandoq; ſignificat eam, & ſimiliter conſuetudo, & quæ currunt cum ea. Et quando æquantur duo humores æquantur ſignificationes: & eſt horripilatio pura completa, non rigor, neque perueniens ad rigorem. Et quando compoſitio eſt inter interpolatam, & continuam, & eſt illa, quam plures hominum approprianț nomine hemitritæi puri, & eſt continua ipſa phlegmatica, tunc eſt rigor debilis, quoniam materia extrinſeca eſt cholerica, & non eſt ei contrarietas ex parte phlegmatis extrinſeci cum ea, in eo quod neceſſarium eſt de rigore,

ſed

ſed eſt debilior : & fortaſſe iteratur in ea frigus, & horripilatio, ita vt faciat errare in ſtatu, ſicut ſcis. Et multiplicatur in ea caliditas viſcerum, & ventris cum frigore extremitatum. Et fit pulſus vehementioris paruitatis, & raritatis. Si autem continua eſt ipſa cholerica non fit rigor, neque magna horripilatio : & fit pulſus maior, & velocior : & anguſtia vehementior. Et ſi componuntur duæ continuæ, non erit rigor omnino. Et accidit tertianæ continuæ vt alleuietur ante alleuiationem phlegmaticæ, licet non ſit eius redditio ante eius redditionem.

C A P. XVIIII.

De cura hemitritæi.

NEceſſarium eſt in hemitritæo, vt vehementem habeas ſolicitudinem in euacuando materiam ſecundum ſpecies euacuationis ex ſolutione ventris, & vomitu, & prouocatione, & ſudatione, pluſquam vehementia, quæ eſt per extinctiua, Et oportet vt cũ ſolutiuis conueniat digeſtio, niſi ſint ex genere, quæ leniunt naturam, & ſoluunt, & non inquietant. Sicut aqua iuleb cum geleniabin, ſi fuerit illud, quod

quod ſuperat phlegma. Et ſicut tereniabin, & ſiracoſt, & infuſio tamarindi, & ſyrupus violatus, ſi dominans fuerit cholera. Et ſicut quod componitur ex iſtis, ſi fuerint duo humores quaſi pares. Et poſt apparitionem digeſtionis, ſi euacuatio fiat humoris cum fortibus, pertranſit. Et vomitus oportet vt ſit iterum ſecundum humorem dominantẽ, aut ex aqua raphani cũ ſyrupo acetoſo calido: aut ſyrupo acetoſo cum aqua calida. Et prouocatio oportet vt fiat cum eis, in quibus eſt æqualitas. Et cum feſtinatur in potando decoctiones ante digeſtionem, timetur ſirſem. Medicinæ vero iuuatiuæ in via peruenien te ad ſtatum ad rectificandam materiam, & maturandam ipſam, et ſuccurrendum nocumẽtis eius, ex ſingularibus eſt abſinthium: verum poſt ſeptimum, et apparitionem digeſtionis, ita vt ſit Romanum, quod ex ipſo bonum eſt. Et cum tu feſtinas cum eo, mouet humores, et non euacuat eos: et facit accidere anguſtiam, et triſtitiam, et nauſeam: deinde reuertitur ſuper eos cum ſua calitate, et exiccat eos, et ſtypticat eos, quare

facit

facit eos pigros. Et Gal. quidem, et qui ante eum fuerunt curauit eos cum aqua hordei, in qua eſt virtus piperis. Et dixit quidam primorum medicorum, quod Gal. cecidit in errorem maximum, et permanſit, vbi oportet vt miretur de eo: et non ſciuit, quod piper inflammat febrem, et aqua hordei pigram efficit materiam. Et iſte quidem contradictor errauit errore, qui non appropriatur in hac intentione, immo canon datus in adiutorio naturæ, quando præparatur ad reſiſtendum huiuſmodi materijs, eſt cum medicinis compoſitis ex infrigidantibus, et calefacientibus, vt diſcernat natura inter duas virtutes, quare occupatur infrigidatiuum cum febre, et partibus cordis: et calefactiuum cum materia. Et quis eſt, qui curet hemitritæum abſq; hoc? Et ſi natura non eſt fortis ad diſcernendum, tunc non prodeſt curatio quocunq; modo fiat. Et errauit in alijs modis, in allatione quorum non eſt neceſſe nos incedere via prolongantiũ. Et iſte quidem contradictor dixit, quod oportet vt adminiſtrentur ſubtiliantia, in quibus non eſt fortis calefactio,

ctio, ſicut apium, et anethum, et non ſciuit quod poſſibile eſt, quod per piper voluerit cum paucitate eius: vt frangatur eius calefactio, et non abbreuietur eius ſubtiliatio à ſubtiliatione apij plurimi: et ſit aqua hordei adiuuans ipſum in faciendo peruenire virtutem eius, et deſtruendo ſuperfluitatem eius, et infundendo, ſeu lenificando materias, vt alleuietur, vel facilis ſiat penetratio virtutis eius in eis Amplius mirabile fuit, quod ipſe poſuit Galenum de illis, qui ignorant, quod piper inflammat febrem, et nominat ipſum de illis, qui obliuiſcuntur ab hoc, vbi iudicat de hoc. Compoſita vero de medicinis, quibus oportet vti in hac hora, ſunt ſicut trochiſci de abſinthio, & trochiſci de roſis. Trochiſci leues boni ad hemitritæum. Recip. roſ. radicum liquiritiæ amborum ana drach. iiij. tereniabin drach. iii. ſpicæ, ſucci abſinthij, ſpodij omnium ana pondus drach. ij. fiant ex eis trochiſci. Trochiſci alij ad inflammationem. Reci. roſ. drach. vi. ſeminis acetoſæ, gummi omnium ana drach. iiij. amyli pondus drach. iij. berberis, ſpodij, ſeminis portu-

portulacæ omnium ana pondus drach. ij. dragaganthi, croci, ſpicæ, reubarb. omnium ana drach. i. camphoræ pondus tertiæ drach. i. fiant trochiſci. Trochiſci alij boni habentibus hanc febrē, & proprie quando conqueruntur cum hcc de ſolutione ventris, & tuſſi. Recipe ſpicæ aromaticæ, xyloaloes, croci, berberis, & ſucci eius omnium ana drach. iij. reubarbari drach. iiij. ſpodij, roſ. cum capitibus ſuis, laccæ, gummi torrefacti, karabe omnium ana drach. v. ſe. acetoſæ torrefacti drach. vi. luti Romani i. terræ ſigillatæ drach. vij. fiant trochiſci. Deſcriptio alia bona. Reci. roſ. rubearum drach. vi. berberis, gummi, ſeminis acetoſæ omnium ana drac. iiii. ſpicæ, eupatorii, ſpodii, amyli, ſeminis portulacæ, granorum cucumeris omnium ana pondus drach. ii. ſeminis endiuiæ, ſeminis cuſcute omnium ana drach. i. ſ. ſucci liquiritiæ drach. i. laccæ, reubarbari, amborum ana drach. ſ. aggregentur illa, & fiant trochiſci. Pilulæ bonæ ad hanc ægritudinem, & omnes cronicas, & febres lædentes viſcera, & proprie quādo materia phlegmatica eſt magis vincens. Reci. aloes,

masti-

maſticis, myrobalanorum citrinorum, reubarbari, ſucci eupatorii, ſucci abſinthii, roſ. rubearum omnium ana partes æquales, croci partem mediam, fiant pilulæ cum aqua endiuiæ: & ſit doſis drach. ii. cum ſyrupo acetoſo. Deſcriptio bona conueniens poſt digeſtionem. Recip. aloes, maſticis, ſucci eupatorii, ſucci abſinthii, roſ. omnium æqualiter, croci drach. ſ. informentur pilulæ cum aqua endiuiæ: & ſit doſis drach. ii. cum ſyrupo acetoſo.

CAP. XX.
De recidiuatione.

Recidiuatio eſt deterior radice: & conſilium quidem eſt, vt in ea non fiat feſtinatio adcurandum, donec manifeſtus ſit modus ægritudinis: nam ſecundum plurimum eſt ſæua.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

PATAVII
CIↃ IↃC LIX.

Apud Matthæum Ca-
dorinum.

Digitized by Google